አንጋረ ፈላስፋ

(የፈላስፋዎች አነጋገር)

ከሊቀ መዘምራን ሞገስ ዕቁበ ጊዮርጊስ

ከግዕዝ ወደ አማርኛ ተተረጐመ

ጥቅምት ፳፫ ቀን ፲፱፻፸፫ ዓመተ ምሕረት ።

አንጋረ ፈላስፋ

(የፈላስፋዎች አነጋገር)

ከሊቀ መዘምራን ሞገስ ዕቁብ ጊዮርጊስ
ከግዕዝ ወደ አማርኛ ተተረጐመ

ጥቅምት ፳፫ ቀን ፲፱፻፹፫ ዓመተ ምሕረት ።

አንጋረ ፈላስፋ

(የፈላስፎች አነጋገር)

ከሊቀ መዘምራን ሞገስ ዕቁበ ጊዮርጊስ
ከግዕዝ ወደ አማርኛ ተተረጐመ።

ግርማዊ ንጉሠ ነገሥት ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴና ግርማዊት እቴጌ መነን
የንጉሠ ነገሥትነትን ዘውድ ከተቀዳጁ ፴ ዘመን በመሙላት በጥቅምት ፳፫ ቀን
መታሰቢያ ተጻፈ።

ዘውድ
፲፱፻፳፫ ፲፱፻፶፫

ጥቅምት ፳፫ ቀን ፲፱፻፶፫ ዓመተ ምሕረት።

From the Library of
ፍሥሐ አጥላው ወልደ ዮሃንስ
FESSEHA ATLAW WOLDE YOHANNES

አንጋረ · ፈላስፋ

"...፡..የናንተ ሙያ የሚታወቀው አሁን አይደለም ፡ ጊዜና ትውልድ ካለፈ በኋላ ሥራችሁና ስማችሁ ለንደገና በአዲስ መልክ ቀርቦ ታሪክ ሲያስታውሰው ነው ። የጽሑፉም ፍሬ የሚለቀመው ካፈራ በኋላ ስለሆነ የናንተም የሥራ ፍሬ የሚታወቀው ካለፋችሁ በኋላ ነው ።

ይህን እናንተ የጻፋችሁትን ማስታወሻ ይዞ የሚመጣው ትውልድ እውነተኛውን ታሪክ ለመጻፍ ሲጠቀምበት ነው......

መጭው ትውልድ ፡ ይህን የናንተን የሥራ ፍሬ መነሻ በማድረግ በበሰጠ ድልና ዕድል ለማግኘት መንገዱ ተከፍቶለታል.......” (ቀ. ኃ. ሥ.)

. . . . . . እላያችን ላይ እንዛብቦ የሚገኘው አስፈሪ ጦርነት፡ በሰው ዘር ላይ ታላቅ መቅሠፍት የሚያመጣ ስለሆነ ፡ በመላው ዓለም የሚገኙት ሴቶች ሁሉ ይህ ታላቅ መቅሠፍት እንዲወገድ በአንድነት ቅምባቸውን ማሰማት አለባቸው ፡ በማንኛውም መሥመር ወይም ክፍለ-ሀገር የሚገኙት ሴቶች ሐሳባቸው የፍቅርና የሰላም ብቻ መሆኑ የታወቀ ነው . . . . . . እንግዲህ የመላው ዓለም ሰላምን የምትወዱ ሴቶች ሁሉ ፡ ይህ በቅርባችን የሚያጕረመርመው ጦርነት እንዲቀርና በዓለም ትክክለኛ ፍርድና ሰላም እንዲወርድ ፡ የየመንግሥታቱ መሪዎች ሐሳብ በዚሁ መንገድ እንዲመራ እንዲያደርግልን ፡ ሁሉን ወደሚችለው አምላክ ጸሎታችንን እናቅርብ . . . . (ግር እቴ መነ)

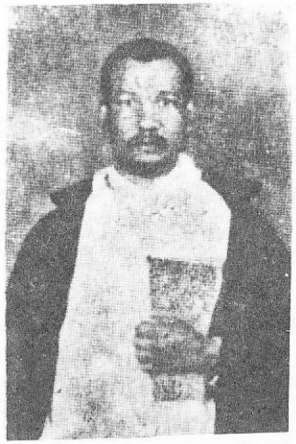

ሊቀ መዘምራን ሞገስ ዕቁበ ጊዮርጊስ ።

ያልሞተ ሰው የሚንቀሳቀስ ሬሳ ነው
ሥዕል ግን የማይንቀሳቀስ ሕያው ነው ።

ሰውና ሥዕል፡ አካልና ምስል ።

ከሰው ጉልበት የሥዕል ጉልበት ይበልጣል
ሰውዬው ሲጋደም እርሱ ጠጋ ብሎ ይቀመጣል ።

◆◆◆

ሥዕሌ ሆይ! ከኔ ዕድሜ ያንተ ዕድሜ ይረዝማል
እኔ ስሞት ያንተ መሰንበት ይገርማል ።

◆◆◆

ሰላምታዬን አቅርብልኝ ለመጪው ትውልድ
አንተ ሰንባች ነህና እኔ አፈርዋናት ስኼድ ።

መ ቅ ድ ም ፤

ይህ «አንጋረ ፈላስፋ » የተባለው መጽሐፍ ከክርስቶስ ልደት በፊት በየዘመናቸው የተነሡ የግሪክ (የሌሎችም አገር) ፈላስፋዎችና እንዲሁም ከክርስቶስ ልደት በኋላ የተነሡ መንፈሳውያን ሊቃውንት ከተናገሩዋቸው ምርጥ ምርጥ ቃላት ተወጣጥቶ በቀድሞቹ የኢትዮጵያ ሊቃውንት ትጋት የጽርዑን ከጽርዕ » የዓረብኛውን ከዓረብኛ ቋንቋዎች ወደ ግእዝ የተገለበጠ ነው ።

ይሁን እንጂ ከዚያን ጊዜ ጀምሮ አታሚ መኪናዎች እስከ ተፈለሰፉበት ዘመን ድረስ በእጅ የተጻፉ መጻሕፍቶች ሁሉ በታላላቅ ገዳማትና አድባራት ካልሆነ በቀሩት አብያተ ክርስቲያናት እጅግም ስለማይገኙ ፥ ጠቃሚነታቸው ለጥቂት ሰዎች እንጂ ለብዙዎች ሳይሆን ብዙ ዘመናት ማለፉ የታወቀ ነው ። ያውም ቅሉ የግእዝን ቋንቋ አጣርተው ከሚያውቁት ሊቃውንት በስተቀር ፤ ጠቃሚነታቸው ለተራው ቤተ ክህነትና ሕዝብ ሳይታወቅ ይኖር ነበር ። ነገር ግን ከፈላስፎች አንዱ «ጊዜ ፥ ዕድሜ ቦታ ፥ ፈቃድ ችሎታና ስምምነት እነዚህ ፯ቱ ነገሮች ከተረዳዱ ሥራ ሁሉ ይፈጸማል » እንዳለ ፥ (ምዕራፍ ፫፩) ፤ ሥራንና አሠሪን ከጊዜ ጋር ለማገናኘት የተለየ ችሎታ ገንዘቡ የሆነ መልዕልተ ባሕርይ እግዚአብሔር ኢትዮጵያን ሌሎች ዓለማት ከደረሱበት የሥልጣኔ ደረጃ ለማድረስ የተቀደሰ ፈቃዱ ስለሆነ ፥ ግርማዊ ንጉሠ ነገሥት ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴን አሥነሥቶ ከ፲፱፻፲፩ ዓ/ም ጀምሮ በኢትዮጵያ የሚገኙ መጻሕፍቶች ከግእዝ ወደ አማርኛና ወደ ተፈለገው ቋንቋ እየተተረጐሙ በዘመናዊው አታሚ መኪና በብዛት እየታተሙ ለገዳማቱ ለአድባራቱና ለሕዝብ ሁሉ እንዲዳረሱ አደረገ ።

ይኸውም «አንጋረ ፈላስፋ» የተባለ መጽሐፍ ከላይ እንደ ተባለው በአንዳንዱ ታላላቅ ገዳማትና አድባራት ካልሆነ በቀሩት አብያተ ክርስቲያናት ስለማይገኝ ፥ ተጠቃሚዎቹ አንዳንድ ተመልካቾች ነበሩ እንጂ ብዙዎች አልነበሩምና ፥ በአንዳንድ ቦታ ታሽጎ ጠቃሚነቱ በጥቂት ሰዎች ዘንድ ተወስኖ ሲቀር ፥ መላው ሕዝብ በተለይም የጊዜው ወጣቶች ፥ አስተማሪዎችና ተማሪዎች እንዲካፈሉትና እንዲጠቀሙበት በማሰብ ከግእዝ ወደ አማርኛ መተርጐሙ የተሻለ መስሎ ታየኝ ።

አስቀድሜ ሐሳቤን ለአቡነ እንድርያስ ገዳም አበምኔት ለመምህር ኃይለ ሥላሴና ለደብረ ቢዘን ገዳም አበምኔት ለመምህር ተወልደ ብርሃን ባካፍላቸው ፣ ከየገዳማቸው የሚገኝ መሆኑን ገለጡልኝ ። ልመናዬንም ተቀብለው ከየገዳማቸው የሚገኘውን አንጋረ ፈላስፋ አስመጥተው ሰጡኝና ሁለቱን መጻሕፍቶች እያስተያየሁ እርስ በርሳቸው አስተራርሜ ሳበቃ ግእዙን ወደ አማርኛ ተረጐምኹት ።

ስተረጕመው ምንም እንኳ አነጋገሩ አጭር ሆኖ ምሥጢሩ የረቀቀና የጠለቀ ቢሆን የተቻለውን ያህል ከዘይቤው በጣም ሳይርቅ ፣ መሠረታዊ ሐሳቡን ሳይለቅ ፣ አንዳንድ ጊዜም ኃይለ ቃሉንና ምሥጢሩን ለማፍታታት መግለጫን እየሰጠሁና አስተያየቴን እየጨመርኹ ፣ መግለጫውንና አስተያየቱንም በቅንፍ እያደረግኹ ነው ።

በዚያውም ላይ ፣ ሥነ ጽሑፉ ከሰሎሞንና ከሲራክ መጻሕፍት ጋር እንዲሁም ከሐዲሳትና ከብሉያት መጻሕፍት አልፎ አልፎ ስለሚገናኝና ስለሚመሳሰል ፣ መሰል መሰሉን እንደጥቅስ አድርጌ አግብቼበታለሁ ፤ እርሱም ፳ ቍጥር በሆነ ቅርጸ - ፊደል ተለይቶ ይታያል ። እንዲሁም ከጥንታውያን አባቶች ሲያያዙ የመጡትን ምሳሌዎችና ተረቶች አንዳንድ በሕይወተ ሥጋ የሚገኙ ታላላቅ ሰዎችም የተናገሩዋቸው ምርጥ ቃላቶች ከሚመሳሰሉዋቸው ቃላቶች ጋር እንዲዛመዱ አድርጌአለሁ ።

ደግሞም ለአጻጻፉ ሥነ ሥርዓት ፣ ምዕራፍ ወይም ክፍል ስላልነበረው አንባቢውን እንዳያሰለችና እንዳይመነችክ ስል በመጠን በመጠኑ ምዕራፎችን አባጅቼበታለሁ ፣ ምዕራፉም እስከ ፳፱ ይደርሳል ። በተለይም ነገረ ጥበብ ፣ የተባለ አለበት ።

የፈላስፋው ስም ከሚጠራበት መሥመር ስሙን እየጠራ «እገሌ ፈላስፋ እንዲህ አለ ፣ ይላል ። የፈላስፋው ስም ከማይጠራበት መሥመር «አንድ ፈላስፋ እንዲህ አለ ፣ በማለት ተጽፎ ይገኛል ። በስተመጨረሻም ከራሴ አስተያየት ጥቂት ቃላቶች ተጽፈው ይገኛሉ ።

የመጽሐፉ ይዘታ ፣ ምክር መንፈሳዊንና ጥበብ ሥጋዊን በሰፊው ከመስጠቱ በላይ «የጥበብ መጀመሪያ እግዚአብሔርን መፍራት ነው » እንደተባለው መደበኛውን ሃይማኖት ሳይለቅ በሰፊው አይገለጽና አይሠራበት እንጂ ጥንታዊ ሲሆን ዛሬ አዲስ ነገር መስሎ የሚታየውን የሳይንሱን አስተያየት በሰፊው ይገልጻል ። የረቂቃኑንና የግዙፋኑን ሥነፍጥረቶች አኳኋን አንድ ባንድ እየተነተነ ይናገራል ። የ፬ቱን ባሕርያቶች ማለት የነፋስ ፣ የእሳት ፣ የመሬት ፣ የውኃ ጠባያቸውንና ሁኔታቸውን ፣

ሥራቸውንና አድራጎታቸውን አፍታትቶ በመግለጽ ያስረዳል ። የሰውነታችንን ዋና ዋና ሕዋሳቶች በፊቱ የመሰንቆ አውታሮች እያመሰለ ፣ ከየራሳችን ሕዋሳቶች ለየአንዳንዱ የሚሰማው ስሜትና ልዩ ልዩ ጣዕምና እንዴት እንደሆነ ሳፍራ ፣ ሳውዳ ደም በልቀም በተባሉት የ፬ቱ ባሕርያት ጠባዮች አማካይነት መሆኑን ያመለክታል ።

ሕልም መላእክት ከእግዚአብሔር ታዘው ለሰዎች የሚያደርሱት የታሸገ የራእይ ደብዳቤ መሆኑ ፣ በሙሉም በከፊልም የታመነ ቢሆን ፣ የቀሩት ሕልሞች ግን እላይ ከተዘረዘሩት ከ፬ቱ ባሕርያት ጠባይአለመስማማት የሚፈጠሩ ቅዠቶች እንደሆኑ ፣ እነ ጋሊኖስ በሰጡት አስተያየት መሠረት ከሳፍራ ከሳውዳ ከደም ከበልቀም መጋጨትና አለመስማማት የሚፈጠሩ እንደሆኑ ሁኔታቸውንና አመጣጣቸውን አንድ ባንድ ይተነትናል ።

<u>ለምሳሌ ፣ የውኃ ጠባይ ሲጸና</u> ፣ ሰውየው ፣ ባሕር ውስጥ ገብቶ ሲዋኝ ሲጠልቅ ከባልንጀሮቹ ጋር በውኃው ሲራጭ ፣ በባሕር መርከብ ሲመላለስ ፣ ዓሣዎችን ሲያጠምድ ፣ እንዳይበሉት ፈርቶ ሲሸሽ ፣ መሬቱ ባሕር ሆኖ ሲያስጥመው ፣ ጐርፍ ወስዶኝ ሲል ይህንና ይህን የመሰለውን እያሳየ ሲያቃዠው ያድራል ።

<u>የነፋስ ጠባይ በርትቶ ያደረ እንደሆነ</u> ፣ ሰውዬው ሲሮጥ ፣ ሲሸቀዳደም ፣ ሲሸሽ ፣ ፈረሶች በቅሎች ሲጋልቡ ፣ ባቡሮችና ሠረገላዎች ሲሽከረከሩ ፣ አይሮፕላኖች ሲበሩ የተኛበት አልጋ ሲዞርና ይዞት ሲገለባበጥ ይህንና ይህን የመሰለውን ሁሉ ሲያሳየው ያድራል ።

<u>የመሬት ጠባይ ሲጸና</u> ፣ ሰውየው ፣ ዐፈር ተንዶ ሲጫነው መሬትን ሲቆፍር የቆፈረው መሬት ጉድጓድ ሆኖ ሲውጠው ፣ በሮቹን ጠምዶ ሲያርስ ፣ ዘሩን ሲዘራ ማሳውን ሲያለሰልስ ፣ የዘራው በቅሎለት ቡቃያውን አይቶ ሲደሰት ፣ ወይም አልበቀለም ብሎ ሲተክዝ ፣ ሲያርስ ሲቆፍር በመዋሉ ደክሞት ሲተኛ ሲያንቀላፋ ይህንና ይህን በመሳሰሉ ቅዠቶች ሲባክንና ሲባንን ያድራል ።

<u>የእሳት ጠባይ አይሎ ሲንቀሳቀስ</u> ፣ ሰውየው ፣ ዱር ገደሉ ሲቃጠል ፣ ባሕሩ ሲያንጸባርቅ ፣ መብረቁ ሲብለጨለጭ ፣ ሰማዩ በመብረቅ ሲታረስ የተኛበት ቤት እሳት ተለቆበት የእሳት አጥሬ ያለሁ እያለ ሲቅበዘበዝ ፣ ብርድ በርዶት እሳቱን እየጫረ ሲሞቅ ፣ ምናልባትም አንዳንድ ጊዜ የማያውቀውን ገሃነመ እሳት አየሁ እስከ ማለት ደርሶ የሚቃዥበት ጊዜ አይጠፋም ።

ነገር ግን ይህ ሁሉ በልማድ ሕልም አየሁ ይባላል እንጂ ፥ ከ፬ቱ ባሕርያት ጠባይ አለመስማማትና መጋጨት የተነሣ ፥ ደማችን እየፈላ ልዩ ልዩ ነገሮችን እያግበሰበሰ አምጥቶ ሲያሳየን እውነተኛው ሕልም መስሎን ተኝተን ሳለን የታየን ነገር አስደሳች ሲሆን ፥ በከንቱ እንዳንደሰት ፥ አስደንጋጭ ሲሆን እንዳንሰጋበት ፥ ይህ መጽሐፍ ከነዚሁ ከ፬ ባሕርያት ጠባዮች የእርስ በርስ አለመስማማት እንደሆነ ይነግረናል ፥ ያስጠነቅቀናል ።

መጽሐፉ በሁለት ክፍል የተከፈለ ነው ። አንደኛው ክፍል በየ[illegible] ምክንያት በአዳም ልጆች መለያየት ከመፈጠሩ በፊት የነበሩ የግሪክ አገር ሊቃውንት እንደየአስተያየታቸው የገለጹትና የተናገሩት ሥጋዊ ጥበብንና መንፈሳዊ ምክርን አጣምሮ የአንባቢዎቹን ልብ ወደ መራቀቅ የምሥጢር አነጋገርን ወደ ማወቅና በቀላሉ ወደመረዳት የሚያደርስ እንዲሆን ተስፋ የሚጣልበት ነው ።

ሁለተኛው ክፍል ከክርስቶስ ልደት በኋላ በዘመነ ሐዲስ የተነሡ መንፈሳውያን ሊቃውንት ፥ የሊቃውንቶች ሊቅ ፥ የፈላስፎች ፈላስፋ የሆነው ጌታ ፥ እንደየገለጸላቸው መጠን ፥ ኃላፊውን ዓለም የሚያስመንን ፥ የማያልፈውን ዓለም የሚያጋንን ሆኖ የአንባቢዎችን ልብ ዓለምን ንቆ በዓለም ውስጥ ያለውን ሀብትና ሹመት ወደ መናቅና ወደ ምናኔ የሚገፋፋ ነው ።

ይህን መጽሐፍ [illegible] የሚያነቡና የሚመለከቱ ሰዎች ፥ ልቡናቸው በዕውቀት እንዲራቀቅ ከማድረጉም በላይ በምሥጢር የረዘመ [illegible] የተከረከመ አጭሩን አነጋገር በቀላሉ እንዲያውቁ ያደርጋቸዋል በተለይም የዘመኑን ወጣቶች አስተማሪዎችንና ተማሪዎችን ከሃይማኖት እንዳይርቁ በዕውቀት እንዲራቀቁ ከሚያደርጋቸው በላይ ለዘመናዊው ሳይንሳቸው በጣም የሚያገለግላቸው ሳይሆን አይቀርም ። ለዚሁም የግሪክ ሳይንቲስቶች ዕውቀታቸውን እስከዚህ ድረስ ለማስፋፋት የቻሉት የነዚህ ፈላስፎች ፍልስፍናን መነሻና መሪ በማድረግ እንደሆነ ከዚያው ሊያገኙት ይችላሉ ።

መጽሐፉ ፥ ከአነጋገሩ ክትነትና ከሚሰጠው ጣዕመ ምሥጢር የተነሣ ቢያነቡትና ቢመለከቱት ቢውሉ ቢያድሩ አይሰለችም ፥ አይጠገብም ። መጽሐፉን የሚመለከት ሰው ሁሉ የየራሱንና የሰዎቹን ፥ መጥፎም ሆነ መልካም ጠባይ ከዚያው ያገኘውና ተፈጥሮው ከሰብአዊ መሥመሩ ወጥቶ ወደ አራዊታዊ ጠባይ ያዘነበለበት ካልሆነ ፥ ሐኪሞች ፥ በብዙ ድካም ሊያድኑት ካልቻሉት ከመጥፎ ጠባዩ ሳይድን (ሳይታረም)

አይቀርም ተብሎ ተስፋ ቢደረግበት በእውነቱ ቃለ አጋኖ መስሎ ሊታሰብ ባልተገባ ! ----።

የተጻፈው ሁሉ እኛን ለመምከርና ለመገሠጽ ተጻፈ ፥ በትዕግሥታችንና መጻሕፍትን በመመልከት ተስፋችንን እናገኝ ዘንድ - - - - (ሮሜ ፥ ፲፭ ፥ ፬ ።)

ሊቀ መዘምራን ሞገስ ዕቁበ ጊዮርጊስ

መግቢያ

እንጋገሬ ፈላስፋ

በምንሠራው ሥራ ሁሉ ረዳታችን አጋዥያችን፣ አዛኝ ይቅር ባይ በሚሆን በእግዚአብሔር ስም ፣ የፈላስፎችን አነጋገር መጻፍን እንጀም ራለን ፣ ፈላስፋም ማለት ጥበበኞች ወይም የዕውቀት ሰዎች ማለት ነው።

ይህችን መጽሐፍ ፣ ለሚያነባትና ለሚሰማት ፣ ሰምቶም ለሚሠራ ባት ሁሉ ጠቃሚ ትሆን ዘንድ ፈላስፎች እያንዳንዳቸው የተናገሩት በው ስጧ የሚገኘውን ጥበባዊ አነጋገር መጻፍን እግዚአብሔርን ረዳት በማ ድረግ እንጀምራለን ። «ዕጽፍ እደግስ ፣ እማር አብተምር ቢሉ አለእግ ዚአብሔር አጋዥነት አይፈጸምም» ተብሏልና ፣ እርሱም ባለቤቱ አለኔ ምን ምን ልትሠሩ አትችሉም ብሏል ። (ዮሐ ፡ ፲፭ ፡ ፭ ።)

በዚች መጽሐፍ ውስጥ ብዙ ያማረ ያማረ የምክርና የእዝናት ነገ ርና እንደ ጨው የጣፈጠ በጐ በጐነገር ይገኛል ። ለሚጎዝባት ሁሉ ጐዳ ናነቷ የቀና ነው ፣ ልብ ብሎ ለሚሰማትም ተሰሚነቷ ቀላል ነው ።

አነጋገሯ ፣ ልብን የሚያስደስት ለአስተዋይም በዕውቀት ላይ ዕውቀትን የሚጨምር ነው ። እያንዳንዱ ሰው ፍላጎቱን የሚያገኝ በት ፈላስፎች የተናገሩ በጐበጐነገርና ምክር እዝናት በእርሷ ይገኛል ።

ይኸውም የፈላስፎች ፍልስፍናና የዐዋቂዎች ዕውቀት ነው ። ክብር ፣ ከወርቅ ፣ ከአልማዝ እርሷ ትበልጣለች ፣ ትመረጣለችም ። (ምሳሌ ፲፭ ፣ ፲፮) እንዲሁም ልዩ ልዩ ጣዕምና መዓዛ ካላቸው ከአታክልት አበባ ዎች መዓዛ የርሷ መዓዛነት ይበልጣል ። እርሷ ጤናማውን ነፋስ (አየር) ለመቀበል እንደሚፈለገው እንደ አታክልት ቦታ ናት ። እርሷን የተ መለከትህ እንደሆን የፈለግኸውን ሁሉ ትሰጥሃለች ፣ ፍጹም ዕውቀትንም ታሳድርብሃለች ። አንተን በማስደሰት ልቡናህን ቅን ቸር አድርጋ ክፋት ተንኮል እንደሌለበት እንደ ሕፃናት ልብ ታደርጋዋለች ። (ማቴ ፡ ፲፰ ፫ ፣ ፫) እንደበትህን በጥበብ፣በዕውቀት ፣ በቅንነት ፣ በትዕግሥት ፣ በማ ስተዋል ጨው ታጣፍጠዋለች ። ጠባይህን ያማረ የተወደደ ፣ አነጋገርህን በሚሰሙት ሰዎች ዘንድ ተደማጭ ታደርገዋለች ። ሥራህን ሁሉ ታከ ናውንልሃለች ።

ዕድሜህን ሙሉ ብትማር ከፈላስፎች እንደበት በመስማት ልታ ውቀው የማይቻልህን አርፈህና ቀስ ብለህ ይህችን መጽሐፍ ካነበብህና ከተመለከትህ በአንድ ወር ውስጥ ታውቀዋለህ ። ሪብን ጥቅም በሚገኝ በትም በር ታቆምሃለች ።

ከድልቦች ሁሉ እሷ ትበልጣለች ፣ ከመዓዛዎችም ሁሉ እሷ ትጣ ፍጣለች ። በቀኑ እንደምትታዘዝልህ በሌትም ትታዘዝልሃለች ። ከሄድክ ብትሄድ አብራህ ትጓዛለች ። ስትጠራት አቤት በማለት ፈጥና ትደርስ ልሃለች ። ከርሷ ጋር የተወያየህ እንደሆነ ደስ ታሰኝሃለች ፣ በምትጓዝበት ጐዳና ድንገተኛ ነገር የገጠመህ እንደሆነ በፍጥነት የምትደርስልህ በጐ ረዳት ናት ። ኃዘንንና ትካዜን አስወግዳ ተድላ ደስታዎችን ታቀርባለች ። ስትደሰት በደስታ ላይ ደስታን ትጨምርልሃለች ስትጨነቅም ጊዜ በፍ ጥነት ደርሳ ግዳጅህን ትፈጽምልሃለች ። ብትሄድም ብትቀመጥም ትታ ዘዝሃለች ። በምትሠራው ሥራህ ሁሉ እንድትተማመን ታደርግሃለች ፣ ለተድላ ደስታህ ዝግጁ ታደርጋታለህ ።

በገንዘብና በምሥጢር አጠባበቅ በኩል እንደ ብልህና ታማኝ ሹመኛ (አገልጋይ) የታመነች ናት ። በርሷ ተስፋ መቍረጥ አይጸናም ፣ ተስፋ መቍረጥ እርሷን አያሰናክላትም ፣ ታግሎም አይጥላትም ። ተስፋ ከማ ድረግህም የተነሣ ከወደድክ ትስቃለህ ፣ ካልወደድህም እሷ ከምትሰጥህ ምክርና እዝናት የተነሣ ታለቅሳለህ ። እሷ ድዳዎችን የምታናግር ፣በጐ በጐወሬን በማሰማት ሐዘንን የምታስረሳ ፣ ትካዜን የምታቃልል አስ ደሳች ናት በጉባኤም ፊት አስከባሪና አኩሪ ናት ።

ምሥጢርን አለመግለጥና ኃጢአትን መሰወር በወሬ አይፈጸምም ። (ምሥጢረኛ ነኝ ብሎ ወሬኛ ፣ ወሬኛ ሆኖ ምሥጢረኛ ነኝ ማለት አይ ስማማም ። ብታቀርባት ትቀርብልሃለች ፣ ብታርቃትም አትቆጣብህም ፣ የርሷ ተገዢ ብትሆን አታሳፍርህም ፣ አታስነውርህም ፣ የሚያሳዝን ነገር ያገኘህ እንደሆነ እንደ መልካም ታማኝ ጓደኛ የሐዘንህ ተካፋይ ትሆና ለች ። ለነፍስህ የሚጠቅመውን ትምህርት ታስተምርሃለች ፣ ባንተ ላይ ያለውን አስነቃፊ ነገር ካንተ ታርቃለች ። ኃጢአት ከማድረግ ትከለ ክልሃለች ፣ በምትሠራው ሥራ ሁሉ ክፉ እንዳትሠራ ትጠብቅሃለች ፣ ቸል አትልህም ብቻህን በሆንክ ጊዜ እንደ መልካም ወዳጅ ታወያይሃ ለች ፣ የምትችለውን እንጂ የማትችለውን እንድታደርግ አታስገድድህም ፣ የምትችለውን እንጂ የማትችለውን ትሸከም ዘንድ አትገፋፋህም ።

«የምትችሉትን ፣ እንጂ ፣ የማትችሉትን ፣ መከራ ፣ አግኝቷችሁ ፣ ትጠቶ ፣ ዘንድ ፣ ያልተዋ ችሁ ፣ እግዚአብሔር ፣ ምስጉን ፣ ነው ። (፩ ፡ ቆሮ ፡ ፲ ፡ ፲፫)

በስሕተት መጠራጠርንና ከፉ ማድረግን ካንተ ታርቃለች ። እንደ በትሆን እንዳይዘላብድ ታቃናዋለች ። ነፏን በመመልከት ብዙውን ጊዜ በደስታ ታሳልፋለህ ፡ ከሚያሳዝን ነገር ሁሉ ትጽናናባታለህ ፡ ከድንገ ትም ትድንባታለህ ።

በጐ በጐውን ምክርና እዝናት ሁሉ ሰብስባ ታመጣልሃለች ፡ የራ ቀውን ሁሉ ታቀርብልሃለች ፡ ወዳጆችንም ታበዛልሃለች ።

እሷን ገንዘብ የሚያደርግና በውስጧ ያለውን ነገር የሚመለከት ሁሉ እሷን ከማያነቡና እርሷን ገንዘብ ማድረግን ከሚንቁ ጓደኞቹ ሁሉ ይከብራል ።

ይህችን መጽሐፍ አዘወትሮ የሚያነብ ፡ እንዲሁም አምላክ ፡ በነ ቢያት በሐዋርያት አድሮ ያናገራቸው ቅዱሳት መጻሕፍትን የሚያነብና የሚመለከት ሁሉ ረብኅ ጥቅም አያጣም ።

መጻሕፍት ፡ የጥበብና የአእምሮ መዝገብ ናቸው ፡ አእምሮም የነ ፍስ መኖሪያ ቦታ ናት ፡ ነፍስም የማስተዋል ኃይል ናት ።
ሰው ሁሉ ክብር ሥጋዊንና ክብር መንፈሳዊውን የሚያገኘው በአ እምሮና በጥበብ ነው ።

ከስንፍ ሽማግሌ ብልህና አስተዋይ ወጣት ይሻላል ።
ጥበብና ተግሣጽ ተርታውን ሰው ታላላቅ ሰዎች ከደረሱበት ደረጃ ያደርሱታል ፡ ከትልቅ የተወለደውንና ከተርታ ሰው የተወለደውን ሳይ ለያዩ ያከብራሉ ያስከብራሉ ።

«ከትንሽ ወይም ከትልቅ መወለድ ሙያ አይደለም ፡ ራስን ለትልቅ ክብር መው ለድ ግን ሙያ ነው» ቀ. ኃ. ሥ.

መልካም ባሕ፟ይ በበጐ ወዳጅ ይመሰላል ፡ መጽሐፍም በኃዘን የተ ጨነቀውን ልብ የሚያጽናና ነው ። ጥበብ ግን ለሰው በማስተዋል ላይ ማስተዋልን ትጨምርለታለች ፡ የትዕግሥትንም ጐዳና ትመራዋለች ።

ጥበብ ፡ እንግዳ በመሆኝ [illegible] ጓደኛ ናት ፡ በዐደባባይም ግርማ ሞገስ ናት ። [illegible] የሚከተሉትን [illegible] ማጣበቅ ይገባ ዋል ። እርሱም ማስተዋል ፡ ምክር አዝናት ፡ ንጽሕና ፡ [illegible] ሥቅ ፡ የዋህነት ናቸው ። [illegible] የምታደርሰውና ከእግዚአብሔር ጋር የምትነጋገረው ናት ።

[illegible] ሰውን [illegible] ሰውን ማክበር ትሕትናን ማዘውተር ፡ እንደበትን ከፉ [illegible] ታት ፡ ቀናውን ነገር መናገር ለሁሉም በቅንነት መመለስ ፡ የወንድምን [illegible] ገንዘብ [illegible] በእውነት ዐዋቂ ነው ፡ ዐዋቂ ይባላል ።

እስከዚህ የመጽሐፉ መግቢያ ነው ፡ ከእንግዲህ ወዲህ ግን በመ ጽሐፉ ውስጥ ያሉትን ፈላስፎች ስም ከግቸውን እየጠራ ፡ ያሉትን እገሌ ፈላስፋ እንዲህ አለ ፡ የሌሉትን አንድ ፈላስፋ እንዲህ አለ እያለ ይጽፋል ።

ምዕራፍ ፩

አንድ ፈላስፋ ፡ ከአእምሮ የሚበልጥ ምንም አይገኝም አለ ። ንጉሥታቱ በሕዝብ ላይ ይፈርዳሉ ፡ እንደዚሁም ዐዋቂዎቹ በንጉሥታቱ ላይ ይፈርዳሉና ።

አግኝቶ ባለና ሲቻለው የማይበድል ሰው ፍጹም ነው ። ይቀል ይቆይር ሳይል ፍጉውን ነገር ለማድረግ የሚፋጠን ሰው ብልህ ዐዋቂ ነው ።

እንደበት ፡ የፈለጉትን ነገር ለማግኘት መሰላል ፡ የሐሳብ መግለጫ አስተርጓሚ ነው (ሲራክ ፲፩) ። ክፉ ነገር እንዳይሠሩ የሚከላከል መከራም ነው ። በኃዘንም ጊዜ ኃዘንን በማስፈሳት ደግሞ ያጽናና ፡ የሚያረጋጋ ወዳጅ ነው ።

ሰው እንደበት ከሌለው ምንድር ነው ? እሱስ እንዲያውም ሥዕል ወዋቢ ሊማይናገር ሥዕል ሊመስል ወይም እንደተማለ እንስሳ ሊቈጠር በተገባው ነበር ።

አንድ ፈላስፋ ሞኝ ሰው በ፫ ነገር ይታወቃል አለ ። ይኸውም ፡
ሀ/ ሰዎች ሲናገሩ የሰማ እንደሆነ ሳያስተውል ፈጥኖ ይናገራል ።

ሳትሰማ አትናገር በሰው ነገርም ጥልቅ ብለህ አትግባ (ሲራክ ፲፩ ፡ ፰)

ለ/ ወዲያና ወዲህ እያለ አንድ ላይ አይቀመጥም ፡ እፍቁሜ ማለትን ይወዳል እንጂ አንድ ላይ መቀመጥን አይወድም ።
ሐ/ ያገኘውን ሰው ሁሉ ሳያውቀውና ሳይመረምረው ያምነዋል ።

«የነገሩትን ነገር ሳያስተውለው ፈጥኖ የሚያምን ሰው ልብ ቀሊል ነው»)
(ሲራክ ፡ ፲፱ ፡ ፬) ።

ከንግሥታት አንዷ ዘመን እንደምን አለች ? ብሎ ጠየቀና ፡ ዘመን ማለት አንተ ነህ ፡ አንተ ሰላማዊ ስትሆን ሰላማዊ ትሆናለች ፡ አንተ የከፋህ እንደሆነ ትከፋለች ብለው መለሱለት ።

«ሠራዊቱ ንጉሣቸው እንደሆነው ይሆናሉ ፡ ባገርም ያሉት (ሕዝቡ) አገረገዢው እንዳደረገው ያደርጋሉ» (ሲራክ ፡ ፲፡፪) (እንደ ንጉሡ አጐንብሱ ፡ ንጉሡ ሲገባ ሕዝቡ እንግብሰው ዘፈኑ እንዲሉ)

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፡ መከራ ሲያልቅ ተድላ ደስታ ይተካል ፡ ጭንቅም ሲበዛ የሚጽናናበት ተስፋ አለ ።

ከፈላስፎች አንዱ እንዲህ አለ ፤ አለጓደኞቻቸው ብቻቸውን ሲሆኑ የማያምርባቸው አምስት ነገሮች አሉ ፡ እሊሁውም ።

ሀ/ ውበት (ቍንጅና) የሌላው መልክ ቁልጭምነት ፡

ለ/ ኪዮሐፉ እያዩ የማይመከሩትንና የማይገሥጹትን ሰው ዘመድ

ዘመድ ማለት ፤

«የእፍ ዘመድ ከነበያም አይገድ እንዲሉ»

ሐ/ ቸርነት የሌለበት ሀብት (የማይሰጡበት ገንዘብ)

መ/ ቅልበት ባይኖር ውመሳት

ሠ/ ስምምነት የሌለበት ቃጋት ናቸው ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፡ ምሥጢርህን አንተ ታስረዋለህ ፡ ከልብህ አውጥተህ በአፍህ ያወጣኸው እንደሆነ ግን አሳሪህ እሱ ነው ፡ እሱ ይሆናል

አንዱን ሰው ሥርቶ ቀጥቶ ያሰደገህ ማነው ? ቢሉት የሰነፎችን ስንፍና አይቼ በገዛ እጄ ተሠራሁ ተቀጣሁ ከርሷም(ከስንፍና) ራቅሁ አለ

ብልሆች ሰው ሲቀጣ አይቶ ይታረማል ፡ ሰነፎች ግን ሲያልፉ ተቀጡ
(ምሳ ፡ ፳፪ ፡ ፫)

ከብልህ ሰው ፫ ነገሮች ይገኛሉ እነዚሁም

ሀ/ ለሰው ሁሉ ቸር አዛኝ መሆን

ለ/ ከዛሬ አነሰም በሰጡት አመስጋኝ መሆን

ሐ/ ከሰው ነገር ጥልቅ ብሎ አለመግባት ናቸው ።

ከሁሉ ቁጣ ይልቅ ደሀ ቻዩ ይበልጣል ።

ከፈላስፎች አንዱ እንዲህ አለ ፡ ቁጣሜው የማረለት ሰው ። እግዚአብሔር ፡ በዚህም ዓለም በወዲያውም ዓለም ዓለሙን ያሳምርለታል ።

ልቡ ቅን ሲሆን ሰው እግዚአብሔር ሥራውን ሁሉ ያቃናለታል ፤ ያከና

ሥጋን ለጽድቅ ፤ እግዚአብሔርንና እሱን የሚያገናኝ ሥራ የሥራ እንደሆነ ፤ እግዚአብሔር ፤ በርሱም ዘንድ በሰውም ዘንድ የተወደደ ያደርገዋል ።

አንድ ሰው ፤ አንዱን ፈላስፋ ፈረስን መጋለብ ብግር ትወዳለህን ቢለው ፤ ይህ ጊዜ ያንተ ጊዜ ነውና አፈቃደህ ብታውለው መብቱ ያንተ ነው አለው ።

ፈላስፋው ዲዮጋኒስ ፤ አንድ ደንቆሮ ሰው ከድንጋይ ላይ ተቀምጦ አየውና እረግ ፤ ድንጊያው በድንጊያው ላይ ተቀምጧል ፤ ብሎ አፌዘበት ።

(ተማሪዎች የማያጠናውን ሰነፍ ተማሪ ደንጊያ የሚሉት ይህንኑ ይዘው ነው)

አርስጣጣሊስ ፤ ለሰው ከሥራ ሁሉ እንደምን ያለ ሥራ ገንዘብ ማድረግ ይገባዋል ? ቢሉት ። ሰው ገንዘብ ማድረግ የሚገባው ፤ ማታ ውኑ ሰጥሞ ተዋት አብራው ከመስጠም የምትወጣውን መርከብ ገንዘብ ማድረግ ይገበዋል ። ይህችውም ፤ ከቍጥሩ ከበጎው ቢቀበሩ ከክፉ ለይቶ የሚያውቅባት ፤ ከፋትንና ዓመፅን ከማድረግ የሚመለስባት(ሊተኛ አብ ራው የምትተኛ ፤ ሲነቃም አብራው የምትነቃ) በተፈጥሮ የተሰጠችው አእምሮው ናት አለ ።

ከፈላስፋዎች አንዱ ፤ ልጅህን እንደምን አድርገህ ታሳድገዋለህ ! ብለው ጠየቁት ። እርሱም ጠጥቶ ያልሰከረ እንደሆነ እኔ እንደምወደው ሆኖ ይኖራል ፤ ጠጥቶ የሰከረ እንደሆነ ግን መጠጡ እንደ ወደደው ሆኖ ይኖራል አላቸው ።

አብራጥ ፤ የተባለውን ፈላስፋ ከነፍስና ከሥጋ ማንኛቸው ያደክማሉ? ነፍስ ታደክም ይሆን ወይስ ሥጋ ? ቢሉት ፤ ነፍስ ታደክማለች ፤ ሥጋ ፤ ነፍስ ከሌላት ብቻዋን አታደክምምና አለ ።

ዳግመኛም ፤ ነውርና ኃጢአት የሌለው ሰው ይኖር ይሆን? ቢሉት ፤ ነውርና ኃጢአት የሌለበት ሰው ቢኖርማ ባልሞተም ነበር አላቸው ።

አንድ ፈላስፋ ፤ አንዱን ተገረ[illegible] ሰው ፤ ንጉሡ ሲለው ፤ አንተ በሌላ ሰው ላይ የምታሳብቀውን ማሳበቅ መቀበል ይገባልን ፤ ወይስ ሰዎች ባንተ ላይ የሚያደርጉትን ሱብቅ ቢቀበሉት ትወዳለህ ? ቢለው ፤ ሁሉም አይገባም አለ ። እርሱም እንኪያስ ባንተ ላይ የሚያደርጉትን ሰብቅ ይተው ዘንድ ፤ አንተም በሌላው ላይ የምታደርገው ማሳበቅህን ተው አለው ።

«በሌላ የነቀፍከውን አንተ ከመሥራት ራስህን መጠበቅህ አይደለምን» ([illegible])

ፈላስፋው አፍላጦን ፤ ሰው ጠላቱን መበቀል የሚችለው በምንድር ነው ? ቢሉት ፤ በጐ በጐውን ሥራ ቢያደርግለትና ብዙ ትሩፋትን ቢሠራ ለት ነው ፤ ለጠላት ከዚህ የበለጠ መበቀልና ማዋረድ የለም አለ ።

«ጠላትህ ቢራብ አብላው ፤ ቢጠማ አጠጣው ፤ ይህን ያደረግህ እንደሆነ ፤ የእሳትን ፍም በራሱ ላይ ትከምራለህ ፤ ክፉውን በመልካም አሸንፍ እንጂ በክፉ አትሸነፍ» (ሮሜ ፲፪ ፥ ፳-፳፩)

ከፈላስፎች አንዱ ፤ ሊያዝኑለት የማያስፈልግና የማይገባ ነገር ምንድር ነው ? ቢሉት ፤ የክፉ ሰዎች መሞት ነው አለ ።

ከፈላስፎች አንዱ ፤ ከመማሩ መጀመሪያ የምትመሰገንበትና የምት ከብርበት ጊዜ መቼ ነው ? ቢሉት ፤ በወጣትነት ላይ መከራ በደረሰበት ጊዜ ትዕግሥት ከመያዙና ያገኘውም በፍቅርነት ሂደው ቢደርስለት ጊዜ ነው አለ ።

አፍላጦንን ጥበብን ስትሰበስብ ገንዘብንስ ለምን አልሰበሰብክ ቢሉት ፤ ጥበብ ፈጽማ የከበረች ትሆን ዘንድ ብየ ነው ። ጨለማን ከብ ርሃን ጋር እንደማያደረግ ማን ነው ? ትዕቢትን ከበጎ ፤ ነገርን ከፍትወት ፤ ሥጋን ከአንበሳ ያወዳድር ማን ነው ? ስለዚህም ሁሉ ጥበብ ገንዘብን ከመው ደድና ከመሰብሰብ ጋር አይስማማም ብየ ነው አላቸው ።

«ለሁለት ፤ ጌቶች መገዛት የሚችል ባርያ የለም ፤ ባይሆንም አንዱ ይጠላል አንዱ አይታዘዝም እንዲሁም ሁሉ እናንተ ለገንዘብና ለእግዚአብሔር መገዛት አይቻ ላችሁም» (ማቴ ፮ ፥ ፳፬)

ጽድቅን ከዓመፅ ጋር ምን ተካፋይነት ፤ ብርሃን ከጨለማ ጋር አንድ የሚያደርጋት ማን ነው ? (፪ ፡ ቆሮ ፮ ፡ ፲፬)

ፈላስፋው ከመናገር ዝም ማለት የሚያሻበት ጊዜ መቼ ነው ? ቢሉት ቁጣ ልብን ለመቀጣት በሚያስጠጋበት ጊዜ አፍን በትዕግሥት ልጓም ለጉሞ እንዳይናገር ያደረገበት ጊዜ ነው አለ ።

ሶቅራጦስ ከአንበሳ ክፉ የትኛው ነው ? ቢሉት ፤ እንስቷ አንበሳ ናት አለ (ክፉዎች ከወንዶች ይልቅ በሴቶች ይጸናል ሲል ነው) ።

ዳግመኛም ከመጋዝ የትኛው ነው ስለታም ? ቢሉት ፤ ከመጋዝ ሰለት የከበቀች ሰለት ይበልጣል አላቸው ። ከፈላስፎች አንዱ ስለ ክፉ ሴት ሁኔታ ቢጠይቁት ፤ ክፉ ሴትማ ሰላምና ዕርቅ የማይገኝበት ጦርነት ወይም ውጊያ ናት አለ ።

ፈላስፋው ዲዮጋንስ አንዱን መልከ ቀና (ቆንጆ) ሲቈጥር ሳሊ አየውና ፤ ቤቱስ መልካም ነበር ፡ ሰፈሩ ግን ባለቤቱ (ሰፈረው) ቆሻሻ ሆነብኝ ፤ ምን ይሆናል ? ብሎ ተገረመበት ።

ዲዮጋንስ ፤ ሞት እንደምን ድር ናት ? ቢሉት ፤ ሞትስ ባለጸጎችን የምታስደነግጣቸው ድሆችን የምትናፍቃቸው ናት አለ ።

«የጻድቃን ሞታቸው ሕይወታቸው ነው (ያሬድ) ፤ የጻድቅ ሰው ሞቱ በእግዚአብሔር ዘንድ ክቡር ፤ ነው (መዝ ፤ ፻፲፭) የኃጢአተኛ ሰው ሞት ግን እጅግ የከፋ ነው (መዝ ፤ ፴፫)

አንድ ባለጸጋ ዲዮጋንስን ጋብዞ ወደ ቤቱ ወስዶታል ፤ ባለጸጋውንም የሚያስለ ነጭ ሐር ልብስ ተሸላልሞ ሲኩነስነስ በየጊዜው ፤ ለካ ይህስ ተሠርቶ ተቀጥቶ ያላደገ ባለጌ ኖሯል ፤ ተሠርቶ ተቀጥቶ ያላደገ ባለጌ መሆኑን አወቀውና ግራና ቀኙን ተመልክቶ ሲያበቃ ከባለጸጋው በቀር እንትፍ የሚልበት ቦታ ቢያጣ ፤ ከፊቱ ላይ እንትፍ አለበት ። ባለጌው ባለጸጋ ፤ በጣም ተናደደና ለምን እፊቴ ላይ እንትፍ አልክብኝ ! ብሎ ተቆጣው ።

ዲዮጋንስም ሰው ሆኖ በመጥፎና በቆሻሻ ቦታ ላይ ምራቁን እንትፍ ይል ዘንድ አይገባውም ፤ እኔም በቤትህ ውስጥ ግራና ቀኙን ብመለከት ካንተው ብቻ በቀር ጥዳት ያለበትን ቦታ አላገኘሁበትምና ስለዚህ ነው አለው ።

ፈላስፋው ግን እንዲህ ማለቱ ፤ ቤትህስ መልካም ነው ፤ አንተ ግን አእምሮ ያጣህ ያልተቀጣህ ፤ ያልተገሠጽክ ባለጌ ነህ ማለቱ ነበር ።

እንዲሁም አንዲት ልጃገረድ ባርያ ጥበብን ስትማር ስታይ ይህች የሚወለውሏትና የሚሰነግሏት ሾተል ለማን ትሆን ? ብሎ ተደነቀባት ይኸውም በአጋር ይታወቃል ምሳሌ ፳፬ ፤ ፴፭)

ከፈላስፎች አንዱ እንዲህ አለ ሰው በመናገሩና በዕውቀቱ ከእንስሳ የተለየና የከበረ ነው ፤ ነገር ግን የማይናገርና የማያውቅ ከሆነ እንደ እንስሳ ወደ መሆን መመለሱ ነው ።

«ሰው ክቡር ሲሆን ክብሩን አላወቀም እንደ እንስሶችም ሆነ በግብሩም መሰላቸው» (መዝ ፤ ፵፰ ፤ ፲፪)

ፈላስፋው ሆርሙስ አንዱን ሰው የማይገባ ነገር ሲናገር አይቶ እንዲህ አለው ፤ ወዳጄ ሆይ አንተስ በገዛ ከንፈሮችህ ፅዱ ደብዳቤህን እፊት ጣሪህ ፊት ቆመህ ታነባለህ ፤ እስኪ የምትጽፈውንና የምታነበውን እስ

ተውለው ? ፈጣሪህን መፀጸልህ ይቅርና እንቶንቶ ስለ ፍጡር ለዱ ስንኳ እንደዚህ ያለ ክፉ ነገር ብትጽፍና ብታነብ አትፈራምን ።

«ቃላችን ከርስቱ በማፈርደበት ዘመን ፊት አንዱም ዘንድ አለንና (፪ ፤ ቆሮ ፤ ፭ ፤ ፲)

ከፈላስፎች አንዱ ሰው እንደምን አድርጎ ወደ ፈጣሪው ወደ እግዚአብሔር ፊት ይደርሳል ? ቢሉት ፤ እንዲህ አለ ፤ በሕይወቱ ሳለ በጎ ሥራ ቢሠራ ነው ፤ ሰው ካገሩ ወጥቶ ብዙ ጊዜ ከቆየ በኋላ ወደ አገሩ ተመልሶ ከሚስቱ ፤ ከልጆቹና ከዘመዶቹ ሲገናኝ ደስ እንደሚለው ሁሉ እንደዚሁም በሕይወቱ ሳለ በጎ ሥራ የሠራ ሰው ሲሞት ደስ እያለው ወደ ፈጣሪው ይደርሳል ። በሕይወቱ ሳለ ክፉ ሥራ የሠራ ኃጢአተኛ ግን ፤ ጌታውን የበደለ ባሪያ እየፈራና እየተንቀጠቀጠ እንደሚቀርብ ሁሉ ፤ እንደዚሁ ባርያ በመፍራትና በመንቀጥቀጥ ለመቀበል ከፈጣሪው ፊት መቅረብ አይቀርበትም አለ (ማቴ ፳፭ ፣ ፴፭)

እንዲሁም አንድ ሰው ፤ ባልንጀራውን ክፉኛ ሲሰድበው ሰማና ፤ ወዳጄ ሆይ የእግዚአብሔርን ስም የሚጠሩበትን አንደበት እንዲህ ያለውን ክፉ ነገር ሊናገሩበት ይገባልን አለው ።

«በርሱ እግዚአብሔርን አባትን እናመሰግናለን ፤ በርሱም በእግዚአብሔር አርአያ የተፈጠረ ሰውን እንረግማለን ፤ ወንድሞቼ ሆይ ፤ ከአንድ አፍ በረከትና መርገም ይወጣ ዘንድ አይገባም» (ያዕ ፤ ፫ ፡ ፱ - ፲)

ዓለምን የጠላ (የናቀ) አንዱን ፈላስፋ ዓለምን የተውከው (የናቅህ) ስለምን ነው ? [illegible] በግድ የምንለይ መሆኑን ስለ ተረዳሁ ሳለ ወድ በግድ ከመለየት በፈቃዴ ከሷ መለየትን ወደድሁ አላቸው ።

«ዓለም ባይንቋችሁ እኔ ሳትንቁ አትቀሩም ሳትቀድም ቢቀድማችሁ የበለጠ ነውር [illegible]»

ምዕራፍ ፮ ፤

ፈላስፋው ጋሊኖስ ፦ ልጅህን የሰው ፍቅር እንዲያደርብበት ከፈለግህ ቀድመህ ቀጥተህ አሳድገው አለ ።

«ልጁን የሚወድ ሰው መቆጣትንና መቅጣትን ቸል አይልም ፤ በልጁ መጨረሻ [illegible] ይለው ዘንድ (ሲራክ ፴ ፤ ፩-፲፪)

ዳግመኛም እንዲህ አለ ፤ በዚህ ዓለም የሚኖሩ ሰዎች ሁሉ እናን ዋሪቸው የመንገደኛ አኗኗር መሆኑን ሊያውቁ ይገባቸዋል ፤ መንገደኛ ከገባበት አገር (ቤት) አድሮ ሲነጋ ተነሥቶ እንደሚሄድ ሁሉ እነሱም ከዚህች ዓለም በሞት ተለይተው መሄድ አለባቸውና ።

«በዚህ በሥጋችሁ እድር ሃያሎ እንደሆናችሁ ታውቃላችሁ ። ከዚህ ከሥጋችሁ ተለይታችሁ ወደ [illegible] (፩ ቆሮንቶስ [illegible])

እንዲሁም አዋቂ ሰው ፡ ይንቅቃቸ ዘንድ ከሚንቅቃቸ ፍንዘብ እቡን የሚንቅቁበትን ሥራ [illegible] [illegible] ትን ሥራ [illegible] [illegible]

ፈላስፋው ሶልስ ፡ ሰውን የሚያከብሩትና የሚያስከብሩትም ነገር [illegible] የማይታረም ሲሆን ነው ፡ [illegible] አጣፍጦ ይዞ ሲገኝ ነው አላቸው ።

አንድ ፈላስፋ የዕውቀት [illegible] (መሻት) [illegible] ንትራ አይደለም ይል ነበር ።

[illegible] እንደ [illegible]»

አንድ ፈላስፋ ልጁን እንዲህ እያለ ይመክረው ነበር ፡ ልጄ ሆይ ፡ [illegible] ከሚሰማቸውና ከሚገናኙ ሰዎች ጋር [illegible] ከነሱ ጋር አብሮ መኖርም [illegible] ነው ፡ ሰንነት ግን በተለይ የነፍስ ሕይወት ናት ። (ከብልህ ጋር ያዋለ ብልህ እንዲሉ) ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፡ ሰው [illegible] ሥራ ሠርቶ ካልፈጸመና የተሰጠውን ፡ ምክርንና ፡ ተግሣጽን አጽንቶ ካልያዘ ፡ በዕውቀት ፍጹም አይባልም [illegible] ሥራ [illegible] ሠርቶ [illegible] አጽንቶ ከያዘ ግን ፡ ቁጣን ያሸነፈ ፍጹም [illegible] ላል ።

[illegible]

ዳግመኛ የመከራን ፈተና [illegible] ከጥ ፋት ታደርሰዋለች ።

«ብዙ መከራን የተቀበለ [illegible] (ሲራክ [illegible]) [illegible]

(፪ቆሮ ፡ ፩ ፡ [illegible]) [illegible]

[illegible] ምንም አይተካም [illegible] አትቀለጥ [illegible] ደንቆሮ [illegible]

ከመናገር ይልቅ [illegible] ናገር ያከፋብኛል ብሎ መተው ይባላል እንዲሉ) ።

ከሰነፍ [illegible] ብልህ ተቃዋሚ ይበልጣል ። (ብልህ ይጎዳለኝ ይላል ያገራችን ሰው)።

የወዳጅ [illegible] ዘመዶችም ቢሆኑ እንኳን አያምኑትም (ከጠላቴ ራሴ አጠብቃለሁ ፡ ከወዳጆቼ [illegible] እግዚአብሔር ይጠብቀኝ) [illegible]

ክፉ ፈተና በደረሰብህ ጊዜ ሰውነትህም ዕረፍትን [illegible] ግሥትን ገንዘብ ማድረግ ያሻሃል ።

[illegible]

ከትልቅ ሰው ተወልጃለሁ [illegible] ተቃጥቼ ያደግሁ ነኝ ማለት የበለጠ ያኮራል ፡ ያስከብራል ፡ ተሠርቶ ተቀጥቶ ማደግ ዕውቀትን ይሠርጻል [illegible] ።

ኃጢአተኛውንና ዓመፀኛውን የሚያከብር ሰው በግብሩም መሰለው [illegible] መፅ ምንም በሆነችው በዚህች ዓለም እርሱ የሚሠራውን ኃጢአት [illegible]

«ሰምንና መንገን የያዘን ሰው [illegible] ይጠፋል [illegible] ያደረገ ሰው እንደሱ ተዕቢተኛ ይሆናል» (ሲራክ [illegible])

[illegible]

ፍጻሜውን የሚያስብ ሰው ይድናል ፡ ወደ ጊዜያዊ [illegible] ሮት የሚያዘነብል ግን ይሳሳታል ። ከሰው ጋር ሳይማከር በራሱ ፈቃድ ብቻ የሚሄድ ሰው [illegible] ክፉ መሥራት የቂጦ ሰው ነው ። (ሲራክ [illegible])

የታገሠ ሰው ሀብታም ይሆናል ፤ የተራቀቀ ግን ይዝናል ። ላይሆን አይቀርም የፈራ ሰው የፈራው ነገር ሲደርስበት መፍራቱ መጠነኛ ያያል ፤ ካየም ያስተውላል ካስተዋለም ያውቃል ፤ ካወቀም ይሠራል ፤ ከሠራም ዓለምን አሸንፎ የወዲያኛው ዓለም ቤቱን ሠራ ። (ካልተማሩ አያውቁ ፤ ካላወቁ አይጸድቁ እንደ ማለት ነው ።)

መቸኮል ኃዘንን ያስከትላል ፤ መታገስ ግን ሰላምንና ተድላ ደስታን ያመጣል ። (ሲሮጡ የታጠቁት ሲሮጡ ይፈታል እንዲሉ ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፤ በጉልበትን ሥራ የሚሠራ ተድላ ደስታ መከሩን ይሰበስባል ፤ ክፋትን የሚዘራ ግን ክፋት መከሩን ይሰበስባል ።

ሰው የዘራ የዘራውን ያጭዳል ። በሥጋ ለሥጋ ሥጋውን የዘራ (የሥራ) ፍሬ መከሩን ይሰበስባል ፤ ለመንፈስ ነፍሱን የሠራ ግን ሕይወት መከሩን ይሰበስባል ። (ገላትያ ፮ ፥ ፰)

ጥቂት ገንዘብ ከምስጋና ጋር ታላቅ ሀብት ነው ፤ ብዙም ሆነ ጥቂት ባገኘው የሚያመሰግን (በቃኝ የሚል) ሰው ባለጸጋ ነው ፤ በሁሉም ዘንድ የከበረ ነው ። የሚሰባና እንሰሳና ብሎ የሚያጉረመርም ግን ይደኸያል ፤ ንጽሕና ግን (አለማመስገን) በረከትን ታመጣልችና ።

ገንዘቡን የማያመሰግኑ ሰዎች ከሰጣቸው ጥቂት ይበልጣቸዋል (መዝ ፡ ፴፯ ፡ ፲፮

ዕውቀት ከሌለው ከሰነፍ ሰው ጋር መቀራረብ ፤ ፈጽሞ ሰረፍት የለለው ድካም ነው ።

ፈላስፋ ለማያውቅለት ንጉሥ (ጌታ) ሲያገለግል የሚኖር ሰው ሰውነቱን በከንቱ ያደክማታል ፤ ያስጨንቃታልም ። ምክሬን ስማ ብለህ ስማ ትጠቀምበታለህ አለ ።

ዘላለም ሰው ስም አጠራር ፤ እንደ ስጋ ሰጋ ይበጣል እየ ተባለ በየትም አገር ሁሉ ይወራለታል ። እንዲህም የንፉግ ሰው ስም አጠራር እገሌ ንፉግ ነው ፤ አገሩንም አይሰጥ ፤ እየተባለ በየትም አገር ሁሉ ይወራበታል ።

ባለ ብዕል ብሎ ስም ይሻላል ፤ ወርቅና ብርን ከማግኘት በእግዚአብሔር ዘንድ ባለሟልነትን ማግኘት የበለጠ ነው ። ሲራክ ፵፩ ፥ ፲፪ ።

ሰው በዕውቀትና በትሕትና ሥጋ ማድረግን ያገኛል ። የሌለው ሰው ዕውቀት በተፈጥሮው ይታወቃል ። ከጠዋቶች የሚሸሽ ምክራቸውንም የማይሰማ ሰው የዝሙት ልጅና በጎነት እንጂ ነው (አጥፍተው)

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፤ የሰው ዋና ጠላቱ ትዕቢቱ ነው ፤ ነገሩንም የሚያበዛ ሰው ይወድቃል ። ከማያስተውል ሰነፍ ባለጸጋ ብልህና አስተዋይ ድሃ ይሻላል ። የዕውቀት ፍሬዋ (ቁም ነገሯ) ከኃጢአት መራቅና ነውርን መሰወር ነው ።

ፈላስፋው አርስጣጣሊስ ሥጋ ዕውቀት ያነሳት ነፍስና የወደደችውን ታደርግ ዘንድ ዝም ብለህ በማየት አታስነውራት ፤ አገባብና ብርቱ አሳቢና አዋቂ ናትና ነፍስን አስነውራት (ታስተሻል በላቲ መሳሳትዋን ማስጨነቅ ፤ ማረፍና መነወር የነፍስ ነውና) ።

አፍላጦን ፤ ከሚያስገዳና ከማይጠቅምህ የማያስገድና ለሚጠቅም ድህነት ይሻላል አለ ። ዳግመኛ ከስሕተትን ታባርራታለች ፤ ተሠርቶ ተቀጥቶ ያላደገ ሰው ነፍስ የተለየው ሥጋን ይመስላል ብሏል ።

ለሰነፍ ሰው በሕይወቱ ሳለ ማልቀስ ይገባል (ሲራክ ፳፪ ፥ ፲፪) ።

በዓለም ላይ ተስማምቶ በሰላም መኖር ከትልቅነት ከማንኛውም ነገር ሁሉ በላይ ፍቅርን መፍጠር ፤ ቸር መሆን ፤ ከመናገር ቀና ጋሬ አለመሆን ፤ በዚህ ነገር ቂም በቀልን አለመያዝ ፤ ሰነፍ አለመሆን ዘፈን ጨዋታን አለመውደድ ፤ ለሰው ሁሉ ትሑት መሆን ያስፈልጋል ልሁን ይህ ምንድር ነው ፤ ከየትም መጣ ሳይሉ ዝም ብሎ ማክበር (ሲራክ ፲፩ ፥ ፯) ከያዙት ከጥቂቱ መስጠት ፤ መጨቃጨቅንና መነዛነዝን አለመውደድ ፤ የሰሙትን ምሥጢር መሰወርና የወንድምን ኃጢአት አለማለት ነው ።

አዋቂ ሲሆን ዕውቀቱ ለርሱ የማይረባው የማይጠቅመው ብዙ አማካሪ ሲሆን ሌላው በጉልበት ነገር የማይመክር ሰው ከፋቱ በእግዚአብሔር ዘንድ የተገለጠና የታወቀ ነው ።

«መካር ሁሉ እመክርሃለሁ ይላል ነገር ግን ራሱን ለመጥቀም የሚመክር አለ ። ከእንደዚህ ያለ ሰው ምክር ልብህን ጠብቅ ፤ ላንተ አስመስሎ ለራሱ የሚጠቅመውን ይመክርሃልና (ሲራክ ፴፯ ፥ ፯ - ፰)

ስምንቱ ዕናቸው ፤ እነዚህም ፦

ሀ/ ዐዋቂ ሲሆን ራሱን አላዋቂ የሚያደርግና ይህንንም ለሌላው የሚያስተምር አለ ፤ እርሱ ፍጹም ዐዋቂ ነውና ጠይቁት ፤ ከርሱም ዘንድ ተማሩ ።

ለ/ብልህ ዐዋቂ ሲሆን ዐዋቂነቱን የማያሳውቅ (የማይገልጥ) ሰው ሕሊና ጽርዐ፤ብልህ አዋቂ ነው ። ነገር ግን ዐዋቂነትን አለማሳወቅ ይገባል ማለቱ፤ ላልተማሩ ሰነፎችና ዋጋ ለማያውቁ ለሚናገሩ ሰዎች አይደለም ። ለብልሆች ለአዋቂዎችና ትምህርትን ለሚወዱ ሰዎች እንጂ ።

ሐ/የማያውቅና የማይጠይቅ ሰው አለ ፤ ይህንን ሰው ሊማሩት ሊያስተምሩት ፤ ሊመክሩት ሊገሥጹት ይገባል ።

መ/እንዲሁም ያልተማረና ዐላዋቂ ሲሆን ፤ ዐዋቂ ነኝ ፤ መምህር ነኝ የሚል ሰው አለ ። ይህ ግን ለነቀፋ ደንቆሮ ነውና ከእንደዚህ ያለ ሰው መራቅ ያስፈልጋል ።

"አያውቅ እንደሚያውቅ ሆኖ ዝም የሚል ሰው አለ ፤ የሚያውቅ ሆኖ ዝም የሚል አለ ፤ አያውቅ ጊዜ እስኪያገኝለት ድረስ የማይናገርም አለ ፤ እንዳለፈም አንዱ አጣውን የሚቀበጥርም አለ" (ሲራክ ፳ ፤ ፭ - ፰)

አንድ ፈላስፋ ፤ እኔ ዐዋቂ ብሆን ራሴን አላዋቂ የማስመስልበትም ምክንያትን ጠይቆት ባገኘው ይሆን ይል ነበር ።

ፈላስፋው ሶቅራጥስ ፤ የጥበብ ወደጅ እንጂ የጥበብ መምህር ሆኖ ካልተሰማኝ ታላቅ ቀድል ነው ብሏል ።

አንድ ፈላስፋ እንዲህ አለ፤ ዕውቀት ራሱ በጥዒሉ ፊት ሽልማት ነው ። ብዙ ሰዎች ሲሄዱና ሲበቃም ሲሆን አወያይ ነው ፤ በሰብሰብም ውስጥ ክብርና ኩራት ነው ።

ፈላስፋው አፍላጦን ወጣቶቹን እንዲህ ሲል ይመክራቸው ነበር ልጆቼ ሆይ ! እነዚህ አራቱን ጠቃሚ ነገሮች ጠብቋቸው ። እነርሱም ንጽሕና ጥበብ ፣ ከቶ ከመናገር እንደበትን መጠበቅ ፣ ትሕትና ናቸው ።

ሰው እንደምን አድርጎ ነው ሰዎቹን ወዳጁ ማድረግ የሚችለው ብለው ቢጠይቁት ፤ ፈላስፋው ፤ ሲመጡ ፊቱን አብርቶና አክብሮ በመቀበል ፤ ሲለዩትም በፍቅር በመሸኘት በሌሉበትም ጊዜ ስማቸውን በበጎ አነሣሥ በማስታወስ ፤ ወዳጆች የሚበዙ እንደዚህ በመሳሰለ ነገር ነው አላቸው ።

ፈላስፋው ሶቅራጥስ እንዲህ ይል ነበር ፤ ከሕዋሳቶችህ አንዷ ብትታመም መላ ሕዋሳቶችህን ሁሉ ጨምራ እንዳታጠፋ ፈርቶህ አንደም ትቆርጣት ሁሉ ፤ እንደዚሁም መጐምጀት (መሻት) እና ብዙኅ ቃል ባደረጋት ጊዜ የጐመጀችውን በመንሣት ልታስጨንቃት ይገባሃል ፤ መሻትና ምኞት የልብ ጠላቶች ናቸውና ።(፩ ቆሮ ፤ ፲፪ ፤ ፳፮) ።

ዐዋቂ የሆነ ሠራተኛ የሠራው ደጋጣ ቢኖር ሽልማት ማለትም ነቱ የሚታወቀው ፤ በሥራው ተሰክቶ ሲታይ እንደሆነ ፤ የሰውም ደግነቱና ዐዋቂነቱ የሚታወቀው ፤ በአነጋገሩና በቃሉ አመለካከት ነው ። አነጋገርህ ያስታውቃሃል (ማቴ ፳፮ ፤ ፸፫) የብልህ ሰው መወደዱ ባፉ በተናገረው ነገር ነው (መክብብ ፲ ፤ ፲፪)

ምዕራፍ ፪

ስለ ፈላስፋው ከርሴስ የተነገሩ ነገር አለ ፤ እርሱም በውትድና በንጽሕና ድሃት ይኖር ነበር ፤ ሲተኛ ቀንአቄን ከአንገቱ ፣ ግራ እጁን በጉንበቱ ላይ ሜዳ አድርጎ ይተኛ ነበር ፤ እንዲሁም ማድረጉ ከሁሉ ቀ ጠላቶቹ ጦጣ በቅ ዘንድ ነው ፤ እነርሱም አፍና ብልት (ሴሰኛነት) ናቸው ።

"አፉን ከመናገር የሚጠብቅ ሰው ሰውነቱን ከመከራ እንደ አጸራ ይጠብቃታል" (ምሳ ፤ ፳፩ ፤ ፳፫)

እንደዚሁም ሁሉ ሰው በንጽሕና በውስጥ ተኝቶም ቢሆን አፉንና አባለ ዘሩን መጠበቅ ይገባዋል ።

የተባረከ ልጅ አባቱንና እናቱን በሕይወታቸው ሳሉ ያከብራቸዋል (እግዚአብሔር ይባረክ እያሉ) ከሞቱም በኋላ ተገዝተውላቸውን በማውጣት ኃጢአታቸውን ያስተሰርይላቸዋል ፤ እንዲደክሉትም ይጸልያል ። (ሲራክ ፴፰ ፤ ፲፯)

ባልንጀራውን የሚያስገዝ ሰው እሱንም ማንም ማን አያስገዛውም የሰውን ኃጢአት የሚሰውር (የማይገልጥ) እነርሱም የራሱን ኃጢአት አይገልጡበትም አያስታውሱበትም ። (ገላትያ ፮ ፤ ፩) ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፤ ብዙ ድልብን ከማደለብ ይልቅ እውነተኛ ወንድማማችነት ይበልጣል ፤ ወንድሞች ፤ በሰላም ጊዜ ሽልማት ፤ በጸብ ጊዜም የጸብት መጣሪያ ፤ በሕይወትም እስካለህ ድረስ ዘወትር ረዳት ናቸውና

(ብዙ ገንዘብ ያለው ይደፈራል ፤ ብዙ ወንድም ያለው ይታፈራል) ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ። ተንኮለኛ አገልጋይህንና ክፉ ጐረቤትህን ራስህን ዝቅ አድርገህ ታገሣቸው ። ይኸውም ትዕግሥትህና ትሕትናህ ያከብርሃል እንጂ አያዋርድህም ።

(፩ ጴጥ ፤ ፩ ፤ ፩ - ፱) ኤፌሶን ፮ ፣ ፱)

ጠላትህ በላይህ ላይ እሳት እንዳይልቅብህ ፤ ጠላትነቱን አትንቃ ጥበት ማዕት ጠላቱ ነው አትበል ። (ጠላቱ ነው አትበል ጠላት እንዳ ይሆንብህ እንዲሉ) ።

[illegible] በሐሳብህ [illegible] ማንኛውንም [illegible] አትበል ፡ ልብህ [illegible] ቃላቱ ከቃሉ ጋር [illegible] (ሐሳብ የልብ መስታወት ነውና) [illegible]

የልብ ሥራ ወድያና ወዲህ በሚሉት መቅበዝበዝ ሳይኖርበት መጽናት (መታገሥ) ነው ። ፍሬዋም ሰላም ነው ። የዕውቀትም ሥራ ማመሰገን ሲሆን ፍሬዋ ዕረፍትና ሰላም ነው ።

[illegible] ፈላስፋው [illegible] ሰው [illegible] እንጂ ላታገኝ [illegible] በማለት [illegible] (ክብርህን) [illegible] ። የሀብት ራስ [illegible] ሰገን ነው ፡ የድህነትም ራስ [illegible] ራስን ማዋረድ ነውና አለ ። (ለያገኙበት ሰው አጥሁ ተቸገርሁ ማለት ትርፉ ውርደት ነውና) ።

[illegible] ፈላስፋ እንዲህ አለ [illegible] ሰው እጁ በንፍገት የታሰረ ነው ፡ [illegible] እጁ [illegible]

[illegible] (በበጎ [illegible]) [illegible]

ይሁን እንጂ በጐነትስ ማለት ሳይለመኑ ሰጥቶ ማስደሰት ነው ፡ የተ [illegible] አለ ።

ፈላስፋ ልጅህን ሥርተህ ቀጥተህ አሳድገው ፡ የምጽዋትንም ጥቅ ሚነት አስተምረው ብሏል ።

[illegible]

ካንዱ አገር ወደ አንዱ አገር የሚሄድ ሰው ፡ ግማሽ ሰውነቱ ወደ ሄደበት አገር ሲሄድ ፡ ግማሽ ሰውነቱ ባንዱ አገር ይቀራል [illegible] ፍጹም ፍቅርም ልክ እንደዚሁ ነው ፡ የሁለት ወዳጆች ፍቅር ፍጹም ከሆነ አንደኛው ወደሌላ አገር ሲሄድ በልቡ ውስጥ ይዞት ይሄ ዳል ። ቀሪውም እንደዚሁ ወደ ሌላው አገር የሄደውን ወዳጁን በልቡ ውስጥ ያስቀረዋል ፡ ፍጹም ፍቅር ካለ ሥጋዊና መንፈሳዊ ያደርጋ [illegible] በመንፈስ መለያየት የለም [illegible]

«በሥጋዬ ከናንተ ዘንድ ባልኖር በመንፈሴ (በልቡናዬ) ከናንተ ዘንድ ነኝ» [illegible]
[illegible] ፡ ቆሮ [illegible] ፡ [illegible])

[illegible]

ከፈላስፎች አንዱ ለሮሙ ንጉሥ እንዲህ አለው ፡ ወይን (ጠጅ) መጠጣት መልካም ነው ፡ [illegible] ይን አስደሳች ነው ፡ መዓዛውም ለአፍንጫ መልካም ነው ፡ [illegible] ጣፋጭ ነው ። እንደዚህም ሁሉ ታማኝ ወዳጅ ለወዳጁ ደስታ ነው ደስ ያሰኘዋል ፡ ጠጅ ሲወጡት ይጣፍጣል ፡ ሲያዩት ደስ ያሰኛል ፡ ይሁን እንጂ ለጊዜው ብቻ ነው ፡ ታማኝ ወዳጅ ግን ትዝታው ለሁል ጊዜ ከልብ አይጠፋም ፡ [illegible] ከአፍ አይለይም ፡ [illegible] ግባት ከጎይን አይበውርም [illegible]

[illegible] ንጉሡ ፡ የልብ ሕዝታ ከመታወክ ነጻ የሚሆነውና ጸጥታን የሚያ ገኘው በምንድር ነው ? ቢለው ፈላስፋው መልስ ሲሰጥ ፡ ሁልጊዜ ሞትን በማሰብ ፡ እግዚአብሔርን በመፍራትና በማመን ነው ፡ እንዲሁም ከታ ማኝና ከሚያጽናና ወዳጅ ጋር በመወያየትና በመገናኘት ይዘንጋል (ይረ ሳል) አለው ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፡ የሰካራም ሰው ልብ እያደረ ይቀንሳል ፡ ዕብ [illegible] ይብሳል ። ሰካራም ሰው [illegible] ለክቶና መጥና የሚመጣ ሰው [illegible] ። እንዲ ሁም መጠጥ ፡ በሸክላ ዘይት ውስጥ ሆኖ [illegible] የሚያበራ [illegible] ራት ደስ እንደሚያሰኝ ደስ ያሰኛል ፡ የደፈረሰ መጠጥ ልብን ያደፈርሳል ፡ ሰውነትን ያፈርሳል ፡ አንጀትን ይጠብሳል (ያቆስለዋል) ሆድ ይነፋል ፡ (ሲራ [illegible]) ።

[illegible] እስኪ የምጣብን ነገር ንገረኝ አለው ፡ ፈላስፋው ፡ የም ግብ ዓይነቱ ብዙ ነው ፡ ልዩ ልዩም ነው ፡ እንዲያውም እኔስ ከሰው ምግብ ይበዛል እላለሁ ፡ ስንኳንስ በልቶ አስቦም አይደርስበትም ። ከተናገር ካቸው ነገሮች ሁሉ ይህ ቃል ይከብዳል ፡ የሥጋውያና የመንፈሳውያን ዕረፍትና አቀቃም ይህ ነው አለው ።

ልብ ፍጹም የሚሆነው በምንድር ነው ? ቢለው ፡ ፈላስፋው ሰው [illegible] ያልሆነውን አድርጋለሁ [illegible] ራና በዚያው እንቶ ሲኖር ነው አለው ።

[illegible] የምትመሰገንበት ምን ጊዜ ነው ? ቢለው ፡ ሰው [illegible] እንዳልሰማ ሆኖ [illegible] ጊዜ ነው ። [illegible] ለስከለት እንደሆነ ግን ቁጭቱ እንዲወጣለት በማድረግህ ፈውስከው ማለት ነው ።

ልጄ ሆይ ፡ [illegible] ሰው [illegible] ስትመለከት [illegible]
[illegible])

[illegible]

(ኂጠ) [illegible] ሶቅራጥስ [illegible] ዘመኑ ብልፁ [illegible] ይፈ [illegible] [illegible] ፡ [illegible] [illegible] ... (የሚበረከተው) ምን ጊዜ [illegible] ጊዜ ነው አለ ። (፪ ቅዮ [illegible])

[illegible] ብልጠው ማን ነው ? ቢለው ። ሲቻለው ዓመፀኞቹን የሚቆጥር ፣ የሚመፀ ቸን ተንኮል የሚያውቅበት አስተዋይነትና ብልህነት ያለው ፣ ወገና ነው ብሎ [illegible] የሚያስተዳድር [illegible]

[illegible] ፍርዱን የሚፈርድ ንጉሥ መንበረ መንግሥቱ ለዘለዓለም ጸንቶ ይኖ ራል (ተምሳ ፳ ፣ ፲፱)

[illegible] ከንጉሥ ቋት አንዱ ፣ ፈላስፋውን ሊያስመሰግነኝ የሚችል ነገር ምን ድርጊት ነው ቢለው ፣ የሚትንኖኝ ሰው ፣ ሲገባ ብትሆን ነው አለው ፣ [illegible] [illegible] ምንድር ነው ? ቢለው ፣ ዋል እደር ሳይሉ በዚሁ ጊዜ ይኸ ሳያስጠጉ መስጠት ነው አለው ።

[illegible] ፈላስፋውን ብልህ አስተዋይ የሚያደርገኝን [illegible] ሬኝ ? ቢለው ፣ ፈራሽ በሰባሽ ፍጥረት መሆንህንና [illegible] ድካማ [illegible] [illegible] ቀድሞ ከመንግሥቱ በፊት የነበሩበትንና ዛሬ ያለህበትን [illegible] ዘመንህ የምትኖርበትንና የምትሆንበትን አስብ [illegible] ብውስጥህ ባንተ ዘንድ የተናቀች ወራዳ ትሆ [illegible] በማዋረድ ልቡናህ በዕውቀት ያተበጀ ፣ በጥበብ የደረጀ ፣ በክብር የተቀዳጀ ሆኖ አእምሮንና ጥበብን የተመላህ ትሆናለህ ብሎታል ።

[illegible] ያለፈውን ዘመን ሁኔታና በዚያን ጊዜ የነበሩትን ሰዎች ጠባይና ሁኔታ ተርክልኝ ቢለው ፣ ፈላስፋው እንደዚሁ አለው ፣ ያለፈው ዘመን ሁኔታ ጠይቄ እንደተረዳሁት ወንድ ወንድማን ያገዘው ነበር ፣ አንዱም አንዱን ያማውና ያስነውረው ነበር ፣ ስለዚህ የሰውን ልጅ ጠባይ እንደ እንስሳ ጠባይ ሆኖ አገኘነው ፣ ሰው ሲባልም ውስጣዊ ልቡናው ነው እንጂ ዘፍጥረት ሰውነቱ እንዳልሆነ ተነግሯል ።

ፈረንጆች አካሉን ሳይሆን ሰውየውን አሳየኝ ብለው ይተርታሉ ።

እንዲሁም ሰዎች ያባቶቻቸውን ስም በመጥራትና ባማስጠራት ሲከብሩና ሲመሰገኑ አግኝተናቸዋል ፣ ይሁን እንጂ ፣ መከበራቸው ፤ ያባ ቶቻቸውን ስም በመጥራትና በማስጠራት ብቻ አይደለም ፣ ካባቶቻቸው የወረሱትን መልካምና የተመሰገነውን ጠባይ ገንዘብን በማድረጋቸውም ነው አለው ።

ፈላስፋ ፣ ፫ቱን ነገሮች የያዘ ሰው ፍጹም ነው (ፍጹም ይባላል) እነ ርሱም ፣ ማስተዋል ፣ ማወቅ ፣ ሃይማኖት ናቸው ። እሊህ ፫ቱ በዓለም ለመኖር ክብር ሲሆኑ ልቡና (ማስተዋል) ለሥጋ ገዢዋ ነው ፣ እእምሮ (ማወቅ) መሪዋ ነው ፣ ሃይማኖትም ብርሃኗ ነው አለ ።

ፊታጎሮስ የተባለ ፈላስፋ ፣ የልብ ጾታ (ዓይነቱ) ሁለት ነው ፣ እሱም፣ አድራጊና ተደራጊ መሆን ሲሆን ፣ አድራጊ ማለት ክፉውን ከበጐው በጐውን ከክፉው ለይቶ የሚያስብ እእምሮ ነው ፣ ተደራጊ የተባለም ራሱ ሐሳብ ነው አለ ።

ፈላስፋው ጋሊኖስ ፣ እንዲህ አለ ፣ የሥጋው ፍትወት (አምሮት) የገዛቸው ፣ የጸናችበትና ያሸነፈችው ሰው የተናቀና ወራዳ ነው ። ፍት ወት ፣ በሰውየው ላይ የሠለጠነች እንደሆነ ፣ ጠባዩ ልብ እንደሌላቸው እንደ እንስሶች ጠባይ ይሆናል (መዝ ፵፰ ፣ ፲፱)

ሰው ቁጣው ያሸነፈውና ድል የነሣው እንደሆነ ፣ ጠባዩ እየጮሁ ያገኙትን ኹሉ እንደሚነጥቁ እንደ አንበሶች ጠባይ ይሆናል ።

እግዚአብሔር አባታችን ፣ መንግሥተ ሰማይ ርስታችን የምታሰ ኝና የከበረች መንፈሳዊ ኃይል ግን በሰውየው ላይ ያደረች እንደሆነ ፣ እንደ መላእክት ታደርገዋለች ፣ ከነሱም ጋር ታስተካክለዋለች (ምድ ራዊ ሲሆን ሰማያዊ ታሰኘዋለች ማለት ነው) ።

ኃጢአቱንና በደሉን የሚታመን ሰው ፣ ዕዳ ደብዳቤውን አስደመ ሰሰ ፣ ሰውነቱንም ከኃጢአትና ከቂም ከበቀል ንጹሕ አደረጋት ። የመወ ዳጀት ሥራት እንደዚሁ ነው ። ወዳጅ ወዳጁን በሁለንተናው የሚያም ነውና በደስታውም በኃዘኑም ጊዜ ተካፋይ የሚሆነው ሲሆን ነው ፣ ወዳጅ ለወዳጁ ስለ ትልቅነቱ የማይታበይበት ፣ ስለ ድኀነቱም የማይዋረድ ለት ፣ ጠባዩን የማይለውጥበት ፣ በማናቸውም ነገር የማይለየው ሲሆን እውነተኛው መወዳጀት ማለት ይህ ነው ።

ፈላስፋ እንዲህ ይላል ፣ ችግር የያዘው ፣ የሚቀምሰው ያጣውን ሰው ያዩት ሁሉ ይጠሉታል ፣ የጠሉትም ጊዜ ያዝንና ልቡናውና እእምሮው ይጠፋዋል ነገርንም ያበዛል ፣ ስለዚህ ከድህነት መሞት ይሻላል ። ዳግ መኛም ሀመፅና ግፍ ካለበት ባለጸግነት ይልቅ ድህነት ይበልጣል ።

እንዲሁም በሐሰት ከመናገር የማይናገሩ ድዳ መሆን ይሻላል ።
የተደሰቱ ሰዎች ገና ከሩቅ ሲያይዋቸው ደስ እንዳላቸው ይታወቃሉ ።

ልብ ደስ ሲለው ፊት ይበራል ፤ ልብ ሲተከዝ ፊት ይጠቍራል ።(ምሳሌ ፣ ፲፭ ፣ ፲፫)

ታማኝ ሰዎችም ታማኝነታቸው የሚታወቀው የወሰዱትን (የተበደሩትን) ገንዘብ ሲመልሱ ነው ። ልጅና ዘመድም በችግር ጊዜና በሚፈለጉበት ጊዜ ይታወቃሉ ። የወንድምነት ጠቃሚነቱ የሚታወቀው በችግርና በኀዘን ጊዜ ነው ።

ብልህ ሰው ፣ አስተዋይና ቅን ንጉሥ በሌለበት አገር አይኖርም ። እንዲሁም ባል ከሌላት ቤት ዘንድ አይደርስም ። አእምሮ ከሌለው ከስነፍ ሰው ጋር አይወዳጅም ።

ሊያደርጓቸው የማይገቡ ሦስት ነገሮች አሉ እነሱም ።

ሀ/ እግዚአብሔር በቀባው ንጉሥ ላይ መሳቅ መሳለቅ (መክብብ ፲ ፣ ፳)

ለ/ በዐዋቂና በጀግና ሰው ላይ መዘበት ፣ (ጢሞ - ፩ ፣ ፭ ፣ ፲፱)

ሐ/ በሚመክርና በሚያስተምር ልባም ሰው ላይ መቀለድ ናቸው (ሮሜ ፲፪ ፣ ፳) ።

ይህ እንደዚህ ያለው ነገር ለነሱ ሰብአዊ ጉድለት ይሆንባቸዋልና ።

ዳግመኛም ፣ ቁጣ የፀዋቂዎች ዕውቀታቸውን ያጠፋባቸዋል የጥበበኞች ጥበባቸውን ያበላሽባቸዋል (፩ ፣ ቆሮ - ፩ ፣ ፲፱) እርጅና ልብን ይቀንሳል ፣ ጥበብን ያስረሳል አለ ።

እንዲሁም ደግሞ ንጉሥ ብልህ አስተዋይ ቅን መሆን ይገባዋል ፣ በሕይወት እስካለም ድረስ ሲመሰገንና ሲመረቅ ፣ ከሞተም በኋላ መልካም ታሪኩ ሲነገርለትና በበጐ ስም አጠራር ሲወሳ ይኖር ዘንድ ፣ ወገኖቹን (ሕዝቡን) በሰላማዊ አገዛዝ እየገዛ ቅን ፍርድን እየፈረደ ማስተዳደር ይገባዋል ።

«እውነት ፍርድን የሚፈርድ ንጉሥ ዙፋኑ መንግሥቱ በተድላ በደስታ ለዘለዓለም ጸንቶ ይኖራል» ተግሣጽ ፩ ፣ ፲፱

ም ዕ ራ ፍ ፬ ።

የሕልምን ዓይነትና ሁኔታን የሚናገር አንቀጽ ።

ፈላስፋው ጋሊኖስ እንዲህ አለ ፣ ሕልሞች እርስ በርሳቸው ከተቀላቀሉቱ ካራቱ ባሕርያት (ከነፋስ ከእሳት ከውኃ ከመሬት) ይወለዳሉ ።

ደም በሕዋሱ ውስጥ ሲጸና (ሲዘዋወር) ሰውዬው በሕልሙ ያማረ ያማረ ቀያይ ነገርንና ደስ የሚያሰኘውንዓይነት ያያል ፤ ደም ሲጎርፍ ሲፈስ እሳት ሲሞቅ ፣ አገሩ ቱሩ ገደሉ በእሳት ሲቃጠል ፣ መብረቆች ሲያንጸባርቁ ፣ መብራቶች ሲብለጨለጩ ፣ ይህንና ይህን የመሳሰሉትን የደም ኀብር ዓይነቶች ሲያይ ያድራል ። (ደም እሳታዊ ጠባይና ኀብር ነው) ።

ሳፍራ ፣ በሕዋሳቶቹ ውስጥ በብርታት ሲንቀሳቀስ ፣ ሰውዬው ክንፍ አውጥቶ እንደ ወፍ ሲበር ፣ ሲሮጥ ሲዞር ፣ ሲመለከስ ፣ መሬት ሲዞር ብት ይህንና ይህን የመሳሰለውን የነፋስ ዓይነት በማየት ሲባክን ያድራል። (ሳፍራ ነፋሳዊ ጠባይ ነው) ።

ባልቀም ሲጸና ወንዞችንና ባሕሮችን በረዶንና ዝናምን ሲያይ ያድራል ፤ ከውኃ ውስጥ ገብቶ ሲዋኝ ሲራጭ ውኃን ሲጠጣ ፤ ነጫጭ ነገሮችንና እነዚህን የመሳሰሉትን የወኃ ዓይነቶች ሲያይ ያድራል (ባልቀም ማያዊ ጠባይ ነው) ።

ሳውዳ ፣ ሲጸና ወይም ሲዘዋወር ፣ መቃብሮች ሲቆፈሩ ፣ ጉድጓዶች ሲማሱ ፣ ሰውዬው ሲያርስ ሲቆፍር ሰው ሙቶ ሰዎች ሲቀብሩት ሲያለቅሱ ሲላቀሱ ፣ መሬት በጨለማ ተውጦ ጥቋቁር ዓይነቶችን እያየ በፍርሃት በረዓድ ሲናበደበድ ሲንቀጠቀጥ ያድራል ። (ሳውዳ መሬታዊ ጠባይ ወይም ኀብር ነው) ።

ደም ፣ ሳፍራ ፣ ባልቀም ፣ ሳውዳ ማለት ያፁቱ ባሕርያት ስሞችና ጠባዮች ናቸው ።

ሰው ፣ በነዚህ በ፬ ጠባዮች መንቀሳቀስና መነዋወጽ ምክንያት በሕልሙ ሲፈራ ሲደነግጥ ፣ ሲንቀጠቀጥ ያድራል ። የፍርሃት ዓይነቶችም ፫ ናቸው ፣ እነሱም ፍርሃት ፣ ድንጋፄ ፣ ረዓድ ይባላሉ ። (ፍርሃት የልብ ፣ ድንጋፄ የኅሊና ፣ ረዓድ የጉልበት ናቸው) ።

የሕልምን ነገር ካነሣን ዘንድ ፣ የጥንቱንና የሚረትንም ነገር ማንሣት የሚገባ ነው ።

ሞኝ ሰው ሐሰተኛ ሕልምን በከንቱ ቀስቶ ያድርጋል ፣ ሐሰተኛው ሕልም ሰነፉን ሰው ያስደነግጠዋል ፣ ሕልምን የሚያምን ሰው ጥላን እንደሚጨብጥና ነፋስን እንደሚከተል ነው ። ሕልም ከለመሆን ወዳለመሆን ይፋለሳል ፣ በየወገን በየወገኑም የየራሱን ያሳይሃል ፣ ከላይ እንደተነገረው ማለት የእሳት ባሕርይ ሲጸና ፣ አገሩ ሁሉ ሲቃጠል እሳትን እየሚ

ርክ ስትሞቅ አንዳንድ ጊዜም የማታውቀውን ገሃነመ እሳት አየሁ እስከ ማለት አድርሶ ያቃዠሃል ።

የውኃ ባሕርይ (በልቀም) ሲጸና ወኃ ስትዋኝ ፣ እባሕር ውስጥ ስትጠልቅ ጐርፍ ወሰደኝ እስከ ማለት አድርሶ ያቃዠል ።

የነፋስ ባሕርይ (ሳፍራ) ሲጸና አሞሮች በሰማይ ሲበሩ ፣ አንተ ስትሮጥ ፣ ሰዎቹም ሲሮጡ አይሮፕላኖች በሰማይ ሲያንዣብቡ ይታዩሃል ።

የመሬት ባሕርይ (ሳውዳ) ሲጸና ጉድጓድ ሲውጥህ ፣ መቃብር ሲቆፈር ተራራው ሲናድ አገሩ ሁሉ ሲታረስ ይህን የመሳሰለውን ቅዠት ያሳይሃል ።

ስለዚህ ፣ ከአሪያ በግ እንዳይወለድ ከሐሰተኛ ሕልምም ቁምነገር አይገኝም ፣ ሕልም ፣ ጥንቆላ ሟርት ሁሉም ከንቱ ናቸው ። ለጊዜው ፣ ልብን ያስደነግጣሉ ፣ እንደምጥም ያስጨንቃሉ ፣ ይቅር ይል ዘንድ ከእግዚአብሔር የታዘዘ ካልሆነ ሕልምን ከቁም ነገር አትቍጠረው ለልብህ አታሳድረው ። ሕልም ብዙዎቹን ሰዎች አስቷልና ፣ እሱንም ተስፋ በማድረግ ጠፍተዋልና ። በእውነት ያለ ሐሰት ከታየ ዘንድ ግን ይደረግላቸዋል ።

እውነተኛ ሕልም ከሆነ ፈጥኖ ይደርሳል ፣ ከእግዚአብሔር ዘንድ ከታዘዘ አይቀርም ካልታዘዘ ግን ቢሉ ቢጨነቁ አይደረግም ። እውነተኛ ሕልም መሆኑንና አለመሆኑን በምን ይታወቃል ? ቢሉ እውነተኛ ሕልም ከሆነ መላልሶ ይታያል ፣ ለልብም ይረዳዋል ።

ይህንንስ ቢሆን ማን ያውቀዋል ? ብትል ፣ በትምህርት ምክንያት ብዙ መከራ ተቀብሎ የተማረ ፣ የተመራመረ ሰው ያውቀዋል ፣ እንደ ዳንኤል እንደ ዮሴፍ ። በጥበብ ያልተነካ ሰው ግን የሚያውቀው ነገር የለምና ፬ ባሕርዮቹ ካለመስማማታቸው የተነሣ ሲያቃዡው ያደረውን እምኖ በማይጨበጠው ሕልም ይታሰላል ። ሟርትና ጥንቆላ ግን እግዚአብሔር ወደ ፊት የሚያደርገውን ነገር ሰው ወይም ዎፍ አስቀድሞ ያውቀዋል ማለት ሰዎቹንና ዎፎቹን የእግዚአብሔር አማካሪ አነጋጋሪ እንደ ማድረግ ስለሚታሰብ ከፍጹም ክሕደት ወገን የሚቈጠር ነው ።

ነገር ግን የማይመጸወትበት ሀብት በከንቱ እንዲጠፋ የሚያስደርግ የሰይጣን ማታለያ ፣ የጠንቋዮቹ መባያ እንዲሆን የተፈረደ ፍርድ ይሆን ይሆናል ። (ሲራክ ፣ ፴፩ ፣ ፩ ፣ ፲ ፣ ተመልከት) ።

ጎርጎርዮስ ኃይል የአንበሳ ፣ (ሀድአት) ዝግታ የበሬ ፣ ጥበብ የአሞራ ፣ ተንኮል የሸረሪት ፣ ሥራ የንብ ፣ ድልብን ማድለብ የገብረ ጉንዳን ነው አለ ።

ሰሎሞን ፤ ገብረ ጉንዳን መሠማሪያና ግድ የሚያገዝዘው ጌታ ሳይኖረው ፣ በመከር ጊዜ የሚነቅዘውን እየከካ የማይነቅዘውን ከነ እሠፉ አብዝቶ ምግቡን ይሰበስባል ፣ ንብ ጻሪ ጋሪ እንደሆነች ዕወቅ ፣ የደከመችበትንም (ማር) ሕይወት ሊሆናቸው ነገሥታት መኳንንት ይመሸጡታል ። ንብ የከበረች ስትሆን በጉልበት ግን ደካማ ናት አለ ፣ (ምሳሌ ፮ ፣ ፯ ፣ ፰)

ከፈላስፎች አንዱ ሥራው መልካም ካልሆነ ጥበቡም መልካም አይደለም ብሏል ። (ጥበበኛው ሰውዬ ቅን ካልሆነ ጥበቡም ቅን ሊሆን አይችልም ማለት ነው ለክፉም ለበጐም ጥበበኛ አለና) ።

ፈላስፋው ዲዮጋንስ ፣ ከንጉሡ ይልቅ በሀብት እኔ እበልጣለሁ አለ፣ አንተ በሀብት ከንጉሡ የበለጥከው በምንድር ነው ? ቢሉት ፣ በንጉሡ ዘንድ ካለ ብዙ በኔ ዘንድ ያለ ጥቂት ይበቃልና ነው አለ ። ዲዮጋንስም ካንዲት ቀፎ መሳይ ማደሪያ (ቤት) ፤ ካንድ ውሻ ፣ ካንዲት ወኃ የሚጠጣባት ቅል ፣ ካንድ ምርጉዝ (ብትር) በስተቀር ሌላ ሀብት አልነበረውም ። ቅሊቱንም እንኳ አንድ ልጅ በእፍኙ እየቀዳ ወኃውን ሲጠጣ አይቶ ። ለካ ቅል ትርፍ ነገር ኖሯል ብሎ ጥሏት ነበር ። እንዲህ ሲሆን ከንጉሡ በሀብት እኔ እበልጣለሁ አለ ። ይህ የዲዮጋንስ አነጋገር ።

«ብዙ ያለው አላተረፈም ጥቂትም ያለው አላነሰውም ያለውን የአሪቱን ቃል የተመረኰዘ ነው ፣ (ዘፀ ፣ ፲፯ ፣ ፲፰) (፪ ፣ ቆሮ ፣ ፰ ፣ ፲፭) ይህም ማለት አምሳ ጎሞር ያገባ አምሳ ራሱ ሆኖ ይመገበዋል ፣ አምስት ጎሞር ያገባ ፭ ራሱ ሆኖ ይመገበዋል ማለት ነው ።)

ፈላስፋው (ፌ) ፒታጎሮስ፣ ነፍስ ሥጋን ካላሸነፈቻት ፣ እንግዲህ ሥጋ ለነፍስ መቃብር ሆነች ማለት ነው ብሏል ።

«ሥጋችሁን የኃጢአት ጸብት አድርጋችሁ ነፍሳችሁን እንድትወጋ አታድርጓት ፣ እግዚአብሔርን ፣ ለማገልገል ነፍሳችሁን የጽድቅ ጸብት አድርጋችሁ ሥጋችሁን እንድትወጋት አድርጉ እንጂ» ሮሜ ፣ ፮ ፣ ፲፪)

ዳግመኛም አባትህን ስትመክረው በጥበብና አነጋገርህን በማለዘብ ይሁን ፣ ተቀይሞብህ ካንተ እንዳይርቅ ችግሩን እንዳይሸሽግብህ ተጠንቅቅበት አጣሁ ተቸገርኩ እያለ እንዳያማርርህ እንደምግብና መጠጥ ያለውን የለመደውን አታሳጣው አለ ።

«እግዚአብሔር አባትህንና እናትህን አክብር ፣ አባቱንና እናቱን ፣ የሰደበ ፈጽሞ ይሙት ብሏልና» (ዘፀ ፣ ፳ ፣ ፲፪ ። ፳፩ ፣ ፲፯ ። ማቴ ፣ ፲፭ ፣ ፬)

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፤ ደግነትህ በሰው ሁሉ ዘንድ እንዲታወቅልህ ከወደድህ ፥ ባንተው አፍ አይነገር ፤ አድርገህ አላደረግሁም በማለት ትሑት ሁን እደረግሁ እያልክ በገዛ አፍህ አትመካበት ። በጕንደት ባንተ አፍ ከሚነገር ይልቅ ፥ በጓደኞችህ አፍ ቢነገር ይሻላል ። አድርጎ አደረግሁ ሠርቶ ሠራሁ ማለት ግን የሰነፎች ሥራ ነው ።

«ባዕድ አፍ ያድአለ ወአድ ያመስግንህ (ተግሣጽ ፣ ፪ ፣ ፪) ጌታችንም «ይህን ሁሉ ሠርቃችሁ አልሠራንም ሥራ ፈትኅን በሉ» ብሏል ።

ደግሞም ጌታውን የከዳ ውሻን ያገኘህ እንደሆነ በድንጋይ መትተህ አባርረው ፤ ጌታውን እንደ ካደው አንተንም ይከዳሃልና ብሏል ።

ፈረንጆች (ውሻ ሲያብድ ጌታውን ይነክሳል) ይላሉ ። (ከዳተኛውን ሰው ነው) ።

እንዲሁም ስለ ሴት ክፋት ሲናገር ፥ ክፉ ሴት በተናዳፊ ጊንጥ ትመሰላለች አለ ። ከፈላስፎች አንዱ ያእግሌ የተባለ ጠላትህ እኮ ሞተ፥ ሴቲት ሚስት አገባ ብትሉኝ ደስ ይለኝ ነበር እንጂ፥ቢሞት ምን ያደርግልኛል ? አላቸው ፣ እንዲህ ማለቱ ከክፉ ነዝናዛ ሴት ጋር ከመኖር ይልቅ ሙቶ ማረፉን ሲመርጥ ነው) ።

ሲራክም ከቁስል ሁሉ የልብ ቁስል ይጸናል ፥ ከክፉም ሁሉ ክፉ ሴት ትብሳለች ። እንዲሁም ከክፉ ሴት ጋር ከመኖር ከአንበሶችና ከነብሮች ጋር መኖር ይሻላል » ብሏል ፣ ፳፭ ፣ ፲፫ ፣ ፲፮ ።

ዲዮጋንስ አንዲት ሴት ጥሩ ልብሷን ተሸላልማ ተጊያጊጣ እየተኩነሰነሰች ስትሄድ አይቶ ከርሱ ጋር የነበሩትን ሰዎች ከዚች ከፉ ወጥመድ ሽሹ ብሏቸዋል ።

ከፈላስፎች አንዱ ፥ አንዱን ሰው በጣም እስኪያመው ድረስ እግሩን ክፉኛ መታው ተመቺውም ሰው በመገረም አልተቆጣም ዝም አለ ። አብረውት የነበሩ ሰዎች ለምን መታኸው ? ስለምንስ እንዲህ አደረግህ ? ቢሉት ፥ ደንጊያው እስናክሎ ከሚጥለውና ዕንቅፋት ሆኖ ከሚያቆስለው በደንጊያው ፈንታ እኔ ብመታው ይሻለዋል ብዬ ነው አላቸው ።

ቀጥሎ ከወደቁ በኋላ ከመጠበብ ሳይወድቁ መጠንቀቅ ይሻላልና ፥ ወደፊት ከመሰናከል ይድናል ብየ ነው ፥ ምክንያቱም እግር ለማውጣትና ለማግባት ጊዜን ካላወቀ ፥ ወጥመዱ ፥ ዕንቅፋቱ ብዙ ስለሆነ ነው አላቸው (ሰርቆ ከማሰብ እጅን መሰብሰብ) እንዲሉ ።

ሰዎች እርስ በርሳቸው በመሞት ዕረፍት ይገኝ ይሆን ? ተባባሉና አንድ ፈላስፋ አዎን በመሞት ዕረፍት ይገኛል አላቸው ። እንዴት ? ቢሉት ።

ሀ/ ሰው እርጅና ሲጸናበት ሞት ቢወስደው ዕረፍቱ ነው ።
ለ/ ብዙ ጊዜ ደዌ ጸንቶበት የኖረ ሰው ቢሞት ዕረፍቱ ነው ።

«ከማያልፍ ችጋር ሞት ይሻላል ፤ በጽኑ ሕመም ሲሰቃዩም ከመኖር መሞት ይበልጣል» (ሲራ ፣ ፴ ፣ ፲፯)

ሐ/ ኃጢአትን ከመሥራት በንስሐ የማይመለስ ሰው እንዲሁም ነፍስን የመግደል ልማድ ያለው ፥ ልማዱ ከሆነው ነፍስ ከመግደል የማይመለስ ሰው ቢሞቱ ዕረፍታቸው ነው ። እንደነዚህ ለመሰሉ ሰዎች በሕይወት ከመኖር ሞት ይሻላቸዋል ።

«የዕድሜያቸው ርዝማኔ በኃጢአት ላይ ኃጢአት በፍዳ ላይ ፍዳን ለመጨመር ካልሆነ አይረባቸውም አይጠቅማቸውምና (መክ ፣ ፮ ፣ ፩)

ፈላስፋ ፣ ብዙ ፣ ድልብን ከማድለብ ይልቅ ወንድምነት ይበልጣል አለ ።

«ብዙ ገንዘብ ያለው ይደፈራል ፥ ብዙ ወንድም ያለው ይታፈራልም»

ዳግመኛም በሰው ሁሉ ላይ ፍቅርን የዘራ ሰው ፥ በሕይወቱ ሳለ ተወዳጅነቱና ተድላ ደስታው የበዛ ይሆናል ። ከሞተም በኋላ ለልጁ የረዳትነትና የሚያስደስት የአዝመራን ድልብ ያወረሰ ነው አለ ።

አንድ ፈላስፋ እንዲህ አለ ፣ ብዙ ሀብት ፥ ለማያውቅበት ሰው በሞቱ ሰዎች መቃብር ላይ እንዳኖሩት መብል ነው ፥ በሞቱት ሰዎች መቃብር ላይ ያስቀመጡትን ማእድ ይመስላል አለ ።

እንዲሁም ፥ ምሥጢርን ማያዝ አይችልምና ከሰነፍ ሰው ጋር አትምከር ብልህ ሰው እንጂ ከብልህ ሰው በስተቀር ምሥጢርን መሰወር የሚቻለው የለምና አለ ።

ፈላስፋ ዐዋቂ ሲሆን ፥ ራሱን አላዋቂ የሚያስመስል ሰው ዐዋቂ ነው ፡ ዐዋቂ ሳይሆን አውቃለሁ ባይ ግን ሰነፍ (ዐላዋቂ) ነው አለ ።

«ሳይማር በቃል ተምሬአለሁ የሚል ሰውን ብታይ ከእንደዚህ ያለ ሰው ገና እማራለሁ ለሚል ላልተማረ ሰው ተስፋ እንዳለው ዕወቅ» ተግሣጽ ፳ ፣ ፳)

ፈላስፋ ፥ ሰው ከሰው ጥል ሊድን የሚችል፥ክፉውንም በጐውንም ነገር ሁሉ ሳይገልጥ ዝም ያለ እንደሆነ ነው አለ ። ምን ማለትህ ነው ? ቢሉት፥ በጐውን ነገ፣ ቢገልጥ ክፉዎቹ ስለሚጠሉት ክፉውንም ነገር ቢገልጥ ደጎቹ ስለ ሚጠሉት ነው አላቸው ።

«እመ ተናገርኩ ጽድቀ ሰብአ ዛቲ ዓለም ይጸልዑኒ»
«ወከመ ኢይንብብ ሐሰተ ሆነኒ ዚአከ ያፈርሃኒ»

«ወእምዘ ሉስ አርምሞ ይኄይስ ወይሜኒ»
«እውነትን እንዳልናገር የዚህ ዓለም ሰዎች ይጠሉኛል »
«ሐሰትንም እንዳልናገር ፍርድህ ያስፈራኛል»
«ከሁሉ ግን ዝም ማለት ይሻለኛል ።

ፈላስፋው ዲዮጋንስ ፣ አንዲት የጨዘጠዘች አሮጊት ሴት አይቶ በሕይወት ካሉቱ ሰዎች ጋር አለሁ አለሁ የምትዪ ከሆነ ራስሽን አታላይነሽ ፣ ቍጥርሽ ከሞቱት ሰዎች ጋር መሆኑን ካመንሽ ግን ፣ ገና ሳትሞች ይህን ጊዜ በጐ ሥራን ለመሥራት መፋጠን አለብሽ አላት ።

እንዲሁም አንዲት ሴት ባርያ መጽሐፍን ስትማር አይቶ እረግ ! ! ጦሯን መርዝ ይቀባታል ! ! በማለት በሚያስተምራት ጌታዋ ተገረመበት ።

ዳግመኛም አንድ መልከ - መልካም ቆንጆ ጐበዝ በሥነ ሥርዓት ሲመላለስ አየውና እንዲህ አለው ። ተሠርተህ ተቀጥተህ ያደግህ ጐበዝ ሆይ፥ አንተስ በጐ ፣ በዓለም የመኖርን ሀብት አከማችተሃል ሲል አመስግነው አሞጋገሰው ።

ምን ጊዜ መብላት እንደሚያሻ ቢጠይቁት ፣ «ያገኘ ሲርበውና መብላት ሲያምረው ይብላ» ብሏቸዋል ።

«የመብል ጊዜው መራብ ነው ፣ የመጠጣትም ጊዜው መጠማት ነው ማለቱ ነው»

ኃዘን ትካዜ የሌለበት ተድላ ደስታን ለማግኘት ምን ከማድረግ ሊጠበቁ ይገባል ? ቢሉት ፣ ከወንድም ቅንዓትና ከጠላት ሽንገላ (አታላይነት) መጠንቀቅ መጠበቅ ይገባል አላቸው ።

ምዕራፍ ፭ ።

ከፈላስፎች አንዱ ንጉሥ አይወድህም ቢሉት ፣ አዎን ፣ ንጉሥ የሚበልጠውን አይወድምና ነው አላቸው ። (ካላዋቂ ንጉሥ ዓዋቂ ፈላስፋ ይበልጣል ሲላቸው ነው) ።

ፈላስፋው ሶቅራጥስ ቁጣ የሚያሸንፍህ የሆነ እንደሆነ ቅን ሐሳብህን ለውጠ የራሱ ተከታይና ተገዢ ትሆን ዘንድ ማርኮሃልና ራስህን ከሰው ወገን አትቍጠረው (ሰው ነኝ አትበል) አለ ።

ዳግመኛ ሰው በራሱ ላይ ያለውን ነውርንና ኃጢአትን ሳያርም ሌላውን ልምከር ላስተምር ቢል አይሆንለትም አለ ።

«የዕውራን መሪያቸው ፣ በጨለማ ለሚኖሩ ብርሃናቸው ፣ ለነፎችን የምታለብማቸው የሕፃናት መምህራቸው ፣ በዚያውም ላይ ጻድቅን የምትመስል ከሆነ ፣ ለሌላ የምታስተምረውን ራስህን እንደምን አታስተምርም» ? (ሮሜ ፣ ፪ ፣ ፲፱-፳፪)

ከፈላስፎች አንዱ፥ ክንፍ ካላቸው ከበራሪ ወፃኖች ለሥራየሚተጋና ሥራን የሚያበዛ ማን ነው ? ቢሉት ንብና ሸረሪት ናቸው አለ ። ነገር ግን ፣ ጥቅም ያለውን ሥራ የሚሠራ ንብ ነው ፣ ጥቅም የሌለውን ሥራ የሚሠራ ሸረሪት ነው አላቸው (ምሳ ፣ ፭ ፣ ፳) ።

ሰው የወደደውንና የተመኘውን ቢያገኝ መልካም ነውን ? ቢሉት መልካምስ መልካም ነበር ፣ ነገር ግን የሚወደውና የሚመኘው የሚገባና የሚያስፈልግ መሆን አለበት አላቸው ። (ሮሜ ፣ ፲፪ ፣ ፪ ፫) ።

ከነገሥታቱ ወገን የሚያከብር ማን ነው ? ቢሉት ሐሳቡን የቃኘና ምኞቱ ያላሸነፈው ከነገሥታቱ ሁሉ ይከብራል አላቸው ።

እስክንድር ፣ እድናለሁ የማለት ተስፋ አጥቶበት ከነበረ በሽታው ድኖ በተነሣ ጊዜ ፣ አዝማሪው ሮፎስን ፣ ስለዚህ ወደፊት ምን ታወራለህ ? ቢለው ፣ ሮፎስ ፣ ተግሣጽንና ጥበብን ገንዘብ ስላደረጉ ነው (የዳኑ) እላለሁ አለው ። (ንጉሡን በአንቱታ ሲናገረው ነው) ።

ፈላስፋው ድምቅራስ ክቡር ሲሆን ራሱን ትሑት የሚያደርግ ሰው ደግ ነው አለ ። ደግሞም ጤናማ ሥጋ ከፋዎቹንም ደጋጎቹንም ሁሉ ትሰበሰባለች (ትወዳለች) ጤናማ ነፍስ ግን ፣ ደጋጎችን ብቻ ትሰበስባለች (ትወዳለች) አለ ።

ፈላስፋ እንዲህ ብሎ ይመክራል ፣ ደጋጎችን ሰዎች የሚያዋርድ ሰው ሃይማኖቱን አጠፋ ፣ በንጉሥ ላይ የሚሳለቅና የሚዘብትም ራሱን ይጐዳል ። ዳግመኛም ፣ ዐዋቂዎችና ጥበበኞች በዓለም ላይ ለሚኖሩ ሰዎች ሁሉ ከዋክብቶቻቸው ናቸው አለ ።

የዓለም ብርሃን እናንተ ናችሁ ብሏቸዋልና ማቴ ፭፣፲፬ ።

እንዲሁም ከፈላስፎች አንዱ ሰዎች ከሁሉ ይልቅ ዕውቀትንና ጥበብን ለምን አይሰበስቡ (ለምን አይዙ) ? ዕውቀትና ጥበብ በማናቸውም ጊዜ ጠቃሚዎች ናቸውና አለ ።

(የዚህ ዓለም ሀብትና ሹመት ሁሉ ይከዳል ፣ ጥበብና ዕውቀት ግን በሞት ጊዜ ካልሆነ አይከዱምና) ።

አስተማሪ ሊያደርጋቸው የሚገቡ ፬ ነገሮች አሉ ፤ እንዲሁም ተማሪው ሊያደርጋቸው የሚገቡ አሉ ፤ ሥራ ሁሉ አለ በነዚያ አይፈጸ ምምና ፤ እነሱም ለአስተማሪው የሚገቡ ትዕግሥት ፤ ልዝብ አነጋገር ፤ የተማረውን ትምህርት ሁሉ በትጋት ማስተማር ናቸው ። ለተማሪውም የሚገቡ ንቁ ፤ ትጉ ፤ አስተዋይ ፤ አጥኚ መሆን ናቸው አለ ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፤ ብልህ አስተዋይ ሰው ለዘመኑ የሚስማማ ውን ነገር ያውቃል ፤ ስለራሱም ያስተውላል ፤ አንደበቱን ክፉ ከመ ናገር ይጠብቃል ። የዕውቀት ሥሯ መሠረቷ ፤ ሃይማኖት ፤ እግዚአብሔ ርን መፍራት ፤ ለሰው ሁሉ ባሕርዮ መልካም መሆንና ከወንድም ከጓ ደኛም ጋር መፋቀር ነው ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፤ ብልህ አስተዋይ የሆነ ሰው ፤ ዋሾ ሰው ወደ ደኝ ብሎ ደስ አይለውም ፤ ምንም ቢቀባጥርለት በነገሩ አይሳብለትም የተናገረ ቢናገር ነገሩን አያጸድቅለትም ፤ በሱ ዘንድ ከመ ወኢምንት ነው ፤ ይልቁንም ብልሁ ፈላስፋ ፤ ፍጹም ሃይማኖት ያላቸው የዐዋቂዎ ችን ነገር ካልሆነ ፤ የማንንም ነገር መቀበል የለበትም (አይስማም) ።

ጓደኛውን አስነውሮ ራሱን የሚያመሰግን ሰው ሰነፍ ነው ፤ ሰነፍ ይባላል (፪ ፤ ቆሮ ፤ ፲ ፤ ፲፰) ።

እንዲሁም ፤ ከመውደቅ በኋላ የሚጠበብ ዐዋቂ (ጥበበኛ) አይደ ለም ፤ ዐዋቂስ ከመውደቁ አስቀድሞ የሚጠነቀቅ ነው አለ ።

የሰነፍ ሰው ልብ ሲነቅሉት እንደ ማያዳግት በጣም ሥር እንዳል ሰደደ የዛፍ ሥር ነው ።

ለሰው ሲቻለው ይቅርታን ከማድረግ የበለጠ ደግነት አይገኝለትም ዳግመኛም ሳይለምኑ የለማኙን ችግር ዐውቆ መስጠት ከስጦታ ሁሉ የበለጠ ነው ። እነዚህ ሁለቱ ነገሮች (ሲቻል ይቅር ማለትና ሳይለመኑ ዐውቆ መስጠት) እርስ በርሳቸው ያመዝናሉ ። ማስተዋል ፤ ታማኝነት፤ መልካም ጠባይና ዕውቀት የሌለው ሰው ልብ ከሌላቸው እንስሶች የባሰ ወይም ያነሰ ነው (መዝ ፤ ፵፰ ፤ ፲፪) ።

ባልንጀራው የሚታረድበትን ካራ የሚስል ሰው ፤ ራሱ ይታረድበ ታል ። ለወንድሙ ጉድጓድ የሚቆፍርም ራሱ ይወድቅበታል ። (መክ ብብ ፤ ፲ ፤ ፰) ፤ (መዝ ፤ ፯) ።

ጠባዩ የከፋ ጠላቶች ይበዙበታል፤ ጠባዩን ያሳመረ ኑሮውን አሳመረ ሳይሰራ በምኞት የሚኖር ሰው ፤ ምኞቱን ትቶ ካልሠራ መላ ዕድ

ሜውን ሲያዝን ሲተክዝ ይኖራል ። ምኞት የኃዘንናየትካዜእናት(ምንጭ ስለሆነች ዘውትር ኃዘንንና ትካዜን ትወልዳለች ።

በምኞት የከበረ ፤ በአንት የሰከረ የለምና (ሲራክ ፳፮ ፤ ፳፭ - ፺፫ ። ፱ ፤ ምሳሌ ፲ ፤ ፱)

ሳቅ የሚያበዛ ሰው ክብሩ ይቀንስበታል ፤ አልፎ አልፎ ወዳጆችን የሚያበዛን ሰው ይንቁታል ።

ፈረንጆች (የሰው ሁሉ ወዳጅ ያንድ ሰው ወዳጅ እንኳ አይሆንም) ይላሉ ሲራክም ፤ በነጋ ቍጥር ወዳጅን አትለዋውጥ ብሏል (፯ ፤ ፲፰ - ፲፱) ።

መታገሥን ልማድ ያደረገ ሰው በሰው ከመጠላትና እሱ ሌላውን ከመጥላት ይድናል (ማቴ ፤ ፳፩ ፤ ፲፫) የልቡን ምስጢር በማያወጣ ሰው ክፉ ነገር አይደርስበትም ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ፤ የዓለም ፍቅሯና አምሮቷ ፤ በወዲያኛው ዓለም ክብር የምታገኝበትን የጽድቅ ሥራ እንዳትሠራ አያገብርህ (አያስገድ ድህ) ፤ ለኃላፊው ዓለም ከምትተጋ ይልቅ ለማያልፈው ዓለም ብትተጋ ይሻልሃልና ።

ከፈላስፎች አንዱ እንዲህ አለ ፤ ሴት ልጅህን ለአዋቂ ሰው ካልሆነ ላላዋቂ ሰው አታጋባት ። ምክንያቱም ዐዋቂ ከሆነ ባያከብራትም እንኳ አይበድላትም ፤ አይገፋትምና ፤ (ሲራክ ፤ ፯ ፤ ፳፭) ። ዳግመኛም ፤ የዕውቀት ፍሬዋ (ቁምነገሯ) ከኃጢአት መራቅ ነው አለ ።

አንድ ሰው ፤ አንዱን ፈላስፋ ፤ ፈላስፎች ድሆች የሚሆኑት ስለም ነው? ቢለው ፤ ፍልስፍናቸው በዚህ ዓለም በሚገኘው ሀብትና በከንቱ ውዳሴ እጅግ አከብራቸዋለችና ስለዚህ ነው አለው ። (ሁለት የወደደ አንዱን ሳያገኝ ሄደ እንዲሉ ፤ (ያዕቆብ ፤ ፩ ፤ ፰) ።

ደግሞም ከፈላስፎች ጋር መኖር የነፍስን ጨለማ ያበራል ፤ (ድን ቁርናን ያርቃል) ከሰነፎች ጋር መኖር ግን የነፍስንና የልቡናን ዕውቀት ያደነቁራል ፤ (ድንቁርናን ያመጣል) አለ ።

ሀብትን ለብዙ ጊዜ እንዲኖር የሚያደርገው ፤ በቃኝ ተመስገን ማለትና አለማጉረምረም ነው ። ቶሎ እንዲያልፍ የሚያደርገውም በቃኝ ብሎ አለማመስገንና አይበቃኝም ብሎ ማጉረምረም ነው አለ ።

በጕውን ወሬ እመነው፤ በጕውንም ነገር አስተውለው (መርምረው ወሬን ስማ መላን ጨምር እንደ ማለት ነው) ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፤ ፈቲው (መሻት) ወደ ጥፋት የሚመራ ጐዳና ነው ፤ እንስሶችምኮ ፤ በወጥመድ ተይዘው በሰዎች እጅ የሚወድቁት

በመሻታቸው ነው ። እንደዚሁም ሁሉ፣ ሰዎች ፣ በኃጢአት ወጥመድ ተይዘው በአጋንንት እጅ ይወድቃሉ ። መጠጥን የሚያፈቅር ሰው ግን በግ ናቸውም እጅ ይወድቃል ።

ሰው ሁሉ ፣ ልብ ብሎ እንዲሰማህ እንደበትህን እውነት መናገር አስለምዳት፣በሁሉም ዘንድ እንድትወደድ ነፍስህን ሰውን ማክበር አስ ለምዳት ፣ እንዲሁም አንተ በሰውም በእግዚአብሔርም ዘንድ እንድት ወደድ ነፍስህን ፍቅርንና ትሕትናን በማስገደድ አስተምራት ፣ከእግዚ አብሔር ዘንድ ለሚገኘው ይቅርታ ዝግጁ ሆነህ ትገኝ ዘንድ ሰጭ መጽ ዋች ሁን ።

ደግሞም እንዲህ አለ ፣ ወንድሞችህንና ጐረቤቶችህን አክብራቸው ሲቻልህም ካንተ የሚያስፈልጋቸውን ጉዳይ ፈጽምላቸው (አድርግላ ቸው) ብርቱ ፈተና አግኝቶህ በጠራሃቸው ጊዜ አንተን ለመርዳት ፈጥ ነው ይደርሱልህ ዘንድ ።

ጊዜ አግኝቶ ሳለ አለሁልህ ፣ ማለትን ፣ ለማያውቅ ጊዜው ሲያልፍበት አለሁልህ የሚለው አይገኝም» ይባላል ።

ቊጥርህ ከደጋግ ሰዎች ጋር ይሆን ዘንድ ደጋጉን ሰዎች ተከተላቸው አብነት አድርጋቸው ። የኃጢአታቸው ተባባሪ እንዳትሆን ኃጢአተ ኞችን ሰዎች አትከተላቸው (አብነት አታድርጋቸው) ።

(ከደግ ሰው ጋር ደግ ትሆናለህ) ከጠማማም ሰው ጋር ጠማማ ትሆናለህና (መዝ ፲፯) ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፣ መልካም ጠባይ የራቀውን ሰበ ለማቅረብ በሚያገለግል ጠንካራ ገመድና ሩቅ ያለውን ለመምታት በሚወነጭ ፉት በድል ነጎድ ይመስላል ። መልካም ጠባይ ከሌለ ፣ ንጉሥም ሆነ ተርታው ሰው ሁሉ ማንኛውንም ሥራ ሊሠራ አይችልምና ።

ለነፍሱ ቢል ልዩ ልዩ ፈተናንና ድካምን የሚታገስ ሰው ገነትን ይዋጃታል ።

(የእግዚአብሔርን መንግሥት በብዙ ጻር ጋር እንገባባት ዘንድ አለን (ግብ ሐዋ ፲፬ ፣ ፳፫ ።

ፈላስፋ ፣ እንዲህ አለ ፣ ፬ ነገሮችን በመፈጸም ፣ ራሴን በራሴ መከ ርኩ አስተማርኩ እንጂ ማንም ማን አልመከረኝም አላስተማረኝም ። በክብር ከኔ የሚበልጠውን ሰው መጠኑንና ችሎታውን አላወቅሁም ፣ ከኔ ዝቅ ባለውም ላይ ራሴን ከፍ ከፍ አደረግሁ ፣ እተካከልሀለሁ ፣ በሚለኝም ሰው ላይ ኮራሁበት ፣ ተሳዳቢውን ታገሥኩት ፣ ነገር ግን አላስተማርኩም ።

ሶቅራጥስ ፣ የሞት ዓይነት ሁለት ወገን ነው ፣ እሱም አንዱ ባሕር ያዊ ሲሆን ሁለተኛው ደግሞ በፈቃድ የሚሞቱት ሞት ነው ። ሁኖም ፣ ሕይወቱን በገዛ እጁ ለሚያሳልፍ ሰው በፈቃድ የሞተውን ሞት ለርሱ ደምበኛው የባሕርይ ሞት ይሆንለታል አለ ።

አንድ ፈላስፋ ፣ ደቀ መዛሙርቱ ፣ መምህር ሆይ ፣ ከቶ የኃዘን ምል ክት የማናይብህ ስለምን ነው ፣ ቢሉት አዎን ፣ ብዙ ገንዘብ የለኝም ፣ ብዙ ገንዘብ ቢኖረኝ ኖሮ ግን የኃዘን ምልክት ልታዩብኝ ትችሉ ነበር አላቸው ቀጥሎም እኔ እንዳያሳዝነኝ ብዬ ልደርስበት የማይቻለኝን ነገር ምንም አልፈልግም ። ስለዚህ እናንተም ኃዘናችሁ እንዲቀነስ ፣ ሐሳባችሁ እን ዲቀለስ ብዙ ገንዘብ አታድልቡ ፣ ብዙ ገንዘብ መሰብሰብ የኃዘን ምንጭ የሐሳብ መደብር ነውና እያለ ይመክራቸው ነበር ። እንዲሁም ነፍሱ ልትድንለት የወደደ ይግደላት ይል ነበር ።

ነፍሱን ያገኛት ይጣላት ፣ ነፍሱንም ስለኔ የጣላት ያገኛታል (ማቴ ፣ ፲ ፣ ፴፯

ዳግመኛም እንዲህ አለ ፣ ብዙ ጥቅም ታገኝ ዘንድ ማለት አሳዳጊህ ይባረክ ትባል ዘንድ ፣ ልጅህን ገና በልጅነቱ ሳለ በመሥራትና በመቅ ጣት ርዳው ።

ልጆቹን የሚወድ ሰው መቆጣትንና መቅጣትን ቸል አይልም ፣ በልጁ መሥል ጠን ኋላ ደስ ይለው ዘንድ (ሲራክ ፣ ፴፩ ፣ ፲፫) ።

እንዲሁም ነገርን ከሚያላምጥ ከጨቅጫቃ ሰው ጋር አትጫወት ። ከዐዋቂ ጥበበኛ ጋር በነገር አትመላለስ ፣ ንጉሥን አትበድል ፣ አትቃወም አባትህን እንደ ጓደኛህ አትቊጠረው (አትቀናጣው) አለ ።

ፈላስፋ ፣ እንዲህ አለ ልመናን አታብዛ ፣ ልመና ማብዛት ሕይወ ትን ይጎዳል ፣ ክብርን ያዋርዳልና ።

ልጄ ሆይ ፣ በሕያውነትህ ሳለህ ልመናን አትውደድ ፣ በሕያውነትስ ፣ ለምኖ ከመብላት ሞት ይሻላል (ሲራክ ፵ ፣ ፳፰) ።

ፍጹማን የሚባሉ ፍጹም የሚያሰኙ ፬ ነገሮች ናቸው ፣ እነርሱም ፣ ማስተዋል ፣ መስጠት ፣ መልካም ጠባይ ፤ ምኞትንና ፍላጎትን ማሸነፍ ናቸው ።

ፈላስፋ እንዲህ ይላል የዚህ ዓለም ሀብት ተዘዋዋሪ ናትና ካን ተው ወደሌላ ሳትዛወር አስቀድመህ እግዚአብሔርን እያመሰገንህ ተደሰትባት ።

የማርን ጣዕም እንደማይለውጠው ሁሉ ፤ መጥፎ ሥራም በገዢውን ሥራ ይለውጠዋልና ፤ (፩ ፡ ቆሮ ፡ ፲፭ ፡ ፴፫) ።

«የሞተ ውሻ ዝንብ የተቀመጠውን ሽቱ ጣዕም ያጠፋል» (መክ ፡ ፲ ፡ ፩)

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፤ ከገንዘብ ይልቅ ዕውቀት ትመረጣለች ፤ ዓለም ጸንታና ተጠብቃ የምትኖረው በዕውቀት ነውና ። እንዲህ ነውና ፤ እንዴሁ ከሆነ ፤ አንተም ከገንዘብ ዕውቀትን ብትመርጥ ይሻልሃል ።

«ላለማወቅ ከተገኘ ከብዙ ክብር ይልቅ ትንሽ ጥበብ ትከብራለች ፤ ታስከብራለች» (መጽ ፡ ፲ ፡ ፩ ፡ ፪) ።

እግዚአብሔር የሰጠውን ዕድል አመስግኖ (ይበቃኛል ብሎ) የሚኖረውን ሰው የሌሎቹ ሀብት አያስቀናውም ፤ አያስጎመጀውም ።

«ዕርቃቸው ቀምተው ፤ ቀምፈው ቀጣጥፈው በሚኖሩ በክፉ ሰዎች ሀብት አትቅና ፤ እንቡ እንደሣር ፤ እንደ ጐመንቅጠል ፈጥነው ይደርቃሉና ፤ ማለት ከሃብታቸው ይለያሉና» (መዝ ፡ ፴ ፡ ፩)

በባልንጀራው ላይ የጅግጓላ ሰይፉን የሚመዝ ሰው ፤ ራሱ ይገደል በታል ። ለባልንጀራው ጉድጓድ የሚቆፍርም በቆፈረው ጉድጓድ ይወድቃል ። (ተግሣጽ ፡ ፱ ፡ ፳፯) ።

ከበዋቂዎች ጋር መኖር ያስከብራል ፤ ካጣዋቂዎች ጋር መኖር ግን ያዋርዳል ። ትሕትና በዕውቀት ላይ ዕውቀትን ፤ በክብር ላይ ክብርን ትጨምራለች ።

ራሱን ከፍ ከፍ ያደረገ ይዋረዳል ራሱን ዝቅ ዝቅ ያደረገ ይከብራልና» ማቴ/፳፫ ፡ ፲፪ ።

ሕሊናህ ። ወደ ኃጢአት ሲያዘነብልብህ ሳትዘገይ ፈጥነህ ወደ ጽድቅ መመለስ አያሳፍርህ ። በኃጢአት ከመኖር ወደ ጽድቅ መመለስ ፤ (ንስሐ መግባት) ይሻላልና ።

ምኞቱን የሚያሸንፍ ፤ ሐሳቡን የሚያጥፍ ሰው ብልህ ዐዋቂ ነው ፤ ፍጹምም ነው ።

ምዕራፍ ፬

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፤ የንጉሥ ባለሟል ብትሆን ፤ በሹመት ላይ ሹመትን ፤ በክብር ላይ ክብርን ይጨምረኛል ብለህ ፤ የሰውን ሐሜት አትቀምጣበት ፤ እገሌ እንዲህ አለህ ፤ እገሌ እንደዚህ ያስባል እያልክ

በመትጋትና በመቸኮል ሀብት ሹመት አገኛለሁ የሚል ሰው አያገኝም ። ያችው የፈሰጋት ሀብትና ሹመት ከሱ ሸሽታ ወደ ፈጣሪዋ ወደ እግዚአብሔር ትመለሳለች ። እሱም ለወደደው አሳልፎ ይሰጣታል ።

«ለሀብት መትጋት ሰውነት ያከሳል ፤
ገንዘብን ማሰብ ዕንቅልፍ ይነሳል» (ሲራክ ፴፩፡፩) ።

ሀብትና ሹመት የሚፈልጋቸውን ይሸሹታል ፤ ከርሳቸው የሚሸሸውን ይፈልጉታል» (ማር ፡ ይስ ፡ ድርሳን ፡ ፲፩) ።

በሀብቱ ተደስቶ ፤ ሌላውን ከማያስደስትና ገንዘቡን በነፍስና በሥጋ ከሚጠቅመው ነገር ከማያውል ከንፉግ ባለጸጋ ይልቅ ድሃ ይሻላል ።

«ያገኘውን ከማይበላ) ከሀብታም በሽተኛ ጤናማ ድሃ ይሻላል» (ሲራክ ፡ ፴ ፡ ፲፬)

አንተ ፤ ካንተ ለሚሹና ለሚለምኑህ ሰዎች ፍላጎታቸውን ካልሰጠሀቸው ፤ ላንተም እግዚአብሔር የለመንከው ፍላጎትህን አይሰጥህም ፤ (ቢሰጥህም ካልሰጠህበት መልሶ ይነሣሃል ።)

ከዚያ ሁሉ ሀብቱ ለገዛ ሰውነቱ ፍላጎቷን የሚነሳትና የሚነፍጋት ሰው ፤ ገንዘቡን ለሌላ ያከማቻል ። (ነገ ጥሎት ሲሄድ ተጠቃሚው ሌላ ነውና) ሉቃስ ፲፪ ፡ ፲፮ ፡ ፳፫ ተመልከት ።

«ገንዘባቸውን ያከማቻሉ ፤ ነገር ግን ለማን እንደሚያከማቹት አያውቁም» መዝ ፡ ፴፰» እግዚአብሔርን የዘነጉ ሰዎች ሀብት ለጻድቃን ይደልባል» (ምሳሌ ፡ ፲፫ ፡ ፳፫

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፤ በዓመፅ ያልተገኘ ገንዘብ ምንኛ መልካም ነው ! ! ራሱን ለመጥቀም ብቻ የሚኀን ሰው ግን ምንኛ ክፉ ነው ። እንደ ዚህ ያለው ሰው በእውነትም ደኀና ችጋረኛ ነው ።

ስነፍ ልጅ ፤ ወልደው አሳድገው ከዚህ ያደረሱትን እናት አባቱን አያስመሰግናቸውም ። አይረዳቸውም ፤ አያከብራቸውም ። ብልሀ ልጅ ግን እናት አባቱን ያስመሰግናቸዋል ፤ ይረዳቸዋል ፤ ያከብራቸዋል ።

የናት ያባቱን ቁጣ የሚታገሥ ልጅ ፤ ዕድሜው ይረዝማል ፤ ሀብቱ ይበዛል ፤ ሃይማኖቱ በእግዚአብሔር ዘንድ ያማረ የተወደደ ይሆናል ፤ ሥራው ሁሉ ይከናወንለታል ፤ ነገሩ ይቃናለታል ፤ ለናት ላባት እሺ በጂ ብሎ መታዘዝና የፈለጉትን ሰጥቶ ማስደሰት ምንኛ መልካም ነው ! !

«አባቱን የሚያከብር «የሚረዳ» በልጆቹ ይደሰታል ፤ በጸለየም ጊዜ ፈጣሪው ይሰማዋል አባቱን የሚያከብር ዘመኑ ይረዝምለታል ። እናት አባትህን አክብር ፤ «እርዳ» ያለ እግዚአብሔርንም የሚሰማው እናቱን ያሰርፋታል ፤ ለወለደው ለባቱም እንደባሪያ ይገዛል ፤ (ሲራክ ፡ ፫ ፡ ፭ - ፰)

ወንድምነት ፣ በሞት ይሁን በሕይወት ፣ በደስታ ይሁን በኃዘን በጣም መልካም ነው ። (ወንድማማቾች አብረው ቢኖሩ እነሆ መልካም ነው ፣ እነሆም ያማረ ነው ። (መዝ ፣ ፻፴፪) ።

ምዕራፍ ፲፩ ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፣ ሚስትህን ከአካላትህ እንደ አንዱ አድርገህ እያት ፣ ባልና ሚስት አንድ አካል ፣ አንድ አምሳል ናቸውና ።

«ስለዚህ ፣ ሰው እናት አባቱን ትቶ ሚስቱን ተከትሎ ይሄዳል ፣ አንድ አካል ይሆናሉ ፣ እንግዲያስ ፣ ሁለት አይባሉም አንድ አካል ናቸው እንጂ ፣ እግዚአብሔር አንድ ያደረገውን ሰው አይለየው» (ማቴ ፣ ፲፱ ፣ ፭ - ፮)

ሚስቱን የሚያከብር ሰው እንደ መላእክት ነው ፣ እሷም እግዚአብሔርን እንደምትፈራው ትፍራው ታክብረው ፣ ልብሷን ምግቧን የሚያሟላላት መከበሪያዋ ጌታዋ ነውና ።

«ለሴት ኀይሏ ጌታዋ ባሏ እንደሆነ ልታውቁ እወዳለሁ ፣ ሴትም ለባሏ ወርቁ ዕንቍ ናትና ያከብራት ያዋርዳት» (፩ ፣ ቆሮ ፣ ፲፩ ፣ ፫ ፣ ፲፮)

የሴቶችስ በደላቸውና ክፋታቸው ፣ ስለ ሴሰኝነት (ዝሙት) ሲሉ ልጅ መውለድን የሚጠሉ ፣ ቢወልዱም የወለዱትን ልጅ የማይወዱ መሆን ነው ።

ሴሰኝነትን የምትወድ ሴት የታመነች መሆን የለባትም ። ብትወልድልህም እንኳ ክፉ ልጆችን ትወልድልሃለች ። ምናልባትም ልጆችህ (ዘርህ) ያልሆኑትን ልጆች ትወልድልሃለች ። አንተ ግን ምውቶችን እንደወለድኽ ያህል ቍጠራቸው ።

«ክፉ ሴት ፣ ባሏን ትታ ከውሽማዋ የባሏን ገንዘብ የሚወርስ ልጅን ትወልዳለች ። ይህች ሴት ሁለት ኃጢአት ሠርታለች ፣ አንዱ እግዚአብሔርን መካድ ፣ ሁለተኛው ባሏን መበደል ፣ ሦስተኛው በዝሙት ልጅ መውለድ ነው» (ሲራክ ፣ ፳፫ ፣ ፳፩)

ያልታረመና መጥፎ ጠባይ ያለው ዕውቀት አይከብርም (ለራሱ)፣ አያከብርም (ባለቤቱን) ፣ (ሰውየው ደግ ካልሆነ ዕውቀቱም ደግ አይሆንምና) የደረሰበትን ችግርና ፈተናን ታግሦ ያላሳለፈ ሰው ብልህ ዐዋቂ ሃይማኖተኛ ሊባል አይቻልም ።

«ወርቅን በእሳት ይፈትኑታል ፣ ደጉንም ሰው በመከራ ይፈትኑታል» (ሲራክ ፪ ፣ ፭)

ሌላው ከሚመክርህና ከሚገሥጽህ በፊት አንተው ራስህን ምክር አስተምር ። ለሌላው አስተማሪና መካሪ መሆንን ከወደድኽ ግን ፣ ሥራህ ግልጥ ፣ ሃይማኖትህ ፍጹምና ብሩህ ይሁን ዘንድ የምታስተምረው ትምህርትና የምትመክረው ምክር ቅንነት ያለው ይሁን ። (፩ ፣ ቆሮ ፣ ፱ ፣ ፳፯)

ራሱ የማይወደውን ለሌላው የሚያስተምር ሰው ፣ በጣም ክፉ ሰው ነው ፣ የተናቀና የተዋረደም ነው ፣ የእንደዚህ ያለ ሰው ምክርና ትምህርት ሊቀበሉት አይገባም ።

«እንደሥራቸው አትሥሩ ፣ ለሌላ የሚያስተምሩትን እነሱ አይሠሩትምና ፣ ብርቱ ሸክም አስረው በሰው ጫንቃ ይጭናሉ ፣ እነሱ ግን ፣ በጣታቸው ሊነኩት አይፈልጉም» (ማቴ ፣ ፳፫ ፣ ፬)

የትሩፋትን ሥራ ለመሥራት ዝግጁ ሆኖ የሚኖር ሰው ፣ እንደዚሁ ያማረና የተወደደ ይሆናል ፣ ራስህን ኃጢአት ከማድረግ መግታት ያልቻልክ ስትሆን ሌላውን ኃጢአት እንዳይሠራ ለመግታት መብት የለህም ።

«እኔ ለራሴ ሳልመክር ልምከርህ ማለቴ ፣ ይህ ከንቱ ነው» (መክ ፣ ፪ ፣ ፩)

ከንቱ ውዳሴን የሚወድ ሰው ፣ ነፍሱን ወደ ጥፋት ባሕር ውስጥ ይጥላታል ። ዐዋቂዎች ሰዎች አባቶቻቸው ከሠሩት የሚበልጥ ድጋጉን ሥራ ይሠራሉ ። ለሁሉም እንደየ ሥራውና እንደየጠባዩ የሚሄደውን ሰው ሁሉ ይወደዋል ፣ ያከብረዋል ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፣ በዕውቀት ፍጹም የሆነ ሰው ፣ ፈጣሪው እግዚአብሔር ሁሉን አስተካክሎ እንዲያይና ለሁሉም እንዲያስብ ፣ እሱም ሁሉን በትክክል ያያል ፣ ለሁሉም በትክክል ያስባል ። (ማቴ ፣ ፭ ፵፭ ፵፰)

ከባድ ከባድ ሸክምን በመሸከም ሰውነትህን አታስጨንቃት ፣ ብዙ ሀብት ፣ ብዙ ገንዘብ ያላገኘህ ቢሆንም አትጨነቅ ፣ አትቸገር ።

አፍላጦን ፣ ማሰብን ፣ ዘወትር ፣ ሲያስብ የሚኖር የማያልቅ ነገር ነው ፣ ኃዘን ግን ፣ ኃላፊ ሲሆን ሰውነትን ያበረታል ፣ ልብን ያደናቅፋል ኀይልን ያሳውራል ፣ (ነቀዝ ዕንጨቱን ውስጥ ውስጡን እንዲበላው ኃዘንም ለልብ እንዲያ ነው (እስኪያልፍ ያለፋል)» እንዲሉ ።

ሰሎሞን ፣ እግዚአብሔርን መፍራትና ማምለክ ፣ ለሰው ክብሩ ነው ማዕርጉም ነው ። አለ ። አንድ ፈላስፋ ፣ እንዲህ አለ ፣ እንደ ሻንጉሊት መመጽወት ፣ ወኃ እሳትን እንዲያጠፋ ኃጢአትን ያጠፋል ፣ (በጐውን ሥራ የሚሠራ የሚመጸውት) ሰው ሥራው ሁሉ የተከናወነና የተቃና ነው ። (ምጽዋትና ሃይማኖት አይራቁህ) (ምሳሌ ፫ ፣ ፫) ።

ደኀ ሲለምንህ ከገንዘብህ አትንግው ፣ አትቁም በማለት አሳዝ ነህ አትመልሰው ተስፋ አታስቆርጠው ።

«ለድኻ በጐ ሥራ መሥራትን ችላ አትበል ፣ በእጅህ እንዳለ መጠን ስጥተህ ርዳው ፣ ማስጠቀ ሲቻልህ ባለ ፣ ዛሬ ሂድ ነገ እሰጥሃለሁ ተመለስ አትበለው ። ማግሥት የምትወልደውን አታውቀውምና ፣ (ወይ አንተ ትሞት ፣ ወይም ከብትህ ይጠፋ እንደሆነ አታውቅምና» (ምሳሌ ፣ ፫ ፣ ፳፯ ፣ ፳፰)

ሹመኛ የሆንክ እንደሆነ ፣ በፍርድ (በዳኝነት) ጊዜ ፣ ታካች ፣ ቸል ባይ ፣ (ጉድ የለሽ ግብዝ) አትሁን ፣ መንፈስህ የረዘመ (ልበ ሰፊ ነገር - አላፊ) ሁን እንጂ ። ስትፈርድም በውነትና በቅንነት ፍረድ ። ለሞት እስከትደርስ ድረስ ስለ እውነት ብለህ ተጣላ (ተከራከር) ። እግዚአብ ሔርም ይረዳሃል ።

«ፈጣሪህ እግዚአብሔር ስላንተ ይከራከራልና ፣ ስለ ጽድቅ ብለህ ለሞት እስከት ደርስ ድረስ ተከራከር»)ሲራ ፣ ፬ ፣ ፳፪)

ከሺ ሰዎች መርጠህ ፣ ምሥጢር የማያወጣውን ሰው ለራስህ አድ ርግ ።

«ብዙዎች ሰዎች ወዳጆች ይሁኑልህ ነገር ግን ከብዙዎቹ አንዱ ምሥጢርህንና ምክ ርህን የምትነግረው ይሁን» (ሲራክ ፣ ፮ ፣ ፮) ።

ፊላስፋ እንዲህ አለ ፣ ከጠላትህ ራቅ ፣ ወዳጅህን አክብር ፣ ክብርና ተድላ ደስታ የሚገኘው ከወዳጅ ነውና ።

ከከፋ ነገር ትድን ዘንድ ክፉ አታድርግ ፣ በጠላትህም ሆነ በወዳ ጅህ ላይ የሸንገላን ሥራ አትሥራ ። ሽንገላ መሠረት የሌለው የማታ ለል ተግባር ነውና ።

ባለጌና ሰነፍ ለሆነ ሰው ምሥጢርህን አትግለጥ ። እሱ ምሥጢ ርህን ሊሰውርልህ አይችልምና ። እንዲያውም፤ምጥ የተያዘች ሴት ለመ ውለድ እንደምትቸኩል ሁሉ እሱም የሰማውን ነገር ለማውራት ፣ ይቸ ኩላል ፣ (ሲራክ ፣ ፲፱ ፣ ፲፩) ።

ብልህና ዐዋቂ ከሆነ ግን ፣ ሰምቶ እንዳልሰማ (አይቶ እንዳላየ) ዝም ይላል ። የሰማውን ምሥጢር አያወጣም ። የሚጠቅመውንና የሚ ጎዳውን ነገር ለይቶ ያውቃል ፣ «አይቶ ዝም ፣ ሰምቶ ዝም ፣ በሆድ ያለ አይሉትቀዝም» ይላል ።

ማናቸውም ሰው ሲሞት ፣ ሞተልኝ ብለህ ደስ አይበልህ ። ሁላችን የምንሞት መሆናችንን አስብ ። (ሲራክ ፣ ፰ ፣ ፯) ።

ፍጹም በረከት (ምሪቃ) ታገኝ ዘንድ ለድሆች እጅህን ዘርጋላቸው ፣ መመጽወትን አትናቅ ፣ አታቃልል ። ምጽዋት በእግዚአብሔር ዘንድ የከበረች የተወደደች ናትና ።

«ለድኻ የሚሰጥ የሚመጸውት ለእግዚአብሔር ያበድረዋል ። (ያበደረ ሰው ገን ዘቡን እንደማያጣ ፣ ዋጋውን ከእግዚአብሔር ዘንድ አያጣም» (ምሳሌ ፣ ፲፱ ፣ ፲፯)

በእግዚአብሔር ዘንድ የተወደድኸና የተመሰገንኽ ፣ በሰውም ዘንድ የታወቅህና የታመንኽ ትሆን ዘንድ ከደጋግሰዎች ጋር ኑር ፣ ከዐ ዋቂዎች ሰዎች ጋር ተጫዋወት ። (ከጠማማ ሰው ጋር የዋለ ጠማማ ፣ ከደግ ሰው ጋር የዋለ ደግ ይሆናልና) ። (መዝ ፣ ፲፯) ።

ሰሎሞን እንዲህ አለ ፣ የተጠማ ሰው እንደሚጠጣው እንደቀዝ ቃዛ ውኃ ሁሉ ፣ ጠጅ ወይም - - - መጠጣትህ በልክና በመጠን ይሁን ። አለልክ አብዝቶ መጠጣት ብዙዎቹን ሰዎች ጎድቷልና ፣ ጠጅን (ወይንን) ሳይለኩና ሳይመጥኑ አብዝቶ መጠጣት ብዙ የክፋት ማዕበሎችን ያነ ሣሣልና ።

«ጠጅ ብትጠጣ አትታበይ ፣ መጠጥ ብዙዎቹን ሰዎች አስቷልና ፣ እንዲሁም ብረት በወናፍ ያቀልጡታል ፣ እንደዚሁም ሁሉ ፣ መጠጥ የትዕቢተኞችን እልምር ያቀ ልጠዋል» (ሲራክ ፣ ፴፩ ፣ ፳፭ - ፳፮)

ጠጅን ለክቶ መጥኖ መጠጣት ልብን ደስ ያሰኛዋል ፣ በዚህ ዓለም ሁሉን የሚያስደስት ሀብት ነው ፣ በሕይወተ ሥጋም እስካሉ ድረስ ተድላ ደስታ ነው ።

«ወይን (ወይም ጠጅ) ለማይጠጣ ሰው ፣ ምን ሕይወት አለው ፤ ወይን ለሰው ተድላ ደስታ ተፈጥሯልና ለሰውነትም ጤና ነው ። የልብንም ኃዘን ያስረሳል ። ለሚያ ዝንና ለሚተክዝም ሰው (ኃዘኑን እንዲረሳ) ወይን አጠጣው» (ሲራክ ፣ ፴፩ ፣ ፳፯)

ጠጅ ፣ ለክቶ መጥኖ መጠጣት ለማያውቁ ሰነፎች ግን ብርቱ ጉዳት ነው ፣ ታላቅ ደዌም ነው ። ሰነፎች ሰዎች ሳይለኩና ሳይመጥኑ ጠጅ ሲጠጡ ይሰክሩና ኃይላቸው ይደክማል ፣ አእምሮአቸው ይቀነሳል ፣ ኃጢ አታቸው ይበዛል ፣ የትም ወድቀው ተዘርረው ይገኛሉ ።

«ሰነፍ ደንቆሮ ሰው ጠጅ ከጠጣ ጠበን ያበዛልና ለደንቆሮ ሰው መጠጥ አይገ ባም» (ሲራክ ፣ ፴፩ ፣ ፴፩)

ጠጅ ስትጠጣ ፣ ብዙ አትናገር ። ይልቅስ ይህን መጠጡን የፈጠር ክልኝና የሰጠኽኝ ክበር ተመስገን ብለህ እግዚአብሔርን ማመስገን ይገባሃል ። ይገባሃል እንጂ አብዝተህ አትናገር ።

ጠጅ በሚጠጡበት ጊዜ የእግዚአብሔርን ክቡርነትና ልዑልነት መወያየት ፣ የሚያበራ የዕንቍ ፈርጥ ባለው በጥሩ ወርቅ ይመሰላል ።ዕበ

ያተ፣ እግዚአብሔርን የሚወድደና በእግዚአብሔር የሚተማመን ሰው ፈጽሞ አይጠፋም ።

> «ጠጅ ወይም ወይን ሲባል ፤ በየዘመኑና በየሀገሩ ልማድ የሚዘወተረው ከጠጅና ከጠላ ጀምሮ እስከ አልኮላዊ ያለው መጠጥ መሆኑን መገንዘብ ይገባል

ብልህ ዐዋቂ የሆነ ሰው ፤ ወደፊት የሚያደርገውን አስቀድሞ አያ መራውም ፣ የራሱንም ምክር ብቻ አይከተልም ።

ሟርትና ሕልም ሁሉ ሐሰት ናቸው ። ሟርትንና ሕልምን የሚያምን ሰው ከነሱ ጋር ይቈጠራል ማለት ሐሰተኛ ነው ፤ ዐዋቂ ያይደለ ሰነፍም ነው ።

> «ደንቆሮ ሰው ሐሰተኛ ሕልምን በከንቱ ተስፋ ያደርጋል ሐሰተኛም ሕልም ደንቆሮውን ሰው ያስደነግጠዋል ሕልምን የሚያምን ሰው ጥላን እንደሚጨብጥና ነፋስን እንደሚዘግን ነው» (ሲራክ ፴፬ ፣ ፩ - ፬)

በዛም እንሰም ፤ ሁሉን ነገር የሚሞክርና ከሚሠራው ሥራ ጥቅሙን ዐውቆ ባብልሃት የሚሠራ ሰው ብልህ ዐዋቂ ነው ።

ከፈላስፎች አንዱ እንዲህ አለ ፤ እግዚአብሔር ፣ ላንተ እንደሰጠህ አንተም ስለ እግዚአብሔር ብለህ ፍሡሕ በሆነ ልብ ፣ ብሩህ በሆነ ዓይን ለጋስ በሆነ እጅ ለድሆች ስጥ መጽውት ።

> «ደስ ብሎት የሚሰጥን ሰው እግዚአብሔር ይወደዋል ፤ ከንቱ የሆኑ ንዋየሞች ግን ይጠላል ፤ ለድኻ የሚመጸውት ሰው መመጽወቱ መብላቱ ነው ፤ እንጀራውን ለጦም አዳሪዎች ስጥ» (ምሳሌ ፳፪ ፥ ፱)

እንደዚህ ያደረግህ እንደሆነ ፤ በሠራኸው ሥራ ዋጋህን ከእግዚአብሔር ትከፈላለህ ። ነገር ግን በግፍ ሠርተህ ለማሠራት (ለመመጽወት ለሰው ብለህ) ስጦታ ፤ ትግ ማልባት አደርገዋለሁ በማለት አትዘንጋ እግዚአብሔር የማይከንየትን ነገር አይቀበልምና ። (ሲራክ ፲፯ ፥ ፳፩ ፡)

ሥጋንና ቅባት የጠገበት ምግብ ከመብላት የሚጠበቅ የሚጠን ቀቅ ሰው ዕድሜው ይረዝማል ፤ (ዘመናው ይበዛል) ፤ ከሚበላው እየቀ ነሰ ለክቶ መጥኖ የሚበላ ሰው ሰውነቱ ይበልጥ ጤናማ ይሆናል ። (፩ ፤ ቆሮ ፳ ፥ ፴) (ሲራክ ፴፮ ፥ ፳፱ ፥ ፴፩)

በጕ ወሬ ማለት በየጊዜው እግዚአብሔርን ማስታወስ ነው ። የጥበብ መገኛም እግዚአብሔርን መፍራት ነው ። የሕይወት መገኛና የጥበብ መጀመሪያ እግዚአብሔር ነውና ።

> «እግዚአብሔርን መፍራት የጥበብ መጀመሪያ ነው ፤ ወይም የጥበብ መጀመሪያ እግዚአብሔርን መፍራት ነው» (ሲራክ ፣ ፩ ፣ ፲፬) (መዝ ፣ ፻፲)

እሱ የምትሻውን ከመፈለግህ በፊት ባለመድኃኒቱን (ሐኪሙን) አክብረው (ውደደው) ጥበቡን የገለጸለትም እግዚአብሔር እንደሆነ ዕወቅ ። በሐኪሙ እጅ አማካይነት መድኃኒቱን የሚሰጥ እርሱ ባለቤቱ ነውና ።

ጥበብን በማወቁ ባለ መድኃኒቱን ሁሉ ያከብረዋል ይልቁንም በመኳንንቱ ዘንድ ይከብራል ። እግዚአብሔር መድኃኒትን ከምድር ፈጥ ሯልና ፣ ብልህም ሰው አይንቀውም ፤ መድኃኒትማ ይናቅ ዘንድ ከሃሊነ ቱን ሊያውቁ ፣ መራራ ውኃ በዕንጨት የጣፈጠ አይደለምን ! ለሙሴ ዞጲ የሚባል ዕንጨት አሳይቶታል ። (ዘፀአት ፲፭ ፣ ፳፭) ሲራክ ፴፰ ፩ ፰

ለኖኅ ሺህ መድኃኒት ነግሮታልካሺ ፫፻ን ለዚህ ይበጃል ብሎ በቃል ነግሮታል ፣ ፯፻ን ከማር ከቅቤ ታገኘዋለህ ብሎታል ፣ (ኩፋ ፣ ፴፱፥፳፮)

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፣ ዓለም ሦስት ናት ማለት ፤ ቀን ባንተ ፣ ቀን ባንተ ፣ ቀን ለሌላህ ። ስለ እንግሊ ብለህ መኖር የለብህም (አትንገር ፣ አትኖርም) ።

> «ከኛ ወገን ራሱን ለማገልገል የሚኖር የለም ፤ ብንሞትም እግዚአብሔርን ለማገልገል ነው ፤ በሕይወተ ሥጋም ብንኖር እግዚአብሔርን ለማገልገል ነው» (ሮሜ ፲፬ ፣ ፯)

ደጉን ጠባይህን እንዳይለውጥብህና መልካሙን ስምህን እንዳያጠፋብህ ከክፉ ሰው ጋር አትወዳጅ ።

> «ቅጥራንና ሙጫን የያዘን ሰው እጁን ጨምቆ ይይዘዋል ፤ ከክፉውንም ሰው ወዳጅ ያደረገ እንደሱ ክፉ ይሆናል» (ሲራክ ፣ ፲፫ ፣ ፩)

ለክፉና ለተንኰለኛ ሰው ጋሻህን አታውሰው፣ ተመልሶ በሱ ድል እንዳይነሳህ ። ሀብቶችህን ፣ በወዳጆችህ እጅ በብዙ እንዲያዙ አታድ ርግ ፣ (ጕምጅቶ የኔ ነው ብሎ እንዳይክዳህ) ።

ብልህና ዐዋቂ ሰው ፤ የፈላስፋን ነገር ሲሰማ ያመሰግነዋል ከፍ ከፍም ያደርገዋል ። ሰነፍና ደንቆሮ ግን ዐዋቂውን ፈላስፋ ሲናገር በሰማ ጊዜ ይስቅበታል ፣ ይዘብትበታል ።

ያልተቀጣና ያልታረመ ባለጌ ሰው ፤ ሲስቅ አፉን ከፍቶ ፣ ድምፁን በጣም ከፍ አድርጎ ነው ። ብልህና አዋቂ ሰው ግን ፤ ሲስቅ ቀስ ብሎ በፈገግታ ነው ።

«በነፍ ሰው ሲስቅ አፉን ከፍቶ ይንከካል ፣ ብልሀ ሰው ግን በጭንቅ ከንፈሩን ይገልጣል» (ሲራክ ፣ ፳፩ ፣ ፳)

ምክር አዘኖትና ዕውቀት ፣ ለሰው ክብርን ፣ መወደድንና መታፈርን ይሰጡታል ። የሰማይ መላእክትም ያመሰግኑታል ፣ ሰዎች ሁሉ ይወዱታል ።

ጥበብ ግን እግዚአብሔርን በሚፈሩና በሚያመልኩ ሰዎች ዘንድ የከበረችና የተወደደች ናት ። በዐደባባይም (በሸንጎ) አፋቸውን ከፍታ ራሷንቸውን ጸፍታ ታናግራቸዋለች ።

ጥበብ ክብር ምስጋና ለርሱ ይሁንና ፣ ክቡር ፣ ጽኑ ፣ ልዩ ፣ ንጹሐ ባሕርይ ከሆነ ከእግዚአብሔር አፍ ተገኝታ ዓለምን እንደ ጉም አልብሳዋለች ።

ከፈላስፎች አንዱ እንዲህ አለ ። ነፍሴ ፣ ፫ ነገሮችን ጠላች ፣ ተጸየፈች ። እነርሱም ፣ ድኃ ሲሆን ትዕቢተኛ ፣ ባለጸጋ ሲሆን ሐሰተኛ ፣ ሽማግሌ ሲሆን ዕብድ ናቸው ።

ሲራክም ፣ ድኃ ሲሆን ትዕቢተኛ ፣ ባለጸጋ ሲሆን ንፉግ ፣ ሽማግሌ ሲሆን ሴሰኛ (ዘማዊ) ናቸው ብሏል ። (፳፭ ፣ ፪) ።

ከቤቱ ተለይቶ የሚኖር ልጅ ፣ ለአባቱ አይጠቅምም ፣ ለራሱም አይረባም ። ልጅህን ሥራው ቅጣው ። ብዙ ድልብን ከምታደልብለት ይልቅ ይህ ምሥራቁ መቅጣቱ ይሻለዋልና ።

ልጅህን ሲበድል አትራራለት ፣ በሰውነቱ ላይ ብዙ ብትር ስበርበት ፣ ጋና ፣ ሕፃን ሳለ ሳይገሎረምስና እንቢኝም ለማታገል ሳይቃጣህ ፣ እስኪያመው ድረስ ጎን ጎኑን በለው ፣ አትዘንለት ።

«ልጅህን ሥራው ፣ ቅጣው ፣ ባለኝታ ይሆንሃል ፣ ግን ይህን አለኝ ብለህ (በማይረባ ነገር) ዓይኑን አፍርጠህ ፣ እጅ ፣ እግሩን ሰብረህ ዕውር አንካሳ ተብሎ ለማስደብ እጅህን አታንሣበት» (ምሳሌ ፲፱ ፣ ፲፰)

ልጅህን ፣በሕፃንነቱ ወራት ፣ በገንዘብህ ላይ አታሠልጥነው ፣ ገንዘብህን ያጠፋብሃልና ። ተመልሶም ባላንጣ ይሆንብሃልና ።

«ልጅህን ከጐለመሰ በኋላ እቀጣዋለሁ አትበል ፣ ከጐለመሰ በኋላ እንዳይበረታብህ ከሕፃንነቱ ጀምረህ አጥንቱ እስኪታይ ድረስ ጐን ጐኑን በለው» (ሲራክ ፣ ፴ ፣ ፲፩)

ከወርቅ ይልቅ መልካም ኑሮ ይመረጣል ፣ ክቡር ከሆነ ከዕንቍ ከአልማዝም ንጽሕት ነፍስ ትመረጣለች ። ይሁን እንጂ ፣ በዚህ ዓለም ከሥጋ ጤንነት የሚመረጥ ሀብትና ከልብ ደስታ የሚበልጥ ደስታ የለም

«ከገንዘብ ይልቅ ጤነኛ መሆን ይመረጣል ፣ በጤንነት ደስ ከሚል ከልብ ደስታ የሚበልጥ ደስታ የለም» (ሲራክ ፣ ፴ ፣ ፲፮)

ባለቤቱ የማያውቅበት ብዙ ሀብት በሞቱት ሰዎች መቃብር ላይ እንዳስቀመጡት ምግብ (ማእድ) ነው ፣ በመቃብር ላይ ያኖሩትን ልዩ ልዩ ምግብ ይመስላል ።

አንድ ፈላስፋ ፣ ነገር አመላላሾች ፣ [illegible] ችና ክፉ ክፉውን ነገር እየጠቀሱ የሚሰሙ ሰዎች ፣ [illegible] በቅጽበትም ይጠፋሉ አለ ።

ጥቢዩ ዳዊትም ፣ [illegible] ሰዎች [illegible] እነሱ ፣ ዕለቱን በቅሎ ፣ [illegible] (መዝ ፣ [illegible]) ።

[illegible] ላይ ክፉትን የሚያስብ ሰው ያችው የሚያስባት ክፉቱ ራሱን ትጎዳዋለች ፣ በየትና ምን ጊዜ እንደምትመጣበትም አያውቅም ።

«[illegible] (ሲራክ ፣ ፳፯ ፣ ፳፯)

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፣ [illegible] ሁሉ ፣ በመቀብኛው ይለያል (ይዘናጋል) ፣ አፍቅሮ ንዋይ (ገንዘብን መውደድ) ግን በጎዘኝ ላይ ኃዘን እየጨመረ ዕድሜን ይፈጃል ።

ገንዘብን የሚወድ ሰው አይከብርም ፣ አፍቅሮ ንዋይንም የሚወዳት ይከታተላታል ፣ ጌታም ፣ ገንዘብህ ካለበት ልብህ በዚያ ይኖራል ብሏል ። (ማቴ ፣ ፮ ፣ ፳፩)

በፍቅረ ንዋይ የተጎዱ ሰዎች ብዙ ናቸው ። ፍቅረ ንዋይ ፣ በሚፈልጓት ሰዎች ዘንድ ሁሉ የምታሰናክል ጉልቻም ናትና ፣ ጎታቀሮ የሆነ ሰው ሁሉ ይሰናከልበታል ። (ሲራክ ፴፩ ፣ ፯)

ምዕራፍ ፲፪

ፈላስፋው ሰሎሞን ፣ ስለ ጅል ሴት ነገር ሲናገር እንዲህ አለ ፣ [illegible] እግዚአብሔርን የምትፈራና የምታመልክ ሴት [illegible] ማፍርን [illegible]

የደግ ሴት ደግነቷ በፊቷ ይታወቃል ። እንደዚህ ያለችቱ ሴት ደግ ናት ተብላ ትመሰገናለች ። እንዳታጣት ፣ እንደዚህ ያለችቱን ደግ ሴት ከመበደል ተጠንቀቅ ።

ደግና አፋራም ለሆነች ሴት በጸጋ ላይ ጸጋ ይጨመርላታል ፣ ብዷል ነገርን የማታበዛ ዝምተኛና ዝግተኛ ለሆነች ሴት ዋጋ የላትምን በእግዚአብሔርም በሰውም ዘንድ ታላቅ ዕድል አላት ። ደግ ሴት የእግዚአብሔር ዕድል ፈንታ ናት ሲራክ ፳፩ ፣ ፲፯ ።

ደግና ጠባየ መልካም ሴት ከብር ፣ ከወርቅ ፣ ከዕንቊ ትመረጣለች ደግነትና ቅንነት ላለው ሰው እግዚአብሔር እንደዚህች ያለችቱን ደግና ጠባየ መልካሟን ሴት ይሰጠዋል (ያጋጥመዋል) ።

ደመና ያልጋረደው ፀሐይ ፣ ልብን ደስ እንደሚያሰኘው ፣ ብርሃኑም ምድሩን ሁሉ እንደሚሞላው ፣ እንደዚሁም ሁሉ የደግና መልካም ጠባይ ያላት ሴት ተወዳጅነቷ በቤቷ ውስጥ ያበራል ፣ ባሏን ደስ ያሰኘዋል ።

ደግን ሴት ባሏ ያመሰግናታል ፣ ዘመኑም ዕፅፍ ድርብ ይሆንለታል ቅን ሴት ባሏን ደስ ታሰኘዋለች ፣ ዘመኑንም በተድላ በደስታ ያሳልፋል። የደግ ሴት ዕድሏ ያማረ የተወደደ ነው ። እግዚአብሔርን የሚፈራ ባሏን ወደ ዕድሉ (መንግሥተ ሰማያት) ታደርሰዋለች ። ሰውን የምታፍርና እግዚአብሔርን የምትፈራ ሴት በበጐ በረከት ላይ የሚገኝ በጐ በረከት ናት ። ለትዕግሥተኛና ለልባም ሴት ዋጋ የላትም ። ሲራክ፣፳፯ ፩፣፳ ተመልከት ።

ልባም ሴት የባሏን ክብር ከፍ ከፍ ታደርገዋለች ፣ እንዲሁም ልባም ሴት ለባሏ ዘውድ ናት ፣ (ዘውድ) እንዲያስከብር ታስከብረዋለች(ምሳሌ ፲፩ ፣ ፲፯ ፣ ፲፪ ፣ ፬) ።

በሰርግ ቀን ፣ መብራት በመቅረዙ ተበርቶ ሲያዩት እንደሚያስደስት ሁሉ ፣ ደግና መልካም ጠባይ ያላትም ሴት ባሏን ታስደስተዋለች በቤቷም ውስጥ እንደ ፋኖስ ታበራለች ።

ደግ ሴት ፣ ለባሏ ፣ የተጠጋት ሰው ሁሉ ከሞት እንደሚድንባት እንደጽኑ ምሽግ ናት ። ልባምን ሴት ያገባ ሰው ፣ ተድላ ደስታውን አገኘ ረዳቱና የቤቱ ምሰሶ ናትና ። (ሲራክ ፴፮ ፣ ፳፱) ።

ነገር ግን ፣ በላይህ ላይ ክፉ ሥራና ተንኰል እንዳትማርብህ ፣ በማይገባና በሚያስቀና ነገር ሚስትህን አታስቀናት (አትቅናባትም) ዛሬ

ያየኋት ሴት ምን ታምር ቆንጆ ! ያልሃት እንደሆነ ፣ እኔም እንጃ ምን የመሰለ ቆንጆ ጉልማሳ አየሁ ትልሃለችና (ሲራክ ፱ ፩ ፣ ፱) ።

እንዲሁም ሚስትህን በገንዘብህ ላይ አታሠልጥናት ። ይህ ነገር የኋላ፣ኋላ ክፉ ነገር እንዳይሆንብህ ።(ምሳሌ ፳፬ ፣ ፰) ፣

ቸር ፣ ባለጸጋ (ሀብታም) ፣ መልከ መልካም የሆነችውን ሴት ያገባ ሰው ፣ በዚህ ዓለም ተድላ ደስታውን የሚፈጽምበትን መልካም ዕድል አገኘ ።

ሰው ሁሉ ሚስት አገባለሁ ይላል ፣ ነገር ግን ፣ ከሴት የምትበልጥ ሴት አለች ። የሴት የመልኳ ደም ግባት ፊት ያበራል ፣ ሰው ሁሉ ከሚወደው ከወርቅ ፣ ከብር ፣ ከዕንቊ ይልቅ እሷ ትበልጣለች ።

እሷ ልባም ከሆነች ነገሯም ያማረ ከሆነ ፣ ባሏ እንደ ሰው አይደለም (እንደ መልአክ ነው እንጂ) ።

አጥር ቅጥር የሌለው ቤት ገንዘቡ እንዲሰረቅ ፣ ሚስት የሌለውም ሰው ጥሬ በሌቶ ውኃ ጠጥቶ ፣ በጭንቅ ይኖራል ። ካንዱ አገር ወደ አንዱ አገር ለሚዞር ሌባ ማን ይቀበለዋል ? እሱን የሚቀበለው እንደሌለ ፣ ሚስት ልጅ ፣ ንብረት ለሌለው ከመሸበት ለሚያድር ሰውም የሚቀበለው የለም ። (ሲራክ ፴፮ ፳፮ ፣፴፩) ።

ደግን ሴት ያገኘ ሰው ከእግዚአብሔር ዘንድ በረድኤት መጐብኘትንና ባለሟልነትን ፣ በሰውም ዘንድ መወደድን አገኘ።አጠረች፣ቀጠነች ሰነፈች ብሎ ልባም ሴትን የሚፈታ ሰው ግንተድላ ደስታውን አጣ ።

ስለ ክፉ ሴት የሚናገር አንቀጽ ።

የክፉ ሴት ክፋቷ በክፉው ፊቷና በዓይኗ ሽፋሽፍት(በአጠቃቀሷ) ይታወቃል ። ሴሰኛ (ዘማዊት) ሴት ማናቸውንም አታፍርም ፤ ዕረፍትን ትወዳለች።ሥራ መሥራትን ትጠላለች።አንድ ጊዜ ዐደባባይ ለዐደባባይ ማውደልደልና ቤት ለቤት መዞርን ትወዳለች ። አንድ ጊዜ ወደ ውጭ በመውጣት ትቅበዘበዛለች ፣ አንድ ጊዜም በቤቷ ተቀምጣ የምታጠምደውን ሰው ትጠብቃለች (ምሳሌ ፯ ፣ ፲፪) ።

ሴሰኛ ሴት ፣ በረሃና መንገድ ውሎ የወኃ ጥም የጸናበት ሰው ፣ አፉን እያፋሸገ ቀዝቃዛውን ውኃ ለመጠጣት እንደሚጓጓ ሁሉ ፣ እሷም እንደ በዚሁ ሰው ትመስላለች ።

ፈላስፋ እንዳለው ልጄ ሆይ ከሴሰኛ ሴት ጋር ከመኖር ተጠበቅ ፤ እንዲሁም ከዘፋኝ ሴት ጋር አትኑር ። (ከሷ ጋር አትደንስ) ።

«ከምትዘፍን ሴት ጋር መጫወትን አትውደድ ፤ በዘፈኗ ምክንያት እንዳይዝህ (ሲራክ ፱ ፤ ፬) የሄሮድያዳ ልጅ ሄሮድስን እንዳሰደሰተችው» (ማቴ ፲፬ ፤ ፮)

ሴሰኝነት ፤ (ዝሙት) ሃይማኖትን ያጠፋል ፤ ገንዘብን ያባክናል ቅኖርን የመጣል ፤ ሥርዳትን ያስከትላልና ፤ ከሴሰኝነትም ከሴሰኛ ሴት ተጠበቅ ። ልብህ ወደርሷ እያዘነበለ ። ከሴት ጋር አጅማም አትወዳጅ የተወዳጀሃት እንደሆነ እሷን ከመውደድህ የተነሣ በሐጸ ዝሙት (በጉስ ሙትነ ወርቅ) እንዳትወድቅ ፤ በፍቅሯ አስትኖት ትቃጠላለህና ተጠበቅ ።

የዝሙት ስሜትን እንዳያቃጥልህና እንዳይጎዳህ ፤ ሴትን በዝሙት ዓይን አተኩረህ አትመልከታት ። የፊቷንም ደም ግባት አትመኝ ።

«አንድን ዓይንህን ከሰው ሚስት ላይ አትጣል ፤ ያማረችውን ሴት ከማየት ዓይንህን ከልክል ፤ የሰውንም ሚስት ደምግባት አያስጐምጅህ» (ሲራክ ፱ ፤ ፰)

በዘመኑ የነበረ አንድ ጥበበኛ ፈላስፋ እንዲህ ሲል ጽፏል ፤ «በጐረቤትህ ሚስት ላይ ዓይኖችህን አታኑር ፤ በምንም አኳኋን ከሷ ጋር ግንኙነት እንዲኖርህ አትሞክር ፤ ሴት ማጨራረሷ ደስ የሚያሰኝ ነገር ነው ። በዚህም ጉድጓድ ውስጥ ያለው ሰው ለመመለስ እንደማትችል ፤ ሴትን ተከትለህ ልትመለስ አትችልምና ። ሴት ባሏ ውጭ ሲወጣ ቁንጅናዋንና ፍላጎቷን እያሳየችህና ብቻነቷን እየነገረችህ ልታድንህ የምትጥር እንደሆነ የመጣችበትን ጊዜ ያለውን ፀጥታን ማስታወስ ይገባሃል ። ሲደርስም ፤ አመንዝራ የሆነች ሴት የምታስጨንቅ ጠባብ ጉድጓድ ናትና» ብሏል ። (ጃኖ ፤ ፹፮)

ሴሰኛና ባሏን የምታታልል ተንኮለኛ ሴት ፤ ከባሏ ባልተገኘ ልጅ ትወልዳለች ። ይህች እንደዚህ ያለችው ሴት ፫ ታላላቅ ኃጢአቶችን ሠርታለች ። ይኸውም ፤

አንደኛ ፤ ኃጢአት ነው ። በዚህ ኃጢአት የእግዚአብሔርን ሕግ በመቃወም በድላለች ።

ሁለተኛ ባሏን ተተንኩላ አታልላቀለች ።

ሦስተኛ በዝሙት ተራክቦ ባሏ ካልሆነ ከሌላ ሰው ልጅን ወልዳለችና ነው ። ተራክቦም ፤ በባሏ ላይ የምትሴስን ሴት ፫ ጊዜ በደለች ። ይኸውም ፩ኛ ክሕደት ፤ ፪ኛ ክዳት ፤ ፫ኛ ስርቅ (ዝሙት) ናቸው ብሏል (፳፫ ፲፯ ፤ ፲፯) ።

ይህች እንደዚህ ያለች ሴት ከሕዝብ ልትለይና (ልትወገዝ) ከሕዝብ የተናቀች ልትሆን ይገባል ። ዕድል ፈንቷዋ ፤ ጽዋ ተርታዋም ከቀሪዎ መው ከዲያብሎስ ጋር ሊሆን ይገባል። ስለዚህ ፤ ከክፉ ሴት ሌላ የከፋ ፈተና የለም ። ከክፉ ሴት ጋር ሲነታረኩና ሲጨቃጨቁ ከመኖር ከእባብ ፀፅችና ከአባዐች ጋር መኖር ይሻላል ። (ሲራክ ፳፮ ፤ ፲፩) ።

ከክፉ ሴት ጋር መነዛነዝና መነታረክ እጅግ አድርጎ በማያስቋርጥና በሚያስቀምጥና በሚቆርጥ በሆድ ተቅማጥ (በሽታ) ይመሰላል ።

ጨዋና እንደበተ ሹል የሆነች ሴት የጥልን ማዕበል ማምጫ ታነግሣለች ። ተነዛናዥና መንቻካ ሴት ሀብትን ታስቀራለች ። በስሙትን ታርቃለች የባሏን ፊት ታስጠቁራለች ።

«ክፉ ሴት ፤ ለልብ ቁስል ናት ፤ ፊትንም ታስጠቁራለች ፤ ለሰውነትም ጋዝን ናት ። ልምሾ የሆነ እጅ ሥርቶ ፤ ሽባ የሆነ እግር ወተቶ ወርዶ እንዳያከብር ፤ ሥራን ሥርታ ባሏን የማታስከብርም ክፉ ሴት እንደዚሁ ናት» (ሲራክ ፳፭ ፤ ፳፫)

ምላሷን እያውለበለበች ፤ ከምትነታረክና ከምትጨቃጨቅ ተነዛናዥ ከሆነች ሴት የባስ መቅሠፍት ፤ ከክፉ ሴት ክፋት የባሰ ጨለማ አይገኝም ። (የለም) ። እርሷን ችሎ በሕይወቱ ታግሦ የሚኖር ሰው ሴቶችን በሚያጠምድ ሰው ይመሰላል ።

ጨሪና በሥራም በዚያውም ላይ ኃጥረቷን የሚቀሰቅሱር ሴት ዕዱብ ድንቅ የሚባልባት መቅሰፍትና መዓት ናት ፤ (ሲራክ ፳፮ ፤ ፳) ።

በዚህ ዓለም ብዙ ክፋት አለ ። ነገር ግን እንደ ክፉ ሴት ያለ ክፋት አይገኝም (ምሳሌ ፳፫ ፤ ፳፫ ተመልከት) ።

አመንዝራ ሴት የሰይጣን ዋና ገንዘቡ ናት ፤ መሣሪያውም ናት ። እንዲያ ከሆነ ፤ አመንዝረዋን ሴት ከማየት ተጠንቀቅ ። እሷን በማየት በፍቅሯ ተታልሎ ከመነዳት ፤ ከሷ መራቅን ቢታገሡት ይሻላል ።

አንዲት ሴት ፈላስፋው ሶቅራጥስን ፤ መልኩ ጥፉነቱን አይታ ፤ ሶቅራጥስ ማለት ይህ መልከ ጥፉ ነው ወይ ? ብላ አፌዘችበት ። እርሱ ደግሞ ፤ በዛገው መነጽርሽ ብታይኝ እንጂ ነው ?! ሲል መለሰላት ።

(የዛገው መነጽር መልካሙን መጥፎ አስመስሎ እንደሚያሳይ ፤ አስተካክሎ የማያይ ዓይንም እንደዚሁ ነውና ዓይንሽ አስተካክሎ አይመለከትም ሲላት ነው)።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፤ እግዚአብሔር በወር-በወሩ ደም ትሁን ብሎ በሴት ላይ ፈርዷልና ፤ እግዚአብሔር ፤ በአሪቱ እንዳዘዘ ፤ ሴት ደም በምትሆንበት ወራት ፤ ማናቸውም ክርቢ እጅ ሊቀበል አይገባም ፤(ይህ ግን በአሪቱ ነበር እንጂ በወንጌል አይደለም) ።

ከፈላስፎች አንዱ ፤ ማናቸውም ሰው ፍትወቱን (መሻቱን) እስኪያሸንፍ ድረስ ብልህ ፀቃቂ ተብሎ ሊጠራ አይገባውም አለ ።

አንድ ፈላስፋ (ይወድልናል መስሏቸው) እገሌ የተባለ ጠላትህ እኮ ሞተ፤ቢሉት እኔንስ የሚያስደስተኝ የነበረ ሚስት አገባ ብትሉኝ ነበር» ፤ ምክንያቱ ፤ክፉ ሴት የማይወደድ ሞት፤የማይነገር መቅሠፍት ናትና አላቸው ።

«ሶበ ፤ ትብዕል ታሠምረከ በልሳና»
«ወሶበ ትነዲ ትበልዓከ በአስናና»
ሴት ፤ «ገንዘብን ስታገኝ በአንደበቷ ትለማመጥሃለች »
«ገንዘብ አጥተህ ስትቸገር በጥርሷ ትገምጥሃለች »

ዳግመኛም ፤ ሳትፈር ሳታፍር፡ቃሏን ከፍ አድርጋ ትጮህብሃለች ፤ በድላህ አልበደልሁም ፤ ይሰበረኝ ይሰንጥረኝ በማለት ለማስመሰል ዕንባዋን ታዝረከርክብሃለች ።

የሴት ኃጢአቷ ያተገለጠና የታወቀ ነው ፤ ኀልማሳውን ጥልምስ ናውግ ታስረሳዋለች ፤ ጉልበቱን ታደክመዋለች ። የቧ ጉልበት ግን ቢያደክም እንጂ አይደክምም ፤ አሃልቅም ።

አንተ ግን ፤ ካለችበቱ ያለኸው ሩቅ ከሆነ ባለህበት ጽንተህ ኑር ። ተይ ብለህ ከሁሉም ይልቅ ነገሯን የጀመረች ጊዜ አጠገብዋ አትድረስ ። ያለኸው ከርሷ ጋር ልትመልሳትና ልታስታግሳት አይቻልህምና ። የሆን እንደሆነ ግን አትናገራት አፍህን ይዘህ ዝም ብትል ይሻላሃል ።

የሶቅራጥስ ሚስት ፤ ደኃ መናጢ ከመሆኗ በላይ ነዝናዛና ጨቅጫቃ ነበረችና ፤ ሰዎቹ ፤ አንተ የተባረክና ታላቅ ሰው ስትሆን ፤ ይህችን ድኃና መናጢዋን ሴት ለምን አገባሃት ? ቢሉት ፤ ከብዙ ክፋቶች ጥቂት እተርፋለሁ ብዬ ነው ፤ ሲል መለሰላቸው ።

ፈላስፋው እስክንድር ፤ ሚስት አላገባምና ፤ ስለምን ነው ሚስት ያላገባህ ? ቢሉት ፤ እኔ በጥበቤ ጀግኖች ወንዶችን አሸንፌአለሁ ፤ ወንዶችን ያሸነፍኩ እኔ ፤ እንዴት በሴት እሸነፋለሁ ? ሲል መለሰ ።

አንድ ሰው በቤቱ በራፍ ላይ «ወደዚህች ቤት ፈጽሞ ክፉ አይገባም» ሲል ጻፈ ።

(ሴት አትገባበትም ማለቱ ነው) ።

ዲዮጋንስ ፤ ወደ ቤቱ ክፉ አይገባም ማለቱ እንደሆነ ዐውቆበት «ታዲያ ሚስትህን በወዴት በኩል ታገባታለህ ? አለው» »

ምዕራፍ ፲፫ ።

አርስጣጣሊስ እንዲህ አለ ። ለነፍስ ፯ ጾታዎች (የጠባይ ዓይነቶች) አሉዋት ። እነርሱም ፤ አእምሮ ፤ ልቡና ፤ ማሰብ ፤ ዐውቆ መንቀሳቀስ ፤ መሞት ፤ ሕያውነት ፤ ምውትነት (አለመቀዝቀዝ) ናቸው ። የማወቅና የማስተዋል መሠረቶች እነዚህ ናቸው ።

ዳግመኛም እንዲህ አለ ፤ ሰው በአስተዋይነትና በዐዋቂነት ሕያው ይሆናል ማለት ፤ በአእምሮ ያስባል ፤ በመንቀሳቀስ ፤ በመብላት ፤ በመጠጣት ከሌሎች ፍጥረቶች የተለየ ይሆናል ማለት ፤ (ልዩነት አለው) አለ ።

እኔ እንዲህ እላለሁ ፤ ሕያውነት ፤ በመንቀሳቀስ ፤ በማሰብ ፤ በማስተዋል ፤ በማወቅ ባይሆን ኖሮ ፤ ሕይወታችን ፤ እንደ እንስሳ ሕይወት በሆን ነበር ፤ ለሞት ለጥፋትም በደረስን ነበር ። ለልባችንም ሕይወት ፤ ማሰብ ማወቅ ፤ መንቀሳቀስ ባልሆነላትም ነበር ።

ፈላስፋው አፍላጦን ጥበብ በተባለው መጽሐፉ ፤ የነፍስንና የሥጋን መዋሐድ ሲናገር እንዲህ አለ ሥጋ ከማናቸውም የነጻችና የጸራች ስትሆን ጊዜ ነፍስ በውስጧ እንደ ዕንቁ ባሕርይ ታበራለች በመንግሥተ ሰማይም ክብሯ የበዛ ይሆናል ። ነገር ግን በመልክ - መልካምነት ላይ የቁንጅና ውበት የሌለው ሥጋ መወደድ የለበትም ፤ እንደዚህም ሁሉ ለመልክ - መልካምነት ፤ ለቁንጅና ፤ ለውበት የአፍቋዳት የልብ ንጽሕና ከሌላቸው መወደድ የለባቸውም ።

ባሕርያቶች ፬ ናቸው ፤ እነዚህም ፬ ባሕርያቶች እርስ - በርሳቸው ፤ ያልተስማሙና የተለያዩ እንደሆነ ፤ ኃይላቸው ይቀንሳል ፤ አንድነታቸው ይፈርሳል ፤ ጅማታቸው ያርራል ፤ መልካቸው ይጠቁራል ። ነገር ግን ፤ በሥጋ ውስጥ ያለች ነፍስ (ንጹሕ ከሆነች) ሥጋን ታሳምራታለች ፤ እንደ ንጽሕናዋም መጠን የበራች የጸራች ታደርጋታለች ። ፊታድዋንም በፈጸመች ጥር በመልካም ጤና እንድትንቀሳቀስ ታደርጋታለች ። ፬ ባሕርያቶች የተባሉም ማይ ፤ መሬት ፤እሳት ፤ ነፋስ ናቸው ።

ደግሞም እንዲህ አለ ፤ ከውጭው ሰውነታችን (ሥጋ) መልኩ መጥፎ የሆነ እንደሆነ ፤ ፬ ባሕርያቶቹም መጥፎዎች ይሆናሉ ። ሰውነቱ ቀጭን ፤ ፊቱ ብሩህ ፤ መልኩ ውብ የሆነ እንደሆነ ፤ ፬ ባሕርያቶቹም በእግዚአብሔር ፀጋ የሚያምሩና የተወደዱ ይሆናሉ ።

«ሰው ፊቱን በማየት ግብሩ ይታወቃል ፤ ከአለባበሱ ፤ ከአሳሳቁ ፤ ከአረማመዱም ሥራው ይታወቃል» (ሲራክ ፤ ፲፱ ፤ ፳፯)

የሥጋ ተወዳጅነቱ መልኩ መልካም ፤ ፊቱ ብሩህ ሲሆን ነው ፤ የነፍስም ተወዳጅነቷ ፀዋቂና ንጹሕ መሆን ነው ። የሰውነት ቸርነቱ ፤ ከውስጥም ከአፍአም ቅን ደግ መሆን ነው እንጂ መልኩ - ቁናጁ ብቻ ቸር የሚያሰኘው አይደለም ።

«የኤልያብ ፊቱን አትመልከት የመልኩንም ማማር አትይ እግዚአብሔር ልብን እንጂ ፊትን አያይምና ፩ ነገ ፲፮ ፯» ።

የሁዋቂዋ ነፍስ ድምፅ መሰማት ከዕውቀትና ከማስተዋል ወገን ነው ፤ የማይገኝ ሐይላት ከዚሁ ውስጥ ነው ብሏልና ፤ የነገሩ እውነት በዚህ ይታወቃል ፤ በዚህ ይረዳል ።

ዕውቀትን ማስተቀልገኛ ተብዐገ የምትጠይቀው እኒ ሕሊና ናት የነዚህም ሁሉ ማደሪዎች (መኖሪያዎች) አንጎልና ልብ ናቸው ።

የዕውቀት ደግነቱ ማስተዋል ነው ፤ መጥፎነቱም ስንፍና (አለማስተዋል) ነው ። የምክር ቁም ነገሩ እሺ በጄ ብሎ መታዘዝ ነው ፤ ክፋቱም አለመታዘዝ (እምቢታ) ነው ።

የማሰብ ደግነቱ ነገርን ከልብ መረዳት ነው ፤ መጥፎነቱም ነገርን ከልብ አለመረዳትና አለማወቅ ነው ። የማስተዋል ቁም ነገሩ ትዕግሥትና ዝግታ ነው ፤ መጥፎነቱም መቻኮልና መቅበዝበዝ ነው ።

እኛ ሰዎች ፤ ከማይናገሩ ከእንስሳዎች ሁሉ በልጠን የምንኖረው በልቡና (በማስተዋል) ነው ። የሚለየንና የሚጠቅመን ሁሉ የምናውቀው በልቡና ነው ። እንዲህስ ባይሆን ኖሮ ባሕርያችን ልብ እንደሌላቸው እንደ እንስሶቹ በሆነ ነበር ። ደግሞም ባይሆን አእምሮ እንደሌላቸው እንደ ሕፃናት ጠባይ በሆነ ነበር ። (ሙዝ ፤ ፴፰ ፤ ፲፪) ።

እንዲሁም ልብ ባይኖረን ለሥጋችንና ለነፍሳችን የሚጠቅመንን ግዙፍ ሥራ መሥራት ባልቻልን ነበር ። ነገር ግን ይህን ሁሉ በልቡና ዕውቀት ተመራምረን ይፈስንባት ፤ በሷም ከበጎ ልቡል የሚሆን ፈጣሪያችንን ህወቅነው ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፤ የውስጥ ረቂቃን ሕዋሳት ፭ ናቸው ፤ እነሱም ልቡና አእምሮ ፤ ክፋውንና በጎውን ለይቶ ማወቅ ፤ ሐሳብ ፤ ማሰብ ናቸው ።

ግዙፋን የአፍአ ሕዋሳት ፭ ናቸው ፤ እነሱም መስማት ፤ ማየት ማሽተት ፤ ማጣጣም ፤ መዳሰስ ናቸው ።

በረቂቃን ሕዋሳት ውስጥ በልብ ተመራምሮ ካልሆነ በዓይን ሥጋ የማይታይ ፤ ጠባያቸው የነፍስና የእሳት ወገን የሆኑ ረቂቃን ነገሮች አሉ ።

፬ቱ ባሕርያት ሲስማሙ አካል ጤናማና ንጹሕ ይሆናል ፤ ያዋቂ ሰው ምክሩ ሕሊናን በማራቀቅና በማወቅ ይሠምርለታል ። ይህ ግን ሁል ጊዜ በመትጋት በመጓጓት ካልሆነ አይሆንም ።

ማስተዋል የሚገኘው ፤ ዕድሜያቸውን ሙሉ ከፈላስፎች እየተማሩና እየተመራመሩ ከኖሩት ከአስተዋዮችና ከዐዋቂዎች ሰዎች ነው ። ይህም የሚሆነው ረቂቃን በሆኑት በነፍስነትና በእሳትነት ባሕርይ ነው ።

«ብረትን ብረት እንደሚስለው ሰውንም ሰው መክሮ አስተምሮ ብልህ ዐዋቂ ያደርገዋል» (ተግሣጽ ፳ ፤ ፲፱)

የሚዳሰሰው ግዙፉ አካል ፤ የመዳሰስን ስሜት ይወስዳል ። ግዙፉ ሥጋ ሲታሰርና ሲታገድ ሊንቀሳቀስ እንደማይችል ፤ የማይዳሰሰው ረቂቁም ልብ በትዕግሥት ሲታሰርና ሲታገድ እንደ ታሰረ ግዙፍ ሥጋ ሆኖ ሊንቀሳቀስ አይችልም ። ይህም ማለት፣ ሥጋ የተሰወረ እንደሆነ ሥራ ሊሠራ እንደማይችል ፤ ልብም እንደ ግዙፉ ሥጋ በመዘንጋት ይሰወራልና የማወቅና የማስተዋል ሥራው ይቋረጥበታል ማለት ነው ። ረቂቋ ውሳጣዊት ነፍስ ግን ያለ ሥጋ ታውቃለች ማለት፣ እርሷ ከዕውቀት ዕውቀቱ ከርሷ የሚለያዩበት ጊዜ የለም ።

በሚዳሰሰው በግዙፍ አካል የሚገኙት ረቂቃን የአፍአ ሕዋሳቶች ፭ ናቸው ። እነርሱም ፤ ማየት መስማት ፤ መዳሰስ፣ ማሽተት ማጣጣም እንደሆኑ ከላይ ተናግረናቸዋል ።

የመስማት ደግነቱ (ቁምነገሩ) ፤ በመስማት የዕውቀትን ነገሮች ማግኘት ነው ። እነሱም መልካም መልካም ቃሎችን መስማት ፤ በማሳጠርና በማስረዘም ማዜም ፤ ልዩ ልዩ ዘፈንን መዝፈን ፤ የዘፈኑ መሣሪያ የሆኑት በገናዎችንና መሰንቆዎችን ማዳመጥ ፤ በማዳመጥ የሚገኙትን ተድላ ደስታዎች ማግኘት ፤ መስማት ሲያስፈልግ የመቅረብ ፤ ሳያስፈልግ የመራቅ አስተዋይነት ናቸው ።

እኒህ የታወቁት ፬ቱ ባሕርያቶች (ማይ ነፋስ ፡ እሳት መሬት) ከ፭ቱ የበገና አውታሮች ድምፅ ጋር የሚስማሙበት ፡ የመስማት ፡ የማየት ፡ የመዳሰስ ፡ የማሽተት ፡ የማጣጣም ጠባይነት ወይም ስሜት አላቸው ። (የነዚሁም የረቂቃን ስሜቶች ግዙፋን መሣሪያዎች ማለት ፡ የመስማት ጆሮ ፡ የማየት ዓይን ፡ የመዳሰስ እጅ ፡ የማሽተት አፍንጫ ፡ የማጣጣም ምላስ ናቸው) ።

ለ፭ቱ የበገና አውታሮች ቀጭን ወፍራም ቃና አላቸው ። እንዲሁም በሁለቱ መካከል ልዩ ልዩ በሆነ ስልታ ስልት ሲመታ የሚሰማ የቃና ድምፅ አለ ።

አውታሮቹ ፡ በስልት በስልት ሲመቱ ሥጋን ደስ በሚያሰኙና ልብን በሚማርኩ ቃናዎቻቸው ፡ ሥጋን አብራቸው እንድታዜም ያነሣሡ ታል ፡ ያነቃቋታል (ይነሽጧታል) ፡ ሥጋም ከበገናዎች አውታሮች ጋር አብራ በምትዘፍንበትና በምታዜምበት ጊዜ ነፍስን ፈጽማ ደስ ታሰኛ ታለች ።

«መሰንቆ ከበገና ጋር ሰውን ደስ ያሰኛሉ ፡ ከእሊህም ከሁለቱ ይልቅ በጐ አንደበት ደስ ያሰኛል» (ሲራክ ፡ ፵ ፡ ፳፩)

ፈላስፋ ሀርሙስ ፡ ከመጠጥ ቤት ተቀምጦ በገና-መቺውን እስኪ እባክህ ነፍስን ከእስራቷ ፍታት ይለውና ፡ በገነኛውም በገናውን የደ ረደረው ጊዜ ፡ በገናው በስልት በስልቱ ሲመታ ይህ ነገር ፡ በፍቅርና በስምምነት ሆኖ ሲሰሙት በጣም መልካምና አስደሳች ነው እያለ ያደ ንቅ ነበር ።

በገናው የሰውዳን ጠባይ ለማነሣሣትና ለማንቃቃት ፬ቱን የሥጋ ባሕርያቶች ይጫናቸዋል ። እነሱም ፡ ፩ኛው አውታር የሳውዳ ፡ ፪ኛው አውታር ፡ የበልቀም ፡ ፫ኛው ፡ አውታር የደም ፡ ፬ኛው አውታር የሳፍራ ምሳሌዎች ናቸው ።

ማናቸውም ሰው ፡ በስልት በስልቱ የሚመታውን የበገናውን ቃና ሲሰማ ፡ ሳውዳ ፡ በልቀም ፡ ደም ፡ ሳፍራ የተባሉት ያ፬ቱ ባሕርያት፣ጠባ ዮች ለእንደኛቸው የተስማማውን የቃና ድምፅ ይወዳል ፡ ፈጽሞም ያስ ደስተዋል ።

የነዚህ የ፬ቱ ነገሮች ትርጓሜያቸው እንደሚከተለው ነው ። ሳውዳ መሬትነት ነው ፡ (መሬታዊ ጠባይ) ። በልቀም ውኃነት ነው (ማያዊ ጠባይ) ። ደም ፡ እሳትነት ነው ፡ (እሳታዊ ጠባይ) ፡ ሳፍራ ፡ ነፋስነት ነው (ነፋሳዊ ጠባይ) ። ይኸው ፬ቱ ጠባዮች በ፬ቱ የሰው ባሕርያቶች ልክ ተር ጕመናቸዋል ። ፭ኛዋ ግን ነፍስ ናት ፡ (ሲራክ ፴፩ ፫ ፡ ፬) ።

ምዕራፍ ፲፬ ።

<u>ይህችን መጽሐፍ የጻፈ ፈላስፋ ፡ እንዲህ አለ</u> ።

ልብን ብሩህ የሚያደርጉት ነገሮች ፫ ናቸው ። እነሱም ፡ መልካም ምግብ ፡ ጥሩ ሽታ ፡ የሚወዱትን ሰው ፊት ማየት፣በጐ በጐ ነገርን መስ ማት ናቸው ።

ልብን ደንቆሮና ደደብ የሚያደርጉት ነገሮች ፫ ናቸው ። እነሱም፣ መጥፎና ቆሻሻ ምግብ ፡ መጥፎ ሽታ ፡ የማይወዱትን ሰው ፊት ማየት፣ ከደንቆሮ ሰው ጋር መናገር ናቸው ።

ሰውን ከበርቱና ጌታ የሚያደርጉት ነገሮች ፫ ናቸው ። እነሱም ተግ ሣጽ (ምክር እዝናት) ፡ ንጽሕና አእምሮ ፡ ሃይማኖት ናቸው ።

<u>ከፈላስፎች አንዱ እንዲህ አለ</u> ። የሰነፎች ሰዎች ሕይወታቸው ሞታቸው ነው ፡ የዐዋቂዎች ሰዎች ግን ሞታቸው ሕይወታቸው ነው።

አንድ ፈላስፋ ፡ ከሁሉ ነገር ልብ ትበልጣለች ፡ እንዲህ ስትሆን አእምሮ ያስከብራታል ፡ ምክር እዝናት(ተግሣጽ) ያስወድዳታል ። ስለ ዚህ ፡ ልብ ፍጹም ትሆናለች ፡ (ፍጹምነትን ታገኛለች) አለ ።

ዓይኖቹን ወደ መሻት ያዘነበለ ሰው እሳቡን አውታታ ያደርጋል፣ ልቦናውን በከንቱ ያባክናል ። የመሻት ልጓሙን (ትዕግሥት) አውልቆ የጣለ ሰው ፡ ከመጎዳት ይደርሳል ። ሥራን ቸል ያለ ሰው ይቸገራል ፡ ይደኸያል ። መምህራን የዓለም ብርሃን ናቸው (ማቴ፭፡፲፬) ። ዐዋ ቂዎች መምህራን መካሪዎች መብራቶች ፡ ልባሞች ጤናማዎች ፡ ሰነ ፎች ሬሳዎች ፡ ንጉሥ ሚዛን ፡ ጠላቶች እብሪተኞች ናቸው ።

«በመምህራን መታጣት ኃጢአተኞች ይበዛሉ» (ተግ ፡ ፳ ፡ ፲፰)

ራሱን ከፍ ከፍ የሚያደርግ ፡ (የሚያስታብይ) ጠላቶች ይበዙበታል ። ነገርን የሚያበዛ ክብሩን ያዋርዳል ። ትዕግሥትን ማብዛት ሰውን ገራ ምና ተፈሪ ታደርገዋለች ። ትዕግሥት የአሸናፊነት መክፈቻ ናትና ።

የዘመን ሁኔታን የሚያውቅ ሰው መዘጋጀትን ቸል አይልም ።ምክር እዝናት ላወቀበት እንደ (ሬኾም) ተራራ ናት ፡ ተራራ ሲወጡበት ያደ ክማል ፡ ከወጡ በኋላ የራቀውን አቅርቦ፣የቀረበውን ለይቶ ሲያሳይ እን ደሚያስደስት ተግሣጽም ለጊዜው ይመራል ፡ ያስቅቃል ፡ ኋላ ግን ያስ ደስታልና ።

«ምክር እዝናት ለጊዜው ያሳዝናል እንጂ ደስ አያሰኝም ፡ ኋላ ግን ለተገሠጹ ሰዎች ሰላምን ያፈራላቸዋል ፡ ጽድቅን ያሰጣቸዋል» (ዕብ ፡ ፲፪ ፡ ፲፩)

ለክቶ መጥኖ የሚበላ ሰው በጤናው ያድራል ። አብዝቶ መብላት ልብን (አስቶማክን) ይጎዳል ለክቶ መጥኖ መብላት ግን ለሰውነት ጤናው ነው ።

«አብዝቶ መብላት ደዌ ይሆናል፤ አብዝቶ በመብላት ቁንጣን ያጠፋቸው ፣ ብዙና የጎዳቸው ብዙዎች ናቸውና» (ሲራክ ፣ ፴፯ ፣ ፴፫)

ችኮላ ፣ ሰውን ከታላቅ ውድቀትና ጥፋት ታደርሰዋለች ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፣ ሃይማኖቱን ያቀና (ያጸና) በዚህ ዓለም ይከብራል ፣ በወዲያኛውም ዓለም ይመሰገናል ፣ (ይጸድቃል) ፣ ዳግመኛም የእግዚአብሔርን ነገር በማስታወስ መጠየቅ መልካም ነው አለ ።

የጥበብ መገኛ እግዚአብሔርን መፍራት ነው (ወይም እግዚአብሔርን መፍራት የጥበብ መሠረት ነው ። (የጥበብ መጀመሪያ እግዚአብሔርን መፍራት ነው)እንዳለ ፣ (መዝ ፣ ፻፲) ።

የሰው ክብሩ ትዕግሥቱ ፣ አስተዋይነቱ ፣ እግዚአብሔርን መፍራቱ ጠባቂው ንጽሕናው ና አንደበቱ ናቸው ። ሕይወትና ሞት ፣ ሰው በአንደበቱ በተናገረው ነገር ይመጣሉና ፣ ምሳሌ ፲፰ ፣ ፳፩ ።

ሳይመክሩትና ሳይገሥጹት የተመከረና የተገሠጸው ሰው ትክክለኛ ሚዛን ነው ። መስማማትና በጎ ጠባይ ለሰው በዕውቀት ላይ ዕውቀትን ያሰጠዋል ፣ ከፍ ከፍም ያደርገዋል ፣ በሁሉም ዘንድ የተወደደ ያደርገዋል ።

ሀብትን (ገንዘብን) የሚወድ ሰው አንድም ቀን በቃኝ ብሎ በሀብት ላይ ሀብትን ለመጨመር ዕረፍት የለውም ። ገንዘብን ቢያጠራቅም አይጠግብም (በቃኝ አይልም) ሆኖም እንዴት ጠግቤ በሆነ ብሎ ገንዘብን ለማግኘት ሲከለፈለፍ ይኖራል ።

«ብርን የሚወድ ሰው ብርን አይጠግብም ፣ ብዙ እሽልንም የሚወድ ሰው በማጠራቀምና በሰበሰበ በቃኝ አይልም። ብርን በእኩል ሁሉን መናገር ነውና» (መክ ፣ ፭ ፣ ፲)

አንድ ፈላስፋ እንዲህ አለ ፣ ተሠርቶ ተቀጥቶ ካላደጉ ብልህ ዐዋቂ መሆን አይቻልምና ፣ ሰውን እንደ አእምሮው ከፍቶ እንደ ሥርዓቱ ዕውቀት መምከር መገሠጽ ይገባል ፣ ሀሰተኛ የሆነ ሰነፍ ሰው ፣ የሚያበላሹትና ያሞጋግሱት እንደሆነ ይኩራል ፣ ብልህ ዐዋቂ የሆነ ሰው ግን ራሱን ዝቅ ያደርጋል እንጂ አይኩራም (ብነፍ ሙሽራ ፣ ምክሩ ቢያጸድቁትና ቢያከብሩት አሽከሮቹ ይመስለዋል) እንደሚሉት ያለ ነው ።

ልጄ! አንድ ቃል እንኳ ቢሆን የተዘበና የተማሟላ ቃል ተማር። አንድ ቃል አስፈላጊ ሆኖ በሚገኝበት ጊዜ ታላቅ ነውና ።

ልጄ! ከሰነፎች ሰዎች ጋር መኖርን አታብዛ፤ ከሰነፎች ጋር መኖር ልብን ድንቆርና ያደብ ያደርጋል ፣ ጥበብን ያስረሳልና ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፣ ዐዋቂነት ፣ ድኅነትንና ባለጸጋነትን ታስመስገናቸዋለች ። ንጽሕና ፣ ሃይማኖትን ትጠብቃለች ። ነገር ግን ፣ በዐዋቂነቱ የሚመካና የሚታበይ ሰው ምክሩ ይጠፋዋል ፤ የማይመካና የማይታበይ ግን ልቡ ብሩህ ፣ ሐሳቡ ቅን ይሆናል ። (በራስህ ባገኘኸው ጥበብ ራስህን አታስታብይ) ሲራክ ፮ ፣ ፪)

ከንጉሥታት አንዱ ፣ ከዚህ ዓለም ድልብ የትኛው ይበልጣል? ሲል ጠየቀና ፣ አንድ ፈላስፋ ፣ ከዚህ ዓለም ድልብ ሁሉ ጥበብ ትበልጣለች ፤ አለው ፣ ስለምን? ቢለው ፣ ጥበብ የማታልቅ መዝገብ ናትና ፣ ሸክምን ቀላል ነውና ፣ ገንዘብ (ወርቅ ብር) ሸክምኑ ከባድ ከመሆኑም ...ሲጠፋም ሲያልቅም ኃዘኑ በጣም ብርቱና ከባድ ነው ። ለብቻም ... ጊዜ ሕሊናዊ እሱን እሱን ወደ ማሰብ ጨልጦ ዝርዝሩ ይወስዳል ፤ እሱንም እሱን ሲያስቡና ሲከታተሉ እጥፋት ያደርሳል ።

«ገንዘብህ ባለበት ዘንድ ልብህም ከዚያ ይኖራል» (ማቴ ፣ ፮ ፣ ፳፩)

ቀልጣፋ ... ሲሆኑ ጊዜ እንደ በዙ ... ትሆናለች ። የተሸከማትንም (የያዛትን) ሰው ብልህ ዐዋቂ ታደርገዋለች ። እሷን የፈለገ ሰው የፈለገውን ሁሉ ያገኛታል ... (ጥሜ ፬ ፣ ፬)

ፈላስፋ ፣ አስተማሪና ተማሪው ፣ እንደዘሪና እንደ እርሻ እርሱ በር ሳችው የተለያዩ ናቸው ፣ የቀሩትም ሕዝቦች እንደዚሁ ናቸው አለ ። ገንዘብን መሰብሰብ (መውደድ) ፣ ፍቅርን ያጠፋል ፣ ሃይማኖትን ያሰነዳል ፣ መንፈግ ችግርን ይሰባል ፤ መስጠት ግን በሀብት ላይ ሀብትን ፣ በክብር ላይ ክብርን ይጨምራል ። እንዲሁም ባገኙት ሀብት በቃኝ ብሎ ማመስገን ፣ ለሰው በሀብት ላይ ሀብትን ያስጨምርለታል ።

ባለጸጋ የሆነ ሰው ፣ የትም አገር ቢሄድ ስደተኛና መጻተኛ መሆን የለበትም ። ድሃ ግን ምንም ባገሩም ቢቀመጥ ፣ በቤቱም ቢሆን ስደተኛና መጻተኛ ነው ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፣ መቸኮል ፣ ለተስፋ ፈተናው (እንቅፋቱ) ነው ፣ የጽድቅን ሥራ መሥራት ግን ፣ የጥበብ መዝገብ ነውና ፣ ልጄ ሆይ ፣ የጽድቅ ሥራ መሥራትን እትናቅ አታቃልል ፣ ቸል አትበል ።

... ሥራን በመሥራት ሰውን የሚያስደስት ሰው ፣ በሰው ሁሉ ዘንድ የተወደደ ያገኛል ፣ በኋለኛውም ዓለም ዋጋውን ያገኛል ።

ነገር ግን ለሰው በጐ ሥራ መሥራት በ፫ ነገሮች ካልሆነ አይፈጸምም ። እነሱም ፣ ዋል እደር ሳይሉ ፈጥኖ መስጠት ፣ ይህን ብሰጠው ምን ይጠቅመዋል ሳይሉ የተገኘውን ጥቂቱን መስጠት ፣ ሲሰጡትም ሰውር መስጠት ናቸው ። ምክንያቱም ፈጥነህ ስትሰጠው ደስ ታሰኘዋለህ ፣ ቸግሮት ሳለ ጥቂትም ብትሰጠው ብዙ አድርጎ ያየዋል ። ሰውሮ መስጠቱም ገንዘቡን ያበረክተዋል ። ሀብቱን ያበዛዋልና ። ፪ቆሮ ፣ ፱ ፣ ፰ ፣ ፱ ።

ነግ ሣልስት በማለት የመስጠት ደግነትህን አታጥፋ ። ዋጋ ቢስ አታድርገው ፣ የመስጠት የመመጽወት ፍጹምነቱና ተመስጋኝነቱ ዋጋን ሲያገኙበትና መልካም ስም አጠራርን ሲያተርፉበት ነው ።

« ከብዙ ብዕል አብልቶ አጠጥቶ ስምን ማስጠራት ይሻላል ፣ ወርቅንና ብርን ከማኖርም ሰጥቶ መጽውቶ በእግዚአብሔር ዘንድ ባለሟልነትን ማግኘት ይበልጣል » (ምሳሌ ፣ ፳፪ ፣ ፩ ፣ ፱)

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፣ ብዕሉን የሰጠህ እግዚአብሔርን ይህን የሰጠኸኝ ክበር ተመስገን እያልክ አመስግነው ። እግዚአብሔርን የሚያመሰግኑበት ሀብት ኗሪ ነው ፣ የሚያጕረመርሙበትና የማያመሰግኑበትሀብት አይኖርም ያልፋል ይጠፋል ማመስገን በሀብት ላይ ሀብትን እንደመጨመር ያለ ነው ። የእግዚአብሔርን ቁጣ የሚያበርድ ከፍዳና ከበቀል (ሑሩ እምኔየ ርጉማን ከመባል) የሚያድን ነው ።

ደዌ ፣ ሥጋን እንዲያቆስለው ፣ ኀዘንና ትካዜም ልብን ያቆስለዋልና፣ ኃዘንን በተቻለ መጠን ካንተ አርቅ ።

«ኃዘን እንዳይነዳህ ልቅሶን ተው ፣ ኃዘን ኀድቷቸው የሞቱ ብዙ ናቸውና ፣ የልብም ኃዘን ኃይልን ያደክማል ፣ ግዘንና መተከዝ ለሞት ያደርሳል ፣ እንዲህ ነውና ኃዘንን ካንተ አርቅ» (ሲራክ ፣ ፴፰ ፣ ፺፰ ፣ ፳፩)

የደግ ሰው ደግነቱ ከክፉ ነገሮች ሁሉ ይጠብቀዋል ፣ (የሰው ክፉቱ ጠላቱ ፣ ደግነቱ ሕይወቱ ነውና) ።

መማከር ፣ የመመራት ዓይን ነውና አለ መሪ የሚሄድ ዓይነ ስውር ካልሆነ ቦታ እንደሚወድቅና የትም ወድቆ እንደሚቀር ሁሉ ፣ በገዛ ራሱ ምክር ብቻ የሚሄድ ሰው ይደክማል ፣ ካልሆነም ነገር ወድቆ ይቀራል ። ነገር ግን ፣ የበጐውንም የክፉውንም ምክር ለይቶ ሳያውቅ ያገኘውን ምክር የሚቀበል ሰው ሥራው ሁሉ አይከናወንለትም ። (ምሳሌ ፣ ፲፩ ፣ ፲፭)

ተስፋውን በእግዚአብሔር ማድረግ ትቶ በሌላ የሚያደርግ ሰው ፣ የተናቀና የተዋረደ ነው ። ከብዕል ሁሉ ከንቱ ምኞትን ማሸነፍ የመሰለ የለም። ጠባዩን ያስከፋ በሁሉም ዘንድ የተጠላ ይሆናል። እንዲሁም ልበ ሰፊ ነገር አላፊ ያልሆነ ልበ - ጠባብ ሰው ከሁሉና በሁሉ የተጠላ ነው።

መወደድን ያገኘ ሰው የሌሎቹን ጸጋ ይወርሳል ። (ኢያሱ የሙሴን ፣ ኤልሳዕ ፣ የኤልያስን ሀብተ ረድኤት እንደወረሱ) ።

ቅንነት ከተፈጥሮ ጠባይ ነው ፣ ሃይማኖት ግን ከትምህርት ነው ። የመቸኮል አመል ያለው ሰው ክፉ ነገር ሳያጋጥመው አይቀርም ። ቅን ሰዎች ግን ፣ ለዘለዓለም ይኖራሉ ፣ ስም አጠራራቸውም እስከ ዘለዓለም ይኖራል ።

ሰውን ፣ ብዙ ገንዘብን እንደ መሰብሰብ አድርጎ የሚያዋርደው የለም ። ሰው ለሁሉ ከመገዛት ነጻ ሲሆን ፣ ገንዘብን መወደዱ ለሁሉ ታዛዥ ፣ ተገዥ ፣ እጅ - ነሺ ፣ እሺ ባይ ያደርገዋል ። ሰው ፊትን አብርቶ መቀበል ፣ «ከፍትፍቱ ፊቱ እያሰኘ» ስምን በበጐ አጠራር ያስጠራል ። ከሁሉ ነገር ትሕርምት (አብዝቶ ከመብላት መከልከል) ይበልጣል ፤ ብዙ ከመብላት በሚከለከል ሰው ደዌ አይሠለጥንበትም ። የበጐነትን ሥራ መሥራትን የሚከታተል ሰው ከክፉ ፈተናና ከብዙ መከራ ይድናል ።

ምዕራፍ ፲፩ ።

ፈላስፋ ፣ ጥበብ ፣ የዕውቀት መሰላል ናትና ፣ ጥበብን ያጣ ሰው ወደ ፈጣሪው መቅረብ አይቻለውም አለ ።

ሶቅራጥስ እንዲህ ይል ነበር ፣ ጥበብ መጠጥንና ዘፈንን በሚያፈቅር ሰው ልብ አታድርም ። ከሱ ትርቃለች ፣ ትሸሻለች እንጂ ። ሰሎሞንም ፣ ጥበብ በተንኰለኛና ለኃጢአት በምትገዛ ሰውነት አታድርም ብሏል ። (ተግሣጽ ፣ ፩ ፣ ፫) ።

ሶቅራጥስ ፣ ጥበብ የተሰጠው ሰው ወርቅ ብር አጣሁ ብሎ አያዝንም ፣ (አይጨነቅበትም) ።የዕውቀት ውጤቱ ሰላምና ቅንነት ነው ። የወርቅና የብር ውጤት ግን ድካምና ደዌ ነው ።

የፈላስፎች ዕረፍታቸው ፣ እውነተኛውን ነገር ማግኘት ነው ። የሰነፎች ግን ዕረፍታቸው ከንቱ ነገርንና ዋዛ ፈዛዛን ማግኘት ነው ። ሥራ ሁሉ ጸንቶ የሚኖረው በዕውቀትና በቅንነት ሆነው ሲሠሩት ነው ፣ ዓመፅና ግፍን በማድረግ የሚሠሩት ሥራ ግን ያልፋል ፣ ይጠፋል ።

ቅንነት ለዘለዓለም አያልፍም ፣ አይጠፋም ። ልበ - ቅን የሆነ ሰው ቢያዝንም እንኳ ኃዘኑ በቶሎ ያልፋል (ይረሳል) ፣ ሁሉም ነገር ወደሱ

ይሰፃል ፤ ማለት ሥራው ሁሉ የተቃና የተከናወነ ይሆናል ፤ ያሰበው ሁሉ ይፈጸምለታል ። እንዲሁም ፥ ቅንነት ፥ ክቡር ልዑል የሚሆን የፈጣሪ ትክክለኛ ሚዛን ነው ። ስለዚህ እሱም (ቅንነት) የማሳለፍና የማምጣት፥ የማግኘትና የማጣት) ሚዛን ነው ።

የሚመኩበት ዕውቀት ሁሉ ፥ በቅንነት ሆኖ ሲሠሩበት ሥራው ጸንቶ ይኖራል ፥ በተንኮል ሆኖ ቢሠሩበት ግን ሥራው አይጸናም ይቢ ተናል ይጠፋል ።

«ከሕንጻው ይልቅ ዋና ሆኖ የሚፈለገው በሕንጻው ውስጥ የሚካሄደው ሥራ ፥ እንደ ሕንጻው አምሮና ተቃንቶ አስተዳደሩም በመልካም የሚመራበትና ድሃው በቅ ክል የሚጠበቅበት ተግባር ሲፈጸምበት ነው» ግ - ቀ - ን - ሥ -

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፥ ሰዎችን በ፫ ወገን መድበህ አኑራቸው ይኸውም ሽማግሌዎቹን እንዳባትህ ፥ ወጣቶቹን እንደ ወንድሞችህ ሕፃናቱን እንደ ልጆችህ አድርገህ እያቸው አለ ።

ሽማግሎችን አትናቅ አታቃልል ፥ ላባትህ እንደምትታዘዝ ፥ ታዘዝ እንጂ ለሕፃናቱም፥ ወንዶች ለወንድሞችህ እንደምትታዘዝ ታዘዝ ለሕፃናቱም ሴቶች (ለእኅቶችህ እንደም ትታዘዝ ታዘዛቸው» (ጢሞ ፭ ፥ ፩)

ከዕለታት አንድ ቀን ፥ ፈላስፋው አርስጣጣሊስና ፫ቱ የንጉሡ (የፊልጶስ መቄዶናዊ) ልጆች ተገናኝተው ሲነጋገሩ ፥ አርስጣጣሊስ ፥ አንዱን የንጉሡን ልጅ ፥ መንግሥት ላንተ የተሰጠች እንደሆነ ምን ታደርግልኛለህ ? ቢለው ፥ የመንግሥቴ አማካሪ አደርግሃለሁ አለው ።

ሁለተኛውን ደግሞ ፥ አንተስ ምን ታደርግልኛለህ ? ቢለው የመንግሥቴን ተካፋይ አደርግሃለሁ (እሾምሃለሁ) አለው ።

ሦስተኛው እስክንድር ክዚያ ነበርና ፤ አንተስ ቢያነግሡህ ለኔ ምን ታደርግልኛለህ ? ቢለው እስክንድር ፥ መምህር ሆይ ፥ እኔ ስለማደርግልህ ነገር አሁን አትጠይቀኝ ፥ እስከ ነገ ድረስ ታገሠኝ ። ሆኖም ፥ ሎሌ ስጌታው ፥ ደቀ መዝሙር ለመምህሩ ሊያደርጉላቸው የሚገባውን አደርግልሃለሁ አለው ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፥ ሰውነቱ ፫ ነገሮችን ጠላች ፥ ትጸየፈችም ፥ እነሱም ፥ ሐሰተኛ ድኻ ፥ በዕብሪቱ የሚመካ ባለጸጋ ፥ ዕብድ ሽማግሌ ናቸው ። ሲራክ ግን ፥ ትዕቢተኛ ድኻ ፥ ንፉግ ባለጸጋ ፥ ዘማዊ ሽማግሌ ናቸው ብሏል ። (፳፭ ፥ ፪) ።

አንድ ፈላስፋ ፥ ሌላውን የሚመክሩ ፥ የሚገሥጹ ሽማግሌዎች ፥ ራሳቸው ሲቆጡና ሲበሳጩ ዕብዶች ናቸው ይባላሉ አለ ። (አስታራቂ የሆነ ሽማግሌ ተሉ ቢሉት መቆጣትና መበሳጨት አይገባውም ሲል ነው)

አፍላጣን ፥ አእምሮ ፥ የአነጋገር ማሳመሪያና የልብ ማሰሪያ (ማስ ታገሻ) ነው አለ ።

ከዮናናውያን (ግሪኮች) አንዱ እንዲህ አለ ፥ ዓለም ሰዎች ፥ ሃይ ማኖት እሊህ ፫ቱ በሁለት ነገሮች የተሳሰሩና የተያያዙ ናቸው ። ሁለት ነገሮች የተባሉት ፥ ሰይፍና መጽሐፍ ናቸው ። ቢሆንም ሰይፍ ከመጽሐፍ በታች፥ ነው፥ (መጽሐፍ ይበልጣል) ። መጻሕፍት ያነጹትን ፥ ሕንጻ ፥ የዘመን ብዛት አያፈርሰውምና ።

ፈላስፋ የሰውን ከንቱነት ሲናገር እንዲህ አለ ። የአዳም ልጅ ምን ድር ነው ? መመኪቱስ ምን ይባላል ? መጀመሪያ ነገር የፍትወት ነጠብታ ነው ፥ ፍጻሜውም ፥ የሚሸት የሚከረፋ ሬሳ ነው ። ከሞተም በኋላ ነፍሱ ወደ ሥጋዋ ትመለስ ዘንድ አስታራቂና አማላጅ የለውም ፥ ራሱንም ለማ ሥነሣት ችሎታ የለውም ።

ሰው ሁሉ እንደ ጥላ ይመላለሳል ፥ (ጥላ ፥ ጢት ፥ ፎ ፥ ፎ ፥ ሚግ ይሆናል ፥ ቀትር ሲሆን ጊዜ ከዚህ ደረሰ ፥ ከዚህ ገባ አይባልም ፥ ሰውም እንደዚሁ ነው (ሞዝ ፥ ፴፰ ፥ ፺፱)

ገንዘብን መውደድ የዕድሜ መፈታተኛ ነው ። ገንዘብን አለመው ደድ ግን የዕውቀትና የተግሣጽ መዝገብ ነው ። ጽድቅም (እውነተኝነት) የረብሕና የጥቅም ምርኮ ነው ።

ፈላስፋ ፥ መከራ ፥ ለልብ በጐውን ትምህርትና ትሕትናን ያስተምራታል ። ነገር ግን የመማር ጥቅሙ በተቻለ መጠን ተግቶና ነቅቶ ሲያ ስተምሩበት ነው ። (ጥበቡን ከሚሰውር መምህር ድንቁርናውን የሚ ገልጥ መሃይምን ይሻላል ። ባይጠቀምበት እንኳ አይወቀስበትምና) ። (ሲራክ ፳ ፥ ፴) ።

ሰውን የሚያስደስትና ለሰው ሁሉ በጐውን ሥራ የሚሠራ ሰው አኗኗሩ የረጋ ይሆናል ።

ፈላስፋ ፥ ከኃይል ይልቅ ዕውቀትና ምክር ያሸንፋሉ አለ ። ዳግመ ኛም ፥ ሥራህ ሁሉ የተቃና አኗኗርህ የጸና ይሆን ዘንድ ፥ እግዚአብሔ ርን ከሚፈሩትና ከሚያመልኩት ሰዎች ጋር ተማከር አለ ።

እንዲሁም ታላላቅና ጨዋ የሆኑ ሰዎች ፥ ሀብትንና ሹመትን ባገኙ ጊዜ ፈጽመው ትሑቶች ይሆናሉ ። ባለጌዎች የሆኑ ሰዎች ግን ሀብትን ንና ሹመትን ያገኙ እንደሆነ ይታበያሉ ፥ ራሳቸውን ከፍ ከፍ ያደርጋሉ ።

ዐዋቂ ሰው ፥ በዕውቀት ከሚበልጠው ሰው ቢማርና ቢጠይቅ ነውር የለበትም ። አንድ አሮጌ ሽማግሌ ሰው ፥ አንዱን ፥ ፈላስፋ ፥ እኔ

ያረጀሁ ሽማግሌ ስሆን ፥ በዚሁ ዕድሜ መማር ይገባኛልን ቢለው ። አዎን ፥ በድንቁርና ከመኖር እስከትሞት ድረስ ዕውቀትን በመሻት ብትኖር ይሻለሃል አለው ።

አንድ ፸ ፰ ዘመን የሆናቸው ኢትዮጵያዊ ሽማግሌ ፥ ተማሪ ቤት ገብተው ሲማሩ ፥ አንድ ተማሪ ፥ አባቴ ! ዛሬ ተምረው ከእንግዲህ ወዲህ ሊሾሙበት ነው ? ወይስ ሊከብሩበትና ሊታዩበት ? ቢላቸው ። ልጄ ! እሾምበት ፥ እከብርበትና እታይበትስ ብየ አይደለም ፥ ነገር ግን ያ የማይቀረው ሞት ሲመጣ መልአከ ሞቱ ይዞኝ ወደ ፈጣሪዬ ሲቀርብ ወዴት አገኘሽው ? ሲለው ፥ ከእትሮንሱ እግር አገኘሁት ብሎ እንዲመሰክርልኝ ብየ ነው አሉት ይባላል ።

አንድ ፈላስፋ ፥ የመጻሕፍትን ምሥጢር የሚያውቅ ብልህና ዐዋቂ ሰው ብታገኝ ፥ አንተ ከርሱ ውሰድ ፥ ያንተንም ስጠው (አካፍለው) አሉ፤ ዳግመኛም ፥ የተማርከው ትምህርት ፥ አንተ ሌላውን ጠቅመህበት ካንተ የሌለውንም ጠይቀህና ተረድተህ ትጠቀምበት ዘንድ እንዲሆን ዕወቅ ብሏል ።

አንድ ፈላስፋ ፥ ሌላውን የማያስተምር ሰው ራሱም አይማርም አለ የዐዋቂ ሰው ዕውቀቱ በብዙ ነገር ይታወቃል ፥ ዓዋፀኛውን ሰው መክሮ አስተምሮ ይመልሳል ። ሲፈታተነው በብዙ የተንኰል ሥራ ለሚጠይቀውም በማስተዋልና በመራቀቅ ይመልስለታል ። ለሰው ሁሉ ትሑት ይሆናል ፥ በክብር ለሚበልጠውም እሺ በጄ ብሎ ይገዛል (ይታዘዛል) ። በዕድሜ ከሱ የሚያንሰውንም ያስደስተዋል ። የዐዋቂ ሰው መናገሩ ጥቅም ነው ፥ ዝም ማለቱም ሰላም ነው ። መከራ ሲመጣበት በትዕግሥት ሆኖ ይቀበለዋል ። የሰነፍ ሰዎች ሥራ ግን እንዲህ አይደለም ። ሲበድሉዋቸው ይሳደባሉ ። የማይገባውንም ይናገራሉ ። ባይናገሩዋቸውም እንኳ ዝም ብለው ያጕረመርማሉ ።

ልጆቸ ፥ ቀኝ ፊትህን ቢጸፋህ ሁለተኛዋን መልስለት ብሎናል ብለን ደግመን እንማራለን ፥ እናንተ ግን ቢመትዋችሁ መልሰን እናንጉድ ትላላችሁ (፩፡፩፫ ፥ ፩፥፲) ወንጀለኞች እንጂ ወንጌለኞች አይደላችሁምን

ሰነፎች ሰዎች ጥቂት በጐ ሥራ የሠሩ እንደሆነ አድርገን በማለት ለሁሉ ያወሩታል ይመኩበታልም እውነተኛውንም ነገር ተናገሩ ሲሉ እውነትንና ሐሰትን ሳይቀላቅሉ መናገር አይሆንላቸውም ።

ንፋግ ሲሰጥ ደስ አይለውም ፥ ሰነፍም ሲሰጥ ሰጠሁ እያለ ይመካል (ሲራክ ፥ ፲፰ ፥ ፲፯)

እንዲህ እንዲህ ያሉትን ሰዎች በሚሉትና በሚናገሩት ነገር ሁሉ አትመናቸው ። እንደነዚህ ያሉ ሰዎች በሰው ዘንድ የተጠሉ ፥ በእግዚአብሔር ዘንድ የተናቁ ናቸውና ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፡ ልጄ ! ከቅናት ተጠበቅ ተጠንቀቅ ፡ ቅናት የመለያየት በር ናትና ። ሰውን እንሥተህ አታስነውር ፡ ሰውን ማስነ ወር ጠብ ክርክርን ይወልዳልና ። ጨዋና ከበርቴዎች የሆኑ ሰዎች የቀቻ ላቸውን ያህል ከቅናት መጠበቅንና ሰውን ማስነወር የማይገባ መሆኑን ያስተምራሉ ።

አንድ ፈላስፋ እንዲህ አለ ፡ እኔ ዓለምን ከሚገዛትና ከሚያዛት ከእግዚአብሔር እለምናለሁ እንጂ እንዴት ከማይገዙዋትና ከማያዙ ዋት ሰዎች ዓለምን እለምናለሁ ? ዳግመኛም ፡ ትዕግሥት ፍጹም ዕው ቀትና ማስተዋል ነው ። ከኃይልም የበለጠ ኃይል ነው ። አሸናፊም ነው ብሏል ።

የሰው ፍቅሩ ጸንቶ የሚኖረው ፡ በጠባዩ ተስማሚነት መጠን ነው ። የልብም ተስማሚነቱ እውነተኛውን ነገር በመናገሩ መጠን ነው ።

ሰይጣን ፡ ሰውን ለማጥፋት ቁጣን በሰውዬው ላይ ያመለጥንዋል ፡ (ያፈላዋል ፡ ያቀጣጥለዋል) ። ትዕግሥትን ግን እግዚአብሔር በበጐ ሃይማኖት በቅን ምግባር ሆነው በሚያመልኩት ሰዎች ያሳድረዋል ። (ተግሣጽ ፡ ፩ ፡ ፫) ።

ፈላስፋ ፡ በተቆጣ ጊዜ ራሱን መግዛት (ማሸነፍ) የማይችል ሰው ፡ ልቡናውን ሊገዛ አይችልም ፡ አለ ዳግመኛም ፡ ሞትን የሚያስታውስ ሰው ብዙውን ሀብት አግኝቶ ያይደለ ጥቂቱን ሀብት በማግኘት ደስ ብሎት ይኖራል አለ ።

አባቱ የጠየቀው ጥያቄና ብልሁ ሰሎሞን የሰጠው መልስ ።

ጥያቄ የማስተዋል ቦታው የት ላይ ነው ?
መልስ ከአንጎል ውስጥ ነው ።

ጥያቄ የእውነት ቦታው የት ላይ ነው ?
መልስ ከዓይን ነው ።

> እስመ ርእይ ታመጽእ አሚነ
> ማየት ማመንን ታመጣለች እንዲል ።

ጥያቄ የከንቱ (የሐሰት) ቦታው የት ላይ ነው ?
መልስ ከጆሮ ነው ፡ (ዶልሰማ ጆሮ ከጐረቤት ያጣላል) እንዲሉ ።
ጥያቄ የደኅንነት ቦታው የት ላይ ነው ?
መልስ ከፊት ነው እንዴት አለህ አትበለው ከፊቱ እየው) እንዲሉ ።
ጥያቄ የመውደድ ቦታው የትላይ ነው ?

መልስ ፡ ከነፍስ ነው ፡ የመረጥኩት ነፍሴ የወደደችው ልጄ እነሆ (ኢሳ ፵፪ ፡ ፩)

ጥያቄ የትንፋሽ መውጫ ቦታ የት ላይ ነው ?
መልስ ከአፍንጫ ነው (አንፍ ፡ እንፈስ ካለው እንቀጽ የወጣ ዘር ይመስላል) ።

ጥያቄ የጥበብ ቦታው የት ላይ ነው ።
መልስ ከአንደበት ነው (መግለጫው አንደበት ስለሆነ)
ጥያቄ የማሰብና የመተከዝ ቦታቸው የት ላይ ነው ?
መልስ ከደረት (ልብ) ነው ፡ (ልበ - ሰፊ ነገር አላፊ) እንዲሉ ።

ጥያቄ የመንፈስ ቦታው የት ላይ ነው ?
መልስ ከልብ ነው ።

«እስመ በአንጽሖ መንፈስ ርእዮ ነቢያት ለእግዚአብሔር ፡ እንዲል(ልብን መንጻስ ሲል) አባ ሕርያቆስ

ጥያቄ ምክርን የማግኘት ቦታው የት ላይ ነው ?
መልስ ነገርን ከልብ ከመረዳት ላይ ነው ።

ጥያቄ የሳቅ (የደስታ) ቦታው የት ላይ ነው ?
መልስ ከልብ ውስጥ ነው ። (ልብ ደስ ሲለው ፊት ይበራል ፡ ልብ ሲተክዝ ፊት ይጠቁራል ።

ጥያቄ የትዕግሥትና የቁጣ ቦታቸው የት ላይ ነው ?
መልስ ከልብ ነው ።(ልብ ይበርዳል ፡ ልብ ይነዳል) እንዲሉ ።
ጥያቄ የቅናት የምቀኝነት ቦታው የት ላይ ነው ?
መልስ ከዓይንና ከሕሊና ነው ።

ዓይንከኑ ሐማሚ ዓይንሀ ምቀኛ ነው ? (ማቴ ፡ ፳ ፡ ፲፭)

ጥያቄ የነፍስ ጠላቷ ማን ነው ?
መልስ ሥጋ ነው ። (ነፍስ ልትሠራው የማትወደውን ሥጋ ሊሠራው ይወዳልና ገላ ፭ ፡ ፲፯ ።

ጥያቄ የመሰብሰብና (የመበተን) ቦታው የት ላይ ነው ?
መልስ ከእጅ ነው ።

«ቀኝ እጅህ የምታደርገውን (የምትሰጠውን) ግራ እጅህ አትወቀው» (ማቴ፡፮፡፫)

ጥያቄ የሰውነት አቋሙ የት ላይ ነው ?
መልስ ከራስ ነው ። (ራስ ከሌለ የአካል መቆም የለምና) ።

ፈላስፋው ሀንቃር ። ያዘዘው ትእዛዝ፡የመከረው ምክር ይህ ነው ።

ልጄ ሆይ ፡ የምነግርህን ቃሌን ስማ ። ልዑል ክቡር የሚሆን እግዚአብሔርንም እንድታስታውሰው ምክሬን ተቀበል ።

ልጄ ሆይ ፡ ነገርን (ምሥጢርን) የሰማህ እንደሆነ በልብህ ውስጥ ሰውረው ለሌላ አትግለጠው ። ተመልሶ የእሳት ፍም ሆኖ አንደበትህንና አካላትህን ሁሉ እንዳያቃጥልህ ። በዚያው ላይ እገሌ ምሥጢር አይቋጥርም አሰኝቶ ስድብንና ውርደትን ያስከትልብሃል ።

ልጄ ፡ ሆይ ዓይንህ ያየውን ሁሉ አትሳብ ፡ (አታጓጓ) ። ታስሮ ያገኘኸውን አትፍታ ፡ ተፈትቶ ያገኘኸውንም አትሰር ፡ ተከድኖ ያገኘኸውን አትክፈት ፡ ተከፍቶ የቆየሀን አትክደን) ።

ልጄ ፡ በሰው ዘንድ የተመሰገንህ ፡ በእግዚአብሔር ዘንድ የተወደድህ ትሆን ዘንድ ለሁሉ ጠባይህን አሳምር ፡ አነጋገርህን አርም ። ውሻ ጅራቱን መቁላቱ እንጀራን ያስጠግበዋል፡ አፉን ማላቀቁ ግን በዱላ መመታትንና በደንጊያ መደብደብን ያመጣበታል ።

ልጄ ፡ ለመስማት ፍጠን ፡ ለመናገር ግን አትቸኩል ።

«ለመስማት የፈጠንክ ለመናገር የታገሥክ ሁን» (ሲራክ ፡ ፮ ፡ ፲፱) ። ወንድሞቼ ሆይ አሁንም ሰው ሁሉ ለመስማት የፈጠነ ፡ ለመናገርና ለቁጣ የዘገየ ይሁን» ያዕ ፡ ሐዋ ፩ ፡ ፲፱ ።)

ልጄ ሆይ ፡ የሰው ዓይኑ ባለማቋረጥ እንደሚመነጭ እንደ ወንዝ ምንጭ ገንዘብን ቢያይ ቢያይ አይጠግብም ፡ ወደ መሬትም ካልገባ በስተቀር ገንዘብን ለማግኘትና ለመሰብሰብ ሲል ዕረፍት የለውም ። (መክብብ ፭ ፡ ፲፩)

ልጄ ! መልከ መልካምና ቆንጆ ሴት ጥሩ ጥሩ ልብሶን ተሸላልማና መልከሙን ጌጣጌጥ አድርጋ ብታይት ልብህ ወደርሷ አያዘንብል ። ከሕፃንነትህ ጀምረህ ያካማቸኸውን ገንዘብ ሁሉ ብትሰጣት እንኳ ፡ ኃጢአትን መፈጸምና እግዚአብሔርን ማሳዘን ነው እንጂ (ኃጢአትን ከመፈጸም እግዚአብሔርን ከማሳዘን በቀር) ከሚስትህ ጋር ካለው የበለጠ አታገኝበትም ።

አንዲት ሴት ባሏ ከሌሎች ሴቶች እያመነዘረ ቢያስቸግራት ከዕለታት አንድ ቀን ምሳውን በሚበላበት ሰዓት አንዱን ወጭት የዶሮ ወጥ ፣ አልባሴ ግምጃ አልብሳ አንዱን ወጭት የተልባ ወጥ አስይዛ ጥሩ ወስከምብያ ከድና ሁለቱን አቀረበ ችለትና የቱን ላውጣልዎ ብትለው ባለግምጃውን መረጠ ። ብትከፍትው ተልባ ሆናና ፣ ሽረግ ! ቢከፍቱት ተልባ ! አለ ። እንደገና ሁለተኛውን ወጭት ከፈችው ሽላትና ቢከፍተው መልካም የዶሮ ወጥ ሆኖ አገኘው ። ምክንያቱን ቢጠይቃት ፣ አንዲት ሴት ተርታውን ልባስ ብትለብስ ፣ ሌላይቱ ቤት ጥሩውን ልብስ ብትለብስ ፣ ልብሱ ተለያየ እንጂ ሴትነታቸው አልተለያየም ብላ ከሻሽረዳችው ከዚያ በኋላ ሚስቱን ትቶ ወደ ሌላ መሄዱን አቋረጠ ፣ ይባላል ።

ልጄ ሆይ ! አነጋገርህን ጠብቅ ፤ ራስህን ዝቅ ዝቅ አድርግ ፤ አረማመድህ በዝግታ ይሁን ፤ ማየትህ ወደ ታች ይሁን እንጂ ወደ ላይ አይሁን ማለት ካንተ በታች ያለውን እይ እንጂ ካንተ በላይ ያለውን አትይ።

ልጄ ! ጭቅጭቅ ካለበት ቦታ አትቀመጥ ፤ ጭቅጭቅ ጸብ ክርክርን ያወርሳልና ፣ ጸብ ክርክርም ቂም በቀልን አውርሶ ከመግደል ይደርሳልና ።

«ጸብ ክርክር ካለበት ሙማ ፍሪዳ ፣ ፍቅር ያለበት ጎመን ይሻላልና» (ምሳሌ ፲፭ ፣ ፲፯)

ልጄ ሆይ ! ድምፅን ከፍ አድርጎ በመጮኽ ቤት የሚሠራ ቢሆን አህያ ብቻን በቀኑ ሁለት ሁለት ቤት ቢሠራ ነበር ።

ልጆቼ ! (ያፍ ዘመድ ከገበያም አይገዳት እንዲሉ «በቃልና በአንደበት ብቻ አንኑቀር ፣ በሥራና በእውነት እንጂ ፣ በዚህ ከጽድቅ ወገን እንደሆን እናውቃለን ።
(፩. ዮሐ ፣ ፫ ፣ ፲፰)

ልጄ ! በጽኑ ኃይል ካልሆነ ጠላቶችን መያዝ (ማሸነፍ) የሚቻል ቢሆን ኖሮ ትንሽ ሕፃን ልጅ ግመሎችን መሳብና መምራት በቻለ ነበር።

ልጄ ! ከሰነፍ ባለጌ ሰው ጋር ጠጅ ከመጠጣት ፣ ከዐዋቂ ሰው ጋር ደንጊያ መሸከም ይሻላል ። ልጄ ሆይ ፣ ጫማ በእግርህ ሳለ በእሾህ ላይ ተራመድ ለልጆችህና ለልጅ ልጆችህ መንገድ ጥረግላቸው ። (ጊዜ ሳለህ ጊዜህን አትጠብቅ) ።

እኛ የምንሠራውን የሚከተሉን ትውልድ እንዲቀጥሉት ነውና ፣ እኛ ካለፍን በኋላ እንዳይቸገሩ መንገድ ልንጠርግላቸው ይገባናል ። (ብ ፣ ጀ ፣ ዓ ፣ አበበ)

ልጄ ! እግዚአብሔር ባደለህና በወሰነልህ ሀብት አመስግነህ ኑር። እርሱ እግዚአብሔር ከሰጠህ ሌላ ምን ምን የሚጨምርልህ የለምና ፣ ተስፋህንና እምነትህን በአገልጋዮችህ ላይ አታድርግ ።

ልጄ ! የማትወደውንና የማይወድህን ሰው ከማእድህ አታግባ ። በማናቸውም ነገር ከማይወድህ ሰው ጋር አባሪ አትሁን ። ከሁሉ ጋር መቀመጥን አትውደድ ።

ልጄ ! ጠላትህ ወድቆ ብታገኘው ፣ አትዘብትበት ፣ እርሱም በተራ ጊዜ በሕይወቱ እንዳይዘብትብህ ፤ ጠላትህ መልካም ነገር አግኝቶ። ደስ ቢለውም ለምን አገኘ ብለህ አትዘን (አትቅና) ክፉ ነገር ሲያገኘውም ደስ አይበልህ ፣ (በጐም ሆነ ክፉ ለሁሉ ነውና) ።

ጠላትህ ቢወድቅ በመውደቁ ደስ አይበልህ ፣ በመሰንከሉም አትታበይ ፣ እግዚአብሔር ያንተን መደሰት አይቶ ደስ አይለውምና ፣ ቁጣውንም ከሱ ወዳንተ ይመልሰዋልና» (ምሳሌ ፳፬ ፣ ፲፯ - ፲፰)

ልጄ ! ጠላትህ በክፉ (በተንኮል) ቢመጣብህ አንተ በበጐነት (በቅንነት) ተቀበለው ። ሮሜ ፲፪ ፣ ፳-፳፩ ። ልጄ- ከጨዋና ከተንዛናኝ ሴት ዘንድ አትቅረብ ፣ የሴት ተወዳጅነቷ ፣ ጠባይዋ ደግ አነጋገርዋ ልዝብ ሲሆን ነው ፣ የሴት መውደድዋ ባሏን ደስ ያሰኘዋል ፣ ሲራ ፣ ፳፮ ፣ ፲፱ ።

ልጄ ! በዕድሜ በማዕርግና በሀብት የሚበልጥህ ቢመጣ ብድግ ብለህ (አክብረህ) ተቀበለው ። እንዲሁም ፣ በዕድሜና በሀብት ካንተ ለሚያንስ እንዲሁ አድርግ ።

ልጄ ! ክፉ ሰው ይወድቃል ፣ ከወደቀም በኋላ አይነሣም ። ደግ ሰውም ይወድቃል ፣ ነገር ግን ቢወድቅ ይነሣል ፣ ተመልሶ ከነበረበት ቦታ ይቀመጣል ።

«ጻድቅ ሰው ፯ ጊዜ በኃጢአት ይሰነካከላል ፣ ፯ ጊዜም (በንስሐ) ይነሣል»
(ምሳሌ ፳፬ ፣ ፲፯) ።

ልጄ ሆይ ! ልጅህን ከመሥራትና ከመቅጣት ዝም አትበል ፣ (ቸል አትበል) ። ፍግ ፣ ለእርሻ ፣ እንደሚጠቅመውና እንደሚያሳምረው ፣ እንዲሁም መሥራት መቅጣት ለልጅ ይጠቅማል፣ ያስምረዋል (ልዝብ ያደርገዋል) ። የከብት መንጋዎች ፣በመልካም መስክ ተሠማርተው ቢታዩ ደስ እንደሚያሰኙ ሁሉ ፣ ቲሠርቶና ተቀጥቶ ያደገ ልጅም ያየውን ሁሉ ያስደስተዋል ። (አባዳጊህ ይባረክ እያሰኘ አባቱን ያስመርቃል)።

ልጄ ! ልጅህን ገና ሕፃን ሳለ ይዘህ ሥራው ቅጣው ፣ ከጐረመሰ በኋላ ልሥራህ ልቅጣህ ብትለው ስለ ጐረመሰ ይታበይብሃል ፣ ሊታገልህም ይቃጣልና ፣ ከስድነቱና ከክፉ ሥራው ልትመልሰውና ልታርመው አትችልም ። ኋላም እሱ በሠራው የብልግና ሥራ ሁሉ አንተ ታፍርበታለህ ትዋረድበታለህ ።

ልጄ ሆይ ! ደፋር ተሳዳቢና የሚኮበልል ባርያ አትግዛ ፣ ሌባ ቤት ባርያንም አትግዛ ። (አለበለዚያ) ግን የሰበሰብከውን ገንዘብ ሁሉ ያጠፋብሃል ።

ልጄ ! ሐሰተኞች ሰዎች ቢምሉ ቢገዘቱ ነገራቸውን በአየር ላይ በሚበሩና ፍለጋቸው በማይገኝ ዎፎች መስለው ። ለመብረራቸው ፍለጋ እንደ ሌለው ፣ ሐሰተኞች ሰዎች ለሚናገሩትም ነገር ሥር መሠረት የለውምና ።

ልጄ ! ጥበብና ዕውቀት ከሌለው ከደንቆሮ ሰው ጋር መኖርን አትውደድ ። ሰው በማይሄድበት በረሃም አትሂድ ፣ በዚያ ምን እንደሚቆይህ አታውቅም ና ።

ልጄ ሆይ ! የዛፍ ጌጡ ሽልማቱ ቅርንጫፎቹና ፍሬው ናቸው ። የተራራም ሽልማት ዛፎቹ ናቸው ። እንዲሁም ፣ የሰው ሽልማቱ ሚስቱ ልጆቹና ወንድሞቹ (ዘመዶቹ) ናቸው ።

ልጄ ! ሚስትና ልጅ የሌለው ሰው ፣ በመንገድ ዳር የበቀለች ፍሬ የማይገኝባት ፣ መንገደኞች ቅጠሎቿን እየዘነጠፉ ፣ ቅርንጫፎቿንእየቆረጡ የእግራቸውን ትቢያ የሚያራግፉባት ፣ የበረሃ እንስሶች (እንስሳ ዘገዳም) የሚበሏትን ዛፍ ይመስላል ።

ልጄ ሆይ ፣ አንተ ዓላዋቂ ስትሆን ፣ ባልንጀራህን በዕውቀት እኔ እበልጥሃለሁ አትበለው ፣ ፍላጎቱን ተከተል ፣ ቃሉን ስማ ፣ እርሱ ያመነውን እመን ፣ እርሱ የወደደውን ውደድ እንጂ ።

ልጄ ሆይ ፣ ከዐዋቂዎችና ፣ ከብልሆች ፣ ሰዎች ፣ አትራቅ ፣ ምንም ፣ እንኳ ፣ ጥበባቸውን ፣ ባትይዝ ፣ ቍጥርህ ፣ ከነሱ ፣ ጋር ፣ ይሆናልና ፣ ሲልኩህም ፣ ሁለተኛ ፣ ጓደኛን ፣ ጨምሩልኝ ፣ በማለት አታስቸግራቸው ።

ልጄ ሆይ ፣ ባልንጀራህን ስትልከው ፣ እሺ በጄ ያለህ እንደሆነ ባልንጀራው እንጂ ጌታው አለመሆንህን አስብ ። ዳግመኛም የላክኸውን አቋርቶ ሲመለስ ፣ ይህን አጕደልኸ በማለት አታበሳጨው ። እሱ ገንዘቡ ያልሆነውን አይበላምና ፣ ያንተም ያልሆነውን ለማምጣት ላንተ አያዝንልህምና ።

ልጄ ! ከባዕድ ሰው ማዕድ መቅረብን አትውደድ ፣ (ቀላዋጭ አትሁን) እንዲህ ያለው ነገር ያዋርድሃል ያስንቅሃልና ።

«የሰውን ማእድ የሚጠብቅና ያነኑ ተስፋ አድርጎ የሚኖር ሰው ፣ ኑሮው እንደ ሞተ ሰው እንጂ በሕይወት እንዳለ ሰው ኑሮ አይደለም» (ሲራክ ፵ ፣ ፳፱)

በሕይወት እስካለህ ድረስ የምትኖረው ኑሮ ኃጢአት ለመሥራት ሳይሆን ፣ ሞት እንዳለብህ አስብ ። የምትሞትበት ቀን እንዳለ አስታውስ(ለሞት ወሬኛ የለውምና ፪ ቆሮ ፣ ፭ ፣ ፲) ።

ልጄ ሆይ ፣ እግዚአብሔር ባዘዘው ትእዛዝ ጸልህን ፣ አባ ጌታው ፈቃድ ያንተ ያልሆነውን ዘረብ አትቀማ ። ዕውቀት ፣ ብዛ ዘብና በጌትነት ከሚበልጥህ ከታላቅ ሰው ጋር አትከራከር ፣ አትጣላ ፣ አትሟገት ። (ከጥይት እንዳይል የገንዘቡ አገዳይ ይዘህልናል)

«ከጕልመኛ ከመኳንንት ጋር አትጣላ (አትሟገት) ... ካቡና ... ትው ይፈርዱለታልና» (ሲራክ ፣ ፰ ፣ ፲፪)

ልጄ ሆይ ፣ ያቤትህ በሩፍ ፣ ከንድ ያህል ከፍታ ቢኖረውም እንኳ ራስህን ዝቅ አድርገህ ግባበት ።

ልጄ ! በትንሽ መሰፈሪያ ሰጥተህ በትልቅ መሰፈሪያ አትውሰድ (አትቀበል) ፣ ይህ በትንሽ መስፈሪያ ሰጥቶ በትልቅ መስፈሪያ መውሰድ ሀብታም ሊያደርግህ አይችልምና ይልቁንም የነበረህን ያጠፋብሃል ፣ ድኅነትንም ያዋርድሃል እንጂ ።

«እንጠረኛ ፣ በብሩ ወርቅ ፣ በወርቁ ብርን ባይጨምርበት በጭንቅ ይድናል ... በወይኑ (በጠጅ በጠላው) ... ይድናልና (ሲራ ፣ ፳፮ ፣ ፳፱)

ልጄ ! ፈላስፋን ያየህ እንደሆነ ጥበቡን ሁሉ ልትወስድ(ልታስቀር ብትወድ በመታዘዝና በትሕትና ሆነህ ተከተለው እንጂ ፣ ጥበቡን በቶሎ ለመውሰድ (ለመንጠቅ) በማቻኮል አታጣድፈው ።

ልጄ!አስፈላጊ ጉዳይ ኑሮህ ዐላዋቂውን ሰነፍ ሰው ከምትልክ ይልቅ በርሱ ፈንታ አንተው ራስህ ብትላከው ይሻልሃል ። እርሱ ጉዳይህን አያቃናልህምና ፣ ካለማቃናቱም በላይ ነገርህን ያበላሽብሃልና ።

ልጄ ፣ የገንዘብን በእጁ ከማስጨበጥህ በፊት ፣ ልጅህን አስቀድመህ በመሸለም ከመጠቅ ምክረው (ቅጣው) ። ... ገንዘብህን ... ትም ሆነ በጌትነት ከሚልቅህ ሰው ገንዘብ ጋር አትጨምር ። ከገንዘብህ ... ገንዘብ ጋር እንዳይጨምረው ... ገንዘቡን ... ብትል ... ማስመለሱን አትችልምና ... ሲታመም ሆድህ ሲታመስ ይኖራል እንጂ ።

«በሀብት ከንተ ለሚበልጥ ባለጸጋ ገንዘብህን አታበድር ። ብታበድረው ግን ገንዘብህን እንዳጣህ ዕወቅ ። እንዲሁም ካንተ ለሚበልጥ ሰው ... ብትዋሰው ግን ራስህ እንደምትከፍለው ዕወቅ» (...) (ሲራክ ፣ ፰ ፣ ፲፪ - ፲፫)

ልጄ ፣ ከዕሬት ይልቅ የመረሩ ልዩ ልዩ ፍሬዎችን በላሁ ፣ ... ከድህነት የመረረ ምሬት አላገኘሁም ። ዳግመኛም ... ስን ተሸከምኹ ፣ ነገር ... እንደ ...

ነገር ግን በቀድሞዎቹ ሰዎች ዘንድ እንደሆነ ነው እንጂ በዛሬዎቹስ ዘንድ እንደ ብድር የቀለለ ነገር የለም ለማለት ያስደፍራል ።

ልጄ ! ኤሊት ደንጊያን ፈነቀልኩ ፣ አሸዋንም ተሸከምኩ ፣ ነገርግን ከባዕድ ቤት መኖርን የመሰለ ከባድና ጽኑ ነገር አላገኘሁም ። ልዩ ልዩ ጣዕም ያለውን ብዙ ምግብ በልቻለሁ ፣ ነገር ግን እንደ ጤና አድርጎ የሚጣፍጥ ነገር አላገኘሁም ።

ልጄ ! ምንም ደሃ ብትሆን ምንም ብታጣና ብትቸገር ፣ ድኅነትህንና መቸገርህን ለማይረዱህና ለማያዝኑልህ ወንድሞችህ አትግለጥ። በነሱ ዘንድ የተጠላህና የተዋረድህ ትሆናለህ እንጂ ፣ ምን ምን አይሰጡህምና ።

ልጄ ! ሚስትህን እንደ ራስህ አድርገህ ውደዳት ። እርሷ የልጆችህ መገኛ ናትና ፣ አንተም እንደርሷ ካለች እናት መገኘትህን አስታውስ ።

«ወንዶች ሚስቶቻቸውን እንደራሳቸው አድርገው ይውደዱ ። ሚስቱን የወደደ ራሱን ወደደ ፣ ከቶ ራሱን የሚጠላ የለም ፣ ሁለቱም አንድ አካል ፣ አንድ አምሳል ናቸውና» ፣ (ኤፌ ፣ ፭ ፣ ፳፰ - ፴፱)

ልጄ ! ለልጆችህ መራብንና መጠማትን አስተምራቸው ። አድገው ሀብታሞች በሆኑ ጊዜ የተራበውንና የተጠማውን እንዲያስታውሱና የስመናቸውን ቸል እንዳይሉ ።

ልጄ ! ከሰነፍ ሰው መጾም ፣ ያዋቂ ሰው መስከር ይሻላል ። ከልብ መታወር የዓይን መታወር ይበልጣል ፣ ዓይኑ ስውር በጐዳና ተመርቶ ይሄዳል ! ልቡ የታወረ ግን በቀና መንገድ ቢመሩት ተመርቶ ለመሄድ አይችልምና ።

«ዕውሮችስ ብትሆኑ ፣ ዕዳ በደል ባልሆናችሁም ነበር ፣ አሁን ግን በደላችሁ የተቀመጠ ነው ፣ እናያለን ስትሉ አታዩምና ፣ ስለዚህ በደላችሁ አይሰረይላችሁም» (ዮሐ ፣ ፱ ፣ ፵፩)

ልጄ ! ከመልካም ቁንጅናና ከመልካም ደም ግባት ፣ መልካም ስም ይበልጣል ። መልካም መልክና መልካም ደም ግባት ያረጃል ፣ ያልፋል መልካም ስም ግን ለዘለዓለም ይኖራልና ።

ልጄ ! በሌላው እጅ ከተያዘው ሙሉ (የበግ)ሥጋ ባንተ፣እጅ ያለው የበግ እገዳ(ቅልጥም)ይበልጣል ። እንዲሁም በአየር ላይ ከሚኖሩ ከሺዎሮች ፣ በእጅህ ያለችው አንዲት ዎፍ ትበልጣለች ፣ (በሰው እጅ ካለው ብዙ ፣ በእጅህ ያለው ጥቂት ይበልጣል) ።

ልጄ ! ሰው ዉእንደበቱ ሲደጥ ፣ በእግሩ ከሚደጥ ይሻለዋል። ለእግር መዳጥ መነሣት አለው ፣ ለአንደበት መዳጥ ግን መነሣት የለውምና እንደበት ሲያደጥ ከዕዳ ፣ እግር ቢያደጥ ከአንጋዳ) እንዲሉ ። ልጄ ! አስቀድመህ ከልብህ ጋር ሳትማከር ፣(ሳታወጣ ሳታወርድ) ነገርህን ከአፍህ አታውጣው ።

«በአንደበትህ ክፉ ነገር ተናገረህ ስትሰናከል ፣ በእግርህ ተሰናክለህ ብትወድቅ ይሻልሃል ፣ ቸኩሎ ክፉ በመናገር ክፉ መከራ ፈጥኖ ይመጣልና» (ሲራ ፣ ፳ ፣ ፲፰)

ልጄ ! ውኃ ተመልሶ ወደ ኋላው ቢሄድ (ቢፈስ ፣ ዎፎች አለ ክንፍ ቢበሩ ቁራ እንደበረዶ ቢነጣ ፣ ሰነፍ ሰው ዐዋቂ ሊሆን እንደማይችል ዕወቅ ። «ወይራ ጠማማነቱን ቢተው ነብር ዝን ጉርጉርነቱንቢለቅእሥራኤል ክፋታቸውን አይተውም » (ኤር ፲፫ ፣ ፳፫) ።

ልጄ ! ብልህ ዐዋቂ ትሆን ዘንድ ከወደድኸ አንደበትህን ከክፉ ከመናገር እጅህን ከመስረቅ ጠብቅ ። (ዕርቆ ከማሰብ ፣ እጅን መሰብሰብ እንዲሉ) ።

ልጄ ! የቤት አግጭ (አዋዋይ) መሆንን አትውደድ ፣ ቤትየዋ ክፉ ትሆን ደግ ትሆን አታውቅምና ። ክፉ የሆነች እንደሆነ ፣ በራስህና በልጆችህ ላይ መርገምን ታተርፋለህ ፣ (አንተ አታላይ ፣ ልጆች የአታላይ ልጆች እየተባላችሁ ስትከሰሱና ስትወቀሱ ትኖራላችሁ ማለቱ ነው)።

ልጄ ! እንዳይሰለቹህ ወዳጆችህን ቶሎ ቶሎ መጐብኘትን አታብዛ እንዳይፈሩህም ፈጽመህ ከነሱ አትራቅ ።

«ወዳጅህ ዘንድ ቶሎ ቶሎ አትሂድ ፣ እንዳይሰለችህና እንዳትሰለች» (ተግ ፣ ፭ ፣ ፲፯)

ልጄ ! ሥር-መሠረታቸውን ጠባያቸውንና ታሪካቸውን ሳትመረምር እንዲያው አፍአዊ ሀብታቸውንና ልብሳቸውን አይተህ ባለጸጎችን ወዳጆች አታድርግ ።

«የኤልያብን ፊት አትመልከት ፣ የመልኩን ግግር አትይ ፣ እኔ ንቄዋለሁና ፣ እግዚአብሔር የሚያየው ፣ ሰው እንደሚያየው አይደለምና» (ነገ ፣ ፲፮ ፣ ፯)

ከጠላት ጋር የሚወዳጅና ኃጢአቱን (ምሥጢሩን) የሚገልጽ ሰው የጥልን በር ከፈተ ። ከጠላት ጋር መወዳጀት ልብን የሚያናድድ የጥልን በር ይከፍታልና ።

ምዕራፍ ፣ ፲፯ ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፣ ተሠርቶና ተቀጥቶ ማደግ፡ በጐ ርስት ነው፣ ተመስጋኝ በበጐ ባልንጀራ ይመሰላል። ጣባይም እንዱን ሥራ ስትሠራ

ቢበችሎት አድርገው ሺአ ከምታዝን አክብሮት ይሻል ፬ወቀው።
የማይቀበል ሰው ከቀውዓና በማንኛውም ነገር ለዓቅ ያጠቃል።

ዕዋቂ ሰው በ፩ ነገር ይታወቃል ፤ አርሱም ፤ የሰጡትን ፤ ትዕፋ
በመስጠት የሚፈጸም ፤ ፊቱን አብርቶ የሚቀበል ፤ ከሁሉ በሁሉም ነገር
የሚያወያይ ፤ የሰውን ስም በበጎ አጠራር እንጂ በክፉ አጠራር የማይነግ
ተናጋሪ ነው።

አንድ ፈላስፋ ፤ ከድሎች ሁሉ የሚበልጠው ድል የትኛው ነው?
ብለው ቢጠይቁት ፤ ሥራ መሥራትና የሚስማማ ወንድም ፤ ከድል በላይ
ይበልጣል አለ።

ከኃጢአቶች ሁሉ የከፋና የባሰ ኃጢአት የትኛው ነው? ቢሉት
ማንኛውም ኃጢአት ከእግዚአብሔር እንዳይቀበሉ ማስቀረት ኃጢአቶች ሁሉ
የከፋና የባሰው ነው አለ። «እንዳልሆኑ ፤ ከፋ ናት ፤ ግን ዓቅም አይገኝም»
እንዲላት (ያዕ ፤ ፫ ፤ ፰)።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፤ የእውነት ነገር ፤ ኃይለኛ በሆነ ሰው እጅ
ላይ ያለ ፤ ምንጊዜም ሁሉ በሚቀርበት በትክክል ይመስላል። እንዲ
ሁም ከንዱ ወደ አንዱ ሳያዳላ ለሁሉ በትክክል በሚያበራ ፀሐይ ይመስ
ላል። የሐሰት ነገር ግን ፤ እያለ የማይታይ ከጨለማም የማይበራ ጨለማ
ነው።

ለወንድምነትና ለወዳጅነት ደረጃ አለው ፤ ነገር ግን ፤ አንድ መብል
ዘወትር የሚወዱትና የማይሰለቹት ወዳጅ አለ። ድግሞም የሚዘነጋው
መድኃኒት ሲታመሙ ጊዜ ብቻ በማድ ካልሆነ አይጠሩትም ፤ ሌጠጡት
እንደሚያይዋዩ ሁሉ ፤ በሚያስፈልግ ጊዜ ካልሆነ ፤ በስተቀር የማይወደድ
ወዳጅ አለ።

የተለየ ደስታው አስጣለሁ ካሉ በኋላ ፤ በፍጹምነት መስጠት ነው።
የትዕግሥትም ድግሞ ምሥጢሩ አለ መግለጥ ነው። ከሰው ነገር ለተ
ለየና ብቻውን ለሚኖር ሰው እግዚአብሔርና ሕይወቱም ፤ ብልሆ ዐዋቂ ሰው ግድ
የሚሰጠው ካልሆነበት እንዳይናገር እንዳያወራ ማለት እንዳይናገር የሚያ
ይገባዋል። ቢናገርም በማስተዋል ይናገር ፤ ባይናገርም (ዝም ቢልም)
ዝምታው በትዕግሥትና በጥበብ ይሁን።

«በ፲፱፻፫ ከ፲፱፻፱ ዓመት የነበረ አንድ የግብጽ ሊቅ ፤ ግድ በሆነበሆ ነገር እንጂ ፤
በትዕግሥት መጠበቅ ነገር ነው ፤ ግድ የሆነና አስፈላጊ ነገር ሊገጥምህ
ቢትናገር ፤ መናገር ከማናገርም ሥራ ሁሉ የጠነከረ ነው በማለትም በዝምታ
መናገር ይሻላል ብሏል።

እግዚአብሔርን የሚፈራና የሚያመልክ ሰው ፤ ጠላቶቹን ሊሸንፍ
ይችላቸዋል።

«ጠላቶቻችንን ባንተ እንወጋቸዋለን ፤ በጠላትነት የተነሡብንን ሁሉ በስምህ እናዋርዳ
ቸዋለን» (መዝ ፤ ፵፫)

ሥራው ከቃሉ ሐሳቡ ጠማማ ቢሆን የገዛ ሰውን የሚያዋርግስና
የሚያመሰግን ሰው ፤ የተዋረደ የረጋ ነው ። (ራሱን ያመሰገነ ሁሉ
ደግ የሚባል አይደለም ። እግዚአብሔር ያመሰገነው እንጂ)
(፪ ቆሮ ፤ ፲ ፤ ፲፰) ፈላስፋ ፤ ለሸንጋይ ሰው ክብር ፤ ለሐሰተኛ ሰው መወ
ደድ ፤ ለቀናተኛ ሰው ዕረፍት የላቸውም አለ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፤ ብዕር ፤ ወረቀትና (ብራና) ቀለም ሦስቱ የጽ
ሑፍ ግዛዞች ናቸው። ነገር ግን ፤ ሐሳብ የቀረበ ማን ነው? በዚህ ዓለም
ሊደጋ ዋጋቸውን ፤ የሚሰጣቸው ፤ በክፉ ድፍ ፍሬን የሚያመጣቸው
የተለያየውን አንድ የሚያደርግ ፤ ይህንና ይህን የሚያስለውን ነገር የሚያደ
ረግ የሚቻለው እግዚአብሔር አይደለምን? ።

ወረቀት (ብራና) የተባለ ወይም ከወረቀት የተመሰለው ምንድር
ነው? ቀለምም የፈጣሪ ሕሊና ነው። ብዕርም ለምላው፤ ዓለም የሚጻ
ረው ትእዛዛቶቹ ናቸው።

ሹመትን የያዘው ሰው ፤ ሹመቱን ያላወቀባትና የታበየባት
እንደሆነ ፤ ያው የትዕቢት ሹመቱ ዓቅሙን መጠኑ አይደለችም ። ከሹ
መቱ በታች እንጂ ፤ ከሹመቱ በላይ አይደለም ። ሹመቲቱ እሱን ገዛችው
እንጂ ፤ እሱ ሹመቲቱን አልገዛትም ፤ ማለት እሷው ተሾመችበት እንጂ
እሱ አልተሾመባትም ።

ትሕትና ያለው የሆነ እንደሆነ ግን ፤ አውቆባታል፤ ችሏታልና ፤
እሷው በታች ፤ እሱ በላይ ሆነው ተሾመባት እንጂ አልተሾመችበትም፤
ተገዛችው እንጂ አልተገዛችውም። ብልህ ዐዋቂና የተመረጠ ሹመኛ
ማለት እንደዚህ ያለው ነው ።

ፈላስፋ ፤ተስፋ መስጠት ፤ (እሰጥሃለሁ) ማለት ሰውን የሚያጠም
ዱ ባት ፤ የስጦታ መረባቸው (ወጥመዳቸው) ናት ፤ ለጌቶችም መመስ
ገኛቸው ናት ፤ እዚህ ፤ ዳግመኛም ተስፋ በደመና ፤ መስጠት ስዝናም
ይመስላል ፤ ብሏል ፤ ደመና ከሆነ በኋላ ሳይዘንም የሚበትን እስ፡የሚያ
ዘንም ሁሉ እንደዚሁም ሁሉ ፤ የሚፈጸም ተስፋ አለ ፤ የማይፈጸም
ተስፋ አለ።

ፈላስፋ ፡ ልቡና ማለት ምንድን ነው ? አለና ፡ (የተልካሻ መላሽ ሆኖ) ሐልዮን (ሐሳብን) ማስገደድና (ለሐሳብ አለመታዘዝ) ቢሆነውም በሚሆነውም ነገር ተመርቶ መሄድን መተው ነው ፡ ሐልዮ ፡ የማይታይ ጠላት ነውና አለ ።

ፈላስፋ ፡ ከገንዘብ ይልቅ መልካም ስም ይበልጣል ፡ ገንዘብ ያልፋል ፡ መልካም ስም ግን ለዘላለም ይኖራልና አለ ። ከብዙ ከዕል መልካም ስም ይበልጣል » (ምሳሌ ፡ ፳፪ ፡ ፩፡ ፪) ።

ቁጣህ በተነሣሣብህ ጊዜ ፡ ቶሎ ብለህ ተመለስ ፡ ቁጣህን አብርድ ቁጣ ታላቅ መቅሰፍት ብርቱ ሥቃይ ነውና ። ፀሐይ ሳይገባ ቁጣችሁን አብርዱ ፡ እንዲል ኤፌ ፬ ፡ ፳፮ ።

ከፈላስፎች አንዱ ፡ የቁጣ ማዕበል ሞገድ ሲነሣሣበት ጊዜ ፡ ቁጣውን እስኪያሸንፍ ድረስ፡እየሳቀ ከቁጣው ጋር ይታገል ነበር ። ዳግመኛም ለዓለም ተገዢ የሆንክ እንደሆን(ዓለምን ብትወድ) ብልህ የፍትወት (መሻት) አገልጋይ ትሆናለች ፡ ዓለምን የናቅህ እንደሆነ ግን መሻትህ የልብህ ተገዢና አገልጋይ ትሆንልሃለች አለ ።

ከጌቶችና ከባለጸጎች ጋር መቀቀር ከባድ ዕዳ ነው ። ከንፉጎች ጋር መፋቀርም የሚያስለች ልመናን ያስከትልብሃል፡ አንድ ሰው ተናገር ቢሉት ፡ ምን ብየ ልናገር? ፡ ሐሰትን እንዳልናገር እግዚአብሔርን እፈራዋለሁ ፡ እውነትንም እንዳልናገር እንዳትጠሉኝና እንዳትጣሉኝ እናንተን እፈራችኋለሁ አላቸው ።

አለቃ ገብረ ሐና ፡ ሁለት ቄሶች ፡ ባንድ ቀለም ተከራክረው ፡ ካሉበት ዘንድ ሄደው ይመስክሩልን ቢሏቸው ፡ ፊታቸውን ወደ አንደኛው ዞር አድረጉና ፡ ወንድሜ ! የደንቆር ወገኑ ብዙ ነውና እንዳታስደበድበኝ አልመሰክርም ብለው መሰከሩ ይባላል ።

ዓለምን የሚጠነቀቅባት (የሚያውቅባት) ሰው ፡ ንቧ ከምታመጣው ጣጣ ይድናል ። ዓለምን የሚተማመናት ግን በቧ ይወድቃል ፡(ይጨማለቃል) ።

ልጄ! የማይቻልህንና የማይገባህን ነገር(አትሻ ባገኘሁ)ብለህ አትመኝ ባለፈውም ነገር አትጸጸት ፡ ያልታመነውንና ያልተረጋገጠውን ነገር አትመን። ራሱን የሚገምትና ዓቅሙና ችሎታው ያልሆነውን ነገርየማይደፋፈር ሰው ፡ ዕውቀት ሞልቶ የተረፈው ነው ። ለቁጡና ለብስጩ ሰው ተድላ ደስታ የለውም ። ሥራንም ለማይውድ ሰነፍ ሰው ወዳጅ የለውም

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፡ ለፈጣሪ መገዛት ሐሳብን ያከናውናል ፡ በዕውቀት ላይ ዕውቀትን ይጨምራል ። ጸጥታ ፡ ሹመትን ያስወድደዋል ጸንቶ እንዲኖርም ያደርገዋል ። በጐ ጠባይም ፡ ጨዋዎችና ክቡራንከሆኑት ወገን እንዲወለዱና እንዲዋለዱ ያደርጋል ።

«ብልህና ጠባየ - መልካም ባርያ (ሎሌ) ባለዋቆች ጌቶች ይሠለጥናል ፡ ከወንድማማቾች ጋር ርስትን ይካፈላል» (ምሳሌ ፲፯ ፡ ፪) ።

ልቡ በከንቱ ምኞት የተሸፈነበት ሰው ፡ የተዋረደና የተናቀ ነው ከዓለም ይልቅ ሃይማኖቱን የሚመርጥ ሰው ፡ ጽኑ ነው ፡ የተመረጠም ነው ። የሐሰት ልብስን (የተውሶ) ተለባብሶ የሚኩነሰነስ ሰው፡ነውሩንና ድኽነቱን ይሰውራል ።በተፈጥሮ ጠባዩ ላይ ስንፍናን የሚጨምር ሰው ክብሩ ይቀንሳል ፤ (ከጓደኞቹ ያንሳል) ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፡ የሰው ተስፋው ፡ ረድኤትን ይስብለታል የልብ መከራ ከንቱ ምኞትን መከተል ነው ። ዓለምን የሚተማመናት ሰው ፡ ተትንኮላ ፡ ወራዳነቱን ለሰው ሁሉ ትገልጥበታለች ። አብዝቶ መብላት ልብን ይጎዳል ። እንደዚሁም ሁሉ ቅናት ሰውነትን ይጎዳዋልና ለሰውነት ጤናው ቅናትን አለማብዛት ነው ። (ቅናትን አለማብዛት ለሰውነት ጤናው ነው (ሲራክ ፴፯ ፡ ፲፰) ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፡ ዓለም ስትመጣ ፡ ለሰውየው የሌላውን ገንዘብ አምጥታ ትሰጠዋለች። ስታልፍበት ደግሞ፡ የራሱን ወስዳ ለሌላው ትሰጥበታለች ።

«ላለው ይሰጡታል ፤ ይጨምሩለታልና ፡ ለሌለው ግን የነበረውን ይቀሙታል» (ማቴ ፡ ፳፭ ፡ ፳፱)

ነገር ሁሉ ሲበዛ ይሰለቻል ፡ (ይናቃል) ። ማስተዋል ያለው ዕውቀት ግን ቢበዛም ይከብራል ፡ ይወደዳል (ለራሱ) ። ያከብረዋል ፡ ያስወድደዋል ። (ባለቤቱን)

ልጄ ሆይ! ከምትፈራቸውና ከምትጠረጥራቸው ሰዎች ሁሉ እንደምትጠነቀቅ ፡ ከምታምናቸውና ከምትወዳቸውም ሰዎች ተጠበቅ፡ ተጠንቀቅ ።

«ወዳጅህ አንድ ቀን ጠላትህ እንደሚሆን ዕወቅ ። እንዲሁም ጠላትህ አንድ ቀን ወዳጅህ እንደሚሆን አትርሳ» (ጆርጅ ሾው በርናርድ እንግሊዛዊ)

ልጄ ሆይ! መከራን በትዕግሥትና በቸርነት ማለት ልበ-ሰፊ ነገር አላፊ ሆነህ አሳልፋት። ክፉ ሥራ ሰው ምንም እንኳ ሕያዋን በሚኖሩበት ቦታ (ዓለም) ቢኖር (አለሁ አለሁ ቢል) ሳይሞት የሞተ ነው ። መልካም

ሠራሚን ምንም እንኳ ሥጋታን በሚኖሩበት በዚህች ዓለም ቢኖርሕያው ነው [illegible] ንጽሕና ያለው ድኽነት ይሻላል አለ ። ሲራክም ከሐሰተኛ ባለጸጋ እውነተኛ ድኻ ይሻላል ብሏል ። ([illegible]) ።

ልጄ ! የሥጋ ሞት ፥ ሞት እንደሆነ አታስብ ። (ሞት አትበለው)፤ ሞት በማለት የነፍስ ሞት ነው ። [illegible]

«የጠላቶቻችሁን [illegible] ማጥፋት የሚቻለውን ፍሩት» (ማቴ ፥ [illegible])

ለሰው ፥ በዚህ ዓለም ከሰማቸው ገንዘብ ሁሉ ሥራው ነው እንጂ ከሥራው በቀር ተከትሎት የሚሄድ የለም ። (ሰው ሁሉ በሚሞትበት ጊዜ ገንዘቡን [illegible] አይሄድም ቤቱን ንብረቱ [illegible] ጋራ [illegible] አይወርድም (መዝ [illegible]) ።

[illegible] በዚህ ዓለም [illegible] የለም ([illegible])

ሙያ የሌለውን ሰው ፥ ሙያ እንዳለው አስመስሎ የሚያመሰግን ነው ፥ ሆነ ብሎ ሲሰድበው ነው ። (ሲሰድበው ነው እንጂ ፥ ሲያመሰግን ነው አይባልም ።

ያገራችን ባለጌ ፥ መንግሥት ያልሾመውን ጨዋ ሰው ፥ እንዶሮ ፥ ባሻይ ፥ ግራዝ ማች ፥ ቀኛዝማች ፥ ፊታውራሪ ቢት ፥ ክርስቲያን ያልሾመውን ቄስ [illegible] መልአከ ገነት ፥ መልአከ ፀሐይ ፥ መልአከ ምንትስ እያ ለይጠራ ዋል ፥ ይህ ሁሉ ስድብ እንጂ ክብር አይባልም ፥ ጠሪውና ተጠሪው ስዳቢና ተሰዳቢ ናቸው ።

ንጉሥ [illegible] ከፍ [illegible] የሚያደርጓቸው ነገሮች ፫ ናቸው ። እነርሱም በጠላቶች ላይ መሠልጠን [illegible] መሆን ፥ ([illegible] ማለት) በድ ሆችና በተገፉ ሰዎች ዘንድ ልብን ማደንደን ([illegible]) [illegible] በሚገባቸው ጊዜ [illegible] ናቸው ። [illegible]

ዳግመኛም እንዲህ አለ ፥ የሥጋ መቆም ፥ (መጽናት) [illegible] የነፍስ መቆም ያለ ልብ እንደማይቻል ሁሉ ፥ ሀገር ያለ ንጉሥ ፥ ንጉሥ ያለ መንግሥት ፥ [illegible] አይቆምም ፥ አይጸናም ። ሕግም ያለ ጥበብና ያለ [illegible] ጥበብ (ሕግ) በፈላስፎችና በዐዋቂዎች እጅ [illegible]

«ወረደት ሥርዓት ምስለ መላእክት በእደ ኅሩይ ፥ (ሕግ ፥ ከመላእክት ጋር ወርዳ በኅሩይ (በሙሴ) እጅ ተሰጠች) (ገላ ፥ ፫ ፥ ፲፱)

በሀገር ላይ ኃጢአት የተደረገ ፥ ክፋት የተገለጠ እንደሆነ ፥ ጥበብ ከሀገር ወጥታ ትሸሻለች ። ጥበብ ከሀገር ወጥታ የተለ የችና የሸሸች እንደሆነ ሕግ ትዋረዳለች፥ትናቃለች፥ ሕግም የተዋረደችና የተናቀች እንደሆነ ፥ የንጉሡ ግርማ (መታፈር መፈራት) ይጠፋል ፥ ልብሰ መንግሥቱ ይገፈፋል ፥ ጠላቶቹ ይሠለጥኑበታል (ይደፍሩታል)

የንጉሥ ግርማውና መወደዱ ከጠፋ ፥ ልብሰ መንግሥቱ ከተገፈፈ በሀገሪቱ ላይ ድብልቅልቅ ይሆናል ። ሕዝቡ እርስ በርሱ ይዛመታል ፥ ይዋጋል ፥ ይፋጃል ። (ማቴ ፥ ፳፬ ፥ ፯) ።

የሀገሪቱ የመጥፋቷና የመበቀሏ ምልክት ይህ ነው ። (ይህ ፥ ሀገሪቱ ለመጥፋት እንደተቃረበችና እግዚአብሔር እንደተበቀላት ምልክት ነው። (ይህ ሁሉ የመከራው ፊታውራሪ (መጀመሪያ ነው)።(ማቴ ፥ ፳፬ ፥ ፯)

መንግሥቱን ከሚጠብቁት ከኃያላኑ (ከሠራዊቱና ከመንግሥቱ) ሁሉ ኃይል ይልቅ የንጉሡ ልበ-ሙሉነት ያሸንፋል ፥(ምሳሌ ፳ ፥ ፪) የንጉሥስ ክፋቱ የሚጸናው ፥ ጻድቃቱንና ንጹሐቱን ሰዎች በሚበድል በትና በሚገፋበት ጊዜ ነው ።

ፈላስፋ ፥ በትንሣኤ ቀን ጽኑ ፍርድን የሚፈርድ ማን ነው ? ቢሉት እግዚአብሔር በመንግሥቱና በፍርዱ ላይ ያሠለጠነው ሆኖ በድኃው የማያደላበት ፥ ለባለጸጋው የማያደላለት ፥ ለእውነተኛው ፍርድ የሚቆና፥ እርሱ ነው የሚፈርድ ፥እርሱ ይፈርዳል አለ ።

«አቤቱ ! ፍርድህን ለንጉሥ ስጠው ፥ እውነተኛነትህንም ለንጉሥ ልጅ ፥ ለመገ ኖችህ በእውነት ይፈርድላቸው ዘንድ ለምስኪኖችህም» (መዝ ፥ ፸ ፥ ፳፩)

ደግሞም እንዲህ አለ ። ንጉሥና ሃይማኖት ሁ ለ ቱ ጠባቂ ዎች ናቸው ። የተመረጡና የተወደዱም ናቸው ። አንዱ ካንዱ አይበላለ ጡም ። ሃይማኖት መጽናኛና መተማመኛ ሲሆን ፥ ንጉሥም ጠባቂ ነው ። ሃይማኖት (መተማመን) ከሌለ ዘንድ ፥ የሚሠራው ሥራ ሁሉ ይፈርሳል ፥ ሃይማኖት ካለመኖር የተነሣ ፥ ሁሉም ነገር ይበተናል ። እንዲሁም ፥ ጠባቂ የሌለው ነገር ሁሉ ፈጽሞ ይጠፋልና (ንጉሥና ሃይማኖት ጠባቂዎች ናቸው) ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፥ ክፉ ሕሊና ፥ ደጎቹንም ክፉዎቹንም ሳይለዩ በማይራሩና የሰዎቹን አንገቶች ሁሉ በሚጨቁኑ በዓመፀኛ ንጉሥና በሸንጋይ (በምሎ ከዳ) ሰው ይመሰላል ። የሕሊና ማስርያው እንደበት ነው

መልእክተኛው ዓይን ነው ፤ ማደሪያው ግን (መኖርያው) ጥልቅ ፤ ነገሩ ረቂቅ ነው ። እርሱ ሥጋ የወደደችውን ሁሉ ያደርጋል ።

ከፈላስፎች አንዱ እንዲህ አለ ። መ ት ጋ ት ከ ሕ ሊ ና የ ሚ ወለድ ፈቃድ ነው ። የሚኖረውም በረቂቅ መንፈስ ውስጥ ነው ። የሚ ወልዱትና ወደየ መፍቅዳቸው (ፍላጎታቸው) የሚስቡትም ፬ቱ ባሕርያ ቶች (ወኃ መሬት ነፋስ እሳት) ናቸው ። ነፋስ ግን ፤ አስተዋይና ንጹሕ ከሆነች ፤ (፬ቱ ባሕርያቶች) ለሚጎዱበትና ለሚጠፉበት ነገር አትሳብ ላቸውም ፤ ለፍላጎታቸውም አትታዘዝም ።

ነፍስ ፤ በባሕርይዋ እሺ በጀ ብላ (ለ፬ቱ ባሕርያት) የታዘዘችላቸው እንደሆነ ግን ፤ እነሱ (ተመልሰው) ወጊ ፍላጻና ጎጅ ደዌ ይሆኑባታል ። ነፍስ ለ፬ ባሕርያቶች ከታዘዘች (ፈቃዳቸውን ከመላች) እነሱ ከሚያመ ጡባት ደዌም ሆነ መከራ መዳን አይቻላትም ።

ፈላስፋ ፤ በገንዘቡ ባሮችን መግዛት የቻለውን ሰው ፤ በዕውቀቱና በጠባዩ መልካምነት ጌቶችን መግዛት እንዴት ተሳነው ? እንዴትስ አልቻለ ? እያልኩ አደንቃለሁ አለ ።

የወንድምነት ክፋቱ ፣ ክዳት ሽንገላ ነው ፤ የደረቅም ምድር ክፋቷ የዘሩባትን ዘር ሳታበቅል ቀርታ ፤ ሰብል የማይገኝባት ከመሆኗ ፀላይ ጸጥታና ሰላም ሲታጣባት ነው ።

ሰውነትን የሚያወፍሩት ነገሮች ፫ ናቸው ። እነሱም ፤ ሥጋን መብላት ፤ ወይንን መጠጣት (ስላንድ) ፤ እኩል ቀን ሲሆን ከምሳ በኋላ መተኛት ፤ ከተልባ እግር የተሠራውን ሱፍ ልብስ መልበስ ናቸው ።

ሰውነትን የሚያከሱት ነገሮች ፫ ናቸው ። እነሱም ፤ መንገድ መሄድ ፤ የማይተኙ ንቁ መሆን ፤ (ዕንቅልፍ ማጣት) በሐሩር ጊዜ የወኃ ጥማት ናቸው ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፤ ሐልዮ (ማሰብ) ተዘጋጅቶ የሚኖር የድል ማድ ረጊያ መሣሪያ ነው ። ምክር ግን ፤ ተኝቶ ቆይቶ በተነሣ ጊዜ ጉዳዩን የሚ ፈጽም ነው ። ስለዚህ ከሐልዮ ምክር ያሸንፋል ፤ ወይም ከማሰብ ምክር ይበልጣል ።

ፈላስፋው ጋሊኖስ ፤ ሕሊናህ (ሐሳብህ) ሁለት (ተመሳሳይ) ነገሮ ችን በፊትህ ደቅኖ ያሳየህ እንደሆነ ፤ ከሁለቱ የሚጠቅመውንና የሚ ሻለውን መርጠህ አድርግ ፤ ለጊዜው ልታደርገው የወሰንኸው ቢኖር ፈርተህ ተወው አለ ።

ፈላስፋ ፤ በወህኒ ቤት በራፍ ላይ እንደዚህ የሚል ጽሑፍ አነበብኹ አለ ።

ይህች ቦታ የመከራና የጭንቅ ቦታ ናት ፤ ያልሞቱ (በሕይወት ያሉ ሰዎች የሚቀበሩባት መቃብርም ናት ። የወዳጆች መፈተኛ ፤የጠላቶች) መደሰቻ የሆነች ቦታ ናትና ። በንጉሥ ፈቃድ ለሹመት በወሰዱህ ጊዜ (በተሾምኸ ጊዜ) ተጠንቀቅ ።

የጨዋ ልጅ ነኝ የሚል ሰው በተራበ ጊዜ ፤ ድኃ የነበረ ባለጌ አል ፎለት በጠገበ ጊዜ ፤ ከነዚህ ከሁለቱ ጨዋና ባለጌ ሰዎች ቁጣ ተጠበቅ ተጠንቀቅ (ዕወቅባቸው) ።

አንድ ፈላስፋ ፤ እስኪ የምትፈቅደውን ተመኝ ቢሉት ፤ ለሕይወቱ የሚያስፈልጉኝ ማግኘትን እመኛለሁ ። እነሱም ፤ ያመት ልብስ ፤ የዕ ለት ጉርስ ፤ ከወንድሞች ጋር መወያየትና መዝናናት ፤ የሥጋ ጤንነት ፤ ክፉ - ክፉውን ነገር አለ ማስታወስ ናቸው አለ ።

«ስንወለድ ይዘነው የመጣን ፤ ስንሞትም ይዘነው የምንሄድ የለምና የዕለት ምግ ባችን ፤ ያመት ልብሳችንን (ካገኘን) ይበቃናል» (፩ጢሞ ፤ ፮ ፤ ፯) ።

ብልህና አስተዋይ የሆነ ሰው ፤ አስቀድሞ እንዴት እንደሚያዋ ጣው ነገሩን ሳያሰላስል ደርሶ በማያውቀውና በማያገባው ነገር አይገባም ። (አያገባው ገብቶ አያወዛው ተቀብቶ) እንዲሉ ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፤ ጨዋ የሆነ ሰው ተሹሞ ከፍ ከፍ ያለ እንደሆነ ትሑት ይሆናል ፤ ማለት አይታበይም ። ባለጌ ሰው ግን የተሾመ እንደሆነ ይታበያል ። በሁሉም ነገር ቅናት አለ ፤ ለትሕትና ግን ቅናት የለባትም ። (ለሁሉ ነገር ይቀናበታል ፤ ለትሕትና ግን አይቀናበትምና) ።

በርዘማሃር እንዲህ አለ ፤የትሕትና ፍሬዋ ፍቅር ነው የትዕቢት ግን ፍሬዋ ጥልና ውርደት ነው ። የማመስገን ፍሬዋ ዕረፍት ነው ፤ በሀብትም ላይ ሀብት ነው ። የሰው ክብሩ ፤ለወንድሙ ታዛዥ አገልጋይ ቢሆንነው ። ክቡሩ ሲሆን ትሕትናን የሚያደርግ ሰው ፍጹም ነው ። ለመስጠት (ለመመጽወት) ብዕሉን የሚንቅና (ለገንዘብ የማይሳሳ) እጁን ለድኀ የሚዘረጋ ሰው ፤ የማያልፈውንና የማያልቀውን ድልብ ያደልባል ።

«ጎልፊት ጥፋት የሌለበት ፤ ብል ነቀዝ የማያበላሸውን ሌቦች ቆፍረው የማይሰረ ቁትን ሰማያዊ ድልብን አድልቡ » (ማቴ ፤ ፮ ፤ ፳) ።

የትሕትና መጀመሪያዋና ደገኛዋ ፤ ለተገናኘህ ሰው አስቀድመህ ሰላምታን መስጠት ፤ ወይም ሰላም ማለት ነው ። ቀጥሎም በማናቸውም

ከሚያንሱህ ሰዎች በታች መቀመጥ ነው ። (ሉቃ ፤ ፲፬ ፤ ፰-፲፪) ። ሁሉም ነገር ፣ ልብን ይፈልጋል ፣ ልብም መከራን ይፈልጋል ።

ፈላስፋ ፣ ልቡናህ መጽሐፍህ ነው ፣ ወይም መጽሐፍህ ልቡናህ ነው ፣ ነገርህን ሁሉ በዚሁ በመጽሐፍህ አትመው (ጻፈው) (ነገርህን በልቡናህ ሰውረው) ።

ፈላስፋ ፣ የዕውቀት መጀመሪያ ሰውን ፊትን አብርቶ እጅን ዘርግቶ መቀበል ነው ። ሁለተኛ መፋቀር ፣ ሦስተኛ ፈቃዳቸውን መፈጸም ነው አለ ።

ሶቅራጥስ እንዲህ አለ ፣ የሚያፈቅርህ ሰው ስታጠፋና ስትሳሳት ይመክርሃል ፣ ይገሥጽሃል ። የሚጠላህ ግን ችላ ይልሃል ፣ ነገርህን ያጣቱን በሚከተለው ጥቅስ ዕወቀው) ። (እንዲያውም እንድትጨማምርበት ይገፋፋሃል) ፍላጎ

«ተናግሮ አናግሮ የሆድን ጩርሶ ፣ «ወዳጅ ይሆናል ጠላት ተመልሶ» ተሰ-እሺ

ዳግመኛም ፣ ውሸት ለሦስት ነገር ካልሆነ ለሌላ ነገር አይረባም አይጠቅምም ፣ አያገለግልም አለ ። ይኸውም ፩ኛው በጦርነት ጊዜ የሚደረገው ውሸት (ፕሮፓጋንዳ የሚሉት) ነው ። በጦርነት ጊዜ ፣ ያለ ምክር፣ ያለ ውሸት ፣ ያለ መተንኳኮል ድል ማድረግ አይገኝምና ። ፪ኛው ፣ ሰውን ከሰው ጋር ለማስታረቅ ሲባል የሚዋሹት ውሸት ነው ።

«ከእውነት የተሻለ ሐሰት ፣ ከመውጋት የተሻለ መሳት» እንዲሉ ። ሐዋርያው ጳውሎስ ፣ አናሲሞስን ከጌታው ከፊልሞና ጋር ዋሽቶ እንዳስታረቀው (ፊልሞን) ፩ ፣ ፲ ፣ ፳፪ እይ

፫ኛ ሚስትን ለማስደሰት ሲባል ፣ የሚዋሹት ውሸት ፣ የሚኳሹት ኩሸት ነው ።

ከንቲባ መርዕድ የተባሉ ዝነኛ ሰው ፣ (የጸአዘጋ ባላባት) በመኳንንት የተከበሩ በሕዝብ የታፈሩ ሲሆኑ ፣ ባለቤታቸው ይንቁዋቸውና ይደፍሩዋቸው ኖረው ይሆናል ፣ ከዕለታት አንድ ቀን ተበድረው ጠርሙዝ ዓረቂ ገዝተው ይዘው መጡና ፣ ከየት አገኙት ? ቢሉዋቸው ፣ ቂሎ አንቺ ትንቂኛለሽ እንጂ እንዲህን መሰለሽ ! ነገራቸውን እንዳቀናላቸው ሰዎች ጉቦ የሰጡኝ ነው ፣ ሲሉ ኩሸታቸውን ለቀቁት ይባላል ።

ም ዕ ራ ፍ ፲፰ ።

ሰዎችን የተናቁና የተዋረዱ የሚያደርጓቸው ነገሮች ፭ ናቸው ። እነሱም ፣ ውሸት ፣ ሰውን ማማት ፣ ድህነት ፣ የሰው ገንዘብ መበደር ፣

ሰደተኛ መጻተኛ ወይም መንገደኛ መሆን ናቸው ። እውነትን የመናገር ልማድ ያለው ሰው ፣ ሐሰት ቢናገርም ይታመናል ። ውሸትን የመናገር ልማድ ያለው ግን እውነቱን ቢናገር እንኳ አይታመንም ።

ሰው ፣ ከአነጋገሩና ከግብሩ የተነሣ ጠባዩም ይታወቃል ። ስለዚህ ሥዕል መሣል የአእምሮ እኩሌታ ነው ። ሰውን አክብሮ በመልካም አቀማመጥ ማስቀመጥ የማስተዋል እኩሌታ ነው ። በጤና መኖር ማለት ጤንነት የምግብ እኩል ነው ።

መልካም ጠባይ በበጐ ወዳጅ ይመሰላል ። ተግሣጽና (ምክር እዝናት) መልካም ጠባይ ኗሪ) ርስት ነው ። ተስማሚነቱ ወደ በጐነት በሚመራ በተመረጠና በተወደደ መኰንን (ፈራጅ ዳኛ) ይመሰላል ።

አባቶች ፣ ለልጆቻቸው ከሚያጦርሱት ከተግሣጽ የሚበልጥ ርስት ማውረድ የለባቸውም ። ገንዘብን በተግሣጽ ካደጉ በጥበብ ያደልቡታል ። ስንፍና (ሳይገሥጹ ማደግ) ግን ገንዘብን ይበትነዋል ያጠፋዋል ።

ዳግመኛ እንዲህ አለ ፣ የብልህ ሰው ተስፋ ይፈጸማል ፣ የሰነፍ ተስፋ ግን ነገ ተነገ ወዲያ በማለት ጊዜን በከንቱ ለማሳለፍ ካልሆነ አይፈጸምም ። ተግባረ እድን የሚያውቅ ሰው ድኽነት አያጣድፈውም ፣ ሳይሠሩ እንዲያው መቅናትና መንፈግ ግን ማጣትንና ችግርን ያበዛሉ ።

«የማያርስ የማይቈፍር ሀኬተኛ ሰው ፣ እጁን ከብብቱ ይሸሽጋል ፣ ወደ አፉ እያቀርበውም (ምኑን ይዞ ያቅርበው ?) (ምሳሌ ፲፱ ፣ ፳፬)

ጥጋብ መቀናጣትን ይጠራል ። መቀናጣትም ደዌን ያመጣል ፣ ደዌም ሞትን ያስከትላል ። በእኽል ላይ እኽልን ማግባት ደስ ይላልና (ብላ ብላ ይላልና) ፈላስፋ ፣ መብልን እያማረህና እየጣመህ ተወው አለ ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፣ ሲፈጽሙዋቸው ደስ የሚያሰኙ ነገሮች ፬ ናቸው ። እነሱም ሲርብና ሲያስፈልግ መብላት ፣ ለሁሉም ጠባዩ መልካም መሆን ፣ ለንጉሥ መገዛት መታዘዝ ፣ መንጋን (ወገንን) በቅንነት መጠበቅ ናቸው ።

የሰው ተድላ ደስታው በ፬ ነገሮች ይፈጸማል ። እነሱም ፣ ሚስቱ ያማረች የተወደደች ስትሆን ፣ ልጆቹ የተባረኩ ደጋግ ሲሆኑ ፣ ሎሌቹም በቅንነት የሚያገለግሉት ሲሆኑ ፣ እሱም በሀገሩ ላይ የሚኖር ሲሆን ናቸው ።

ችግርንና ኃዘንን የሚያመጡ ነገሮች ፫ ናቸው ። እነሱም ፣ ፩ኛ፣ ምቀኛ ጐረቤት ነው ፣ምቀኛ ጐረቤት በጐነትህን ያየ እንደሆነ ይሸሽግብሃል ፣ ክፋትህን ያየ እንደሆነ ግን ያወጣብሃል ይገልጥብሃል ።

፪ኛ ፣ አጉረምራሚና ነዝናዛ ሴት ናት ፣ አጉረምራሚና ነዝናዛይቱ ሴት ሁል ጊዜ እያጕረመረመችና እየነዘነዘች ዕረፍትን ታሳጥሃለች ።

«ከተነዛናዥ ሴት ጋር በተመረገ ቤት ውስጥ ከመኖር ፣ አንድ ወገኑ በፈረሰ ቤት መኖር ይሻላል» (ምሳሌ ፳፩ ፣ ፱)

፫ኛ ፣ ዕብሪተኛ ንጉሥ ነው ፣ ዕብሪተኛና ግፈኛ ንጉሥ ፣ በጐ ብትሠራ አያመሰግንህም ፣ ክፉንም ብትሠራ አይምርህም ይገድልሃል ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፣ የኃዘን ወራት ረዥም ነው ፣ የደስታ ወራት ግን አጭር ነው ።

የጽድቅ ሥራ ፫ ናቸው ፣ እነሱም ፣ ንጽሕና ፣ ቅንነት ፣ ሰውን ማስደሰት ናቸው ።

በዓለም ላይ ጥፋትን የሚያመጡ ነገሮች ፫ ናቸው ። እነሱም፡፡ ፈሊጥ የሌለው ሃይማኖት ፣ መሥራት የሌለው ችሎታ ፣ የማይሰጡበት (የማይመጸውቱበት) ገንዘብ (ሀብት) ናቸው ።

አንድ ሰው ፣ ፈላስፋው ሶቅራጥስን ፣ እገሌ የተባለ ሰው ፣ ያንተን ነገር ባነሣለት አላውቀውም አለኝ ፣ ቢለው ። እኔም እንጂ እንዳያውቀኝ ምኞቴ ነው ! በደንቆሮ ሰው ዘንድ መታወቅ ለኔ ምን ይረባኛል ምንስ ይጠቅመኛል ? በዚያውም ላይ ጥበብ ማወቄን ያቃልልብኛል አለው ።

«ሰነፍ ሰው ፣ ዐዋቂዎች ፣ በብዙ ድካም የሠሩትን ሁሉ እንደ ከንቱ ነገር ይቈጥረዋል ። ሠራተኛውን ማረምና መንቀፍ የሰነፍ ሰው ዓይነተኛ ተግባር ነውና» (ወ ፣ ሰንበት ዳበ)

አፍላጦን ፣ ምንም እንኳ እውነትና የታመነም ቢሆን ፣ ቢናገሩት የሚረባ የሚጠቅም ነገር ምንድር ነው ? ቢሉት ፣ ሰው ራሱን በራሱ ቢያመሰጋግንና ቢያሞጋግስ ለርሱ ክብሩ ሞገሱ ነው ። እንዲሁም የቤት መወደድ ፪ኛው ይሆናል አለ ።

መፈወሱ የሚያስቸግርና መድኃኒት የማይገኝለት ነውር (ነገር) ምንድር ነው ? ቢሉት ፣ ትዕቢትና ቅናት ናቸው አለ ።

ዐዋቂዎች ፣ ሰነፎችን ለምን አታይዋቸው ? ቢሉዋቸው ፣ ከዕውሮች (ደንቆሮዎች ወገን ብርሃንን ማየት አንፈቅድም አሉ ።

አርስጣጣሊስ ፣ አንዱን ደቀ መዝሙሩ ሲያስተምረው ሳለ ፣ አስተዋልህን ? (ተረዳህን) አለውና ፣ ተማሪውም አዎን አስተውየአለሁ አለው ። አርስጣጣሊስ መለሰና ፣ ዋሽተሀ ነው ፣ አላስተዋልኸም አለው። እንደምን ? ቢለው ? ፣ የማስተዋልና የመረዳት ምልክቱ የደስታ ምልክት (ፈገግታ) ነው ። ስለዚህ ፣ ከፊትሀ የደስታን ጸዳል (ብሩህነት) አላየሁብህምና ነው አለው ።

አንዱን ሰው ፣ አንዳች ነገር ሳትናገር ከዐዋቂዎች መካከል መቀመጥ ምን ይረባል ፣ ምንስ ይጠቅማል ? ቢሉት እሱ ደግሞ ፣ ስማ ፣ ታስተውላለህ ፣ ዝም ብል ትድናለህ አለ ። (ማስተዋል ከማስማት መዳን ዝም ከማለት ነው ማለቱ ነው) ።

ፈላስፋው ጋሊኖስ ፣ ስለ ነፍስ ጠባይና ሁኔታ ሲናገር እንዲህ አለ ፤

ወደ ናላ (አንጎል) የሚወጣውን ዋዕይ የሚያሸንፍ ኃይል ፣ እሳታዊ ጠባይ ከሆነው ከሳውዳ እንደሚወለድ ፣ ሀኬትም (መዛል) ነፋሳዊ ጠባይ ከሆነ ከሳፍራ ይወለዳል ። ስለዚህ የነፍስ ሕዋሳቶች ይደክማሉ ይዝላሉ) ።

ዳግመኛም ፣ ሀኬት ፣ (መዛል) ከእሳታዊና ከነፍሳዊ ጠባዮች መጋጋል (መጋጨት) እንደሚወለድ ፣ ከሊህም ከሁለቱ (ነፋሳዊና እሳታዊ ጠባዮች) ብዙ መቃዠት ፣ ቶሎ ቶሎ መደንገጥ (ብር ብር ማለት) የትዕግሥት ማነስ ይወለዳሉ ፣ ደግሞም እንዲህ አለ ፣ የነፍስ ጽናቷና መንቀሳቀሷ ፣ የ፬ቱን ባሕርያት መዋሐድ ይከተላል ።

ፈላስፋው አርስጣጣሊስ ፣ እንዲህ አለ ። ፬ቱ ባሕርያቶች እርስበርሳቸው ሲቀጣጠሉ ከተወሰነላቸው የተፈጥሮ ጠባይ ይወጡና ፣ ካለመስማማታቸው ትኩስ የትንፋሽ ጭስ ይወለዳል ። እሱም በልብ ውስጥ በኩል አድርጎ ወደ አንጎል ይወጣል ። ከሱም መዛል ፣ መቅበዝበዝ ፣ (መቃዠት) መባነን ፣ (መደንገጥ) ዕንቅልፍን ማጣት ይወለዳል ። ይኸውም የሚሆነው ፣ በትኩስ ትንፋሽ ጭስ መቃጠል መጠን ነው ። ወደ ልብ ውስጥ የገባው ግን ከርሱ የሕፃናት (የሕፃንነት) ጠባይ ፣ የልብ መጠበብ (መጨነቅ) ክፉ ክፉ ሐሳብ ይወለዳሉ ።

አንድ ፈላስፋ እንዲህ አለ ፣ የሰውየው ፬ ባሕርያቶቹ እርስ በርሳቸው ከተስማሙ በሕይወተ ሥጋ እስካለ ድረስ ወዳጅና ተወዳጅ ሆኖ ይኖራል ። ጠባያቸውን ለዋውጠው የተለያዩ (ያልተስማሙ) እንደሆነ ግን የሰውየው ምክሩና ዕውቀቱ ከደግነቱ ጋር ይጠፋል ተወዳጅነቱ ይቀራል።

ጋሊኖስ እንዲህ አለ ፣ ጠባዩን ያጸናና (ያልለዋወጠ) ከሁሉ ጋር የተስማማ ሰው ምክሩ የቀና ፣ ፍቅሩ የጸና ይሆናል ፣ ተወዳጅነቱም በብረት ላይ እንደተቀረጸ ምስል በሚወዱት ሰዎች ልብ ውስጥ ተቀርጾ ይኖራል ።

የሰውየው ጠባይ ፣ አንድ ጊዜ ደረቅ ፣ አንድ ጊዜ ልስልስ የሆነ እንደሆነ ፣ ምክሩ ተለዋዋጭ ፣ ሐሳቡ ወጭ ወራጅ ሆኖ ፣ ከዋለበት የማያድር ፣ ካደረበት የማይውል ግብዝና ፍቅረ - ቢስ ይሆናል (ማለት ፣ ቶሎ እንደ መውደዱ ፣ ቶሎ ይጠላል) ። ተሠርቶ ተቀጥቶ ያደገ ብልህና አስተዋይ የሆነ ሰው ግን ፣ ወዳጁን ያየው እንደሆነ ፣ ዓይኖቹን ከርሱ ዞር ያደርጋል ። ልቡን ቶሎ አይሰጠውም ፣ ቢያየውና ልቡን ቢሰጠውም ቅሉ ቀስ እያለና ምክሩን በመስጠት እያደረ ደስ ያሰኘዋል ። በእንደዚህ ያለ አደራረግ ላይ የተመሠረተ ወዳጅነት እስከመቸውም ጸንቶ ይኖራል ። በእንደዚህ ያለ ፍቅር መካከል መነቃቀፍና መነዋወር አይኖርም ።

«አዲስ ወዳጅንና ነባር ጠላትን ወደዱኝ ብለህ አትመን ። ወዳጅ አለኝ ብለህ ከማመንህ በፊት ሁኔታውን አጣራ» (የፈረንጆች ምሳሌ)

አንዱ ፣ ከፈላስፎች ፣ አንዳች ነገር ሲሹ ፣ ከሁሉ በፊት ሁሉን ቻይና ምድራዊ ያይደለ ሰማያዊ ንጉሥ የሆነ እግዚአብሔርን መለመን ። ቀጥሎም ምድራዊ ንጉሥን ደጅ መጥናት ይሻላል አለ ።

«ትግል ከመሬት ጋር ነው ፣ ትልቅ ሰው ማለት ለመሬት ሎሌነት ያደረ ነው ፣ ከዚያም ቢያንስ ፣ ከሌላ ጌታ ከማደር ለኔ ያደረ ነው» (ግ ፡ ዳግማዊ ዓፄ ምኒልክ) «ከሁሉ በፊትና ይሻላል ፣ ያለው ቃል ፣ የቀሩትን ጌቶች ደጅ አትጥኑ አለ ማለቱን ማስተዋል ይገባል »

ደግሞም ፣ አዘግይቶ መስጠት ፣ ሰጭው በንፉግ ፣ መስጠቱ በንፍገት ይመሰላል ብሏል ። አንዳንድ ጊዜ ፣ ከመስጠት ይልቅ መልካም አነጋገር ይበልጣል ፣ ነገር ግን ሁለቱ (መስጠትና መልካም አነጋገር ቢገኙ የበለጡ ናቸው) ፣ (ሲራክ ፣ ፲፰ ፣ ፲፯) ።

አንድ ሰው ፣ አንድ ጓደኛውን ፣ እንዳትለምነኝ የሚከለክልህ ምክንያት ምድር ነው ? ቢለው እሱም ፣ እኔ ብለምንህ ትነሣኛለህ እንጂ አትሰጠኝምና ስለዚህ ነው አለው ።

ሰባ (፸) ዘመን የሞላው ሽማግሌ ሰው ፣ ያለ ሕመም ምክንያት ይታመማል ፣ (ራሱ እርጅናው በሽታ መሆኑን ሲናገር ነው) ። ሺበት የሞት መልክተኛ ነው ፣ እርጅናም ምልክቱ ነው ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፣ ነፍስ ሆይ ፣ በዚህ ዓለም እስካለሽ ድረስ ከ፫ ፣ ነገሮች ተጠበቂ ። እነሱ ነፍስን የሚጎዱት ናቸው ። እንደፈሪ

ሰው እየፈራሽ ፣ እየተንቀጠቀጥሽ በመቸኮል ከነሱ ራጪ ። እነሱም ሴቶች ፣ አብዝቶ መጠጣት ፣ መስከር ናቸው ፣ (እነዚህ ፫ቱ መሪና ተመሪ ሆነው ከመጐዳት የሚያደርሱ ናቸው ፣ አብዝቶ መጠጣት ወደ ስካር የሚመራ ነው ፣ ስካርም ሴትን ወደ መሻት የሚያዘነብል ሲሆን ፣ ከዚያ በኋላ የገንዘብ መክሰር እንዳለ አይወሳና ፣ የመግደልና የመገዳደል ሰበብ ይመጣል) ።

ነፍስ ሆይ!የተክል ዛፍ ትዕግሥትን የተከለ ሰው ድል የመንሣት ፍሬን እንደምታፈራለት የሃኬት ተክል ስንፍናንም የተከለ ሰው የማጣትንና የማዘንን ፍሬን ታፈራለታለች ፣ የትዕግሥት ምሬት ጥሩ ጥሩ ጣዕሞችን ታፈራለች ፣ የሃኬት ጣፋጭነት ግን መራራዎችን ታፈራለች ። የመሥራት ጣዕም የቅናትን ምሬት ያጠፋዋል ፣ የመሥራት ድካም ከንቱ ሆኖ አይቀርም ፣ ማለት (ብላዕ በሐፈ ገጽከ ፣ ፍሬ ጻማከ ፣ ተሴሰይ) ያለው አምላካዊ ቃል አይታበልም ።

አርስጣጣሊስና አፍሮዲጣስ የተባሉ ፈላስፎች ፣ ነፍስ ኗሪና የማታልፍ (የማትሞት) ናትና ፣ የማትለይና መልኩ-መጥፎ ያልሆነችም ናት ።

ፈላስፋ ፣ ነፍስ የምታምር ክብደት የሌላት ቀላል ፣ ግዘፍ የሌላት ረቂቅ ስለሆነች እስከ ሉዓላዊው ዓለሟ ድረስ የምትበር ናት በዚህ ዓለም ስትመላለስ ከኖረች በኋላ ሰማያዊ ክብርን ታገኛለች አለ ።

አብቅራጥና ጋሊኖስ የተባሉ ፈላስፎች ፣ ነፍስ በረቂቃኑ መናፍስት አኗኗር ትኖራለች ፣ እነሱ እንደማይታዩ እሷም የማትታይ ረቂቅ ናት ብለዋል ።

አፍላጦን ፣ ነፍስ ፣ ልብ ተመራምሮ ከሚያውቀው ዕውቀት በላይ ደርሳ ፣ ሩቅ ያሉ ከዋክብትንና ረቂቃን አጋንንትን እስከማየትና ሥራቸውንም እስከ ማወቅ ትደርሳለች አለ ።

ግዙፉን አካላቶች በዓለም ላይ የተሠሩና የተመሩ ናቸው (ማለት ዓለማውያን እንደመሆናቸው በዓለም የሚቀሩ ናቸው) ። ለባዊቷ ነፍስ ግን ፣ ሰማያውያን አካላቶች ተቀብለው ፣ ከዚህ ዓለም ለይተው እነሱ ወደሚኖሩበት ይጠሩዋታል ይወስዷታል ። ልብ ተመራምራ ፣ ልዑላን ከዋክብትን እስከ ማየት ደርሳ የበቃች ስትሆን ፣ ይኸው ብቃቷና ዕውቀቷ ጣኦቶችን ወደ ማምለክ ይስባታል ።

ለባዊ ነፍስ ግን ፣ በዕውቀቷ ፣ በአስተዋይነቷ ፣ የማይታየውን በማየቷ ፣ በሥራዋና በተስማሚነቷ ከአካላቶች ሁሉ የላቀችና የከበረች ናት ።

የአካላት ትርጓሜ ፡ ወይም አካላት የተባሉ ሁለቱ ረቂቃን መናፍስቶችና ከዋክብቶች (ፕላኔቶች) ናቸው ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፡ (ጥንቱ ለጥንት) የጥንት ጥንቱ ፡ ፈጣሪ ነው ፡ ስሙም ክቡር ልዑል ፡ ቅዱስ ነው ፡ እሱም ፊተኛና ኋለኛ ነው ቅድመ ዓለም የነበረ ፡ ማእከለ ዓለም ያለ ፡ ዓለምን አሳልፎ የሚኖር ነው) ።

የ፭ቱ ጥንታቶች ግን ሠሪያቸውና ካለ መኖር ወደ መኖር አምጪያቸው እርሱ ነው ፡ ፭ቱ ጥንታቶች ማለት ፡ አንዱ ዓለም ፡ ዓለመ ልቡና ፡ ሁለተኛው ዓለም ዓለመ ነፍስ ፡ ሦስተኛው ዓለም ፍጡራን ሁሉ የሚኖሩበት ዓለም ፡ ፬ኛው ዓለም ፡ የ፬ቱ ባሕርያቶች ዓለም ፡ ፭ኛው ዓለም ፡ በምድር ላይ የሚበቅለው የዘር ፡ ያታክልቶች ዓለም ነው ።

<u>ሔራቅሊስ የተባለ ፈላስፋ እንዲህ አለ</u> ፡ እግዚአብሔር ፡ ራሱ ደግ ቸር ፡ ከራሱ ብርሃን፡የተገኘ ብርሃን ነው ። እርሱም የፍጥረት ሁሉ አባት (መገኛ) ነው ። ደግ ቸር ብርሃን ፡ በበጐነት የሚኖር እርሱ ፡ የአካላዊው አብ አርአያና አምሳል ሆኖ ፡ ከብርሃኑ ብርሃን ተወለደ ። ከባሕርይ ልቡ ከአብ ፡ ከባሕርይ ሕይወቱ ከመንፈስ ቅዱስ የተወሐደ (አንድ የሆነ) ነው ። እግዚአብሔር አብ ፡ ቸር የባሕርይ አምላክ ነው ። እሱ የሠረጸ እግዚአብሔር መንፈስ ቅዱስም ቡሩክ ነው ፡ ልዑል ነው ፡ ጷኑ ልዩም ነው ። በሱም (በእግዚአብሔር) ፈቃድ በለባዊ ነፍስ አደረ ፡ ከነፍስም አልፎ ተርፎ ከሰው ሥጋ ባሕርይ ጋር ተዋሐደ ፡ ከሰው ሥጋ ባሕርይ አልፎ ተርፎም በመላእክት ፡ በከዋክብት ፡ በጠቅላላው ሰማያውያንና ምድራውያን በሆኑ ፍጥረቶች ሁሉ ላይ አደረ ።

እስከ ዘለዓለሙ ድረስ ክብር ምስጋና ይግባውና ፡ (እርሱ የማይገኝበት የሌለ ፡ እርሱ ዓለሙን ቢወስነው እንጂ ፡ ዓለሙ ፡ እርሱን የማይወስነው የሥላሴ ምሥጢር (ምሥጢረ ሥላሴ) ይህ ነው ።

<u>አፍላጦን እንዲህ አለ</u> ፡ ከልማዶች ሁሉ መልካም ጠባይ ይበልጣል ባሕርዩን ያሣመረ ሕይወቱ የፀደ ፤ ጸጥታው የደረጀ ይሆናል ። ጠባዩን ያሣመረ ሰው ጠላቶች አይበዙበትም ። መልካም ጠባይ ፍቅርን ያወርሳል ፡ ሰላምን ይወልዳል ። በጐ ጠባይ ለበጐ ሥራዎች ሁሉ መሠረታቸው ነው ። ክፉ ጠባይ ግን ወደ ክፉ ሥራዎች ይስባል ።

ጠባዩን ያሣመረ ፍቅሩ (ተወዳጅነቱ) እንደጸና ይኖራል ። የሰዎቹ ልብ ሁሉ ይሳብለታል ። (ይታዘዝለታል) ። ጠባዩን ያከፋ ግን ጥላቻው (ተጠይነቱ) ለዘለዓለም ይኖራል ። ያየው ሰው ሁሉ ከርሱ ይሸሻል ።

በጐ ጠባይ ፡ ከፈጣሪ የሚሰጥ ሀብት ነው ። እግዚአብሔር ከፍጡራኖቹ ለይቶ በወደደው ሰው ላይ ካልሆነ በማንም ላይ አይኖርም (አያድርም) በጐ ጠባይ ፡ መፈራት ፡ መታፈር ፡ መወደድን ያመጣል ።

ሶቅራጥስ ፡ ላንድ ደቀመዝሙሩ እንዲህ አለው ፡ ልጄ ! የዓለም ፍቅሯና ጣዕሟ እንዳያስትህ ተጠንቀቅ ። እርሷ ካንተ በፊት ለነበሩት አልነበረችላቸውም ፡ ዛሬም ላንተ አትኖርልህም፡ እንዳንተ ላሉትም አትኖርላቸውምና ።

> «ዓለም አስቀድማ ከምትንቅህ ፡ አንተ አስቀድመህ ናቃት ፡ ባትንቃትም እሷ ወረተኛ ናትና ሳትንቅህ አትቀርም» (አንድ ሊቅ)

ልጄ ! እንዲህ ነውና በሁሉም ዘንድ ወዳጅና ተወዳጅ እንድትሆን መልካም ጠባይን ገንዘብ አድርግ ። ምንም እንኳ መልከ መልካም ቆንጆ ብትሆን ፡ በዚሁ ውብ በሆነው መልከ - መልካምነትህ ላይ መልካም ጠባይን ገንዘብ ብታደርግ ፡ ፍጹም ትሆናለህ ፡ (ፍጹም ሰው ትባላለህ)።

መልከ - ጥፉ ብትሆንም ቅሉ በመልከ - ጥፉነትህ ላይ መጥፎ ጠባይ ስታክልበት በሁለቱ ወገን ጐደሎ ትሆናለህ ። (የሰው ጐደሎ ትባላለህ) ፡ እንዲያማ ባትሆን ፡ መልካሙ ጠባይህ ፡ መልከ መጥፎነትህን ይሰውረው ነበር ።

ጠባዩን ያሣመረውን ሰው ቤተሰቦቹና ወገኖቹ ሁሉ ይወዱታል ፡ አኗኗሩም ያማረ የተወደደ ይሆናል ። ጠባዩን ያከፋ ግን ወዳጆቹ ሰንኳ ይጠሉታል ፡ ጠላቶች ይበዙበታልና አኗኗሩ ደስ አይልም ። መልካም ጠባይ ምስጋናን ያተርፋል ። ክፉ ጠባይ ግን መታማትን ያወርሳልና ። ጠባዩ በጐ የሆነለት ሰው ወዳጆቹ የበዙ ፡ ጠላቶቹ ያነሱ ይሆናሉ ፡ ሀብቱም ይበዛል ። መልካም ጠባይ ኃጢአትን ከማድረግ ይከለክላል ፡ መልካም ጠባይ የኃጢአት ጠላት ነውና ። ክፉ ጠባይ ግን ክፉውን ሥራ ወደ መሥራት ይስባል ፡ ተመሳሳዩና ወዳጁ ነውና ። በጐውን ጠባይ ገንዘብ ያደረገውን ሰው ከመሰደብና ከመጐዳት ያድነዋል ። ክፉ ጠባይ ግን ገንዘብ ያደረገውን ሰው ከመሰደብና ከመጐዳት ላይ ይጥለዋል ።

በጐ ጠባይን ገንዘብ ያደረገውን ሰው በሰው ሁሉ አፍ እንዲመሰገን ያደርገዋል ። በጐ ጠባይን ገንዘብ ያላደረገውን ግን በሕይወቱ ሳለ በሰው ሁሉ ዘንድ ይሙት በቃ ይፈረድበታል ። ከሞተም በኋላ አያዝኑለትም (እንኳን ሞተ ይሉታል) ።

ተስማሚውን ጠባይ ገንዘብ ያደረገውን ሰው ወዳጆቹ ይወዱታል ፡ የጠላቶቹም ልብ ስንኳ ይራራለታል (አይጨክንበትም) ።

መልካም ጠባይ ያለው ሰው ፥ በዚህ በመልካም ጠባይ ንፋግ ይሆናል ። ነገር ግን ፥ ሰው በጠባዩ ክፉ ቢሆን ፥ በገንዘቡ ንፋግ ቢሆን ይሻለዋል ። ከዚያ ይህ ይመሰገናል ፥ ማለት ጠባየ - ክፉ ከመባል ይልቅ ንፋግ መባል ያስመሰግናል ፥ አለ ይሻላል ።

ምክንያቱ ፥ ገንዘብን ሰጥቶ የሚያስደስቱት ማስደሰት ያልፋል ፥ ገንዘቡም ያልቃል በመልካም ጠባይ ማስደሰት ግን አያልቅም አያልፍም አይለወጥም ። በየዘመኑ ሁሉ ብፁዕ ንዑድ እያሰኘ በምስጋና ላይ ምስጋናን ያስጨምራል እንጂ ።

መልካም ጠባይ ረብኅ ጥቅም ነው ። በክፉ ጠባይ ግን ሰዎች ሁሉ ይጠነቀቁበታል ፥ ወደርሱ አይቀርቡም ፥ መንገድ ሲሄዱ ድንገት ቢገጥማቸውም ከርሱ ሸሽተው በሌላ መንገድ ይሄዳሉ ። በጐ ጠባይ ፥ ፍጹም ንጹሕ ፥ ታጋሽ ከሆነች ነፍስ ይወለዳል ። በጐ ጠባይ የጥበብ ራሷናፍጻሜዋም ናት ። (ትሩፋቶች) ፍጹምነቶች ወይም ፍጹማን የሚያሰኙ ነገሮች ሁለት ናቸው ። አንዱ ትሩፋት (ፍጹምነት የገንዘብ ፥ ሁለተኛው ትሩፋት የበጐ ጠባይ ናቸው ። ሁለቱን ደርቦ የያዘ (ያስገኘ) ሰው ጉደሎነት የሌለው ፍጹም ነው ፥ ፍጹም ይባላል ።

ፈላስፉ እንዲህ አለ ፥ የእግዚአብሔርን ነገር አንሥቶ እርስ በርስ መወያየት መልካም ውይይት ነው ። በቅዱሳት መጻሕፍት የሚገኘውን የእግዚአብሔርን ነገር መናገርና ተአምራቶቹን ማለት አምጻኤ ዓለማትነቱን መግቦቱንና ከሃሊነቱን ማድነቅ ጤና ነው ፥ (ጤናማን ያደርጋል ።

የመታወር መታወር ግን ካመኑ በኋላ መካድ ነው ። ተምሮ ከሚክድ ፥ ያልተማረ መሃይምን ይሻላል እንዳለ (ሲራክ ፥ ፲፱ ፥ ፳) ከኃጢአትም ሁሉ ታላቅ ኃጢአት ሐሰት ነው ።(ወሐሰት ርእሰ ዓመፃ)እንዳለ(መዝ ፥ ፳፮)

ፈላስፋው ሶቅራጥስ ፥ ከልቡናውና ከዕውቀቱ ይልቅ ፍትወቱ (ምኞቱ) ያሸነፈችው ሰው ያፍራል ፥ ይዋረዳል ፥ አንደበቱን ክፉ ከመናገር የጠበቀ ልቡን አሳረፈ አለ ። መዝ ፥ ፲፮ ፥ ፲፱ ።

ዳግመኛም ፥ እንዲህ አለ ፥ ሰውን ለማማት የሚሯሯጠውን ሰው ቅርብና ሩቅ ያሉት ሁሉ ይጠነቀቁበታል ። በሴቶች ምክር የሚሄድ የሚመራ) ሰው ይጐዳል ፥ ይጠፋል ሴት የላከችው ጅብ አይፈራም» እንዲሉ ፥ የሶምሶንንም ታሪክ ተመልከት ።

ወርቅንና ብርን ከማድለብ ይልቅ ፥ በጐውን ሥርዓት መያዝ ይሻላል ። (በሥነ ሥርዓት መመላለስ ይበልጣል)። ለሰው ክፉ ምንድር ነው ? ቢሉት ለሰው ክፉ ፥ ትዕቢትና ቅናት ናቸው አለ ።

ከፈላስፎች አንዱ እንዲህ አለ ፥ ከሰዎች ጋር ተስማምቶ መኖርን ከወደድኸ የሚያስቆጣቸውን ነገር ተናገራቸውና የሚቆጡት ቁጣ ከእውነተኛው ነገር የማያወጣቸው የሆነ እንደሆነ ከእንደዚህ ያሉ ሰዎች ጋር መፋቀርን አጽና ። አለበለዚያ ግን በሚቆጡበት ጊዜ እንደምትጠነቀቅባቸው ሁሉ እንዲሁም በሚደሰቱበት ጊዜ ተጠንቀቅባቸው ። ቁጣ ፥ ብልባቸው ውስጥ የተደበቀውን ያወጣዋልና ።

«በፊት ሁኔታውን ሳታጣራ ወዳጅ አለኝ ብለህ አትመን» (የፈ ፥ ተረ)

ፈላስፉ ፥ ደቀ መዛሙርቱን ፥ ሕይወታችሁ የተጽናናች ትሆንላችሁ ዘንድ ፥ ሞትን ሁል ጊዜ አስታውሷት ። ሞትን አታከባብሯት ፥ አታነጋግሷት ብሏቸዋል ። ዳግመኛም ፥ ነፍሳችሁ ክብርት ልዕልት ሆና በሕይወት ለመኖር ትድን ዘንድ ሕሊናችሁን ከክፉ ነገር ለዩዋት ፥ አላቸው ።

ደግሞም ኃዘናችሁ ያነሰ ሐሳባችሁ የተቀነሰ ይሆንላችሁ ዘንድ ብዙ ድልብን አታድልቡ ፥ ብዙ ገንዘብ አትሰብስቡ ብዙ ድልብ ማድለብ ፥ ብዙ ገንዘብ መሰብሰብ የኃዘን ምንጮች ናቸውና አለ ።

ከፈላስፎች አንዱ ፥ በንጉሡ አዳራሽ በራፍ ላይ ፥ «የጉም ቀን ለአደን ፥ የነፋስ ቀን ለመተኛት ፥ የዝናም ቀን ለመጠጣት ፥ የፀሐይ ቀን የሥጋን መፍቅዶች (ፍላጎቶች) ለማድረግ» የሚል ጽሑፍ ይገኛል አለ ።

ከፈላስፎች አንዱ ፥ የምትሠራው ሥራ ሁሉ ለትሕትና ይሁን ፥ አንተ ልታደርገው ያልቻልከውን ነገር ፥ ያልቻለው ብለህ ወንድምህን አትማው (አትፍረድበት) አለ ።

«አንዳንድ ሰው እሱ ያልቻለውን ምሥጢር ነገር ሲያበቃ ፥ ለሌላ ሰው እንዳትናገር አደራ እያለ ያስጠነቅቃል ፥ እንዲህ ማለቱ እሱ ያልቻለውን ቻለው ማለቱ ነውና ፈላስፋው የተናገረው እንደዚህ በመሳሰሉ ሰዎች ሊመከር ሳይሆን አይቀርም»

አንድ ፈላስፋ ፥ እንዲህ አለ ፥ ልጄ ! የሚገባውን ነገር ያለ መታከት አድርገው ፥ ያለመወላወል ከመታከት ወይም ካለማድረጉ ራቅ ። የማይገባውን ነገር ግን አታድርግ ።

ከፈላስፎች አንዱ እንዲህ አለ ፥ እኛ በስንፍናችን (በስሕተታችን)ምክንያት ወደዚች ዓለም ገባን (ተሠማራን) በቸልታም ኖርንባት (እንኖርባታለን) በስተመጨረሻም ሳንወድ በግድ ከሷ እንወጣለን ። ዳግመኛም ፥ ዓለም አንዲት ናት ፥ እሺ በጄ በማለት አትታዘዝላት ፥ ፈሪ እንደ መሆንህ ወይም እንደ ፈሪ ሰው ከሷ ሺሽ እንጂ ።

አንድ ፈላስፋ ፥ እንደሚከተለው ሆኖ በደንጊያ ላይ የተቀረጸውን ጽሑፍ አነበብኩ አለ ። ጽሑፉ የሚፈራ ይሸሻል ፥ ተስፋ የሚያደፍግ

ይሻል ፡ የሚወድ ትሑት ሆኖ ራሱን ያዋርዳል ። የሚከፋ (የሚጣላ)ግን አውሬ ይሆናል ፡ የሚታዘዝ ሰላማዊ ይሆናል ።

ፈላስፋ ሰው ፡ ራሱን ሳይገሥጽ ሌላውን ይገሥጻል ፡ ለራሱ ያል ተመከረ ሌላውን ይመክራል አለ ። «አንተ ግብዝ ! ፊት በአንተ ዓይን ያለውን ምሰሶ አውጣ ፡ ኋላ በጓደኛህ ዓይን ያለውን ጉድፍ ታወጣለህ ያለውን ባያስተውለው ። (ማቴ- ፯ ፡ ፭) ።

ደግሞም የሥጋን ሞት ፡ ሞት እንደሆነ አታስብ ፡ ሞትስ ማለት የነፍስ ሞት ነው ። (የነፍስ ሞትን ነው እንጂ የሥጋንስ ሞት ሞት አትበለው አለ

ከፈላስፎች አንዱ ፡ ትናንት ተግሣጽ ናት ፡ ዛሬም መማር (ትምህርት) ናት ፡ ነገር ግን ትደርስባት ወይም አትደርስባት አታውቅም አለ «ጊዜ ስአልኩከ ጸግወኒ ፍታ፡እስመ ኢየአምር ሰብእ ዘትውልድ ሣኒታ» (ሰው ነገ የምትወልደውን አያውቅምና ይህን ጊዜ የለመንኩህን ስጠኝ) እንዳሉ ደራሲ (መል ሚካ) ።

ደግሞም ተግሣጽ በልብ ውስጥ የሚያንጸባርቅ የብርሃን ጮራ ነው ። ጥበብም ሲያበራ የሚያስደስት ብርሃን ነው ። ጥበብ (ዕውቀት) በጅቱ ባሕርያቶች ከሚገኙት ጠባዮች ሁሉ ትከብራለች ፡ ከሁሉም ነገር ከፍ ከፍ ትላለች ፡ አለማወቅ ግን ያስጠላል ።

ጥበብ ፡ ከዘመድ ከወገን ትበልጣለች ፡ ለዘመድ ለቤተሰብም የቀናች ምስክር ናት ። (ብልህ የብልህ ልጅ ፡ ደግ የደግ ልጅ ታሰኛለች)።

ተግሣጽ (ምክር እዝናት) (ባለቤቱን) ይጠብቃል ፡ ገንዘብ ግን (ለራሱ) ይጠበቃል ፡ (ጠብቁኝ ይላል) ። ዕውቀት ይገዛል (ያዝዛል) ገንዘብን ግን ይገዙታል (ያዝዙታል) ።

«ለወርቅ ለብር ለድልብ ሲገዙ ከመኖር ፡ ለጥበብ ሲገዙ መኖር ይበልጣል ምሳሌ ፫ ፡ ፲፩

ፈላስፋው ፡ ከኃዘንህ የማይካፈል (የኃዘንህ ተካፋይ ያልሆነ)ወዳጅ ወዳጅህ አይደለም ጠላትህ ነው እንጂ አለ ።

ከፈላስፎች አንዱ እንዲህ አለ ፡ በዚህ ዓለም ሰዎች ሁለት ናቸው እነሱም ፡ አንዱ ሰውነቱን ሽጦ ያሠራት (ባርያ ያደረጋት) ነው ። ሁለተኛው ፡ ሰውነቱን ገዝቶ (ገብይቶ) ነጻ ያወጣት ነው ።

አንዳንድ ሰው (እረ አብዛኛው) ገንዘቡን ሰጥቶ ለሰውነቱ በሽታን ይገበያል አንዳንድ ግን ገንዘቡን ሰጥቶ ነፍሱን ይዋጃታል» (ፍችው ይድረስ ለተመልካች)

ዳግመኛም ፡ ወጣቶች በኳስ እንደሚጫወቱ ሁሉ ፡ ሰይጣንም በሰነፎች ሰዎች ይጫወታል አለ ። በጐ ሀብት ማለት ባገኙት ሀብት ማመስገን ነው ፡ ከፉ ድኽነት ማለት አነሰኝ እያሉ ማጕረምረም (አለማመስገን) ነው ። ሁሉን ቻይ የሆነ ፈጣሪ በሰው ልብ ያልታሰበ ነገር ያመጣልና ፡ ነገር ግን ከድኽነት መቃብር ይሻላል ። እግዚአብሔርን የሚፈራና ትእዛዙን የማይተላለፍ ሰው ፡ ያለ ገንዘብ ሀብታም ይሆናል ፡ እንጀራ ረዳት ሳይኖር ይከብራል ።

ደግ ሰው ሲሉት ፡ ክፉ ሆኖ የሚገኝ ሰው በጣም ክፉ ነው ። በጭንቅ ጊዜ መታገሥ ከጠባይ የሚገኝ ሀብት ነው ፡ መከራም በትዕግሥት ላይ እንዲሁ ነው ። እውነት ግልጥ ያለች ጐዳና ናት ፡ ሐሰት ግን የሚገዛትን ሰው የምታሳፍረው የሰርቆሽ መንገድ ናት ።

ልጄ ፡ በጐ በጐውን ምክር የሚመክሩትን ሰዎች ፡ ምንም ድኻ ቢሆኑ አትናቅ አታቃልል ። ጕሮሮን ከመዘጋትህ በፊት ሰፊ የበጐ ሥራን ለመሥራት መብት አለህ ። መከራን በትዕግሥት አሳልፋት ። ይህ መከራን በትዕግሥት ማሳለፉ ይጠቅምሃልና (ቁጣን ታገሣት) የኋላ ኋላ ደስ ታሰኝሃለችና ።

ልጄ ! ተግሣፅንና አእምሮን ገንዘብ አድርግ። የተግሣፅና የአእምሮ ኃይል ከብዙ ማዕርግ ያደርሳልና ። ይልቁንም አእምሮ የሚያበራ ብርሃን ነው ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፡ ነፍስ የሥጋ ምሰሶ ናት ፡ ጥበብም የነፍስ ምሰሶ ናት ። እንዲሁም አእምሮ የትምህርት ምሰሶ ነው አለ ። ደግሞም የልብ መልክተኛ አንደበት ነው ፡ ትርጓሜውም እሱ ነው ። ጥበብን የሚያወጣው ፡ (የሚገልጸው) እሱ ነውና ።

«የሰው የልቡ ስሜት በ፬ ወገን ይታወቃል ። እነሱም ኃጢን ፡ ደስታ ፡ ሞት ፡ ሕይወት ሲሆኑ ሁሉንም አንደበት ያወጣቸዋል» (ሲራክ ፡ ፴፯ ፡ ፲፰ - ፳፩)

የነገር ገንዘቡ (ቁም ነገሩ) በእውነት የሚናገረው ነገር ነው ። እውነትም ፡ የሚገኘው እውነትን በመናገር ብቻ ነው ።

በርዘመሃር የተባለ ፈላስፋ እንዲህ አለ ፡ ፯ቱን ነገሮች ገንዘቧ ያደረገ ሰው ፍጹም ነው ፡ (ፍጹም ይባላል) ከነሱ አንዱን ያጎደለ እንደሆነ ግን ሰው ከመባል የራቀና የተለየ ነው ። እነዚህን ልብ ብሎ ካስተዋለ ግን ፍጹም ሰው ይባላል ፡ ፍጹም ሰው ነው ። እነሱም ፡ ፍቅር ፡ ተስፋ ዕዎ(መስማማት) ልቡና ፡ ትሕትና ፡ አእኩቶ ፡ (ማመስገን) ተስፋናቸው)

እኒህም ፮ቱ ነገሮች ርኩስ በሆነው በውሻ ጠባይ ይገኛሉ ። ግእዝን ያለው ሰውእነዚህ ፮ቱየበጐነት ጠባዮች በውሻ ጠባይ መኖራቸውን አይቶ ሊያፍር ይገባዋል ። ሰው ዐዋቂ ሲሆን እነዚህ ጠባዮች ሳይኖሩት በመቅረቱ ከውሻ ያነሰ ሆኗልና ፣ ሊያፍር ይገባዋል ። ፈላስፋው በርዘመሃር ፣ ይህን ምሳሌ መስሎ ተናገረ ። (ምክንያቱ)

፩ኛ ውሻ ፣ ቢደበድቡትና ቢያባርሩት ፣ እስኪሞት ድረስ ከጌታው ቤት አይለቅም (ተስናዕዎቱ) መስማማቱ ይህ ነው ።

፪ኛና ፫ኛ ውሻ ፣ ቢቆጡት (ውጣ ቢሉት) ቁጣውን በትዕግሥት ተቀብሎ ይሄዳል እንጂ ፣ ጠሉኝ ተቆጡኝ ብሎ ጌታውን አይንቅም (አይጠላም) ፍቅሩና ልቡናው ይህ ነው ።

፬ኛ ፣ ውሻ ፣ ውጣ ሲሉት ይወጣል ፣ ና ሲሉት ይመጣል ። ትሕትናው ነው ።

፭ኛ ፣ ውሻ ፣ በሙሉ ሁ እየዞረ የጌታውን ቤት ተግቶ ነቅቶ ይጠብቃል ማመስገኑ ነው ።

፮ኛ ፣ ውሻ ምንም እንኳ ምግቡን ባይሰጡት (አስራቡኝ አስጠሙኝ ብሎ ፣ የጌታውን ቤት ለቆ መሄድየለበትም ፣ ምግቡን መንሣት ቀርቶ ቢመቱት ቢደበድቡት እንኳ ወደ ሌላ አይሄድም ። ተስፋው ይህ ነው ።

ውሻ ጌታውን ሲያይ ጅራቱን ይቆላል ፣ ራሱን እየቆለመመ ጌትየውን ይተሻሸዋል ፣ ያቆላምጠዋል ።

ከፈላስፎች አንዱ እንዲህ አለ ፣ አንደበት ሁሉን ይገልጣል ። በልብ ውስጥ ያለውን ሐሳብ ያወጣል ። የተሰወረውን ምሥጢር የሚያመለክት ምስክር ነው ። ነገርን መርምሮ የሚያገኝ እውነተኛ ፈራጅም (ዳኛ ነው ፣ (ዳኛ ይመረምራል ጣዝማ ይስረስራል) እንዲሉ ፣ የፊለጉትን በቶሎ ለማግኘት የሚችሉበት ሯጭ ነው ። እውነቱን ከሐሰት ሐሰቱን ከእውነት ለይቶ የሚገልጽ ተናጋሪ ነው ። ጥርጥርን የሚያስወግዱበት እውነተኛውን ወሬ የሚያገኙበት አዋያይ ነው ። ፍቅር የሚዘሩበት ገበሬም ነው ።

አንደበት ትንሽ ሲሆን ታላቅ ፣ ቀላል ሲሆን ከባድ ከባድ ነገሮችን ያመጣል ፣ ሥራውን ሁሉ የሚፈጽመው አንደበት ነው ። ክብርና ውርደት ፣ ክፉና በጐ ፣ ጽድቅና ኃጢአት የሚፈጸመው በአንደበት ነው ። ሥራት ሁሉ ለመፈጸም ፣ ምሥራቅንና ምዕራብን ፣ ሰሜንና ደቡብን (፬ቱን ማእዝን) የሚዞር አንደበት ነው ።

እስክንድር ፣ ከዕለታት አንድ ቀን ፣ ግብር አግብቶ ፣ ወገኖቹን ቤተሰቦቹንና መኳንንቱን ባጠገቡ አስቀምጦ ሲዝናና ሳለ ፣ አዝማሪው የቋቅርንና የስምምነትን ነገር አንሥቶ እየጠመና እያስማማ ዐገናውን ይደረድረው ጀመር ። ይገጥመውም የነበረ ግጥም ፣ ይጠጡ ዘንድ ተቀምጠው በነበሩት ሰዎች መካከል ስለ ነበረ ስለ አንድ ሰውና ፣ ስለ የንጉሡ አገልጋይ የሆነ ሰው ሴት ልጅ ነበርና ፣ ንጉሡ ፣ ባለ በገናውን ጠርቶ የገጠምከው ግጥም ምን ነበር አለው ። እሱም እኔ የገጠምኩት ግጥም የጨዋዎች ሰዎች ሥጋና የባሮች ሥጋ የማይገናኝ (የማይዋሐድ) ስለ መሆኑ ነው ። ምክንያቱም ፣ ተባዳቢዎች ፣ ደፋሮች የሆኑ ልጆች እንዳይወለዱ ነው ፣ ዳግመኛም ፣ አብዝቶ በመጠጣት ሰካራሞች እንዳይሆኑና ልብ እንዳይለውጥ ፣ ንጽሕና (ጨዋነት) እንዳይጠፋ ብዬ ነው ፣ ሲል መለሰለት ።

አንድ ሰው ፣ ፈላስፋው ሶቅራጥስን ፣ ኃፍረቱ ሥጋውን በግኙ የሚያለብሰው ብጥስጣሽ ጨርቃጨርቅ ለብሶ አይቶና ፣ ፈጽሞ ከተደነቀ በኋላ ፣ ይህ ብጥስጣሹን ጨርቃጨርቅ ለብሰ የሚታየው ነው ወይ ሕግ አውጭውና ጥበቢ ተናጋሪው ሶቅራጥስ ? ሲል ፣ በጣም ናቀው አቃለለው ሶቅራጥስም እጅግ የበነፉና የማመኑ አዳዲስ ልብሶችን ከመልበስ ሕግን ማልበስ አይሻልምን? ቢል ስድነቱንና ባለጌነቱን ገሠጠው ።

ሶቅራጥስ እንዲህ ይል ነበር ፣ ለሰው ልጅ የመልክ ውበትና የልብስ ማስቀንዘር ምንም አይረባውም ፣ አይጠቅመውም ፣ የሚጠቅመው ትስ እውነተኛነት ትክክለኛነትና ቅንነት ብቻ ናቸው ።

ንጉሡ እስክንድርና ፈላስፋው ዲዮጋንስ ። ዲዮጋንስ ፣ ከዕለታት አንድ ቀን ይቀመጥበት ከነበረ ጥድጓድ አፍ ቁጭ ብሎ ፀሐይ ሲሞቅ ሳለ እስክንድር ንጉሥ ወደዚሁ መጣና ፣ ወደኛ እንድትመጣ የሚከለክልህ ምክንያት ምንድር ነው? አለው ።

ዲዮጋንስም ፣ ንጉሥ ሆይ ! ደግነት የሚመጣበትን በጐ ሥራን ሥራ አለው (በእውነት ፍረድ ፣ ድሃን አትበድል ሲለው ነው) ፣ ንጉሡም መለሰና ፣ አትመጣም እንጂ ብትመጣስ የሚበቃህን በሙሉ ብሰጥህ ነበር አለው ፣ ነገር ግን ፣ ንጉሡ እስክንድር ከመጣህስ የሚበቃህ ነበር አለው ፣ ነገር ግን ፣ ንጉሡ እስክንድር ከመጣህስ የሚበቃህ በሰጠንህ ነበር ማለቱ ፣ ዲዮጋንስ ፣ ሕይወት (ደግነት) የሚመጣበት ሥራ ያለው ስለ ሥጋዊ ሀብት የተናገረው (ማለት ገንዘብ ስጠኝ ያለው) መስሎት ነበር እንጂ ስለማያልፈው ሀብትና ስለ ዘለዓለማዊው ሕይወት መሆኑን አላስተዋለም ነበር ።

ዲዮጋንስ ፣ ንጉሡ ከመጣህስ የሚበቃህን በሰጠንህ ነበር ባለው ጊዜ ፣ ይህን የጠየቅሁህን ሕይወት ካንተ ካገኘሁትስ፣ እኔ ባስገበርኩህ ነበር እንጂ ፣ እኔ ለሌላ ባልገበርኩም ነበር አለው ።

«ንጉሥ የሕዝብ እንደራሴ ስለሆነ ራሱን አብዝቶ» እኛ ሲል ሕዝቡን ጨምሮ ነውና ፣ በንጉሥ አንደበትም ማለት ከጥንት ሲያያዝ የመጣ ለመሆኑ ፣ ይህ ንጉሥ እስክንድር ከመጣህስ «በሰጠንህ» ነበር ያለውና «ወደኛ» እንዳትመጣ ያለው አነጋገር ሲያስረዳ ይችላል ።

እስክንድር የሆነስ ሆነና፣ አሁን ፍላጎትህን ጠይቀኝ (ንገረኝ) አለው ። ዲዮጋንስም ፍላጎቴስ ከፀሐይ ብርሃን ጋርደኽኛልና ጥላህን ዞር ታደርግልኝ ዘንድ ነው አለው ። ከዚህ በኋላ ፣ ንጉሡ ብዙ ወርቅ ወርቅንና ከቡር ዕንቍን ከልዩ ልዩ ዓይነት የተሠሩ የሚያስመኩ ልብሶችን እሰጥሃለሁ ሲል ተስፋ ሰጠው ።

ዲዮጋንስ ፣ የሰጠውን ተስፋ በሰማ ጊዜ ፣ አንተስ የማይረባውንና የማይጠቅመውን እሰጥሃለሁ ብለህ ተስፋ ሰጥተኸኛል ። ይሁንእንጂ እንደዚህ በማለትህ ፣ ሕይወትን በሞት ለወጥከው ። ከሕይወት ይልቅ ሞትን መርጠሃል እያለ ነገሩን አቂያቂያለበት ።

ዲዮጋንስ ግን ፣ ሞትን ያህል ፍርድ በራሱ ላይ ተቃጥቶበት፣የማያንቀላፋው ትል እየጠበቀው ፣ የዚህን ዓለም ወርቅ ዕንቍ ፣ ክብሩንም ጭምር አይሻውም ነበር ። የዲዮጋንስ ፍላጎትስ በሄደበት ቦታ ሁሉ አብሮት ይገኛል ። ንጉሡም ፣ ዲዮጋንስ ሆይ ፣ ከንጉሥ ጋር ሳለህ (ንጉሡ ሲወድህ) ሰውነትህን ከዚህ ዓለም ተድላ ደስታ እንዳትካፈል አድርገሃል በማለት ሊያስጎመጀው ሞከረ ።

ዲዮጋንስ ፣ መለሰና እንዲህ አለው ፣ ከማያልፈው ሕንጻ ይልቅ የሚያልፈውን ሕንጻ የሚያበልጥ ፣ ሥጋን ለመብላትና ወይንን ለመጠጣት ሲል ፣ ሆዱን ለማገልገልየተጠመደ ነው ። (የነ ሆድ አምላኩ ወገን ነው) ሲል ቍርጥ ፍላጎቱን ነገረው ።

ዲዮጋንስ ፣ ዓለምን የናቀ ፥ ከተድላ ሥጋ የራቀ ፣ በዕውቀት የረቀቀ ባሕታዊ ነበር ፣ እሱም ፣ «ሰው ሁሉ ለራሱ ጥቂት ተድላ ደስታ ያገኘ እንደሆነ ፣ ሁሉ እንደርሱ በተድላ ደስታ ያለ ይመስለዋል» ይል ነበር ።

የዲዮጋንስ ትምህርት በአግድሞሽ ነበርና ፣ ከዕለታት አንድ ቀን መብራት አብርቶ ከገበያው መካከል ገብቶ ወድያና ወዲህ ሲመላለስ አንድ ግብሩን የሚያውቅ ሰው ቀርቦ ዲዮጋንስ ! ዛሬስ በቀትር ጊዜ መብራት ይዘህ በገበያ መካከል ትዞር ጀመር ? ስለ ምን ነው ? ቢለው ፣

«ሰው ጠፍቶብኝ እፈልጋለሁ» አለው ። ይህ የምታየው ሁሉ ሰው አይደለምን ፣ ቢለው ፣ አይ ! እኔ ይህ ከዚህ የሚታየው ሰው ሁሉ ሰው አልለውም ፣ አለው ። እንዴት ? ቢለው ፣ ይህ የምታየው ሕዝብ ሁሉ ከእውነት የራቀ ፣ ሐሰትን ያጸደቀ ፣ የየራሱን ጥቅም ያወቀ ፣ ለግል ጥቅሙ የሚገዛ የሰው አካል የለበሰ ፣ ውስጡ ከእንስሳዎች ያነሰ ስለ ሆነ ሰው አልለውም አለው ።

ታድያ ፣ አንተ የምትፈልገው ሰው እንዴት ያለ ነው ? ቢለው ። የግል ጥቅሙን የማይሻ ሰውን እንደራሱ የሚያይ ፣ ሐሰትን የጠላ ለእውነት ያደላ ሲሆን ነው ፣ አለ ።

ደግሞም ከዕለታት አንድ ቀን ፣ አርጅቶ ነበርና ፣ አንድ ሰው ፣ ዲዮጋንስ ! ዛሬስ አረጀህ ፣ ዕረፍት ብታደርግ በተሻለህ ነበር ቢለው ፣ ሰው የሚፈልገውን ነገር ሲያገኝ ደስ ይለዋል እንጂ ወደ ኋላው አያፈገፍግም ። እኔ ከሕፃንነቴ ጀምሬ ሞትን ስመኘው ነበር፣አሁን ፣ የተመኘሁትን ሞት ስደርስበት ደስ እያለኝ እቀበለዋለሁ እንጂ ወደ ኋላየ አልሸሽም ፣ ብሎ ወደ ኋላ ቢሉ ፣ ወደ ፊት ፣ ከሞት ማምለጥ የማይቻል መሆኑን ነገረው ።

ዲዮጋንስ አለ ማግ ባዶ እግሩን ይሄዳል ፣ ልብሱም ግንም ጨርቃ ጨርቅ ነበር ፣ ጨርቃ ጨርቁን የሚከቅበት ከረጢት መሳይ ኮረጀ ፣ አንድ ምርኩዝ ብትር ፣ አንድ ወጭ መያዣ ቅል ነበረው ቅሉንም እንኳ ! አንድ ልጅ በእጁ እያፈሰ ውኃ ሲጠጣ አይቶ ፣ እስከዛሬ ያላወቅሁትን ዕውቀት ከዚህ ልጅ ተማርኩ ብሎ ፣ ትርፍ ነገር መሆኑን ተረድቶ ወርውሮ ጥሎታል ። ቤቱም ቀፎ መሳይ ሥርቶ ያነን እየገተተ ይውልና ፣ ሲመሽበት በዚያው ውስጥ ተሸጉጦ ያድራል ከሰውም ውሻን ያምን ነበረና ፣ የማይከዳኝ ጓደኛዬ ሲል አንድ ውሻ ነበረው ፣ የዲዮጋንስ ንብረቱ ይህ ብቻ ሲሆን የንጉሥ ተስፋና ልግስና አላስጎመጀውም ።

ዲዮጋንስ ፣ ዝሙት የማብዛት አመል በዝንጀሮ ይመሰላል አለ ። (ከፍጥረቱ ሁሉ ዝንጀሮ ሴሰኛ ነው ይባላልና)፣ ሰገኖም ሴሰኛ ናት ካልፀነሰች ሣር አትበላም ።

ስለ ፈላስፋው ሶቅራጥስ እንደሚከተለው ይነገራል ። ሊገድሉት ከእስር ቤት አውጥተው ይዘውት ሲሄዱ ሳለ ፣ ሚስቱ እያለቀሰች በኋላ በኋላው ትከተለው ነበርና ፣ ምን ያስለቅስሻል ? አላት ። እሷም፣ አንተን ያህል ሰው በግፍና በዓመፅ ስትገደል እንዴት አላለቅስ ? አለችው እሱም መለሰና ፣ ታዲያ በእውነተኛው ፍርድ ብገደል ትፈቅጂያለሽን ፣ አላት (አለ ፍርድ በግፍ ሊገድሉት መውሰዳቸውን ሲነግራት ነው) ።

ፈላስፋው በርዘመሃር እንዲህ አለ ፣ የዓለም ሥራዋ ከ፹፰ ክፍል የተከፋፈለ ሆኖ እያንዳንዱም በ፰ በ፰ ክፍል የተከፈለ ነው ፣ ከነዚህም

ከ፩ኛ—፲ ፭ ነገሮች ፣ በልዑል እግዚአብሔር ከሃሊነትና ፈቃድ ዋና ሥራ ሲሆኑ ፣ የቀሩት ሁለቱ ፤ ፩ቱ በመትጋት ፣ ፩ቱ በልማድ የሚደረግ ፣ ፩ቱ ደግሞ ባሕርያቶች የሚወስዱ ፣ ፩ቱ ደግሞ በልዑል እግዚአብሔር ፈቃድና ችሎታ በመወራረስ የሚሆኑ ናቸው ።

፩ኛ ፣ በልዑል እግዚአብሔር ፈቃድና ከሃሊነት የተገኙ ፣ ዘመድ ልጅ መውለድ ፣ ገንዘብ ማግኘት ፣ (ሀብታም መሆን) ፣ ሹመትን መሾም የዕድሜ ርዝማኔ (ዕድሜን ማግኘት) ናቸው ።

፪ኛ ፣ በመትጋት በመጓጓት የሚገኙና የሚሠሩ ነገሮች ፣ ጽድቅ ፍቅር ፣ ንጽሕና ፣ ፈረሰኛነት (በፈረስ መቀመጥ) መጽሐፍን መጻፍ፣ (ድርሰት) ናቸው ።

፫ኛ ፣ በልማድ የሚሠሩ ነገሮች ፣ መብላት መጠጣት ፣ መቀመጥ መሄድ ሴት ማግባት ፣ መናገር ፣ እጅ ዓይንም ድርግማውጣት) ናቸው ።

፬ኛ ፣ ከ፬ቱ ባሕርያቶች የሚገኙ ነገሮች ፣ ትዕግሥት ፣ መሰጠት (ለጋስነት) ፣ እውነት መናገር ፣ የሰጡትን ተከትሎ በሥራ መፈጸም፣ ማመስገን ናቸው ።

፭ኛ ፣ በመወራረስ የሚገኙ ነገሮች፣ አእምሮ ፣ ጥበብ ፣ ስለ ሰው መታደግ ፣ ስለ ወንድም ስለ ወዳጅ ራስን አሳልፎ መስጠት ፣ የመልክ ደም ግቢት ናቸው ።

ሐኬች የተባለ ፈላስፋ ፣ (ሐኬም ማለት ሐኪም ማለት ነው) ሰዎች እንደየፊላጎታቸውና እንደየጠባያቸው መጠን የማይለማመዱት ሁኔታ እንደሚከተለው መሆኑን ተናገረ ። ይኸውም ፣ ጥበበኞች ከሰነፎች ጋር ጻድቃኖች ከኃጢአተኞች ጋር ፣ ሰዋቂዎች ከአላዋቂዎች ፣ ትዕግሥተኞች ከተሳዳቢዎች ፣ አፋሮች ከደፋሮች ፣ አመስጋኞች ከአጉረምራሚዎች ጸዋሚዎች ከኢጸዋሚዎች ፣ ቸር አድራጊዎች ከጨካኞች ፣ ስጦታ ሰጭዎች ከንፉጎች ፣ ቃሎኞች ከዘባቶኞች ፣ ንቁዎች ከዕንቅልፋሞች ፣ ንጹሖች ከርኩሶች ፣ ትሑታን ከትዕቢተኞች ፣ ቀናዎች ከጠማማዎች ፣ ትጉሆች ከግብዞች ፣ ደጎች ከክፉዎች ፣ እውነት ተናጋሪዎች ከሐሰት ተናጋሪዎች ፣ ደግና ባዮች ከቂመኞች ፣ እነዚህ ሁሉ እርስ በርሳቸው ተቃራኒዎች ስለ ሆኑ አይስማሙም አይገናኙም አለ ።

ከፈላስፎች አንዱ እንዲህ አለ ፣ ብዙ ገንዘብ ከማድለብ ይልቅ ፣ መልካም መታሰቢያ ይበልጣል ፣ (በዕል) ገንዘብ ኃላፊ ነው ፣ መልካም መታሰቢያ ግን የማያልፍ ኗሪ ነውና ።

ሰው ጓደኛው ልቡ ነው ፣ ለልብም ጓደኛው ተመራማሪነት (ተወዳዳሪነት) ነው ፣ የማወቅ ፍጻሜው በሥራ ሲገለጥ ነው ። ፍሬውም ቁጣው ቢኖርበትም ነው ። በፈጣሪው የሚተማመን ሰው ከፍጡራኖች ተስፋ ላይ የለውም ፣ የሚሰሉትም ብዕል አያስነግሩውም ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፣ ልጄ ሆይ ፣ ፍጻሜህ የማይታምንበትን እንደ ሌላ ነገር አታስብ ፣ ንፉግ ሰው ሀብቱን ሁሉ ቀቅቦ ለወራሺው ይደልባልና ።

«ለሰውነቱ የሚነፍግ ሰው ገንዘቡን ለወራሽ ያደልባል ፣ ሌላም ሰው በገንዘቡ ተድላ ያደርግበታል» (ሲራክ ፲፬ ፣ ፬)

ዕድሜውን የማያውቅ ሰው ቂሉ ላይ እሞር ነው ። (ይህን ያህል ዓመት ፣ ይህን ያህል ወር ፣ ይህን ያህል ቀን ቀረኝ እያለ በመጨነቅ ሲባክን ይኖራል) ።

በሹመትና በሀብት ተድላ ደስታው የበዛለት ፣ ከተድላ ደስታው ይልቅ መከራው ፣ ሥጋቱ የበዛ ይሆናል ። (ካሁን አሁን ሹመቱ ይወሰድብኛል ፣ ሀብቱ ይለየኛል በማለት ይጨነቃል) የምእመን ሰው ገንዘብ በእግዚአብሔር መተማመን ነው ፣ መልካም ዕድል እግዚአብሔርን መፍራት ነው ።

ልጄ ሆይ ፣ በማወቅህ ፍጹም ትባል ዘንድ ፣ ቀነፍ ስትሆንም እንዳታውቀው አዋቂ ትታመን ዘንድ ፣ በመቻልህ ጥበበኛ ፣ በይቅርታህ ታጋሽ ትባል ዘንድ ፣ ሰውነትህን ትዕግሥትን አስለምዳት ። ትዕግሥት ፣ የልቡ መሪ ስለ ሆነ ፣ ክብርን የክብር ክብርን ያመጣልና ።

እውነተኛውን ነገር መናገር ፣ ማመስገንን ይቀንሳል ማመስገኛ ፣ የሐሰት መጋረጃ ተብላለችና ይልቁንም ለደጋግ ሰዎች በጎ ሥራ መሥራት መልካም ነው ፣ ይሁን እንጂ በጎ ለደረሰለት በጎ የሚሠራ ሰው ግን ምስጋናው ያንስ ክብሩ የተቀነሰ ሆኖ በጣም አይመሰገንም ።

«የሚወዱአችሁንማ ብትወዱ ዋጋችሁ ምንድር ነው ? ይህንማ (ወዳጅን መውደድ) አሕዛቦችስ ያደርጉት የለምን ? (ማቴ ፣ ፭ ፣ ፵፯) ፣ ሉቃ ፣ ፮ ፣ ፴፪)

ዐዋቂ ሆኖ ሳለ በዐዋቂነቱ የሚመካ ሰው ፣ ዋጋውን አጠፋ ። ተድላ ደስታን ከማያጠፋ ዐዋቂነት ይልቅ ፣ ከንቱ ምኞቶችን የሚያደክም ድንቁርና (ዐላዋቂነት) ይሻላል ።

የማይገባውን ነገር የሚናገር ሰው ፣ እሱም የማይወደውን ነገር ይሰማል ። ሳይፈራ ሳያፍር በድፍረት የሚናገረውንም ሰው በድፍረት ይመልሱበታል (ይደፍሩታል) ።

ልጄ ሆይ ፡ እውነተኛውን ነገር ለመናገር ፡ ከንቱውን ነገር ለማብ ጠልጠል ፡ ጥበብንና ዕውቀትን ለማሳሰብ ፡ ስጦታዎችን ለማብሠር ካልሆነ በስተቀር ፡ እንደበትህን አግኝ አጣውን ሁሉ ከመናገር ጠብቃት

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፡ ራስን እንዳትጎዳ ንጉሥን አትቃወመው ፡ ንጉሥ ፡ በዓለሙ ፡ እንደ እግዚአብሔር(የእግዚአብሔር እንደራሴ)ነውና በሃይማኖትና በሕግም ሬጋድ ፈራጅ (ዳኛ) ነው ። መሳፍንቱና መኳንንቱ ሕዝቡ ሠራዊቱ ሁሉ እንደየማዕርጋቸውና እንደየአገባባቸው ንጉሡን ያጅቡታል ፡ ይከተሉታል ፡ ይከቡታል ።

> እግዚአብሔርን ፍሩት ፡ ንጉሥን አክብሩት (፩ጴጥ ፡ ፪ ፡ ፲፯) ንጉሥ ያለ እግዚአብ ሔር ፈቃድ አይነግሥምና ፡ ለንጉሥ አልገዛም ያለ ፡ የእግዚአብሔርን ትእዛዝ እምቢ አለ።ለእግዚአብሔር አንገዛም ያሉ በራሳቸው ላይ የሞት ፍርድን ያመጣሉ (ሮሜ ፡ ፲፫ ፡ ፩ ፪)

ንጉሥ ፡ ሥልጣኑ በሚደርስበትና በሚያካሂደው ሥራው ሁሉ የቀና ከሆነ ፡ ማንም አያምፅም ። ቢያምፅ ግን መንግሥቱ አይጸናም ፡ አልጋው አይቀናም ።

ምዕራፍ ፳ ።

ከፈላስፎች አንዱ እንዲህ አለ ። ዓለም ፡ በአታክልት ቦታ ትመሰ ላለች ። ንጉሡ ፡ በአታክልቱ ቦታ ባለቤት ፡ ከተማው በቅጥሩ ፤ (ባጥሩ) መኳንንቱ በጠባቂዎቹ ፡ ነጋዴዎች በዛፎችና በፍሬው ፡ ገበሬዎች አነስተኞች በሆኑት በአታክልቱ ፍሬዎችና ልምላሜ ባላቸው በቅጠሎቹ ይመሰላሉ ።

አውራ ጐዳናዎች ፡ የአታክልቱ ቦታዎች በሚጠጡበት ቦይ እው ነተኛው ፍርዱና ቅን አገዛዝ አታክልቱን በሚያረካ ፡ ፍሬዎችን በሚ ያፈራ ፡ የደረቁ ዛፎችን በሚያለመልመው በውኃው ምንጭ ይመሰላሉ።

የአገዛዙ ጽናትና ትእዛዙ ፡ በንጉሡ ቀኝ እጅ ያደረው ሥልጣንና ግርማው ፡ በአታክልቱ ቦታ በርና በመዝጊያው ይመስላሉ።የመዝጊያው መቆለፊያና መክፈቻ ፡ ለወደደው በሚከፍትለት ፡ ላልወደደው በሚዘ ጋበት በረኛ ይመሰላል ።

ንጉሥ ሆይ ፡ ሕይወትህ የአታክልትህን ቦታ በመኮትኮትና በመን ከባከብ እንደሆነ ዕወቅ ። (መንግሥትህ የምትጸናው አገርህን በመጠ በቅና ሕዝብህን ቅንና ርኅራኄ ባለው አገዛዝ በማስተዳደር እንደሆነ ዕወቅ) ።

የአታክልትህ ቦታ ፡ የፈረሰችና ፈጽማ የጠፋች እንደሆነ ፡ (አገርህ ጸጥታንና ሰላምን ያጣች ፡ ሕዝብህ የተጎዳ እንደሆነ) መንግሥትህ ፈጽማ

ትጠፋለች ። እንደምትጠፋ ዕወቅ ። እንኪያስ ፡ የአታክልቶችህን ሕንጻ ለማነጽ (ሕዝብህን ለማስተዳደር) በየወገናቸው በየመሰላቸውና በየነ ገዳቸው ለማደራጀት ዕመድ ሆነህ የነቃህ የተጋህ ሁን ።

ልጄ ሆይ ፡ የንጉሥ አገልጋይ ብትሆን ትሑት ሁን ፡ በርሱ ፊት ራስህን አዋርድ ። ብዙ ሙያ ያደረግህለትና ብዙ ሥራ የሠራህለትም ብትሆን እንኳ በርሱ ዘንድ ከመ ወኢምንት ነውና ከቁም ነገር አትቍ ጠረው ፡ እርሱ ላንተ መልካም መልካም ሥራ የሠራልህ እንደሆነ (የሾ መህ የሸለመህ እንደሆነ) አንተ ግን ዕጹብ ዕጹብ እያልክ ቸርነቱን አድ ንቅ እንጂ በሙያየ ነው የሾመኝ የሸለመኝ አትበል ።

ልጄ ሆይ ፡ ባለሟል ነኝ ብለህ ፡ በንጉሡ ፊት ከነገሥታቱ አን ዱን ከክፉ ነገር እንሥተህ ይህ ጓደኛህ ንጉሥ የሠራው ሥራ ክፉ ነው አትበለው ። በማዕርግና በማናቸውም ነገር ለሚበልጥህ ሰው የምታቀ ርበው ምክርና ሐሰት ጥቂት በጥቂት ሲሆን ነው ። አንተስ ፡ ክፉውንም ነገር ቢሆን እንኳ በርሱ ፊት በጐ በጐ ነገርን በማስመሰልአስታው ሰው። ከእውነት የተሻለ ሐሰት ፡ ከመውጋት የተሻለ መሳት እንዲሉ) ።

ንጉሥ ፡ ምንም ቢያከብርህና ቢወድህ አንተ ግን ራስህን አዋርድ ራስህን ያዋረድህ እንደሆነ በርሱ ዘንድ የከበርክና የተወደድክ ትሆና ለህ ። አንተን ማክበር በርሱ ዘንድ ቀላል ነገር ነውና ።

ሰነፍ ሰው ዓመድ ነገር ይታወቃል ። እርሱ የማይረባውንና የማይ ጠቅመውን ነገር ብድግ አድርጎ ይናገራል። ደስ የማይለውን ሥራ ይሠ ራል ፡ አለ አንዳች ምክንያት ደርሶ ይመናቸካል ። የጥበብን ነገር ፈጽሞ አይመለከትም ። (እርሱ የሚናገረውን እንጂ አንተ የምትለውን አይ ሰማውም) ።

፮ ነገሮች ከወጡና ከተወረወሩ አይመለሱም ። እነሱም ፡ ነገር ከአፍ ከወጣ ፡ ጦር ለመውጋት ከተወረወረ ፡ ዘመን (ጊዜ) ካለፈ ፡ ፍርድ (ካለ መጠንቀቅ) አምልጦ ሰውን ከጎዱበት በኋላ ናቸው። (እነዚህ ፮ ነገሮች አንድ ጊዜ ካመለጡ በኋላ ቢጸጸቱ አይመለሱም) ።

፯ ነገሮች ፡ ከ፮ ነገሮች አያመልጡም ። እነሱም ፡ ቸኳይ ከመዳጥ ቸልተኛ ከስሕተት ፡ ሰነፍ (ግብዝ) ከመውደቅ ፡ አገልጋይ የአገልግሎ ቱን ዋጋ ከመጠየቅ ናቸው ።

፰ ነገሮች ከ፯ ነገሮች ያደርሳሉ ። እነርሰም፡ ልባምነት ከሹመት ፡ ምክርከዕርቅ ከመስማማት ፡ አእምሮ ከጽናት ፡ ትዕግሥት ከክብር ያደ ርሳሉ ።

፬ ነገሮች በ፩ ነገሮች ይተወቃሉ ፤ እነሱም ፤ ዐዋቂ በቃለ እግዚአብሔር ላይ ፤ ባለ መድኃኒት (ሐኪም) በሥራው ፤ ጸሐፊ (በመጻፉ) ብልህ አስተዋይ በትዕግሥቱ ናቸው ።

፬ ነገሮች ወደ ስንፍና ይመራሉ ፤ እነርሱም ፤ ከሰነፍ ሰው ጋር መወዳጀት ፤ ቁጭ ቁጭ ማብዛት ፤ ምሥጢርን ማውጣት ፤ ክፉውን ነገር ማስተዋል ናቸው ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፤ ጥበብ የሌለው አነጋገር ስንፍና ነው ፤ ማሰብ የሌለው ዝምታም ድድነት (ድዳ መሆን) ነው ። አንደበት ስለቱ እንደማይታወቅ ሰይፍ ነው ፤ ነገርም የሚወረወርና ከተወረረ የማይመለስ ፍላጻ (ጦር) ነው ፤ ክፉ ጠባይ ክፉውን ነገር ወደ መናገር ይስባል።

ከገዛ ገንዘቡ የሚነፍግ ሰው ራሱን ያዋርዳል ፤ የሚሰጥ ግን ይከብራል ። ድኽነቱን የሚገልጥ ክብሩን ያዋርዳል ። የሰነፍ ሰው መድኃኒቱ ነገሩን አለ ማብዛቱ ነው ፤ ልብ ትዕግሥትና አንደበት ፤ ጥበብን ገንዘብ ያደርጉ ዘንድ ።

ሲርበው የሚበላ ሰው መብሉ ይጣፍጠዋል ፤ (ይስማማዋል) ጤናም ይሆናዋል ፤ መተኛትም ልክ እንደዚሁ (እንደ መብሉ) ነው ።

ልጄ ሆይ ፤ ለሕግ የሚስማማው መልካም ሥራ መሥራት ነው። ነገር ግን ከሥራዎች ሁሉ ፈጣሪህን ማሰብንና መፍራቱን ምረጥ እግዚአብሔርን መፍራት የጥበብ መጀመሪያ ነው ። የጥበብ መጀመሪያ እግዚአብሔርን መፍራት ነውና ። (መዝ ፻፲)

ባለፈው ጊዜ በመከራ የተፈተነ ሰው ፤ በሚመጣው ጊዜ የሚሆነውን ፤ የሚደረገውንና የሚመጣውን ነገር ይናገራል። የዐዋቂ ሰው አንደበቱ በልቡ ውስጥ ነው ፤ የሰነፍ ሰው ልብ ግን በአንደበቱ ላይ ነው ። የልቡ ሕግ በምትፈጽምበት ጊዜ ከሕይወትህ የሚያሰናክልህ በኋላ የሚያስቆጭ ቁጣ ከመሄድ ተጠበቅ ፤ ተጠንቀቅ ።

ሀብት የምትገኘው ፤ ትዕግሥትን በማብዛትና በሁሉም ነገርህ መሰነን በማለት ነው ። ገልበትን መተማመን ግን ረብን ጥቅም የሌለው ደካማ ሰው ። (በማሰብ ፤ ባለው ቁመት ላይ ክንድን መጨመር የሚቻለው ሰው እንደሌለ ፤ እንዲሁም ባለው ሀብት ላይ አስቦ መጨመር የሚቻለው የለምና (ማቴ ፮ ፤ ፳፯)

የሰዎች አንደበት ሁለት ወገን ነው ፤ ይኸውም ለሚገድል መርዝ መሣርያ (ሥራይ) ሆኖ የሚያገለግል አንደበት አለ ። እንዲሁም የሚገድሉትን መርዞች ለማጥፋት (መፍትሔ ሥራይ በመሆንና የሚያገለግል አንደበት አለ ።

> አንደበት ክፉ ናት ዓቅም ግን የላትም ፤ እርሷ የሚገድል መርዝን የተሞላች ናት በርሷ እግዚአብሔርን እናመሰግነዋለን ፤ በሷም በእግዚአብሔር አርአያ የተፈጠረውን ሰው እንረግመዋለን ፤ (ያዕ ፤ ፫ ፤ ፱) ሞትና ሕይወት ያለ ከአንደበት ነው) ሲራክ ፤ ፲፰ ፤ ፳፩)

ልብ ፍጹም የሆነ እንደሆን መናገሩ ያነሰ ስሕተቱ የተቀነሰ ይሆናል።

ልጄ ! በከፍተኛ ሥፍራ ላይ መቀመጥን አትውደድ ። ካንተ የላቀና የከበረ ሰው በመጣ ጊዜ ተነሥ በምትባልበት ከፍተኛ ሥፍራ ከመቀመጥ ይልቅ ፤ ተነሥ በማትባልበት በዝቅተኛ ሥፍራ መቀመጥ ይሻልሃልና ፤ (ሉቃስ ፲፬ ፤ ፰ ፡ ፱ ።

፬ ነገሮች ከ፬ ነገሮች ጋር ይስማማሉ ። እነሱም ፤ ማስተዋል ከተጋድሎ ፤ መትጋት ከስምምነት ፤ ጨዋነት ከተግሣጽ ፤ የታወቀ ንባብ ከትርጓሜ ናቸው ። እነዚህ ፬ቱ ነገሮች በተገናኙ ጊዜ በነፍስና በሥጋ ይመሰላሉ ።

የዋሾ ሰው የጸጋነቱ ምልክት መሐላ ነው ፤ እርሱ ማል ሳይሉት ውሸቱን ሲጀምር ድርሶ ይምላል ። የዋሾ ሰው ምልክቱ ፤ መሐላ ነውና እንዲህ ከሆነ ፤ ከዋሾ ሰው ጋር ከመወዳጀት ተጠበቅ ። እንድትወዳጀው ቢያስገድድህም እንኳ (ያለ ቢል ፤ ቢምል ፤ ቢቀባጥር) አትመነው ። ብትወዳጀውም ወዳጅነትህ ከልብ እንዳልሆነ አትግለጥለት ። እርሱ ግን ምንም አንተ ብትወደው ከክፉ ጠባዩ አይመለስም ። ወዳጅነቱ ፤ አልፎ አልፎ መውደድ ፤ ደርሶ መጥላት እንደ መሆኑ ይፋለሳል እንጂ ጸንቶ አይኖርም ።

ተሹሞ መሻር ፤ ልብን ከማሳጣቱ በላይ ያስታልና ቀናተኛ ሰው ስለ ሹመት ሲል ፤ ባልበደለው ሰው ላይ ደርሶ ይበሳጫል ። ገንዘቡ ባል ሆነ ገንዘብም እንዲያው ይነፍጋል (ሀብታም ሲሰጥ ፤ የድኻ ሙ - - ያብጣል) እንዲሉ ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፤ እሰጥሃለሁ ብሎ ተስፋ መስጠት የታወቀ ደዌ ፤ ይሁን እንጂ መድኃኒቱም ቶሎ መስጠት ነው ፤ ማጥፋቱም (መከዳቱ) ተነገ ወዲያ እያሉ ማታለል ነው ። (ፈረንጆች) ተስፋ መስጠት ዕዳ ነው) ይላሉ ።

ልጄ ሆይ የሞተን ሰው አትውቀሰው አትክሰሰው ፤ በክፉ ነገርም ፤ ታንሣ ፤ መሬት ከፊትህ ለዘለዓለም ሰውራዋለችና ።

«በምትውሰው ምተልኝ ብለህ ዶስ አይበልህ ፣ ሁላችን እንደምንሞት አስብ (ሲራክ ፣ ፰ ፣ ፯) ሙት አይከሰስ ሰማይ ፣ አይታረስ» እንዲሉ

ኀደኛው በመከራ ሲፈተን የሚመካና የሚዘብት ሰው ፣ እርሱም በተመካበትና በዘበተበት መከራ ይፈተናል ፣ ይጨነቃል ። የዕብደት መጀመሪያ የቁጣ መጀመሪያ ሲሆን መጀመሪያው ቁጣ ነው ፣ ወይም ዕብደት የቁጣ መጀመሪያ ሲሆን ፍጻሜው ኃዘንና ትካዜ ነው ። (ንዴት አጭር ዕብደት ነው ተብሏል)።

ዕብድና ሰካራም አንድነት ይደሰታሉ ፣ የልባቸው መስታወት ኃዘንንና ዘለዓለማዊው ተድላ ደስታን ከማየት ዝኀልና ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፣ ቀለም ፤ ለተፈለገበት ጉዳይ ሁሉ ሳይለግም የሚላክ (የሚያገለግል) ነው ። እርሱ ፣ ቆም ሳለ የተቀመጠ ፣ እየሄደ ሳለ የቆመ ፣ ነጭነቱ ጥቁር ፣ ጥቁርነቱ ብሩህ የሆነ ነገር ነው ።

በዚህ ዓለም ሳላችሁ ሥራችሁ ሁሉ (በእግዚአብሔር ዘንድ) የተገለጠ ነውና በጐውን ሥራ ለመሥራት ተሽቀዳደሙ ፣ ለዚህ ለኃላፊው ዓለማችሁ እንደምትተጉለት ሁሉ ፣ ለማያልፈው ዓለማችሁም የምትተጉለት ሁኑ ።

ሰዎች ፣ ሰነፎች ቢሆኑ ነው እንጂ አይዋረዱም ነበር ቢበታተኑ ነው እንጂ አይሰነፉም ነበር ። ቢለያዩ ነው እንጂ አይበታተኑም ነበር። ቢጣሉ ነው እንጂ አይለያዩም ነበር ። እርስ በርሳቸው ቢቃኑ ነው እንጂ አይጣሉም ነበር ። እርስ በርሳቸው ቢተባበዩና አንዱ ባንዱ ላይ ቢኰራበት ነው እንጂ አይቃኑም ነበር ። እርስ በርሳቸው እየተዘባበቱ ነው እንጂ አይተባበዩም ነበር ።

ይህ ቃል ፣ የሰው የውርደቱ መጀመሪያ አንዱ ባንዱ ላይ መዘበት ሲሆን ፣ መጨረሻው ተበታትኖ መቅረት መሆኑን ይገልጻል) ።

ስለወዳጁ ራሱን አሳልፎ የሚሰጥ ሰው ፍጹም ነው ፣ ፍጹም ይባላል ። ይሁን እንጂ ምንም ፍጹም ቢሆን ፣ ሰው ስለሆነ ፣ በዚህ ዓለም እስካለ ድረስ ፣ የሚያመሰግነው ወዳጅ አይታጣለትም ፣ የሚነቅፈው ጠላት አይታጣበትም ።

ንጉሥን ችላ ከማለት የተነሣ በእሳት መቃጠል ይመጣል ። ወንድሞችንም መናቅና ማቃለል መሰደብን ያስከትላል ። በፍርድ ጊዜ መረዳት የበጐነት ሥራ ነው ።

፭ ነገሮች ፣ ከ፭ ነገሮች ጋር አይስማሙም ። እነሱም ፣ ክቡር ከወራዳ ፣ ፀዋቂ ከሰነፍ ፣ ልበ ቅን ከዕብሪተኛ ፣ ደገኛ ከኃጢአተኛ ጋር በምንም ፣ አይገናኙም ፣ አይስማሙም ።

እግዚአብሔር የሚጠላቸው አምስት ነገሮች አሉ ። እነሱም ፣ ትዕቢተኛ ዓይን ፣ ነገረ ሠሪ አንደበት ፣ ደም አፍሳሽ እጅ ፣ ሸንጋይ ትታላይ ልብ ፣ አሳብ ክፉ ሐሊና ናቸው ።

ለመመልከቻ ክፉ ሥራን ለመሥራት የሚችል ሰው ፣ ሐሰተኛ ነው ፣ ሐሰተኛና ነገረ ሠሪ የሆነ ሰው ፣ ክፉ ለማድረግ በሐሰት በመመስከር ይችላል ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ፣ ዓለም የትምህርትና የተግሣጽ ቦታ ናት ፣ እሷ ፀዋቂውን ትመክረዋለች ትገሥጸዋለች ፣ ምክሯንና ተግሣጽዋን የተቀበለውን ትጠብቀዋለች ።

እሷ ፣ ኃጢአትን ከማድረግ በመመለስ ፣ የሚበጀውን ሥራ ለመሥራት እሺ በጀ ብለው ለሚታዘዙ ሰዎች የንስሐ ቦታ ናት ። እርሷ ዓመፀኞችን የምታስቀጣ ፣ በክፉ አድራጊዎች ላይ የሞት ፍርድን የምታስፈርድ ናት ።

ጻድቃኖች ፣ ተኙተው ሳሉ (ሞተው ሳሉ) (በጠፈር ላይ ሆነው ቢያበሩ) እንደሚያስደስቱ ከዋክብቶች ናቸው ። (ዕብ - ፲፪ ፣ ፩) ።

የነፍስ መከራዋ ዓለምንና ሹመትን መሻት ነው ። ነገር ግን ፣ ሹመቱ በማይገባ መንገድ የሆነ እንደሆነ ቅጣቱ ታመጣለች ፣ ቅናት ሽሽትን ትወልዳለች ፣ ሐሰት ሐሜትን ትወልዳለች ፣ ሐሜት ጥልን ትወልዳለች ፣ ጥል ግፍን ይወልዳል ፣ ግፍ መግደልን ይወልዳል ፣ መግደልም መገደልን ይወልድና ከዚህ በኋላ የተሠራውን ሥራ ሁሉ ተመልሶ ያበላሸዋል ያጠፋዋልም ።

«መሻት ፀንሳች እንደሆነ ኃጢአትን ትወልዳለች ፣ ኃጢአትም ባማበር ከተፈጸመች ሞትን ትወልዳለች (ያዕ ፣ ፩ ፣ ፲፭) ። »

ሹመት ፣ በሚገባ መንገድ የሆነ እንደሆነ ግን ፣ ፍቅርን ፣ ስምምነትን መስጠትን እውነት መናገርን ትወልዳለች ። የሹመት አረፋፈግ እንደዚህ የሆነ እንደሆነ ሕግ ትጸናለች ፣ ዓለም ትታነጻለች ። ይኸውም የጠባዮች መስማማት ነው ፣ ወይም የጠባዮች መስማማት ይህ ነው ።

ከፈላስፎች አንዱ እንዲህ አለ ። ያልበህን ምሥጢር ለማንም አትናገር ሹመትህንም ከፍ ከፍ በማድረግ አታጋንን ፣ ማለት ቢትሸም እታይ እታይ አትበል ። ሹመትን ከፍ ከፍ ማድረግ (እታይ እታይ ማለት) መኳንንቱን አንዱን ከአንዱ እያጣላቸውምና ፣ በመካከላቸውም መቃቃርንና መሸነጋገልን ይወልዳልና ።

«አለቃ ሲያደርጉህ አትታበይ ፡ ከነሱ እንዳንዱ ሁን እንጂ ፡ ሲያዝኑ እዘን ፡ ሲቀመጡ ተቀመጥ» (ሲራክ ፴፪ ፡ ፴፩)

እማከሩኝ ባልኻቸውም ጊዜ የልብህን ምሥጢር ያውቁ ዘንድ አታስናብታቸው ፡ ባማከሩህም ጊዜ የእገሌ ምክር መልካም ነው ፡ የእገሌ ምክር ግን መጥፎ ነው አትበላቸው ። ዳግመኛም ይህንን ምክር የመከረኝ እገሌ ነው አትበላቸው።ነገር ግን አንተ የሁሉንም ምክራቸውን ሰምተህ ስታበቃ በልብህ አኑረውና ኋላ ለራስህ የሚሻለውንና የሚበጀውን አስተውለህ አድርግ ።

አማክሩኝ ማለትን ትቶ ያለ ምክር በመቸኮል የሚሠራ ሰው ፡ ስሕተቱ ከታየና ከተገለጸ በኋላ የሠራው ሥራ ፈጥኖ ይበላሽበታል ።

ሕግ አፍራሽ የሆነ ሰው ተቃራኒ (ተቃዋሚ) ነው ፡ ተቃራኒ ይባላል ። ልጄ ሆይ ፡ ልትናገር ከወደድኸ ልትናገረውና ልትለው ያሰብከውን አስቀድመህ ዕወቀው (መርምረው) የሚያስነቅፍህ መሆኑንና አለመሆኑን ካወቅኸውና ከተረዳኸው በኋላ ቀና መስሎ የታየህን ተናገር ፡ የሚያስነቅፍህ ሆኖ ያገኘኸውን ተወው ። (ያምርብኛል ብሎ ከመናገር ያከፋብኛል ብሎ አለመናገር ይሻላልና) ።

<u>አፍላጦን ፡</u> ፍጥረቱን ሁሉ በይቅርታውና በቸርነቱ ዐደባባይ የገለጠ እግዚአብሔርን አመስግኑት ፡ አለ ። ዳግመኛም ጤንነት በብዙ ሀብትና በሹመት አይገኝም ፡ ድኾችም ያገኙታል ብሏል ።

(ይህም ማለት ጤንነት በተለይ የእግዚአብሔር ስጦታ ነው እንጂ በሀብት በሹመት የሚሸጥ የሚለወጥ አይደለም ማለቱ ነው) ።

ክፉውንና በጎውን የማወቅ ባሕርይ ለሰው ሁሉ የታደለች ሀብት ናት ፡ በሰው ሁሉ ዘንድ ትገኛለች ። እንዲህ ከሆነ ፡ የማይረባችሁንና የማይጠቅማችሁን ነገር ሁሉ ከልባችሁ አስወግዱ (አርቁ) ።

እነሆ በዚህ ዓለም ሳላችሁ በወድያኛው ዓለም የሚበጃችሁን መልካም ሥራ የምታውቁበትን ዕውቀት በባሕርያችሁ ውስጥ አዘጋጅቶላችኋል ።

እግዚአብሔር ፡ በመካከላችሁ ጠብ ክርክር መፋጀት ይወለድ ዘንድ ክፉውንም ሆነ በጎውን ሥራ ስትሠሩ ዝም ብሎ የሚያያችሁ ምን ይመስላችኋል ? ክፉውንና በጎውን የምታውቁበትን ዕውቀት በባሕርያችሁ ውስጥ አዘጋጅቶላችሁ ስላለ አይደለምን ።

እጅህን እፈቀድከው ታገባ ዘንድ እነሆ እሳትንና ወኃን አቅርቦልሃል ማለት የወደድከውን ትሠራ ዘንድ ክፉንና በጐን ለይቶ የሚያውቅ የአእምሮ ነፃነት ሰጥቶሃል ። (ሲራክ ፡ ፲፭ ፡ ፲፮)

እንኪያስ ፡ ከሁሉ አስቀድማችሁ ጥበብንና ዕውቀትን እሹ ፡ የነፍስ ምግቧ ጥበብና ዕውቀት ነውና ። ሕሊናችሁ ፡ ልብላ ልጠጣ ወደ ማለትና ይህንንም ወደ መሳሰለው ዝንባሌ ያዘነበለ አይሁን ። እነዚህ ነገሮች የሥጋና የደም ተግባሮች ናቸውና ።

ከሥጋ ነፍስ ትከብራለችና ሐሳባችሁንና ፍላጎታችሁን ወደሚከብረው ወደ ነፍስ ፈቃድ አዘንብሉ እንጂ ወደሚያንሰው ወደ ሥጋ ፈቃድ አታዘንብሉ ። የምትኖሩበትን ዓለም ምረጡ እንጂ ተለይታችሁ የሚቀረውን ኃላፊውን ዓለም አትምረጡ ። (፪ ቆሮ ፡ ፭ ፡ ፮) ።

ንጉሥን የሚቃወም ሰው ፡ ተወልዶ ወድያው እንደሚሞት ሕፃን ልጅ ይሞታል ።

«ለንጉሥ እንገዛም ያሉ በራሳቸው ላይ የሞት ፍርድን ያመጣሉ» (ሮሜ ፲፫ ፡ ፪)

እንዲሁም ዓለም (አጥብቆ) የሚወዳት ሰው ሳያልፍለት እንደተቸገረ ይሞታል ። በተሰጠው ዕድሉ ተመስግኖ ብሎ የሚኖር ግን ሳይቸገር ሀብታም እንደሆነ ይሞታል ።

ምዕራፍ ፳፭ ።

<u>ፈላስፋው አርስጣጣሊስ ፡ ወደ እስክንድር ንጉሥ ከላካቸው አንዳንድ ነገሮች</u>

ፈትልን ፈትላ ማጉን በ፯ ማዕዘን ዓለም ከዘረጋች ትሩፋትህ (ገናናነትህ) የተነሣ እደንቃለሁ ። እቢም የጥረች ናት እንጂ አዲስ አይደለችም ።

ሕግ ሲሠሩበት ነው እንጂ ካልሠሩበት ሕግ አይደለም ። ሕግ ፡ ቢያዙበትና በዝግታ በትሕትና ቢያጣጥሙት ነው እንጂ ፡ ማለት ሲበድሉ ካልተፈረዱበት ፡ ሳይበድሉ ካልተ ፈረዱለት ሕግ ፡ ሕግ መሆኑን የሚያውቀው የለም ።

ልጄ ሆይ የማይሞተውን ኗሪ መታሰቢያን ገንዘብ ታደርግ ዘንድ ተጣጣር ። በሰዎቹ ፍጹም ፍቅርን ዝራ (ማለት ወዳጅና ተወዳጅ ሁን) የማይሞት መታሰቢያም ገንዘብ ማድረግ ማለት ይኸው ነው፡ከሰዎች ሁሉ ጋር ከመፋቀር የበለጠ መታሰቢያ የለም ።

ጤናማ ሰው ርቦት ሳለ ቢበላ መብሉ እንደሚጣፍጠው ፡ እንዲሁም ጥበብና ተግሣፅ ለአስተዋዮችና ለብልሆች ሰዎች ይጣፍጣቸዋል ።

የሕሊና ፍትወት (መሻት) ልብን ካሸነፈቻት፣ የመልኳን ውበት (ብጕ ዕውቀቷን) ወደ መጥፎነት ትለውጠዋለች ጥልቅ ወደ ሆነው ገደ ልም ታገባቻለች ። እንዲሁም ቀናውን ፍርድ ወደ ዓመፅ ፣ ልብን ወደ መሸንገል ተግሣጽን ወደ ትምክህት ንጽሕናን ወደ ዝሙት በጐነትን ወደጠማማነት ፤ ልግስናን ወደ ንፍገት ደግነትን ወደ ክፋት ትለውጣ ቸቀለች ።

ልብ ፣ ፍትወትን ካሸነፈቻት ግን ፣ ክፋትን ወደ በጐነት ፣ ድንቁር ናን ወደ ጥበብ ፣ ሽንገላን ወደ ቅንነት ፣ ዝሙትን ወደ ንጽሕና ቱለው ጣለች ። ደግሞም ይህን የመሳሰለውን ነገር ሁሉ እንደዚሁ ከበጐነት ወደ ክፉነት ትለዋውጣለች ። ብልህና አስተዋይ የሆነ ሰው ግን ከዚህ ሁሉ ይድና ል። ዓለማዊውንና ሰማያዊውን ተግባር ሁለቱን አጣምሮ የያዘ ሲጣ፣ እውነተኛው ነገር ሲያስገድደው ዓለማዊውን ትቶ ሰማያዊውን ይጠብቃል ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፣ ኃዘን በተጋጠመን ጊዜ አንዘን ፣ የምናዝንበ ትንስ ጊዜ ክፉውን ሥራ የምትሠራበት ጊዜ ነው ፤ (የዚያን ጊዜ ልናዝን ይገባናል (የዚያን ጊዜ እንዘን) ።

የክፉ ሰዎች መከበርና ሀብታም መሆን ፣ ሰነፎችንና የዋሆችን ሰዎችቱ ያሳዝናቸዋል ። ዐዋቂና አስተዋይ ግን ኃዘኑን በሥራ ያስወግዳል፣ ከጠቢቱ ተሰንዝሮ ከመጣበትም ችግርና ጭንቀት በሆነው ልቡ ተጽና ንቶ ኃዘኑን ለማስወገድ ይጣጣራል ። (አፅቹለኝ ብሎ እግዚአብሔርን ይለ ምነዋል።

ባለቤቱ ኃዘኑ ከልዑል እግዚአብሔር ታዝዞ ቢመጣበት ግን ፣ (ማቴ ፳፬ ፡ ፲፫) ይቅር እስኪለው ድረስ ትዕግሥትን ገንዘብ ያደርጋል ፣ እንደ ሕሊና ፣ ሲይዙት እንደሚጣበቅ ፣ ሲለቁት እንደ ሚበተን (ሰፍነግ) እንደ መጫ ዓይነት ያለ ነውና ፣ ሕሊናው ቅን የሆነለት ሰው በጐው ሥራ ይያ ዝለታል ። ሕሊናው መጥፎ (ወጭ -ወራጅ) የሆነበት ግን በጐ ሥራው ይበተንበታል እንጂ አይያዝለትም ። ማጽናትና መጠበቅ የሕሊና መር ጋት ነውና ።

ሰው ሲባል ፣ መለየየትና መዋሐድ ካላቸው ከነፍስና ከሥጋ የተ ፈጠረ ነው ፣ የጠባዮች መዋሐድ ወደፈጣሪዋ በምታቀርባት ገንዘብ ሥጋ ለነፍስ እሽ በጁ ብላ ስትታዘዝ ነው ። ሴላይቱ የደመ ነፍስ ጠባይ ግዓ የሥጋን ጠባይ ትከተላለች ። ለሥጋ ፍትወቶችና ለጣዕምጅም ትገ ዛለች ።

ለሥጋችን ጥቅም ይሆን ያሀል የምንጓጓና የምንተጋ ከሆነ ፣ ይኸ ውም ፣ የማይረባን የማይጠቅመን ነው (ትቺ) ፣ እስከ ዘለዓለሙ ኗሪ ለሆና ለነፍሳችን ጥቅምማ የማንተጋ ከቶ ስለ ምን ነው ? ፣ ምክንያቱስ ከቶ ምን ይሆን ? ።

የሚታየው ዓለም ኃላፊ ፣ የማይታየው ዓለም ግን ባለማለፍ አንቶ የሚኖር ስለ ሆነ የማይታየውን ነው እንጂ የሚታየውን ዓለም ተስፋ አናደርገውም (፪ ቆር ፬ ፡ ፲፰)

<u>ፈላስፋው አርስጣጣሊስ</u> ፣ በሚሞትበት ጊዜ እንዲህ አለ ፣ እኔ ወደ ዚህ ዓለም ስለ ፈቃዴ እንደመጣሁና አል ውድ በግድ ከዚ የምወጣ መሆኔን ነው እንጂ ሌላ የምላችሁ ነገር የለም ። ይኸውም ከዚሁ እሁን ካለኝ ዕውቀት የበለጠ ዕውቀትን ገንዘብ ሳላደርግ ፣ ከዚህችው ዓለም አላውድ በግድ ተለይቼ መሄዴን እንጂ ሌላ የማውቀው የለኝም ።

ጨረቃ ፣ ብርሃኗን ከፀሐይ እንደምትቀበል ፣ ሥጋም ሕይወትን ከነፍስ ትቀበላለች ። (ጨረቃ ብርሃኗን ከፀሐይ ትቀበለዋለች ብሎ መጀ መሪያ ያስተማረ ፈላስፋ ፒታጎርስ የተባለ ግሪካዊ ፈላስፋ ነው ይላሉ) ። ነፍሳዊ ሕሊና ፣ ለራሷ የራሷን ሥራ ትፈልጋለች ። እንዲሁም ነፍሳዊ ፈቃድ የራሷን ትሻለችና ፣ እኛ ተመሪዎች እንደመሆናችን መጠን ፣ የነ ፍሳችን ዕውቀት ፣ ፈጣሪ በፍጡራት ወደሚታጠቅበት ዕውቀት ትመ ራናለች ።

«ዓለም ከተፈጠረ ጀምሮ ታይቶ የማያውቅ እግዚአብሔር በፍጥረቱ (ሥነ ፍጥ ረትን በመመርመር) ይታወቃል» (ሮሜ ፣ ፩ ፣ ፳)

ሰዎች ፣ የዓቅማቸው ዕውቀት ወይም የዕውቀታቸው ዓቅም ፣ እስከ ደረሰበትና እስከተቻለው ድረስ ፣ እንደኛ ያለውን ሰው ስለ መልከ መልካምነቱ ያመሰግኑታል ፣ ስለ መልከ - ጥፉነቱም ያከፋፉታል ፣ ነገር ግን ፣ አፍአዊ መልኩን እንጂ ውስጣዊ ስንፍናውን አያውቁም ። በነሱ ዘንድ ፣ መልከ - መልካሙ ፣ ሰነፍ ዐላዋቂ ሲሆን ፣ ብልህ ዐዋቂ ነውና ። እንዲሁም ፣ መልከ - ጥፉው ፣ ብልህ ዐዋቂ ሲሆን ፣ በነሱ ዘንድ ዐላዋቂ ሰነፍ ነውና ።

ፈላስፎች ግን ፣ የሰው ውሳጣዊ ልቡን ያውቃሉና ፣ ብልሁን ከሰ ነፍ ፣ ሰነፉን ከብልህ ለይተው ያውቁታል ።

«የኤልያብን መልክ አትይ ፣ እግዚአብሔር ፣ ልብን ነው የሚያይ እንጂ የመልክን ማማር አያይምና» (፩ ፣ ነገ ፣ ፲፮ ፣ ፯)

መጥፎ ጠባይ ፣ ነፍስን ያወካታል ። ብልህ ሰው ግን በጠባዩ ፍጹም ነው ፣ ፍጹም ይሆናል ። ተፈራራጆዎችና ተከራካሪዎች ያሏትን አገር

ስሕተት አያገኛትም ። ክፋት ብቻ ሲሆን ግን ፈጽሞ በጐነትን ማጣት ነው ።

የነፍስ ጤናዋ ጥበብን ገንዘብ ማድረግ ፣ ደዌዋም ድንቁርና ነው ። ሕይወቷ በእውነተኛው ነገርና በንጽሕና ጸንታ ፈጣሪዋን ማወቅና ወደ ርሱ መቅረቧ ሲሆን ፣ ሞቷ ደግሞ ኃጢአትን እየሠራች እሱን አለመማ ለዷ ከሱ መራቋና መለየቷ ነው ።

ነፍስ በጌታ ፣ ሥጋ በሎሌ ይመሰላል ። እንዲሁም ልብ ፣ ክብር ምስጋና ለርሱ ይሁንና በፈጣሪ ይመሰላል ። አእምሮና ልቡና ኃጢአት እንዳትሠራና ክፉ ሥራ እንዳታደርግ ነፍስን ይመክሯታል ፣ ይገሥጾ ዋታል ፣ ምክራቸውንና ተግሣጻቸውን ባትቀበላቸውም እንኳ መበሳጨት የለባቸውምና አይለዩዋትም ። ነገር ግን ፣ በጐ ሥራን ለመሥራት እንድትችል ፡ በጐ ሥራ ለመሥራት የምትችልበትን አጋጣሚ ጊዜ ያመለክቷታል ።

ፍጹምዋ ነፍስ ፣ ኃዘንና ተድላ - ደስታን ያሸነፈችና በጣም የከበረች ናት፣ፍጹም የሆ ነች ነፍስ ፣ እነዚህን ሁለቱን ነገሮች ትመለከታቸዋለች ማለት በኃዘን አትለወጥም ፣ በተድላ ደስታ አትማረከም ። ሁለቱም ድል አይነሡዋትም ።

ዓመፀኛና ቀናተኛ ሰው ፣ ሰነፍ ነው (ሳይጽሩ ሳይግሩ በማመፅና በመ ቅናት የሚከበር ይመስለዋል) ። አእምሮ ፣ የተዘነጋውን ያስታው ሳል ፣ ትምህርት ፣ ከዚህ ቀደም በልብ ያልተቀረጸውን የነገር ስልታ -ስል ት ይገልጻል ። (ጨረቃ ብርሃንን ከፀሐይ እንደምትቀበል ፣ ልብም ዕው ቀትን ከትምህርት ይቀበላል) ።

መሻት ፣ ከምክር ይልቅ እጅግ ወደኛ የቀረበች ናት ። መሻት ፣ ሕፃን ልጅ ሲወለድ አብራው ትወለዳለች ። ዕውቀትና ምክር ግን ከተወ ለደን ጀምረው በዕድሜ ብዛት ካልሆነ ፣ በባሕርያችን ፍጹማን አይሆ ኑም ። ስለዚህ መሻት ፣ ከባሕርያችን ጋር የተዋሐደች በኛ ዘንድ የተወ ደደች ፣ ከኛ ጋር ስትወጣ ስትወርድ የምትኖር አብሮ - አደጋችን ናት ። (ለምሳሌ ፣ ልጅ እንደ ተወለደ ወድያው የናቱ ጡት ያለበትን ዐውቆ ይዳብሳል) ።

<u>ፈላስፋ ፣ እንዲህ አለ ፣</u> መንፈሳዊ ፍቅር ጽኑ ናትና መለወጥ መገ ላበጥ ፣ መቃወስ መፋለስ የለበትም ። ሥጋዊ ፍቅር ግን ትለወጣለች ትፋለሳለች ።

የማታዝን ነፍስ አትጋደልም፣ ያልተጋደለም አያሸንፍም ፤ ያላሸ ነፈ ደግሞ «ለሞት እስክትደርስ ድረስ የታመንክ ሁን ፣ የሕይወት አክ ሊልን እሰጥሃለሁ » ፣ ብሎ ለጻድቃኖች ያናገረውን የተስፋ አክሊል አያ ገኝም (ራዕይ ፪ ፣ ፲) ።

ፍጹምነቶች ወይም ፍጹም የሚያደርጉ ነገሮች ሁለት ናቸው ። እነሱም በጐነትና እውነተኛነት ናቸው ።

ጾም ልብላ ልብላ የማትለኝ የደመ ነፍስ ልጓም ናት ጸሎት የቁጡና የብስጭተኛ ነፍስ ልጓም ናት ። (እንዲሁም ፣ ጾም የጸሎቶች እናቷ ፣ ለእርምም እኅቷ ፣ ለምግባር ለትሩፋት ሁሉ መሠረት ሆና ተብ ላለች) ።

<u>ከፈላስፎች አንዱ ፣ እንዲህ አለ ፣</u> በሚሠራውና በሚደረገው ነገር ሁሉ ፣ ሰውን ለማስደሰት ከሚፈጽምዋቸው ከምስቱ ነገሮች የበ ለጠ ርዳታ የለም ። እንዲሁም ፣ በእግዚአብሔር አምሳልና አርአያ የተ ፈጠሩትን ሰዎች ሲንቁዋቸው ፣ ሲያዋርዱዋቸውና ዕብድ ዕብድ ሲሉ ዋቸው እንደ ማየት ፣ እንዲሁም ፣ ሌሎች ዋነኞች መሳደብንና መናቅ መቃለልን ሰምተው ሲያምኑና ቸል ሲሉዋቸው እንደማየት የሚያሳዝን ማሳዘን የለም ።

> « ሥዕሉን አይቶ ሥዕሉን መንቀፍ ሰዓሊውን ሕንጻውን አይቶ ሕንጻውን መን ቀፍ አናጢውን መንቀፍ እንደሆነ ፣ ፍጡራንን አይቶ መንቀፍ ፈጣሪውን መን ቀፍ ነውና »

<u>ሦስት ነገሮች የተባሉ ፣</u> አንደኛው ሰፍጡራን ሁሉ ፈጣሪ እንዳላ ቸው ማወቅ ነው ። ሁለተኛው ፣ እነሱም (ሥጋዊ ሀብቶች) ከፀዋቲነት ፣ ከከሃሊነትና ከመጋቢነቱ ሥልጣን በታች ናቸውና ፣ ሲበድሉዋቸው ፍዳን በማምጣት ፣ ሲያስደስቷቸው ዋጋን በመስጠት ፣ በማናቸውም ቸል እንደ ማይል ማወቅና መረዳት ነው ።

ሦስተኛ ፈጣሪውን የሚያሳዝንና የእግዚአብሔር ወገን የሆኑትን ሰዎች አክብሮ የማይቀበል ከመሆኑም በላይ ሰዎቹን ሲበድላቸው ፣ ለእግዚአብሔር መሥዋዕትን እንደማቅረብ ሆኖ የሚታየው ሰው ፣ ር ሱና ሥራው በእግዚአብሔር ዘንድ የተጠሉና የተናቁ መሆናቸውን ማወቅና መረዳት ነው ።

እኛንተን የገደለ ሁሉ ለእግዚአብሔር መሥዋዕትን የሚያቀርብ የሚ መስልበት ሰዓት ትመጣለች ። (ዮሐ ፣ ፲፮ ፣ ፪) ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፤ ልጅ ሆይ ፤ ቁጣህ በባልንጀራህ ላይ በተነሣ ጊዜ ፤ ፈጣሪህን እንደበደልኸ አስታውስ ። ባልንጀራህን አንተን ከበደለበት በደል ይልቅ ያንተ በደል እንዲበልጥ አስብ ። የቁጣህን እሳት እግዚአብሔርን በማሰብና በጐ ሥራን በመሥራት ተበቀለው ፤ ዕዳ - ደብዳቤህን እንዲደመስስልህና ፤ ኃጢአትህ እንዲሰረይልህ የቁጣህን በር በእንደዚህ ያለ አኳኋን ዝጋው ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፤ መቻል ፤ ሁለት እግር ባለው ዓይነስውር ፤ ማድረግ ፤ ሁለት ዓይን ባለው በሚያይ መፃጉዕ (ሰላል) ይመስላሉ ። ሁለቱ ከተስማሙ ዕውሩ የሚያየውን መፃጉዑን ይሸከመውና አንካሳውና ዕውሩ ሁለቱ ፤ ሁለት ዓይን ኑሮት እንደሚያይና ፤ ሁለት እግር ኑሮት እንደሚሄድ እንዳንድ አካለ ሙሉ የሆነ ሰው ይሆናሉ ።

አንድ አታክልት የነበረው ባለጸጋ ፤ የወይኑ ጠባቂ አድርጓቸው ባለ ዕውሩና እግር አንካሳው ዓይን ሆነው የወይኑን ፍሬ ስለ በሉበት ፤ የሚከተለውን ጎት ቅኔ ተቀኘባቸው ይባላል ።

«ሐንካሴ በእግሬ ዕውር ጾረ »
«የዕውርኒ በዓይኑ ሐንካስ ነጸረ»
«ወበክልኤሆሙ ወይንየ ተመዝበረ »

ዕውሩና አንካሳው ፤ እርስ - በርሳቸው ከተጣሉና ካልተስማሙ ግን መፃጉዑ ዓይን ኑሮት ቢያይ በማየቱ ፤ ዕውሩ ፤ እግር ኑሮት በእግሩ ቢሄድ በመሄዱ ፤ ሁለቱ አይረቡም ፤ አይጠቅሙም ከንቱ ናቸው ።

ድኻውም የመረዳዳትና የመተጋገዝ ምሳሌ ነው ። መረዳዳት ማለት ባለጸጋው ገንዘቡን ፤ ድኻው ጉልበቱ ፤ ሲረዳዱ ነው ። ይህ ፤ ሥጋዊ መረዳዳት ይባላል ፤ ደግሞም ፤ ሀብታም በመስጠቱ ፤ ድኻ በጸሎቱ ቢረዳዱ መንፈሳዊ መተጋገዝ ይባላል ።

ድኻና ባለጸጋ ይገናኛሉ፤ (ድኻው ባለሀብቱ ባለጸጋው በመመጽወት) ሁለቱንም የፈጠረ እግዚአብሔር ነው ፤ (ድኻው ለባለጸጋው ሲጸልይለት ፤ ባለጸጋው ለድኻው ሲመጸውትለት) (ምሳሌ ፳፪ ፡ ፪) ።

ከእግዚአብሔር የተሰጠህን ሀብት አሳንሰህና አቃለህ አትይ ፤ ካንተው ሀብት የባልንጀራህን ሀብት አታብልጥ ። (በባልጀራህ ሀብትና ዕድል አትቅና)።

ምንም ድኻ ቢሆን ከድኻ የሚገኘውን ምክር አትናቅ አታቃልል፤ ዝቅልቅ ባሕር ውስጥ ያወጣው ሰው ድኻ ስለሆነ ፤ የወጣውን ዕንቁ ባሕርይ (ሉል) አይንቁትም አያቃልሉትምና ።

«ድኻ በዕውቀቱ ይከብራል ፤ በምኩራቦቱም መካከል ይቀመጣል ፤ ከሁሉ ንብ ታንሳለች ፍሬዋ ግን ከሁሉ ይጣፍጣል» (ሲራክ ፲፩ ፤ ፩ - ፫) ስለዚህም ሁሉ ቱበን ኃጢአተኛ ነው ብለህ የነገረህንና ያስተማረህን አትናቅ ፤ ቸል አትበል ፤ የተለጠው ሥልጣን ከኃጢአት ወይም ሽምቅ (ማቴ ፤ ፳፫ ፡ ፪ - ፬) (ያንቱ ድኻ ፤ በርሱ እንዳይረባው ፤ የርሱም ኃጢአት አንተን አይጎዳህምና)።

ትምህርቱና ዕውቀቱ የበዛ ሰው ብልህ ዐዋቂ አይባልም ፤ ብልህ ዐዋቂ የሚባለው ስ በተማረው ትምህርቱና በተሰጠው ዕውቀቱ ጥቅም ያገኘና ያስገኘ ማለት ራሱን ጠቅሞ ሌላውን የሚጠቅም ነው ።

«ተምሮ ያማያስተምሩት ትምህርት እንደተቀበረ ወርቅ ነው ፤ የተቀበረን ወርቅ አውጥቶ ለልብስና ለቀለብ ካላደረጉት የተማሩትንስ ትምህርት ካላስተማሩት የሁለቱ ጥቅምነታቸው ምንድር ነው ? እንዲያውም ተምሮ ከማያስተምር መምህር ያልተማረ ሰው ይሻላል» ሲራክ (፳ ፤ ፴ - ፴፩

ከፈላስፎች አንዱ እንዲህ አለ ፤ ዕድል የልብ ማሰሪያ ነው ። ነገር ግን ፤ ልብ ያለንጽሕና ፤ መጠበቅ ያለ ጭብጥና ያለ ምክር ፤ መመካት ያለ ጉልበት ፤ መልክ ያለ ደም ግባት ተድላ ደስታ ያለጸጥታ ሳይመክሩ ሳይገሥጹ ዘመዴ ዘመዴ ማለት ሹመት ያለትሕትና ፤ ሳይሰጡ እሰጣለሁ ብሎ ተስፋ መስጠት ይህ ሁሉ አይረባም ፤ አይጠቅምም፤ በሚገባ ካልሆነ በማይገባ የሚሠራ ሥራ ሁሉ አይረባም ። (ለዋሬ) የለውም ፍሬ ለአበባ የለው ገለባ)እንዲሉ፤ኃጢአት መሥራቱ ድል የነሳቸው ሰው ስልሁ እሱን ብቻ እንጂ ሌላውን ነገር አያሳያትም።ሰውየው፣በቀይ በአረንጓዴ በብዙ ኅብረ-ቀለም ዓይነት የተሠራ ብርሌን በመመልከት እንደሚፋዘዝ ሰው እሱን እሱን (ኃጢአት መሥራት) ብቻ ይመለከታል ። ይህ እንደዚህ ያለ ሰው ፤ በዚሁ ነገር ሁሉን ያያል ። በፍትወት የሰከረ ፤ በኃጢአት የተማረከም ነው ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፤ ዕውቀት (አእምሮ) ገንዘብ ሳደረጋት ሰው የማታልቅ ድልብ ናት ፤ እሷንም በመቆራኘት ጸንቶ የሚኖረውን ትጠብቀዋለች ።

በባለጸጎች ሀብት መወያየት ፣ ድኃን በድኸነቱ ላይ ድኸነትንትጨምርበታልኛ ፤ የማይገኘውን ሕይወት (ሀብት) ታገኛለህ እያለች ተስፋ ትሰጠውና የማያገኘውመሆኑን ከተረዳ በኋላ የባሰ ኃዘንና ብስጭትን ታመጣበታለች ።

የዐዋቂዎች የፈላስፎች ታሪክና ዝና ሲነገር መስማት ግን የማያልፈውን ኗሪ ሀብት ታተርፍለታለች ፤ በሕይወት እስካለም ድረስ አብራው ትኖራለች ፤ ማንም ሊወስድበት የማይችል ነፃ ገንዘቡ ናት ፤ ለፍትወትና ለቁጣ ከመገዛትም ነፃ የሚያወጣት ናት ፤ የቀረው አፍአዊ ሀብት ሲለይ ፤ ጥበብ ግን በሞት ካልሆነ አይለይምና (፩ ቆሮ፣ ፲፫፣ ፰)

ሰው ሽማግሌ የሚባለው ስለ ሽበቱና ስለ ዕድሜው ርዝማኔ አይደለም ፡ ሽማግሌ የሚያሰኘውስ፣ ከልቡ የማስተዋልና የዕውቀት ብልጫታ ሲታይበት ነው ። ካላዋቂ ሽማግሌ ብልህና አስተዋይ ወጣት ይሻላል የተባለም ስለዚህ ነው ።

ሰውን ፡ በሌለበት ሞያ አታመስግነው ፡ (አታሞጋግሰው) ፡ ይህ ባንተ አፍ መመስገኑ በእውነት ሙያ ያለው መስሎት እንዳይመካ ። አንተም ሙያ ሳይኖረው ባለሞያ አስመስለህ ስላመሰገንከው ጉድለት ይሆንብሃል ፡ እንዲያውም ፡ ሙያ የሌለበትን ሰው ባለሙያ አስመስሎ ማመስገን ከስድብ ይቈጠራል ።

ሰው ፡ ምንም እንኳ በመልክ መልካምነቱና በጽዳቱ የሚተማመን ቢሆን፡ምናልባት ከፊቱ ላይ አንዳች አስነቃፊ ነገር እንዳይገኝበት ፊቱን በመስተዋት መመልከት ይገባዋል ።

መልኩ መጥፎ ቢሆንም ቅሉ ፡ በመልክ መጥፎነት ላይ የባሰ አስቀያሚ ነገር እንዳይገኝበት ፊቱን በመስተዋት ማየት ያስፈልገዋል። ይህም ማለት ፡ ሰው ምንም እንኳ ምግባሩ መልካም በመሆኑ ቢተማመን ጥቂትስ እንኳ ጉድለት እንዳይገኝበት ምግባረ መልካምነቱን በሐሳቡ መመልከት ይገባዋል ።

«በሐሳብ እየተዘዋወረ የማይመለከት ሰው ፡ ዓይን በሌለው ሰው ላይ እንደ ተሰካ መነጽር ነው» አንድ ሊቅ

መስተዋት ማለት ፡ ሰዎች የሚመለከቱት የሰው ጠባይ ማለት ነው ፡ (ይህም ማለት ሰው በአስተዋይነት መስተዋቱ የገዛ ጠባዩን መርምሮ ማረም ያስፈልገዋል ማለት ነው) ።

ምዕራፍ ፳፮ ።

ወዳጅነትህን ለወዳጆችህ ግለጥላቸው ፡ እንዲሁም ጠላትነትህን ለጠላቶችህ (ግለጥባቸው) ። ከተሰወረ ፍቅር የነላ ጠብ ይሻላልና (ተግ ፡ ፳፯ ፡ ፭) ።

«ጥል ለጠፋ እንጂ ፍቅር ለጠፋ አላሳዝንም» እንዳሉ (አዝማች ምራጭ)

ልጄ ! ልጆችህን ከመሥራትና ከመቅጣት አትቦዝን ፡ (ችላ አትበል) እነሱ ከዘመንህ ሌላ ለሆነ ዘመን የተፈጠሩ ናቸውና ማለት የዛሬ አበባ የነገ ፍሬ ናቸውና ።

ሐሳቡ-ብትንና ወረተኛ ባርያን አትግዛ ። እርሱ ባንተ ላይ ሌባ ጌታ ያደርጋልና ቁጡንና ግርግረኛውንም ባርያ አትግዛ ። እርሱ ባርቅህንና ቤተሰቦችህን ያውክብሃልና ። ዳግመኛም በጣም ምክር ወዳድ የሆነውን ባርያ አትግዛ ። እርሱ ባንተ ላይ ክፋትን ይመክርብሃልና ፡ ደግሞም ይተነኳኰልብሃልና ። ነገር ግን ፡ ጠባዩ ልዝብ ፡ ጉልበተ ብርቱና ደልዳላ የሆነውን ባርያ እይተህ ግዛ ።

አእምሮ ለነፍስ መድኃኒቷ ነው ። ነገር ግን ፡ ቁስልን አስቀድመው ቆሻሻነቱን ሳያጥቡትና ሳያጠሩት መድኃኒት ቢያደርጉበት እንደ ማይድን ሁሉ ፡ ነፍስም ቅንነትና ደግነት ከሌላት መድኃኒቷ የተባለው አእምሮ ምንም አይረባትም አይጠቅማትም ።

ብልህና አስተዋይ የሆነ ሰው ሲናገርህ ልብ ብለህ አድምጠው፤ እሱን በምታደምጥበት ጊዜ ሌላ ሐሳብ ወይም ትዝታ አይግባብህ ። እርምም ወይም ትዕግሥት ማለት እያወቁ እንደበትን ከመናገር መግታት ነው ።

<u>ፈላስፋ ሳግዊዩ አለ</u> ፡ በዕውቀት ከሚበልጥህ ፡ በሥልጣን ከሚበልጥህ ሰው ጋር ስትነጋገር መናገርን አታስረዝምበት ፡ አታብዛበት ፡ አካብቶ ለመናገር ከርሱ ጋር አትቀመጥ ።

«ያገሬ ሰው ፡ ጥቂት ጉዳይ አለችኝ ይቅርታ ፡ አንድ ደቂቃ ፡ እያለ ከባለ ሥልጣኖች ቢሮ (ጽ/ቤት) ከገባ በኋላ ቶሎ እንደማይወጣ»

አንተ በዕውቀት የምትበልጠውን በሥልጣን የምትልቀውን ሰው ስትናገር ፡ ዐውቀህ መንፈስህን በማስረዘምና ማላልሶ በመናገር አስፋትው ። በመጀመሪያ ያጣው ምሥጢሩን በመጨረሻው እንዲያውቀው ማናቸውም ሰው አንተን በሌለህ ሙያ ቢያመሰግንህ (እንዳታሰፍረው ብትፈልግ) ላንዱ ጓደኛህ ንገረውና እሱ ይመልስለት ።

<u>ልጄ ሆይ</u> ፡ ትምህርትን ልትማር ብትወድ ፡ መንፈስን አስረዝም በጥንቱ ሐሳብህ እማረዋለሁ ብለህ ለወሰንከው ትምህርት ፡ ያንኑን እስከታጠና ድረስ ፡ የሚበቃውን ብዙ ዘመን መድብለት ።

ለምሳሌ «አንዳንድ ወጣቶች ፡ ያሥራት ዓመት ትምህርት በሦስት ባራት ዓመት ውስጥ ለመጨረስ ከልክ ባለፈ ትጋት ሲማሩ ቆይቶ በኋላ ይሰለቹትና ትምህርቱን አቋርጠው ሥራን በመፈለግ ወይም — ይቀሚሉ»

ለቅንነት ገጹ አንድ ነው ፡ ለዓመፅ ግን ብዙ ገጾች አሉት ። ለቅንነት ሥራ መነቃቃት የበጎነት ገጽ ነው(ወደ በጎነት ሥራ የሚመራ ነው) እርሱ ገና በግብር ተገልጾ ከመታየቱ በፊት ተድላ ደስታን ይወልዳል

በግብር ተፈጽሞ የተገለጸ እንደሆነ ግን ዕረፍትን ይወልዳል ። (ያስገኛል (ከፋት ወይም ዓመፅ በሕሊና ውስጥ በተንቀሳቀሰ ጊዜ ጉድለቱ ከመታየቱ በፊት ኃዘንን ይወልዳል ። በሥራ ተፈጽሞ የተገለጸ እንደሆነ ግን መከራን ይወልዳል (ያመጣል) ።

በአገርህ ሰዎች ላይ መሾምን አትውደድ ፤ ስለ ተሾምከው ሹመት ደምብ (ስለሚከፈለው ግብር) አንተ ገንዘብህን ታወጣለህ እንጂ እነሱ ገንዘባቸውን ለማውጣትና ኧሺ በጇ ብለው አይታዘዙልህምና ። (አሳልፎ አይሰጡንም ወንድማችን ነው በማለት) ።

ሥጋ ፤ ያለ ነፍስ ፤ ሕይወትና መንቀሳቀስ ፤ ነፍስም ያለ ሥጋ ፤ መቆምና በሥራ መታየት እንደሌላቸው ሁሉ ፤ ልብና ተግሣጽም እንደ ነፍስና እንደ ሥጋ ናቸውና ፤ ልብ ያለ ተግሣጽ ፤ ተግሣጽ ያለ ልብ አይረቡም አይጠቅሙም ።

ነገር ግን ፤ ለነፍስ ኃይል አላት ፤ (ሕያዊት ፤ ለባዊት ፤ ኢመዋቲት ናት) ። ሁለቱ ነፍስና ሥጋ ፤ እንደተወሐሐዱ ሳይለያዩ በሕይወት ቢኖሩ ኖረው ግን ፤ ሞት ከሚያደርሰው የበለጠ ማድረግ ይቻላቸው ነበር ፤ ከሞት በላይ እንጂ ከሞት በታች ባልሆኑም ነበር ። ነፍስና ሥጋ ማለያየት ባይኖርባቸው ሞት አለባቸው ለማለት ባልተቻለም ነበር ። ከሕይወት ይልቅ ይህ ይጸናል ፤ (በሕይወት እስካሉ ድረስ ሕያዋን ናቸው ከማለት ኢካቶ ሞት የለባቸውም ማለት የጸና ይሻል ነበር) ።

ነገር ሁሉ ፤ በረድፍ-በረድፉ ሲታይ ፤ ብዙ ዓይነትና ብዙ ባህል አለው ። ጥቅም አገኝበታለሁ ብለህ ትሰፋ የምታደርገውና ፍጻሜውን የምትፈራው ነገር አለ ። ደግሞም ፤ ጥቅም አገኝበታለሁ ብለህ ተስፋ የምታደርግበትና ፍጻሜው ምን እንደሚሆን የምታውቀው ነገር አለ ። እንደዚህ ያለውን አጠራጣሪና ተቃራኒ ነገር ሲየጋጥምህ ልትገልጠው ይገባሃል ። የተደነገገለትን ድንጋጌና የተወሰነለትን ደምብ የማይተላለፍ ሰው ፤ ፍጹም ነው ፤ ፍጹም ይባላል። የተደነገገለት ድንጋጌንና ፤ የተወሰነለትን ደምብ ጥሶ የሚጾፋፈር ሰው ግን ሕገ-ወጥ ይባላል ።

ማያለ ማስታወቂያ የሚሠራ ሰው ሁሉ ፤ ያለ ምርኩዝ የሚሄድ ዓይነ-ስውርን ይመስላል (ስን ፤ ዓል)

ሰው ሁሉ በወጣትነቱ ጊዜ መማር ይገባዋል ። በጉልመሰም ። ጊዜ በተማረው ትምህርቱ ይጠቀምበታል ። ሁልጊዜም ከኃጢአት ይጠበቃል ይጠነቀቃል ።

ብልፀ ወጥቶ ሰው ፤ በአንደበቱና በቃሉ አመላለስ ልቡናው ይታመናል ። (አስቀድሞ ሳያወጣና ሳያወርድ ድርሶ አይናገርም) በስሕተት የሠራው ሥራው ከጋለጠ በኋላ ፤ ወደ ኋላው የሚሸሽ ሰው ፤ በሚፈላለገው ሰው እጅ ይያዛል ፤ (በጠላቱ እጅ ይወድቃል) ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፤ የሚጠቅሰውን ነገር ብቻ አጠቃላዩን ከዕውቀቶች ወገን ምንም የማውቀው የለኝም ። እሱም ፤ በውስጥ የመሸሹ ዓይኑን በገለጠ ጊዜ ፤ መሸቱ (መጉዳጃው) ልቡን ያጠፋዋል ።

ከፈላስፎች አንዱ እንዲህ አለ ፤ እንደ ማመስገንና ይቅርታን እንደ ማድረግ ያለ ዕረፍትን አላየሁም ። እንደ ብቸኝነት ያለ የቀሀነት ፤ ከሰው ነገር እንደ መራቅ ያለ ነፃነት ሞትን እንደ ማሰብ ያለ ሥጋን (ራስን) መናቅ ፤ ሰውን እንደ ማስደሰት ያለ ፍቅርን ማዝራት ከቶ አላየሁም ። ብዙ ድልብን ከማድለብ የሚከብር ፤ ብዙ ገንዘብን ከመያዝ የሚበልጥ አእምሮን ገንዘብ እንደ ማድረግ ያለ ነገር አላገኘሁም ። ያሁሉ ፍትወቶችን ሁሉ መናቅ ፤ ከዓይዶ (ከዝሙት) እያድንም ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፤ የአዳም ልጅ ሆይ ፤ ብዕል አገኘሁ ብለህ ደስ አይበልህ ። ድሃ በመሆንህም አትዘን ። እንዲሁም ስለ ጥጋብህ አትደሰት ፤ ስለ መራብህም አትጨነቅ ። ወርቅን በእሳት እንደሚፈትኑት ፤ ባርያንም በመከራ ይፈትኑታልና ።

ወርቁ ደንቁና ግዘፍነቱን ከማወቅ ። ወርቅን በእሳት ፤ ይፈትኑታል እንዲሁም ደግነ ሰው ፍትሑ ርቱዕ ሥጋሌ በችግርና በመከራ ይፈትኑታል (ስራብ ፤ ፩ ፣ ፩)

የተመኘኸውንና የወደድኸውን በመናቅ ነው እንጂ በመናቅ ካልሆነ ፤ አንተ የወደድኸውንና የተመኘኸውን አታገኝም ። በምትጠላው ነገር በመታገስ ነው እንጂ ፤ በመታገሥ ካልሆነ ተስፋህ አይፈጸምም። ስለዚህ ፤ እግዚአብሔር ያደለህን ዕድል በማመስገን ፤ ሀብትህንና መሻትህን ሁሉ ፤ ለትዕግሥት ስጥ ፤ (ለትዕግሥት ሠዋው) ። እሱ እግዚአብሔር ፤ የፈቀደልህን ብቻ ውደድ ፤ (እሱ በወሰነልህ አመስግነህ ኑር) የማይመስልህንና የማታገኘውን ነገር ከመመኘት አለ መመኘት ይሻላሃል ።

ልጄ ሆይ ፤ ከሴሰኞችና ከሰካራሞች ሰዎች ጋር መኖርን አትውደድ ። በፍቅራቸው ተጎትተህ ፤ የሥራቸው ተባባሪ እንዳትሆንና እነሱ በገቡበት ወጥመድ እንዳትገባ ፤ ከገባህም ወዲያ አወጣለሁ አመልጣለሁ ብትል ፤ በከንቱ ትደክማለህ እንጂ መውጣት ማምለጥ አይቻልህምና ።

ክክፉ ቀልደኞች ጋር አፍህን አትጫወት ፤ በእሳታቸው እንዳትቃጠል ፡ ማለት በፍ ዋቸው እንዳትያዝ ሥራቸውን አትሥራ (ሲራክ ፡ ፰ ፡ ፲)

ከፈላስፎች አንዱ እንዲህ አለ ፡ ከፀርያ ልጅ ሰጦታንና መደሰትን አትሻ ፤ ከባሮች ሠዎን መስጠትን ከሰጦታ የሚገኝ ቢሆንም ኖሮ ኀጌታህ (ጌጦሪህ) ከባሮች ወገን አቢያጥቅ በሳቱ (ባለግላ) ነበር ። ባርያ ፤ እርሱ ባርያ እባቱ ባርያ ፤ አያቱ ባርያዎቻቸው ፤ ከሊህ ከሦስቱ ባሮች ምን መል ካም ልታገኝ ለሁ ምንም አታገኝም ።

ምዕራፍ ፳፫ ።

ፈላስፋው እስክንድር ለአርዝዮናስ ንጉሥ በላከው ደብዳቤ እንዲህ አለ ። ንጉሥ ሆይ ፤ ዓለም ፤ የሰማይ ፤ የምድርና በውስጣቸው ያለ የሚ ታየውና የማይታየው ሁሉ ጌጥ ሽልማት ናትና አሁን ነገሬን ተረዳው አስተውለው ። አንተ ሰው ነህ ፤ አንተም ፤ እንደማይናገሩ እንስሶች በጭንቀውቶች ሁሉ የተያዝክ ነህ ።

ከእንስሶች ሐዋን ፤ አርቆስ አለ ፤ ንጹሕም አለ ፤ ደግሞ አለ ክፉም አለ ፤ ልጆቹን በቤት የሚያሳድግ አለ ፤ (እንስሳ የቤት) ፤ ልጆቹን በረሃ የሚያሳድግም አለ ፤ (እንስሳ ዘገዳም) ። እነዚህ ሁሉ ፈጣሪያቸው ከደነ ገባቸውና ከወሰነላቸው ሳይተላለፉ ፤ እንደየባሕርያቸውና እንደየ ጠባ ያቸው በሰጣቸውና በወሰነላቸው ጸንተው ይኖራሉ ።

ንጉሥ ሆይ ፤ አንተም እግዚአብሔርን ፍራው የምነግርህን ነገሬንም ልብ ብለህ ስማ ። ከእንስሶች ይልቅ ፤ አንተ በነፍስ ፍጹም ነህና ፤ ሕይወታቸው ደማዊት ነፍስ ብቻ ከሆነች ከእንስሶች ይልቅ ፤ ሕይወ ትህ ነባቢት ነፍስ የሆነች አንተ ትበልጣለህና ።

እንስሶች በበጋ ወራት ፤ ከፀሐይ ሐሩር የሚጠለሉበት ጥላን፡ በክ ረምት ወራት ከብርድ ለመዳን ሙቀታም የሆነውን በታ ይሻሉ ። በጠቅ ላላው ፤ የሚጐዳቸውንና የሚጠቅማቸውን ለይተው ያውቃሉ ።

ዝም ማለት መጠየቅ መጠንቀቅም ነው ። መጠንቀቅም እውነ ትን ለመናገር ቸርነት ነው ። እውነት መናገርም ከሁሉ ጋር ያፋቅራል። ያወዳጃል ። ወንድሞችን የናቀና ያዋረደ ሰው ራሱን ያዋርዳል ። ንጉሥን የተጻረረ ይቀደላል ። ድኃና ሰዎች እንዳይለዩህ ፤ ክፉዎች ሰዎች እንደይ ገሥብህ ከክፉ ነገር ተጠበቅ ተጠንቀቅ ። በሀብት ይሁን በጉልበት ካንተ የሚበልጥ ሰው ሲዋሽ ፤ ውሸቱ እንደ እውነት ይሆናል ፤ ከንቱና ዋሬ ቢስ የሆነ ነገሩም የታመነ ይሆናል ። እንዲህ ስለሆነ ፤ ከሚበረታብህ

ሰው ጋር መናገርን አታብዛ ፤ ከርሱ ጋር አትነዛነዝ ። ነገረ-ሠሪን ከሚ ሰማብህ ሰው ጋር አትመናቸከ ። ምንም እንኳ ፤ ምክርህ የቀና ነገርህ የጸና ሆኖ እውነተኛነትህ የታወቀ ቢሆን ፤ ወደ ጥፋት የሚያደርሱ ስንት ስንት ምክንያቶች አሉና ።

> በጦር በሾተል የሞቱ ሰዎች ብዙ ናቸው ፤ ነገር ግን በነገረ ሠሪ እንደሞቱ እንደ ወደቁ አይደሉም (አይበዙም) (ሲራክ ፡ ፳፰ ፡ ፲፰) ።

እየቆየ ደስ የሚያሰኝ ድል መንሣት (ማሸነፍ) አለ ይሁን እንጂ ቆይቶ የሚያሳዝን ድል መንሣትም አይጠፋምና ከነገር ተጠበቅ ተጠን ቀቅ ። ነገር ፤ ልብን ይለውጣል ፤ ጠብ ክርክርን ያነሣሣልና ።

ተመልሶ ኃዘንን የሚያስከትልብህን ነገር ከመናገር ይልቅ ከኃዘን የምትድንበት ስንፍና ይሻላል ። (ተናግረህ ብርቱ ከምትባል ፤ ሳትናገር ሰነፍ ብትባል ይሻልሃል) ። ሰው የማይወደውን ነገር የሚናገር ሰው ፤ እርሱም ያልወደደውን ክፉ ነገር ይሰማል ።

ነገርን የሚያበዛ (ለፍላፊ) ሰው ፤ የተናገረውን መልሰው ቢያስታ ውሱት ፤ አልተናገርኩም ብሎ ያስተባብላል ። (ነገር ሲበዛ መነሻውና መድረሻው ይጠፋልኛል)።

በእግዚአብሔር የታመነ ከክፉ ነገር ይድናል ። ባለጸጋም ይሆናል በርሱ የታመነ እርሱ ይበቃዋል ። እርሱን የፈራ ሰው ማንንም አይፈ ራም ። እርሱን ፤ ያወቀ እውነተኛውን ነገር ማወቅን ፈጸመ ።

የሃይማኖት ራስ ፤ የዕውቀት መሠረት ዓለምን መተው (መናቅ) ነው፤ በጐውን ሥራ መሥራት የማያልፍና የማያልቅ መዝገብ (ድልብ) ነው ። ከኀመድ ከዱላ ወንድምነት ይበልጣል ። መታዘዝ ከክፉ ነገር ይጠብቃል ። የሚበቃውን ያገኘ ሰው ፤ በእውነተኛው ነገር ጸንቶ ይኖ ራል ። እውነተኛውን ነገር ፈጽሞ ይረዳል ። ከንቱ ነገር (ሐሰት) ግን በከንቱ ይደክማል ።

ጠላትን ከማሸነፍ ይልቅ ፤ የራስን ፈቃድ ማሸነፍ ይጸናል ። መኩነስነስና መጊያጊያጥ ፤ ባልንጀሮችንና ወዳጆችን ያርቃል ። ሚስቱ የተለየችው ሰው ልቡ ይጠፋዋል ። (እውነተኛ ወዳጅ ቢለይ ያን ያህል ነው) ። የቀና ነገር እንደ ተሣለ ሰይፍ ነው ። ራስን ከማዋረድ ረኃቡን መታገሥ ይሻላል ። ነገርን ማወቅ ፤ ምስጢርን መግለጥ ከሚያስከት ለው ጉዳት ፈጥኖ ይድናል ።

በነገር ከመከሰስና ከመወቀስ ይልቅ ተገልጦ በዓይን የሚታየው መከራ ይሻላል ። በአፍ ፤ ተነግሮ ከሚቀረው ነገር ተገልጦ የሚታየው

ሥራ ይረታል ። መከራን ታግሦ መቀበል ከልማድ ነው ። የማጕረምረም ልማድ ያለው ግን ፥ ዕድሜውን ሙሉ ሲያጕረመርም ይኖራል ። ከሰው ሁሉ ጋር ወንድሜ ወንድሜ የተባባለ ጠላቶቹን አሳፈረ። ንጉሥን የተደፋፈረ መዋረድን ፈለገ ። አንደበቱን ያልጠበቀ ፥ ለገዛ ራሱ ሞትን ፈለገ ። ወሬን ከጠላቱ የሚጠይቅ ሰው ፥ እርሱ የማይወደውን ነገር ያሰማዋል ፥ የንጉሥን ስሕተት የተናገረ፥ የአንደበቱን መቆረጥ ይፈልጋል።

ሰውምኮ ደዌው (መከራው) የበዛ ታናሽ እንስሳ ነው ። ከምድር እስከ ሰማይ የምትደርስ ነፍስ አለችው ። ሁሉንም ነገር የሚናገር አንደበት አለው ። ነገር ግን ፥ እንዲህ ሲሆን ፥የሚናገረውን አያውቀውም ፥ የሚያውቀውን አያስተውለውም ።

«መምህራን ሊሆኑ ሲወዱ ፥ ራሳቸው የሚናገሩትን አያውቁትም» (፩ጢሞ ፥ ፩ ፥ ፯)

ጥቂት ዕንባ (በንስሐ) ድካማችንን ወደ ጽናት ፥ አድፋችንን ወደ ንጽሕና ይመልሰዋልና አሁንም ፥ ሰይጣናዊ ሕሊናን ከኛ እናርቅ ፥ የሞት ጨለማ እንዳይውጠን ቀኑ ብርሃኑን ያበራልን ዘንድ ። እኛ ቢው ስጡ ያለን ሰንሆን ያለንበትን (ዓለም) አናውቀውምና፥ ዳግመኛም ወዴት እንደሚወስዱን አናውቅም ። እኛስ ፥ ፀሐይ ዕድሜአችን ሳይጨልምና በሚጠብቀን በፍርድ ልጓም ሳይያዝ ዛሬም ነገም ፥ ከነገም ወዲያ ነፍሳችን የምትድንበትን ሥራ ለመሥራት እንንቃ እንትጋ ።

«ሌሊት (ድንቁርና) አለፈች ፥ ቀን (ዕውቀት) ተሰጠች ፥ እንዲህም ከሆነ የድንቁርናን ሥራ ትተን የዕውቀትን ሥራ እንሥራ» (ሮሜ ፥ ፲፫ ፥ ፲፪)

ንጉሥ ሆይ ፥ ለኋላ የሚበጅህና የሚጠቅምህ ነውና የምነግርህን ነገር አትናቅ አታቃልል ። የ ዚህን ዓለም ፍጻሜ ተመራምሮ ያወቀና ዱካውን ያገኘ ማን ነው ? አትበል ።

ይህን መርምረው ያውቁትና ፈጽመው የገለጡት ፀሐይና ጨረቃ ናቸው ።

«ፀሐይና ጨረቃ የጊዜ መታወቂያ ፥ የዘመን መቍጠሪያ ናቸውና» (ሲራክ ፥ ፭ ፥ ፲)

ከፈላስፎች አንዱ እንዲህ አለ ፥ ፍቅር የበጐ ምግባሮች ሁሉ ራስ ናት ። ምግባሮች ሁሉ ተሰብስበው ያለ ፍቅር አይረቡም አይጠቅሙም (የጨ ፍልጥ ፥ ማሰሪያው ልጥ እንዲሉ ፥ የሕግጋቶች ሁሉ ማሰሪያቸው ፍቅር ነውና) ። ሮሜ ፥ ፲፫ ፥ ፰) (ቆላ ፥ ፫ ፥ ፲፬) ።

ወዳጆችን በማግኘትና በማብዛት ካልሆነ ፥ የኃይለኛ አሸናፊነቱ ዕጹብ ድንቅ ተብሎ አይመሰገንም ፥ የሰጭም ስጦታው በወዳጆቹ ዘንድ ካልሆነ ፍጹም አይሆንም ። የመካር ሰው ምክሩ በረከትን ሲያስገኝ ነው እንጂ አይፈጸምም (ፍጹም አይባልም) ። ጨው ምግቦችን ሁሉ እንደ ሚያጣፍጣቸው ፍቅርም ምግባሮችን ሁሉ ፈጽሞ ያጣፍጣቸዋልና (ማቴ ፥ ፩ ፥ ፲፫) ።

ፈላስፋው አርስጣጣሊስ ፥ ደቀ መዛሙርቱን ሲመክራቸው ሲገሥጻቸው ሳለ እንዲህ ይል ነበር ። ልጆቼ ! ለነፍሳችሁ ረብኅ ጥቅምና ዕረፍትን ታገኙ ዘንድ ሥራችሁም የተቃና ይሆንላችሁ ዘንድ ፥ ፩ቱን ነገሮች እንደትጠብቁ አደራ እላችኋለሁ ። ይኸውም ፥ ጸብ ክርክርን ፥ ኃጢአት መሥራትን ትዕቢትን ፥ ማጕረምረምን (ተመስገን አለ ማለት) ክዳት ሽንገላን ትተው ዘንድ አማፅናችኋለሁ ። እግዚአብሔር ፥ ባደላችሁ ዕድል ተመስገን በሉ ፥ በርሱ ደስ ይበላችሁ ፥ ክፉ ክፉውን ነገር ትታችሁ የሚበጀውንና የሚሻለውን በጐ በጐውን ሥራ ሥሩ ። ፍቅራችሁንም በሰው ሁሉ ልብ ሙሉት ፥ ለሚበላት የምታጠግብ ፥ ለሚጠጣት የምታረካ የዕውቀት ፍሬ ይህች ናት ። የዕውቀት ፍሬ የሆነች ይህች ፍቅር (ወዳጅና ተወዳጅ መሆን) የተስማማችው ሰው በጣም ዕድለኛ ነው

ምዕራፍ ፳፱ ።

ፈላስፎች የተናገሩት የምዕዳንና የተግሣፅ መጽሐፍ ፥ እንዲህ ይላል

ፈላስፋም ማለት የጥበብ ወዳጅም ማለት ነው ፥ ሁለት ቀንዶች ባሉት በንጉሥ እስክንድር ፊት ፈላስፎች ይህን ተናገሩ ። ማንንን የማይፈራውን ማንም አይፈራውም ። ክፉመዐ ቢቀ ቅን ፍርድ ፈርዶ ፥ ፍርዱ ያልጸናለት ፥ ቅን መፍረዱና ክፉመዐ መራቁ ያልረዳው ማን ነው ።

ቅን ፍርድ ለሚፈርድ ፍጥረት ሁሉ ይታዘዝለታል ። ሳያዝን ሳይተክዝ ይኖራል ። አጃቢ ሠራዊት አያሻውም ። የሰዎቹን ልብ ሁሉ ማርኮታልና ጠላት አለብኝ ብሎ አይፈራም ። እርሱ ያዘዘውን ትእዛዝ የሚተላለፍ የለም ። ቅን ፍርድ መፍረዱን የሚያውቁለትና ቅን የፈረደላቸው ሁሉ ጭፍሮች ይሆኑለታልና።(በጐውን ሥራ አመንጋድ ላይ ተኛ እንዳሉ የቅንነት መጀመሪያው ሰው ፈጥኖ ይድን ዘንድና ከፍ ከፍ ይል ዘንድ ፥ አስቀድሞ ሰውነቱን ንጽሕና ካለው ጠባይና ከበጐ ልማድ ጋር የሚያያይዝና በቀናው መንገድ ፥ በሚመሰገን ሥራ የሚመራ መሆን አለበት።

የዓመፅ መጀመሪያው ፥ ዓመፅ ሠሪው አስቀድሞ ከበጐው ነገር ይርቃል ፥ ሰውነቱን መጥፎ አመልን ያስለምዳታል ። ከዚህ በኋላ ፥ የዓመፅ ሥራው አንድ ባንድ እየተራባ (እየተጠራቀመ) ፍጻሜው መታማትይሆንና ኃጢአቱ በጣም የበዛ ይሆናል።በምአጠራሩም እየተደመሰሰ ይሄዳል።

ራሱን ሠርቶ ቀጥቶ ማኖርን የቻለ ፥ ሌላውንም ሰው ሁሉ ሠርቶ ቀጥቶ ሊያኖር ይችላል ። ራሱን የበደለ ግን ሌላውንም የሚያምፅ (የሚበድል) ይሆናል ፤ (፩ ፥ ጢሞ ፥ ፫ ፥ ፱) ።

ሳይማኖቱን ፥ ያፈረሰ (የካደ) ተመስጋኝነቱን አጠፋ ። ዓመፀኞችን ገዢዎች አድርጎ የሾመ እራሱም ቅን አይደለም ። ዐላዋቂዎችን (ሰነፎችን) አማካሪዎች ያደረገ ራሱም ቸር አይደለም ።

«እኔ ቅን ነኝና ምን አለብኝ በማለት ፥ ከኃላፊነትህ ፥ በታች ሲፈጸም የሚታየውን ጠማማውን ተግባር ዝም ብሎ ማየት በቂ አይደለም» (ከ ፥ ደ ፥ አስፍሐ ወ/ሚካኤል)

ከመልካም ሽልማት ቅን ልቡና ይበልጣል ። ከገንዘብም አእምሮ ይሻላል ። ተሠርቶ ተቀጥቶ በደንብ ማደግ የዘመድንና የወገንን ነውርነት ይሰውራል ።

የጨዋ ልጅ ነኝ እያሉ ከመፈርዘዝ ይልቅ ፥ አስተዋይነትና ተሠርቶ ተቀጥቶ ማደግ በጣም ከፍ ከፍ ያደርጋሉ ። ያላዋቂ ሰው ሹመት ዐዋቂውን ሰው ያስፈራዋል ። ከሰነፍ ረዳትነት የዐዋቂ ተቃዋሚነት ይሻላል ። (ብልህ ይግደለኝ እንዲሉ) በአፉ አነጋገር የሚመካ ሰው ፥ ሥራው ሁሉ ከንቱ ሆኖ ይቀራል ። ምክርንና ተግሣፅን ያከፋፋ (የጠላ) የወገንን ክብር አጠፋ ። (ባለጌ ፥ የባለጌ ልጅ ይባላል) ።

ዕውቀትን ገንዘብ ያደረገ ፥ የመንግሥት ቀለበት ከጣቱ ይገባለታል እለኒሻን ይሸለማል ። ዕውቀት ያነሰውን ሰው በእርጅናው ጊዜ ክብር አያገኝም ። ሰነፍ ሰው ገንዘብን ይፈልጋል ፥ ብልህ ግን ፍጹም ይሆን ዘንድ ይፈልጋል ። ከንፉግ ሰው መስጠት የለጋስ ሰው አለመስጠት ይሻላል ።

«ከመስጠት መልካም ቃል ይበልጣል ፥ ነገር ግን ሁለቱ ቢገኝ የበለጠ ነው» ሲራክ ፲፰ ፥ ፲፯

የሰነፍ ሰው ሹመት መሾም ፥ ካንዱ አገር ወደ አንዱ አገር እንደሚጓዝ ነጋዴ ነው ፥ የዐዋቂ ሰው ሹመት ግን ፥ ከዘመዶቹ ጋር ሊገናኝ እንደሚቻኮል ነው ።

እግዚአብሔር በሰጠው ገንዘብ የሚያመሰግን ሰው የሌላውን ገንዘብ አይመኝም ። ለዚህ ዓለም ሥራ የሚጓጓ ሰው የኋላ ኋላ ይጎዳል ። ለመጭው ዓለም የሚጓጓ ግን የተመኘው ምኞቱን ያገኛል ። ድኃ ገንዘብን የሚንቅ ከሆነ ገንዘብ አያጣም ። ሀብታም ግን ገንዘብን በማፍቀር ይቸገራል (ገንዘብ ሲል ፥ ገንዘብን ሲጠግብ ይሞቃል ።)

«ሀብትን መሻት ሰውነትን ያከሳል ፥ የገንዘብ ማሰብ ዕንቅልፍ ይነሣል» (ሲራክ ፥ ፴፮ ፥

እግዚአብሔርን የሚፈራ ሰው እግዚአብሔር ይጠብቀዋል ። በርሱ የተማጠነም እርሱ ይበቃዋል ። ምጽዋት የማያልቅና የማይጎድል የባለ ጸጋ መዝገብ ነው ።

እንዳችም ሥራ ሳትሠራበት ያለፈ ሰዓት ፥ ከራስህ ዕድሜ ተቀንሶበት እንደ ቀረ ያህል ነው ። የቀደመው በደሉ የተመለሰበት ሰው ፈጣሪውን አይፈራውም ። በንስሐ ወደ ፈጣሪው የተመለሰ ግን ኃጢአቱ ይሰረይለታል ።

ዓመፀኛ ከሚያደርግ ከብዙ ሀብት ይልቅ ፥ የሚበቃ ጥቂት ሀብት ይበልጣል ። ክብርን ከሚያዋርድ ብዙ ገንዘብ ይልቅ ፥ ክብርን የሚጠብቅ ጥቂት ገንዘብ ይሻላል ።

በዚህ ዓለም ፥ ለሥጋው አምሮት የሚታዘዝ ሰው ሃይማኖቱን ሸጠ ዓለምን ለሚወድ ባለ ጸጋ ራሱን ዝቅ ዝቅ ያደረገ ሰው ከሃይማኖት ልብሱ ተራቆተ ።

በሰው ፊት በእግዚአብሔር የሚታመን ሰው ፥ ምን ጊዜም ችግር አይደርስበትም ። ለሥጋው አምሮት አልታዘዝም ያለ ሰው ፥ ከሰዎች ሁሉ ከፍ ከፍ ያለና የላቀ ነው ። ፈጽሞ ዓለምን የተወ ግን በጣም ከሁሉ የተሻለ ነው ። ክፋቱን የተወ ይከብራል ከንቱ መሻቱን ያሸነፈ ይበረታል ።

የዚህ ዓለም ዘመኑ ሦስት ነው ። (ይኸውም ያለፈው ቀን ፥ ያለው ቀን ፥ የሚመጣው ቀን ነው) ያለፈው ቀን ተመልሶ ወዳንተ አይመጣም ያለኸበትም ቀን ላንተ ብሎ አይኖርም ። የሚመጣውም ቀን ለማን እንደሚሆን አታውቀውም ሥራውንም ልትፈጽመው አትችልም ።

ፍትወቱን ያሸነፈ ፈጽሞ ይመሰገናል ። የክፋት ሁሉ መሠረቱ ብዕልን መውደድ ነውና ። የበጎነትም መሠረት እግዚአብሔርን መፍራት ነው ፥ ወይም እግዚአብሔርን መፍራት የበጎነት መሠረት ነው ።

ነገርን ከማብዛት ተጠበቅ ። ነገርን ማብዛት ፥ ተሰውሮ የነበረውን ነውርህን ነውርነትህን ይገልጥብሀልና ፥ አርፎ የነበረው ጠላትህን ባንተ ላይ እንዲነሣሣ ያደርገዋል ።

የሰው ደግነቱ ከአነጋገሩ አወዳደቅ ይታወቃል ልበ ሙሉነቱም እንዲሁ በአነጋገሩ አኳኋን ይረዳል ፥ በሥራውም ይመሰገናል ቀናውን ነገር ተናገር በጐውንም ሥራ ሥራ ። ደንቡን የጠበቀ ሰው አንደበቱን ከፉ ከመናገር ጠበቀ ። ከሁሉም ጋር ሰላማዊነቱ ጸንቶ ይኖራል ፥ ሐሜቱም ይቀነስለታል ። ሲራክ ፥ ፲፱ ፥ ፳፯ ።

የወንድሙን ስሕተት በትዕግሥት ያልሰወረ ሰው ፣ ከጠላቶቹ የተሰነዘረበትን መደፈር ይሸከማል (መሸከም አለበት) ። ከኃጢአት ሁሉ የሚበልጠው ነውርን እንደበጐ ነገር አድርጐ ማጣጣም (መያዝ) ነው ። ከነገር ሁሉ የሚከፋው ፣ ክፉዎቹን ሰዎች ማሞጋገስ ነው ።

የክፉ ሥራ ምልክቱ ክፉውን ሰውን ማመስገንና ማሞጋገስ ነው። ክፉዎችን ሰዎች ማንጻት ፣ የኃጢአቶች መፈጸሚያ ነው ። «የሌባን ጠበቃ እንድ አድርገህ ውቃ» እንዲሉ ፣

አጥንታቸው የተከሰከሰውን ፣ ሥጋቸው የበሰበሰውን ያባቶችን ስም በመጥቀስ ፣ እኔኮ ፣ የእገሌ ልጅ ነኝ ! እያሉ ከሚመኩት መመካት ይልቅ ፣ መልካሙን ሥራ ለመሥራት የሚመኩት ትምክህት ይሻላል።

«ከትንሽ ወይም ከትልቅ መወለድ ሙያ አይደለም ፣ ራስን ለትልቅ ክብር መውለድ ግን ሙያ ነው» ግ. ቀ. ኃ. ሥ

የጐስቋላ አባት ልጆች ይጐስቁላሉ ፣ አለ ፣ አባትየው ጎስቋላ የሆነ እንደሆነ ፣ ልጆቹም እንደርሱ ጐስቋሎች ይሆናሉ ።

«የጨረቃ ንጋቱ በምሩ ይጠየቃል ፣ የሰው በጐነቱ በልጆቹ ይታወቃል» (ሲራክ ፣ ፲፩

በክፉዎች ሰዎች መሸም ፣ ደጋጉን ሰዎች መከራ ያገኛቸዋል ። በዓመፀኞች ሰዎች መንገሥ ደጋጉን ሰዎች የሥጋ ጉዳት ያገኛቸዋል። ወራዳ ባለጌዎች በሥለጠኑ ጊዜ ተስፋን ያስቈርጣሉ ። ከመከራው ሁሉ የከፉ ሰዎች መሾም ይከፋል ። ራሱን በራሱ የሚያዋርድ ሰው ፣ በወንድሞቹና በወገኖቹ የተናቀና የተዋረደ ይሆናል ። ኃዘኑን በልቡ ውስጥ ያኖረ ሰው እእምሮውን ያጣል ። ኃዘኑን ለሌላው ያካፈለ ግን ይቀልለ ታል ሲል ነው ።

የባዕድን እኽል የሚመገብ ሰው የመጋቢው ሰው ባርያ ይሆናል። ሰነፉን ሰው አምርረው ቢናገሩት ነው እንጂ ፣ የሚያሳዝነው ነገር የለም ያላዋቂ ሰው ከመሳቅ ቢቆጡት ይሻላል ፣ ፊትን በማስጠቆር ልቡናየበጀ ዕውቀት የደረጀ ይሆናልና» መክ ፯ ፣ ፫ ።

ዕብዶችን የሰይፍ ስለት እንደሆነ ነው እንጂ ፣ የሚያስፈራቸው ነገር የለም ፣ ሌባ ፣ በመስቀሉ እንጂ ? ሌባ በመባሉ አያዝንም የፈ ፣ ተረ ፣ ለሚመክረውና ለሚገሥጸው እሺ በጀ ብሎ የሚታዘዝ ሰው ጠላቶቹን አሳፈረ ።

ሥራው ፈጽሞ ክፉ ከሆነ ሰው ፣ ውርደቱ ፣ ስድቡ ይበዛበታል ። የታማኝነት ምልክቱ የገቡበትን ኪዳን(ውል) መጠበቅና የስጦታቸውን ተስፋ በግብር መፈጸም ነው ። የከዳተኝነት ምልክቱ ፣ ውልን አለመጠበቅና የስጦታን ተስፋ አለመፈጸም ነው ። የልባም ሰው አነጋገር ፣ ራሱ ምግብ ነው ፣ ዐላዋቂ ሰነፍ ቢናገርህ ግን ዝም በል ። ካንተ እንስተኛና ዝቅተኛ የሆነውን ቀሊል ሰው አትወዳጀው ፣ የተወዳጅኸው እንደሆነ ፣ ነውር ህን ይገልጥብኻል ምሥጢርህን ያወጣብኻልና ።

ማንንም ማስደሰት የማይችለውን ሰው ጓደኞቹ ስንኳ ይጠሉታል ። ቅናትን የሚያበዛ ትካዜን አበዛ ። ዓመፅን የሚሠራ ውርደትን ይለብሳል ቃሉን ያጸና (የተናገረውን ቃል የማይለውጥ) ክብሩን ከፍ ከፍ አደረገ። ሕጉን ተከትሎ የሄደ ሥራውን ፈጸመ ። ባልንጀራውን የማይመክርና የማይገሥፅ ሰው ወዳጅነቱ የታመነ አይደለም ። የባልንጀራውን በደል የማይቅር (ይቅር የማይል) ሰው ፍቅርን አልፈጸመም ።

«ጴጥሮስ ፣ ጌታን ፣ ወንድሜ ቢበድለኝ ፣ ስንት ጊዜ ይቅር ልበለው ? እስከ ሰባት ፣ ነውን ፣ ብለው ፣ እስከ ሰባት አልልህም ሰባቱን አንድ እያልክ እስከ ሰባ ነው እንጂ (፬፻፺ ጊዜ) ብሎታልና ማቴ ፲፰ ፣ ፳፩)

ቅናት ያደፈበት ሰው ሁከትን ያበዛል ። ችግሩን ለማንም የሚያወያይ ክብሩን አዋረደ ። ላትከፍልልኝ ፣ ስለ ብድሬ አታውራልኝ ፣ እስከ ማለት ይደርሳልና ።

የሰዎቹ ከንቱ ምስጋና የሚያስደስተው ሰው ፣ ማማታቸውም አያሳዝነውም ። ስለ ጽድቅ ብሎ በሚሠራው ሥራ የሚያፍር ሰው ፣ ስን ፍናው በዚሁ ይታወቃል ። ድኃ ሲሆን በድኽነቱ የሚታበይ ሰው ወራዳ ነቱን ገለጠ ። ዕውቀት ያነሰው አልፎ አልፎ ባልንጀራነትን ያበዛል ። ነገር ግን በሰዎቹ ዘንድ የተናቀ ሰነፍ ነው ።

የሥራ ጌጡ ሽልማቱ ፣ በግብር ተፈጽሞ ለትንሹም ለትልቁም ሲታይ ነው ። የነቢዩም ደግነቱ ፣ ትርጓሜውና ምሥጢሩ ተፍታትቶ ሲታወቅ ነው ። ሕሊና የሚገለጸው በነገር አማካይነት ነው ። የነገርም ታላቅነት የሚታወቀው ፣ የተነገረው ነገር በሥራ ተገልጦ በዓይን ሲታይ ነው ። ምክር ግን ከመናገርና ከማድረግ በፊት ነው ። የነገር መልካምነቱ ጠቃሚነቱ እንጂ ብዛት አይደለም ። ሃይማኖቱን ያጸከመ ቃል ኪዳኑን (ውሉን) አፈረሰ ። የነገር ክፋቱ የበጐነቱን ሥራ አያሠራም (አለ ማሠራቱ ነው) ። ልብ የሌለውን ደንቆሮ ሰው አትምከር አትገሥፅ።

«ደንቆሮን ሰው እመክራለሁ አስተምራለሁ ማለት ፣ ካልን አጋጥሞ ወኃን እቀዳለሁ እንደ ማለት ነው» (ሲራክ ፣ ፳፪ ፣ ፯)

ከባለጌዎች ጋር አንድነትን (መወዳጀትን) ተስፋ አታድርግ ፣ አህዮች ምክርንና ተግሣጽን እንደማይቀበሉ ። ደንደርም ፣ ወይኝን እንደ

ማያፈራ ደንቆሮችም ምክርንና ተግሣፅን አይቀበሉምና (ማቴ ፣ ፯ ፣ ፲፮)።

ገንዘብን የሚበድር ሰው ፣ ያበዳሪው ባሪያ ይሆናል ፣ ዕዳውን ከፍሎ የጨረሰ ግን ላበዳሪው ባሪያ ከመሆን ነፃ ይሆናል (ነፃ ነው) ።

ዘመኑ የተራዳውን ሰው ሎሌ ይራዱታል ፣ (ማለት ዘመን ለተቀበለው ፣ ሰው ለወደደው ሰው ሁሉ ይታዘዝለታል ።

«ለሰው ወዳጁ ጊዜ ነው ፣ በጊዜው ሁሉ ይወደዋል ፣ ያ ጊዜው ግን ወዳጁ የነበረው ስንኳ ይጠላዋል ጊዜም ማለት የእግዚአብሔር ሐሳብ የሚፈጸምበት ነው» (ስለሺ እየለ)

በረከት የሚገኘው እውነተኛን ነገር በመናገር ነው ። መድኃኒትም ትክክለኛ ዳኝነት ነው ። በመፋቀር ደግነት ትበዛለች ፣ እርስ - በርስ በመቃወምና በመቃቃርም ክፋት ትበዛለች ፣ አስቀድሞ የሰጠ ኋላ ይሰጡት ዘንድ ደጅ ይጸናል ፣ ሉቃ ፲፯ ፣ ፫-፱ ፣ ተመልከት) ።

ማናቸውም ሰው ፣ የሚያሻውን ነገር ዐውቆ ከሠራ ፣ በጠማማ መንገድ ከመሄድ ጉራ አለ ፣ ማስተዋልም ገንዘብ ያደረገ ሰው እንደበቱን ክፉ ከመናገር ጠብቀ ። ሃይማኖትን የሚጠብቅ ጥበብ ፣ ራሱ ክብር ባለቤቱን ያስከብራል ።

ከገንዘቡ የነፈገ ሰው ይዋረዳል ። ከገዛ ገንዘቡ የለገሰ (የሰጠ) ግን ይከብራል። በጐ ሥራን ለመሥራት የሚተጋና ሆኔን የሚፈራ ሰው እች ግር ላይ አይወድቅም አለ ፣ ችግር አያገኘውም ። ደግን ሰው ከመበደል ተጠበቅ ፣ ተጠንቀቅ ። ኋላ ቢበድለኝ እንጂ ነው ! ብለህ ብታመካኝ የሚያምንህ አታገኝም ። (ባንያኝ ሰረቀኝ የሚል ሰው ራሱ ሌባ ነው ይባላል) ።

አስተዋዮችና ጨዋ ከሆኑ ሰዎች ክፋት ፣ ተንኮል አይገኝም ። ለማያምንህ ሰው አትምከረው ፣ ምክርህንም ለማይቀበል ሰው አታማክረው (ሲራክ ፴፪ ፣ ፯) ።

ከደንቆሮ ሰው ጋር ከመናገር ዝም ማለት ይሻላል ፣ ዝም ማለትህም ይፈርድበታል ፣ ይከብደዋል ይጫነዋል ።

ክቡርን ሰው አትናቅ ፣ አታዋርድ ። ልብህን ወደ ወራዳው አትመልስ አታዘንብል ። ከበጐ ሥራ የሚያርቅህንና የሚለይህን ነገር አትናገር ። ሕገ - ወጥ የሚያደርግህንም ሥራ አትሥራ ። ጨዋን የሚያዋርድ ሰው የዘመዶቹን ክፋት አሳወቀ ፣ ልቡን ወደ ወራዳው የመለሰ የልቡን ክፋት ገለጠ በድፍረት የሚናገር ሰው ክብሩን አዋረደ ፣ ክፉ ሥራን [illegible] ስም አጠራሩን አከፋ ።

ምዕራፍ ፳፫

ፍጥረት ሁሉ ከማይመስለው ወገን እየሸሸ መሰል መሰሉን ይከተላል ፣ (ዮሐ ፲፭ ፣ ፲፱) ። ፍጥረት ሁሉ ከሚመስለው ጋራ አንድ ይሆናል ፣ ሰውም ከሚመስለው ጋር ወዳጅ ይሆናል (ሲራክ ፲፫ ፣ ፲፮) ራሱ የወደደውን ብቻ የሚያደርግ ሰው ይጐዳል ፣ ይጠፋል ። የሕዝቡን ሹም የናቀና ፣ ያቃለለ ሰው ፣ ይዋረዳል ። (ሹመኛ ፣ ያለ እግዚአብሔር ፈቃድ አይሾምምና ፣ (ሮሜ ፣ ፲፫ ፣ ፩) ።

ባለሟል ሆነህ ከንጉሡ ፊት ብትቆም ፣ እሱን እሱን አተኩር ከማየት ዓይንህን ዞር አድርግ ። ከሱም ጋራ ከመናገር አንደበትህን ግታው ።

ከርሱ ፊት ያልተናገርከውን ነገር በኋላው አትናገር ፣ የትናገርከውን ነገር ወስደው ለንጉሡ እንዳይነግሩብህና ምሥጢርህን እንዳያወጡብህ ያከባበሩህ መስለው የሚያጅቡህን ሰዎች አትመናቸው ።

በነገር ከሚጠባበቅህ ሰው ጋር አትናገር አትማከር ፣ ከሚመራመርህም ሰው ምሥጢርህንና ነገርህን ሰውር» (ሲራክ ፣ ፴፰ ፣ ፩ ፣ ፮)

የንጉሡን ማዕድ ለመብላት ብትቀመጥ አንደበትህን ከመናገር ዝም አሰኘው ፣ (ጉሮሮ)። ወጥ አውጡልኝ ለማለት አሳላፊዎቹን በጣትህ አትጥቀስ ። [illegible] እንድታገለግለው ባለሟል ቢያደርግህ ፣ ከርሱም ጋር እንድት[illegible] ቢያቀራርብህ ፣ እንዲሁም አሁን ካሁን መላልሶ ቢጠራህ አትመነው ። የጠባዩንም ነገር ለማወቅ አትጠይቀው ። እንደባልጀራህ አድርገህም እንዴት ዋልክ ፣ እንዴት አደርክ ? አትበለው ። እስከዚህ ለመድረስ መብት የለህምና ፣ እርሱ ሳይናገርህ ፣ አንተ አስቀድመህ አትናገረው ። ስለ ፈረደውም ፍርድ ተሳስተሃል ብለህ አትውቀሰው ። ይህን አከፋህ ፣ ይህን አበጀህ በማለት በመቃወም ከርሱ ጋር አትመላለስ ። መንግሥቱም ቢያልፍ ፣ ዕድሜውም ቢተላለፍ (ቢያረጅ) ንጉሥን ከማማት ተጠንቀቅ ተጠበቅ ።

አንተ ንጉሥን ማማትህ ይቅርና በሕሊናህ ስንኳ አትርገመው ፣ ንጉሥ ማማትህን የሰማይ ዎፍ ያወጣዋልና (መክ ፣ ፲ ፣ ፳)

ንጉሥ ፣ ምከረኝ አማክረኝ ቢልህ ፣ እግባብ በሌለበት አትንገር አትመልስለት ። አቀራረበኝ ፣ ባለሟሉ አደረገኝ ብለህ ከንጉሥ ጋር መናገርን አታብዛ ። ንጉሡ በሚናገርበት ጊዜ በነገሩ መካከል ሌላ ጣልቃ ነገር አታግባበት ።

ንጉሥ ፣ ደብዳቤ አስይዞም ቢሆን በቃልም ቢሆን ቢልክህ በመልእክቱ ላይ ሌላ ነገር አትጨምርበት ፣ ንጉሡ ያልወደደውን አታድርግ ፣ (ንጉሡ ያላለውን አትበል) እውነት እንጂ ሐሰት አትናገር። ከእውነት አትራቅ ።

ለዝቡቱ (ሲያግባቡት) ይቻላል ። ሰነፍ ሰው ። ብትቸርለት በላይሁ ላይ ሽንቁ ነገርን ያቱባል እንጂ ፤ ያደረግህለትን ቸርነት አያስታውስም ።

በሰላማዊ ዘመን ብቻውን ተድላ ደስታ የሚያደርግ ሰው ፤ ክፉ ዘመን ሆኖ መከራ በመጣ ጊዜ ብቻውን መከራ ይቀበላል ። ደግኛውን ሰው የሚረዳ ይነግሣል ፤ አለ ይከብራል ። በሀብትም ሆነ በጉልበት የሚበረታቱትን በሰው የሚቃወም ራሱ ይጎዳል ።

ሐሳቡ ክፉ የሆነ ሰው ተሳሳተ ። ሐሳበ ቅን የሆነ ግን ትሕትናን ፈጸመ ። ያልተመከረ (ያልተገሠጸ ያልተቀጣ) ሰው ፤ ዓመፀኛ ይሆናል ። የዓመፀኛነቱን መሥፈርት ሲሞላ ይወድቃል ፤ (ይጠፋል) ። የዐዋቂዎችን ምክር ሰምቶ የተመራበት ሰው ፍላጎቱን አገኘ ።

የማይረቡ የማይጠቀሙ ሹሞችን የሾመ ንጉሥ ፤ የገዛ መንግሥቱን በጠበጠው ። ካልታመነ ሰው ጋር ተሻርኮ የሚሠራ ሰው ፤ ራሱን ለሚጐዳበት ክፉ ነገር ረዳት ሆነ ። ዐዋቂውን ሰው የናቀና ያቃለለ ፤ የዕውቀቱን ተርታነት ወይም ግብዝነት አሳወቀ ። ሰነፎችን ሰዎች የሾመ የራሱን ስንፍና ገለጠ ። በትንሹ ሹመት የሚያመሰግን ሰው ለትላልቁ ሹመት የተዘጋጀ ሆነ ።

«በጥቂቱ የታመነ በብዙም ይታመን ነው ፤ በጥቂቱ ያልታመነ ግን በብዙም ያልታመነ ነውና» (ሉቃስ ፲፮ ፤ ፲ ፤ ፲፱ ፤ ፲፯)

ወዳጆቻቸውም ሊያድርስባቸው የማይቻለውን ሰው ለመጉዳት የሚያስቡ ሰው ድካሙ የበዛ ይሆናል (በከንቱ ይለፋል) ። የማይገባውን ነገር የሚያደርግ ሰው ፤ ጥፋቱ በዚያው ይሆናል ።

ትዕቢተኛ ሰው በማይችለው ሰው ላይ ተመልሶ ወደራሱ ትወርዳለች ። እንዲሁም በሌላው ላይ ክፉ ምክር የመከረ በመከረው ምክር ይጠፋል (ሲራክ ፤ ፳፯ ፤ ፳፯)

የሚያስደስትህ ማናቸውም ነገር ፤ ካንተ ፈጥኖ መለየቱ ያሳዝንሃል ፤ (ደስታ ሲለይ ኀዘን እንደ መተካቱ መጠን ፤ ኀዘንም ሲለይ ደስታ መምጣቱ አይቀርምና ።)

ኋላ ለማትቱ የሚያደክምህን ታስሮ ያገኘሽውን እፈታለሁ ብለህ አትሞክር ። (ከሥራ ኋላ በኋላ የምትጸጸትበትን ሥራ ለመሥራት አትድከም ሲል ነው) ።

ስንፍና ወይም ሀኬት ፤ መለመንን ይከለክላል ። ብልህ ሰው በምክሩ ላይ የዐዋቂዎችን ምክር ይጨምራል ፤ በራሱ ዐዋቂነት ላይ የተማሩትን ሰዎች ዕውቀት ይጠይቅማል ፤ (የራሱን ዕውቀት በቂ አይልም) ። ኀዘንን የሚያስከትል ሥራን ከመሥራትህ በፊት እሱን ከማድረግ ትጠ

ብቅ ዘንድ ጠብቀኝ ብለህ ብትለምን (ብትጸልይ) ይሻልሃል ። በድሎ ወገ ልጥ የታወቀውን ሰው የሚምር ፤ ቸር ይቅር ባይ ይባላል ። በድሎ ሞት የሚገባውን ግን ንጉሥ ሊታገሠው ይገባል ። ይሁን እንጂ ፤ ንጉሡ ቢታገሠውም ሕግ አይለቅም ።

(«ቃሌን ሰምቶ በልጠብቀው የምፈርድበት እኔ አይደለሁም ፤ እኔ የተናገርሁት ቃል አለና በኋላ ቀን የሚፈርድበት እርሱ ነው እንጂ » (ዮሐንስ ፲፪ ፤ ፵፯)

ቸርነትህ ፤ ለጋስነትህ ፤ ትዕግሥትህ ፤ እንግዳ ተቀባይነትህ ፤ ይህ ሁሉ ያንተ አይሁን ። (የሰጠህን ብትሰጥ ያደረገልህን ብታደርግ የእግዚአብሔር ነው በል እንጂ የኔ ነው ብለህ አትመካበት ሲል ነው) ። በተጣላችሁ ጊዜ የሚደፍርህና የሚሰድብህ ሰው ምክንያት ሁለት ነገር አለው ። ይኸውም ፤ ብልሁን ሰው ይመክሩታል ፤ ይገሥጹታል ፤ ሰነፉን ሰው ግን ይመቱታል ይገርፉታልና ነው ።

በድሎ ይሙት በቃ የተፈረደበትን ሰው የሚምር ፤ ምሕረት ይገባዋል ተብሎ በተፈረደበት ሰው ላይ ሊሞት በቃ ብሎ እንደ ሚፈርድ ያለ ነው ። (የኃጢአት መሠረት ክፉዎችን ሰዎች ማንጸት ነው ተብሏል)።

ኋላ ሊታሻሽልጥ የሚያስገድድህን ነገር ፤ አስቀድመህ አታንብለሺው ። ቀይቶ ለማክፈቱ የሚያደክምህን በር ተሽቀዳድመህ አትዝጋ ። ዕለት የሚባለው ቀድሜህ ፤ አንድ ሌት አድሮ ደኅናዋል ብሎ ቀፀናብቶህ እንደሚሄድ መሽ - አዳሪ መንገደኛ ነው ። መንገደኛ አንድ ሌት አሳድሮኸው እንደሚያማህ ወይም እንደ ሚያመሰግንህ ሁሉ ፤ (ለአንድ ሌት የተመሰለ ዕድሜህም ፤ ወይም ልትጸድቅበት ወይንም ልትኰነንበት እንደዚሁ ነው) ።

ከዐዋቂዎች ጋር የሚማከር ሰው ነገሩ የጸና ፤ ሥራው የተቃና ይሆንለታል ። ከብ ማማዎች ጋር የሚሄድ ግን ነገሩ ያልጸና ፤ ሥራው ያልተቃና ይሆንበታል ፤ (ምሣ ፤ ፲፯) ።

የጠላቶችህ ድካም ባንተ ዘንድ የጸና የቀና ይሁን ፤ መናፈታቸውንም እንደ መድፈር ቍጠረው ፤ በዚህ ድል ማድረግን ታገኛለህ ፤ የሚተናኰሉብህም ሰዎች ምክራቸውንና ምሥጢራቸውን ታውቅባቸዋለህ ።

የልቡን ፍላጎት ብቻ የሚሠራ ሰው ፤ ደስ የማያሰኘውን ነገር ያገኛል ፤ (የላሰበውን ክፉ ነገር ያጋጥመዋል) ። ምክር አዘናት ፤ ክፉውን ሥራ እንድትሠራ የሚያስናብትህ ስለሆነ ለራስህ ዘውድ ነው ፤ (ዘመድ

እንዲያስከብር ያስከብርሃል) ፤ በጕውን ሥራ ትሠራ ዘንድ የሚያገብርህ መልካም ጠባይህም ፤ ለራስህ የራስ ወርቅ ነው ።

ከንጉሡ ፊት በባለሟልነት ብትቆም ፍርሃትን ልበሳት ፤ ከሽልማቶች ሁሉ እርሷ ትበልጣለችና ። ወደ ንጉሡ ስትገባ ዓይንህን አተኩረህ እሱን እሉን አትመልከተው ። ስትወጣም ፤ እንደበትህን ከመናገር ድዳ አድርገው ፤ እንደዚህ በማድረግህ ከንጉሥ ቁጣ ትድናለህ ፤ ለሁሉም ጊዜ ባለሟል እንደሆንክ በሰላም ትኖራለህ ።

ሁለተኛ ክፍል ፤

ምዕራፍ ፳፮ ።

ወደ እውነተኛው ነገር በሚመራና አጋዥ ረዳት በሆነ በእግዚአብሔር ስም ፤ በዕንቁ ባሕርይ ከሚመሰለው ከፈላስፎች ቃል እንናገራለን ። እንዲሁም ከነገሥታት አንዳንድ ታሪክና ፤ ፈላስፎች ከተናገሩት ነገርና ካደረጉዋቸው ትሩፋቶች እንናገራለን ።

ስለ ንጉሥ አጋግ ጨካኝነት ፤ ስለ ንጉሥ አጋግ እንዲህ ተባለ ። ከዕለታት አንድ ቀን ፤ እግዚአብሔርን ፍራው ፤ የእግዚአብሔርን ምሕረት ይፀን ያህል አትማፍቸው፡የሚል ጽሑፍ የተጻፈበትን ትንሽ ደብዳቤ የያዘ ልጅ ወደሚሆን ወደ ንጉሥ አጋግ አቀረቡ ። እሱም ፤ ነገሩን የበላ ፤ እንደበቱ የሰላ ነበረና ፤ በደብዳቤው ያለውን ጽሑፍ ካየና ካነበበ በኋላ ፤ በታላቅ ቁጣ ተነሥቶ ፤ በሉዓላዊ ዙፋኑ ተቀምጦ የሚከተለውን ኃይለ ቃል ተናገረ ።

ሰዎች ሆይ ! እናንተ የኔን መሞት ትመኛላችሁ ፤ ነገር ግን ፤ እግዚአብሔር ስለ ክፉ ሥራችሁ ሁሉ እናንተን እንድሠራ ፤ እንድቀጣ ፤ በናንተ ላይ አሠልጥኖኛል ። አሁን ፤ ምንም እኔ ብሞት በዚሁ በክፉ ሥራችሁ እስካላችሁ ድረስ ከመገፋት ልትድኑ (ልታመልጡ) አትችሉም ። ምክንያቱም ፤ ለእግዚአብሔር እንደኔ ያሉ (ጨካኞች) አሉትና ምንም እኔ ብሞት ወይም ባልኖር ከኔ የባሱ እንጂ ከኔ የተሻሉ አይመጡላችሁም ፤ በማለት ገንትቶ ተናገረ ።

ስለ ንጉሥ አኖሽርዋን ደግነት ፤ ደግሞ ደግና ቅን ስለ ሚሆን ስለ አኖሽርዋን እንዲህ ተባለ ። ወታደሮቹን በከተማው ውስጥ ፤ ከፍ ካለ ቦታ ላይ ወጥተው የሰዎቹን ቤቶች ሁኔታ ይመለከቱ ዘንድ ያዝዛቸው ነበር ፤ እነሱም ጢስ ከሚጨስባቸው ቤቶች ዘንድ ይሄዱና ፤ ባለቤቶቹን ስለ ኑሮአቸው ማለት መቸገራቸውንና አለመቸገራቸውን ይጠይቁዋቸዋል ። በችግር ላይ መኖራቸውን ጠይቀው ከተረዱ በኋላ ፤ ተመልሰው ሄደው ለንጉሡ ለአኖሽርዋን ፤ ይነግሩታል ።

ንጉሡም ፤ ወድያው እንደተነገረው ችግራቸውን በማቃለል ፤ ደስ ያሰኛቸዋል ፤ ኃዘናቸውን በደስታ ይለውጠዋል ችግራቸውን ራቁ ይሸከመዋል ። ስለዚህ ፤ ንጉሥ ፤ ወታደሮቹን ከሚገባቸውና ከታዘዙት አልፈው ከገባሮቹ ምን ምን እንዳይወስዱ ሊያዝዛቸውና ሊያስጠነቅቃቸው ይገባዋል ።

ዳግመኛ ፤ ስለ አኖሽርዋን ደግነት እንደዚህ ተባለ ። አንድ ጊዜ ከግዛቱ የዓመት ግብር በሚጣልበት ጊዜ ፤ ከጠቅላይ ግዛቶቹ ባንደኛው ግዛት ተሹሞ የነበረ አገረ - ገዢ ሲያስገብር ፤ (ንጉሡ ይወድልኛል መስሎት) ፤ ከታዘዘው በላይ ሷሺ ድርኀም (የዚያን ጊዜ ብር) ጨምሮ አውጥቶ ለንጉሡ ላከለት ። ንጉሡ አኖሽርዋንም ፤ ያለአገባብ ያለደምብ የመጣለትን ሷውን ሽህ ብር ትመላሽ ሆኖ ለገባሮቹ ገንዘብ ገንዘባቸው እንዲመለስላቸው አዘዘና አለአገባብ ግብር የጣለውንና ያወጣውን አገረ - ገዢውን ሲቀሉት ብሎ አዘዘ ።

በዓመፅና ቅብርን በማስታከክ ከሕዝቡ እያወጣ ገንዘብን የሚያደልብ ንጉሥ ሁሉ ፤ ቤት ለመሥራት ግንብ ሲገነባ ፤ የፊቱ የፊቱን ላይ ደርቆ በእርጥቡ ብላይ በላዩ የሚገነባውን ፤ ወዲያው መሠረቱ የሚበጣበትንና ግንቡ የሚፈርስበትን ሰው ይመስላል ።

ስለ እስክንድር ንጉሥ እንዲህ ተባለ ፤ ንጉሡ እስክንድር ዘመቻ ለመሄድ በሰበ ጊዜ ፤ ፈላስፎቹን ጠርቶ ሥራዬን የማከናወንበትንና ገንዘቤ የሚጠበቅበትን መንገድ አሳዩኝ (አማክሩኝ) ሲል ጠየቃቸው ። ከፈላስፎች አንዱ ታላቃቸው ፤ እንዲህ አለው ፤ ንጉሥ ሆይ ፤ ገንዘብን ከማፍቀርና ገንዘብን ካለማፍቀር ወገን ምንም ከልብህ አይግባ ። የልብ ጠባዩ እንደ ሰሙ ነው ፤ አንድ ጊዜ ለማስተዋል ። አንድ ጊዜ ለማሰብ ተለዋዋጭና ወጭ - ወራጅ ስለ ሆነ ፤ ልብ ተብሏልና ።

«የገንዘብን መውደድና መተላት ከልብህ አይግባ ማለቱ ፤ ገንዘብን አትናቅ ፤ አለ ገንዘብ አይሆንምና ፤ ገንዘብን አትውደድ ገንዘብ አይረባምና ሲለው ነው»

ልብን ፤ ፈራጅ ፤ ወዳጅንና አማካሪን ማድረግ ይገባል ። ነገር ግን ፤ በሌትም ቢሆን ጓዳ ትጉ ለመሆን ተጣጣር ። ሆኖም ፤ አንድ ሥራ ለመሥራት ስትፈልግ ፤ አስቀድመህ ሳትመክርና ሳትማክር ለመሥራቱ አትቸኩል ። «ያለምክር የሚሠራ ሥራ ሁሉ የቁጡ ሰው ሥራ ነውና» (ሲራክ ፲፬ ፤ ፲፯) ።

በፍርድና እውነትን መናገር በሚያስፈልግበት ጊዜ ፍርድን ከማጣመምና ባንዱ ባንዱ አድልቶ ከመናገር የተለየህ ሁን ይህንን ያደረግህ እንደሆነ ፣ ሥራህ ሁሉ እንደ ወደድኸው ሆኖ ይከናወንልሃል ፣ ይቃናልሃል ። ስለዚህ ፣ ለንጉሥ ፣ ዝግተኛና ታጋሽ መሆን ይገባዋል ፣ ችኩልና ቁጡ አይሁን ፣ (መሆን አይገባውም) ።

እነሱም ፣ ንጉሥ ሆኖ ቁጡ ፣ ፈላስፋ ሆኖ ድዳ ፣ ባለጸጋ ሆኖ ንፉግ መሆን ናቸው ። ዳግመኛም እንዲህ ተባለ ። አንድ መኰንን ፣ ተግሣጽና ጥበብ ያለበትን ደብዳቤ ጽፎ ወደ ንጉሡ ወደ አኖሽርዋን ላከ ፣ የደብዳቤውም ቃል እንደሚከተለው ነበር ፣ «ንጉሥ ሆይ ፣ እነዚህን ፬ ነገሮችን ፣ ገንዘብ አድርጋቸው ። ቅን ሥራን መሥራት ፣ ማስተዋል ፣ ቸዕግሥት ሐፈረ ገጽ» (የሰውን ፊት ማፈር) ። ደግሞም እንዲህ አለው ፣ እነዚህን ፬ ነገሮች ካንተ አርቃቸው ፣ እነሱም ፣ ቁጣ ፣ ትዕቢት ፣ ልብን ማጥበብ ማለት ልበ ሰፊ ፣ ነገር አላፊ አለመሆን ፣ ከማናቸውም ጋራ መጣላት ናቸው ።

ፈላስፎች እንዲህ አሉ ፣ ለነገሥታቶች ፬ ነገሮች ተመድበውላቸዋል ። መንግሥታቸውን በሚመለከተው ጉዳይ አንዱ ፣ ያልፈበውን ሰው አለማቅረቢ ፣ ሁለተኛው ፣ ቤተሰብን መናቅ (ቸል ማለት) ነው ፣ ምክንያቱም መንግሥት የሚጸናው ዐዋቂዎችንና ልባሞችን በማቅረብ የሽማግሌዎችንና ዕውቀት ያላቸውን ሰዎች ምክር በማስማትና ከነሱ ጋር በመመካከር ነው እንጂ ፣ በዘመድና በቤተ ሰብ ብቻ አይደለምና ነው ።

ሦስተኛ ፣ ከሚያስነቅፍና ከሚያስነውር ነገር መራቅ ነው ። አራተኛም ፣ ንጉሥ ራሱ ወደ ጦር ዘመቻ ባይሄድ ከሁሉ የተሻለና የበለጠ ነው ። ንጉሥ ሕጉን ብቻ መጠበቅ ይገባዋል እንጂ ወደ ጦር ዘመቻ መሄድ አያሻውም ። ምክንያቱ ፣ ብዙ ነፍሳቶች በርሱ ነፍስ ላይ ተሰቅለዋልና ፣ በርሱ ሕይወትነት ሕያዋን ይሆናሉና ፣ በንጉሡ ሕይወት የመንጋዎች (ሕዝብ) ጥቅም ይገኛልና ። ስለዚህ ፣ ንጉሥ ፣ ወደ ጦር ዘመቻ በመሄድ ነፍሱን ሊያምጸት አይገባውም ። ይህ ነፍሱን ማመፁ ፣ የብዙ ፍጥረቶች ነፍስን ማመፅ ይሆንበታልና ። የንጉሥ ሞት ፣ የፀሐይ ግርበት እንዲሉ ።

ከመንግሥቱ የተሻረውን አንዱን ንጉሥ ፣ ከመንግሥትህ ተሽረህ መንግሥትህ ለሌላ የተሰጠብህ በምን ምክንያት ነው ? ብለው ቢጠይቁት ፣ በመንግሥቴና በጉልበቴ ስለተማመንኩና በሥራዬና በራሴ ምክር ብቻ መሥራት ስለወደድኹ ነው አላቸው ። የመካሪዎቼን ምክር ቸል ስላልኩና ትልቁን ነገር አሳንሼ ትንሹን ነገር አብልጬ ስላየሁም ነው ። ቅንነትን ትቼ ተንኰልንና የተንኰልን ሥራዎች በመምረጥ ፣ እንደዚሁ የመሳሰሉውን ነገር ልማድ በማድረግ ብዙ ጊዜ ስለቆየሁ ነው አላቸው ።

ከዚህም የባሰ ፣ ደጅ ለመጥናት ወደኔ የመጡትን ሰዎች እነሱ በሚችኩሉበት ጊዜ ብዙ ሰዓት አቆማቸው ነበር ። አለ አማካሪዎችም (ሳልማከር) ብቻዬን እሠራ ነበር ።

«ሕዝቡ ወደ መሥሪያ ቤቱ የሚመጣው ስለቸገረው ነው እንጂ ፣ እጅ ለመንሣት አይደለም» ከ - ደ - አስፍሐ ወልደ ሚካኤል ።

ከሰዎቹ ላይ መከራውን ማቃለል ችላ አለው ነበር ፣ መከራንው በሰው ላይ ሲደርስ አቃልለው ነበር ።

«ዓጼ ቴዎድሮስ ፣ ደጃች ውቤን ባሰሩዋቸው ጊዜ መከራውን በሰው ላይ ሳቀለው ብቻ እንዲህ ይከብዳል ወይ ለተሸከመው» አሉ ይባላል ።

ዳግመኛም ፣ ከክፋቶች ሁሉ የትኛው ይብሳል ? ቢሉት ፣ በሚሉኩበት ጊዜ የሚተናኮሉ ተንኰለኛ መልእክተኞች ይብሳሉ አለ ፣ ያሉዋቸውን ትተው ያላሉዋቸውን የሚሉ ናቸው ። እነዚህ ተንኰለኛ መልእክተኞች ፣ ገንዘብን ከመወደዳቸው የተነሣ መንግሥት ትፈርሳለችና ከክፋዎች ሁሉ ፣ የነዚህ ክፋት ይብሳል ፣ አላቸው ።

«በሰንፍ ሰው ቃል መልእክትን የላከ ፣ እግሩን ተከትሎ መከራ ይመጣል » (ተግ ፪ ፩ ፩) አንድ የግብጽ ፈላስፋ «መልእክት አደራ ነውና ፣ እንደተነገረህ አድርገህ አድርሰው» ብሏል ።

አዝዳሽር የተባለ ፈላስፋ ፣ ስለ እነዚህ ተንኰለኞች ሲናገር ፣ ስንቱን ደም ያስፈሰሱ ! ! ስንቶችን ጊግኖች ሠራዊት በውሸት ያስሸሹ ! ! የስንቶቹን የተከበሩና ጨዋ የሆኑትን ሴቶች ክብር ያሳነሱ ያረካከሱ ! ! ሲል ክፋታቸውን በማጋነን ተናግሯል ።

እስክንድር እንዲህ አለ ። ዓለሙ ሁሉ ለሁለት ነገሮች ይገዛል ይታዘዛል ። እነሱም አንዱ ሰይፍ ነው ፣ አንዱም የቀለም ብዕር ነው ። እነዚህ ሁለት ኃያላን ነገሮች ለሚማሩ ተግሣጽና ምክር ናቸው ። ለነጋዴዎችም የትርፍ (የወለድ) ገንዘባቸው ናቸው ። በሩቅና በቅርብ የሚገኙ ሰዎች ሁሉ ምክርና ምሥጢር በነሱ ይታወቃል ፣ ይገለጣል ።

ከፈላስፎች አንዱ እንዲህ አለ ፣ ሰው ሲባል አራት ወገን ነው ። ይኸውም ፣ ፩ኛ እያወቀ ዐላውቅም የሚል አለ ። ይህ እንደዚህ ያለው ፣

ብልህ ዐዋቂ ነውና ተከተሉት (በግብር ምሰሉት) ። ፪ኛ ዐዋቂ ሲሆን ፡ ዐዋቂ መሆኑን የማያውቅ አለ ። ይህ ዝንጉ ነውና አስታውሱት ። ፫ኛ የማያውቅና ዐለማወቁን አውቆ ዐውቃለሁ የማይል አለ ። ይህ እንደዚህ ያለው ተመሪ ነውና ምሩት ። ፬ኛ ዐላዋቂ ሲሆን ፡ አላዋቂነቱ የማይታወቀው (የማይረዳው) አለ ። ይህ እንደዚህ ያለው ሰው ፈጽሞ ደንቆሮ ነውና አትቅረቡት ።

> ዐዋቂ ሲሆን እንደማያውቅ ዝም የሚል አለ ። የማያውቅ ሆኖ ዝም የሚልም አለ፤ሊያወቀ ለመናገር ጊዜን ለማግኘት የሚጠባበቅ አለ፤ቢያውቅም ባያውቅም እንዳቸው የሚለፈልፍም አለ» (ሲራክ ፡ ፳ ፡ ፭ ፡ ፮)

ዳግመኛም እንዲህ ተባለ ፡ ከጥንቶቹ ፈላስፎች በጐ ምግባር የተረፈው (ፍጹም የሆነ) አንዱ ፡ በየሀገሩ እየዞረ እነዚህን ፭ ነገሮች ገንዘብ ያላደረገ ሰው ፡ በዚህም ዓለም በሚመጣው ም ዓለም ክብር የለውም እያለ ሰዎቹን ያስተምራቸው ነበር ።

፭ቱ ነገሮች የተባሉ ፡ ፩ኛ ፡ በሃይማኖት እድናለሁ ብሎ ተስፋ የማያደርግና ዕውቀት የሌለው ሰነፍ ፡ በስንፍናውና በሚሠራው የዓመፅ ሥራው ደስ ይለዋል ።

፪ኛ ፍርሃት የሌለው ሰው በእግዚአብሔር ዘንድ ክብር የለውም ካልፈሩ በጐ ሥራ መሥራት የለምና ።

፫ኛ ለመስጠት የሚነፍግ ሰው ፡ በገዛ ገንዘቡ ላይ መብት የለውም (ገንዘቡ እርሱን ያዘዋል እንጂ ፡ እርሱ ገንዘቡን አያዘውም) ።

እውነተኛ አነጋገርና የቀና አንደበት የሌለው ሰው ፡ ከእግዚአብሔር ፍርድ የሚያመልጥበት ምክንያት የለውም ። (ሰውን ቢያታልል እግዚአብሔርን አያታልለውም) ።

ምዕራፍ ፳፯ ።

አንዱ ፈላስፋ ፡ ከውርደት ጋር የሚገናኝ ፍቅር እንዴት ያለ ነው ? ብለው ቢጠይቁት ፡ ለመኳንንቱ የሚያገለግሉት ማገልገልና ክእምነ ዝራዎች ጋር የሚፋቀሩት መፋቀር ነው አላቸው ።

ዳግመኛም ፡ ስልብ ጌጡ ሽልማቱ ምንድር ነው ? ለመስጠትስ ለአሽናፊነትስ ? ጌጣቸው ሽልማታቸው ምንድር ነው ? ፡ ቢሉት የልብ ሽልማቱ እእምሮ ፡ የመስጠት ሽልማቱ (ደግነቱ) እየተደሰቱ በፈገግታ መስጠት ። የአሸናፊነት ሽልማቱ (መልካምነቱ) በደልን መተው (የበደለህን ሰው ይቅር ማለት) ነው አላቸው ።

ደግሞም ፡ በዚህ ዓለም የሚኖሩ ሰዎች ፡ የዚህ ዓለም ሥራዎች በ፫፫ ወገን ይገናኛሉ ፡ ከ፫፫ ወገንም ይከፋፈላሉ ፡ በማለት ተስማም ተውበታል ። ከነዚህ ከ፫፫ቱም ፡ ፫ቱ ፡ በመጋደልና በመትጋት የሚ ሠሩ ናቸው ። እነርሱም ፡ እእምሮ ፡ ጽፈትን መጻፍ፤ ፈረስን መቀመጥ ተድላ ደስታ ወደሚደረግበት ገነት መግባት ከገሃነመ እሳት መዳን ናቸው ።

፫ቱ ደግሞ ፡ ከተፈጥሮ ጠባይ የሚገኙ ናቸው ። እነዚሁም ፡ የተበደሉትን ዕዳ መክፈል ፤ ሰውን ማዳን ፤ (ዋስ ጠበቃ በመሆን) ብልህነት ትሕትና ፡ ለሁሉ መስጠት ፤ እውነትን መናገር ናቸው ።

፫ቱም ፡ በልማድ የሚሠሩ ናቸው ። እነዚህ ፡ መንገድ መሄድ ፡ መብላት መጠጣት ፡ መተኛት ፤ ማግባት መጋባት ፡ ሽንት መሽናትና ደጅ መውጣት ናቸው ።፫ቱ ደግሞ፡ትምህርትን ከመማር የሚገኙ ናቸው እነሱም ፡ መልካም ጠባይ ፡ ከፍተኛነት ፡ (ሹመት ሽልማት) መትጋት፡ ጨዋነት ፡ ታማኝነት ናቸው ። ከነዚህ ፫ቱ እጅግ የጸኑና ሰው ሊዘነጋ ቸው የማይቻለው ናቸው ። እነሱ ፡ ዓለምና ኃላፊነቷ ፤ የሰውነታችንና የዘመን ተለዋዋጭነት ፡ በየጊዜው የሚገጥሙን ልዩ ልዩ ፈተናዎች ናቸው ። ደግሞም ከነዚህ ፫ቱ ፡ ረኃብ ፡ ጥጋብ ፡ ደስ ብሎት የሚኖር ልጅ ፡ የአካል ጤንነት ፡ የሚስማማ ወዳጅ ፡ ስለ እውነተኛው ነገር ማዘን መፍራት ፡ የልብ ፍጹምነት ናቸው ።

ደግሞም እንዲህ አለ ፡ ፬ ነገሮች በ፬ ነገሮች ዘንድ ከንቱ ናቸው ፡ እነርሱም ፡ መብራት በፀሐይ ዘንድ ፡ ዝናብ በቅል ዛፍ ዘንድ ፡ ጉልህ ጽሕፈት በዓይነ ስውር ዘንድ ሰው ፡ ጣፋጭ መብል በጠገበ ሰው ዘንድ የልዑል እግዚአብሔር ቃል በዓመፀኛ ሰው ዘንድ ከንቱ ናቸው ፡ አይ ረቡም ፤ ዋጋ የላቸውም ።

ከፈላስፎች ወገን ፡ አቡዛርድን እንዲህ ብለው ለመኑት ፡ ጥበብን አስተምረን ፡ እንድንተጋበትና በዚያውም ጸንተን እንድንኖር ፡ ለነፍ ሳችንና ለሕይወታችን ሥራ የሚጠቅመንን ከጥበብ በሮች አመልክተን ደግሞም ከርሱ እንርቅ ዘንድ ጉዳት የሚያመጣብንን ነገር ንገረን አሉት።

እርሱም ፡ እንዲህ አላቸው ፡ ስሙ! አስተውሉ ። ፬ ነገሮች ለዓይን ብርሃንን ይጨምሩለታል፡ማየቱንም ያደምቁለታል ። እንደዚሁም ሁሉ ፬ ነገሮች ብሩህነቱን ይቀንሱበታል፡ማየቱን ያደክሙታል አላቸው

ደግሞም እንዲህ አለ ፤ ፬ ነገሮች ሰውነትን ያወፍሩታል ፤ ያለሰልሱታል ፤ ያስምሩታል ፡፡ እንዲሁም ፬ ነገሮች ሰውነትን ያከሱታል ያስምሙታል ፤ ያሻክሩታል ፡፡

፬ ነገሮች ፤ ልብን ጤናማ ያደርጉታል ፤ ፬ ነገሮች ግን ያደክሙታል አላቸው ፡፡ ለዓይን ብርሃንን ይጨምሩለታል የተባሉት ፬ ነገሮች ልምላሜን ማየት ፤ የጠራውን ውኃ ሲፈስ ማየት ፤ የሚወዱትን ሰው ፊት ማየት ፤ ኩልን መኳል ናቸው ፡፡

«ማየትን ጉትቻል ዘንድ በዚው መድኃኒት (ኩል) እንድትኳል እነግርሃለሁ» (ራዕይ ፤ ፫ ፤ ፲፰) «ደም ግባቱ ከመልክ አቀናን ጋር ለዓይን ደስ ያሰኛል ፤ ከሁለቱም ይልቅ የቡቃያ ልምላሜ ደስ ያሰኛል) (ሲራክ ፤ ፵ ፤ ፳፩)

ያዓይንን ብርሃንነት የሚቀንሱ ፬ ነገሮች ፤ ጨው የበዛበት ምግብ መብላት ራስን በሙቅ ውኃ መታጠብ፣ የፀሐይን ክበብ አተኩሮ መመልከት ፤ የማይወዱትን ሰው ፊት ማየት ናቸው ፡፡

ሰውነትን የሚያወፍሩትና የሚያሳምሩት የተባሉ ፬ ነገሮች ፤ ጥሩ ጥሩውን ልብስ መልበስ ፤ ሙቀት ባለው ቦታ መቀኘት ፤ ልብን ከኃዘን ማራቅ ፤ ጥሩ ጥሩውን ሽታ ማሽተት ናቸው ፡፡

ሰውነትን የሚያከሱትና የሚያጉሳቁሉት የተባሉ ፬ ነገሮች ፤ የከሰሙ ያአርጌ ከብት ሥጋ መብላት ፤ ሩካቤን ማብዛት (ብዙ ጊዜ ከሴት መሄድ) በውሽማ ቤት ብዙ ጊዜ መቆየት ፤ ገና ሳይመሽ ፀሐይ በሚጠልቅበት ጊዜ መተኛት ፤ ናቸው ፡፡

ሰውነትን የሚያስምሩትና የሚያለሰልሱት ነገሮች ፤ ምግብን በጊዜው መብላት ፤ ሁል ጊዜ ለከቶ መጥና መብላት ፤ አድካሚና መንቻቂ ካልሆነ ሥራ መራቅ ፤ አስፈላጊ ካልሆነ ፤ ኃዘንን መተው (አለማዘን) ናቸው ፡፡

ሰውነትን የሚያጉበጉቡትና የሚያጉሰቁሉት ፬ ነገሮች ፤ እነዚህ ናቸው ፡፡ ወጣ ገባ በሆነው መንገድ መሄድ ቁጡና ገርጋራ የሆነውን ፈረስ መቀመጥ በደከመ ጊዜ መሄድ ፤ አሮጊቷን ሴት ማግባት ናቸው ፡፡

ልብን ጤናማ ያደርጉታል የተባሉት ፬ ነገሮች ፡፡ ጠቃሚውን ነገር ማሰብ ፤ ብልህና ዐዋቂ የሆነ ጌታ ፤ (አሳቢ ጌታ) ፤ ከታመነ ሰው ጋር መወዳጀት ፤ ከልብ ጋር ከምትስማማ ሴት ጋራና ከሚራዳ ወዳጅ ጋር አብሮ መኖር ናቸው ፡፡

ልብን ያደክሙታል የተባሉ ፬ ነገሮች ፤ እሊህ ናቸው ፤ ጽኑ ብርድ ብርቱ የፀሐይ ሐሩር ፤ የጭስ ብዛት (አብዝቶ ማጤስ ከጠላት መስጋት ናቸው ፡፡

«ብዙ ማጤስ ልብን ያሳምማል ካለ ፤ ሲጋራ ማጤስ ከቀድሞ ጀምሮ የነበረና የተጠላ ነገር ይመስላል »

ፈላስፋው ሶቅራጥስ እንዲህ አለ ፤ ፫ ነገሮች ያሉበት ሰው ፤ ነፍሱን ይጐዳል ፡፡ እነዚህም ፤ ሽማግሌዎችን መሸንገል ፤ (ማታለል) ፤ ፀዋቂዎችን መናቅ ፤ ሰውቅ ማታለልና ማዋረድ ፤ ለማይረባ ነገር መታገሥ ፤ ልብ የሻውን መከተል ፤ (ልቧ እንዳሻው ሆኖ መኖርን መውደድ ናቸው ፡፡

አርስጣጣሊስ እንዲህ አለ ፤ ቅን ፍርድ የቢጐ ሥራ መሠራት ፤ የዓለም ኃይል ጽንዕ ነው ፡፡ በርሱ ገንዘብ ይበዛል ፤ በርሱ ከብቶች ይረባሉ ይበዛሉ ፤ ኃያላን ሠራዊት በርሱ ይገዛሉ ፡፡ እውነተኛ ፍርድ ፤ ሕዝብንና ሕዝብን ያፋቅራል ፤ መንግሥትንና ሕዝብን ያስማማል ፤ ፍትሕ ፤ ለዓለም ኃይልና ጽኑዕ ነው ፡፡ ዓለም በገነት ፤ (በአታክልት ቦታ) ይመስላል ለአታክልት ቦታ ቅጥር አጥር አለው ፡፡ እንደዚሁም ሁሉ ፤ ለዓለም ቅጥሩ አጥሩ መንግሥት ነው ፤ መንግሥትም ማለት ንጉሥ የሚመግበው ጥበብ ነው ፡፡ ንጉሥም ሠራዊቶችን ይረዳቸዋል ፤ ንጉሡን የሚያጅቡት ሠራዊቶችንም ገንዘብ ይሰበስባቸዋል ፡፡

ፈላስፋው አርስጣጣሊስ ፤ ከመስማት መጻፍ ይሻላል ፤ ከመጻፍም ማስተዋል ፤ ከማስተዋል ማስታወስ ይበልጣል ብሏል ፡፡(በቃል ያለ ይረሳል ፤ በመጽሐፍ ያለ ይወረሳል) እንዲህም ዐዋቂ ማለት የገዛ ልቡን የሚገዛና አምሮቱን የሚያሸንፍ ነው አለ ፡፡ ደግሞም ፤ የፍጹምነት ብዛት (ፍጹም ዕውቀት ማለት) ነገርን አለማብዛት ነው ፡፡ አብዝቶ መጠየቅም የማወቅ ብዛት ነው ብሏል ፡፡ (ከዐዋቂ ጠያቂ ፤ ከጠያቂ አድራቂ ፤ ከአድራቂ አጥባቂ) እንዲሉ ፡፡ ፍጹምነትም ማለት ፤ ቃላቶችን ጥቂት ብጥቂት እየተረጐሙ ከሁሉ ማድረስ ፤ ለሁሉ ማስረዳት ነው ፡፡

አፎሚጦስ የተባለ ፈላስፋ ፤ ለተፈጥሮ ጠባይ ደግነት ጥንትና ፍጻሜ አላት ፤ ይኸውም ጥንቷ መፋቀር ሲሆን ፤ ፍጻሜዋ ሰላም ነው አለ ፡፡

አፍላጦን ፤ አንደበቱን የሚገዛ (የሚያርም) ብልህ ዐዋቂ ይባላል ፤ ቁጣውን የሚገዛ ግን አሸናፊ ይባላል አለ ፡፡

አርስጣጣሊስ ፤ ከዕለታት አንድ ቀን ፤ ንጉሡ ደንግጦበት ከነበረ ድንጋጤው ሊያጽናናውና ሊያረጋጋው መጥቶ ሳለ ፤ ንጉሥ ሆይ

እኔ የመጣሁ በመከራህ ጊዜ ትዕግሥትህን አይቼ ፤ ትዕግሥቱን ካንተ ዘንድ ልማረው ብዬ መጣሁ እንጂ ፤ አንተን አጽናናለሁ ብየ ወዳንተ አልመጣሁም ፤ አለው ።

አፍላጦን ፤ የአህጉሮች ደኅንነት በምን ይታወቃል ? ቢሉት፡ሀዋቂዎቻቸው ቢነግሡና የነግሡቱ ነገሥታቶቻቸውም ቢጠበቡ (ብልሆች አስተዋዮች) ቢሆኑ ነዋ ፤ ሲል መለሰላቸው ።

ሶቅራጥስ ፤ ብልህ ዐዋቂ የሚባለው ፤ ለማስተዋል የሚጎዛና ምኞቱን የሚያሸንፍ ነው አለ ። ደግሞም ፤ ንጉሥ ፤ ሕዝቡን በቅንነት ከጣ በቀና ከአስተዳደረ ፤ ጀግንነትና አሽናፊነት አያስፈልጉትም ብሏል ።

እስክንድር ፤ የባቢሎን ፈላስፎች ፤ በናንተ በኩል ፤ የትኛው ይከብራል? ኃይለኛን ነው ወይንስ ቅን ነው? ቢላቸው ፤ ቅን ሕግ ካለና ሕጉም በቅንነት ከተሠራበት ኃይል አያስፈልግም ነበር አሉት ።

ሕግ ኃይልን ያሸንፋል? ፤ ወይስ ኃይል ፤ ሕግን ያሸንፋል ? ቀስማዊ ...

ፒታጎርስ የተባለ ፈላስፋ እንዲህ አለ ፤ እኛ (ሰዎች) ፍጹማን ብንሆን ነው እንጂ ፤ መመረጥ አልተሠራልንም ነበር ፤ እኛ ፍጹማን ብንሆን ኖሮ ግን ፤ ፍጹምነት ከኛ ስለ ና፤ተመራጭነት አያስፈልገንም ነበር (አለመመረጥ ባይኖር ኖሮ «መመረጥ» ለተባለው ቃል «ስም» አይገኝለትም ነበር) ።

ሶቅራጥስ ፤ ሰው ፤ ከሰው የሚከበረው ፤ ሥራው ፍጹም ቢሆንለት ነው እንጂ ፤ እርሱ ራሱ የፍጹምነትን ሥራ ሠርታችሁ ቢል አይደለም አለ ።

አፍላጦን ፤ የዕብደትን ምሬት ያልቀመሰ ሰው ፤ የዕውቀትን ጣዕም አያውቅም ፤ አለ ። ዳግመኛም ፤ ሥጋዊ ፍትወትን (ፈቃድን) መፈጸም አንተን የዘመን ተገዥ ታደርግሀለች ። ሥጋዊ ፈቃድን አለመፈጸም ግን ፤ ዘመንን ደንቃን ተገዥ ታደርገዋለች ብሏል ፤ ደግሞም ይህ ከ፬ቱ ባሕርያት የተፈጠረው ሰውነታችን በሥራ ብዛት እንደሚደክም ሁሉ፤ እንዲሁም በዕረፍት ብዛት ይደክማል ። ስለዚህ ፤ ሥራ እኛን እንደሚያደክመን ሁሉ ፤ እኛም ሰውነታችንን በዕረፍት ብዛት እናደክመዋለን አለ ።

ሶቅራጦስ ፤ የነፍስ ክብሯ ፤ መከራንና ተድላን ደስታን አንድነት አድርጋ ትክክል በሆነ አቀባበል ስትቀበል ነው አለ ። (ሰው ፤ መከራ

ሲመጣበት መታገሡ ፤ ተድላ ደስታ ሲመጣለት መቻሉ ትክክል ...ት ነው) ።

አፍላጦን ፤ በሀብታምነቱ ከሚያመሰግን ሀብታም ... ያመሰግኑ ... «... በልጁ» በእውነት ... የሚኖር ... (ተግሣጽ ፩ ፡ ፯) ...

... ነው ። ሥጋ ፤ ምግብን በማጣት እንደሚሞት ሁሉ፤ ልብም ጥበብን በማጣት ይሞታል ፤ ብሏል ።

ዘድማስቆች አንዱ እንዲህ አለ ፤ ልዕልናን ፈለግኋት ። ነገር ግን ባርነትን እንደ ትሕትና አድርጎ ከፍ ከፍ የሚያደርገው አላገኘሁም ። ... ትን ፈለግኋት ፤ እውነት ከመናገር አገኘኋት ። መመኪያን ፈለግኋት ከ... አገኘኋት ፤ ጨዋነትን ፈለግኋት ፤ ከ... አገኘኋት ። ክብርን ፈለግኋት ከአእምሮ (ከዕውቀት) አገኘኋት ።

ማገልገልን ፈለግኋት ፤ ስለታም ዝለል ... አገኘኋት ። ሀሬትን ፈለግኋት ፤ ዓለምን ከመናቅ (ከመጥላት) አገኘኋት ። ፍጹምነትን ፈለግኋት ፤ ገንዘብን ከልመጽውት አገኘኋት ። እግዚአብሔርን መፍራት ፈለግኋት ፤ ሁል ጊዜ እሱን ብቻ ከማስታወስ አገኘኋት ። የዓይንን ብርሃን ፈለግኋት ፤ በሌሊት ከሚደረገው ጸሎት አገኘኋት ። መዳንን ፈለግኋት በመጾም ከመራብና ከመጠማት አገኘኋት ።

ተድላ ደስታን ፈለግኋት ፤ መጻሕፍት ከማንበብና ከመመልከት አገኘኋት ። በጐውን ሥራ ለመሥራት መፋጠንን ፈለግኋት ፤ መልዕልተ ... የሆነ እግዚአብሔርን ከማመስገን አገኘኋት ። ወደ እግዚአብሔር መቅረብን ፈለግኋት ፤ ከአመፅ ከመራቅ አገኘኋት ። የፍጹምነትን ሥራ ፈለግኋት ፤ ... ከመሥራትና ፍጹም ... አገኘኋት ።

ምዕራፍ ፳፰ ።

... ፈላስፋ ፤ ... ነገሮች ... ሰው ፤ ፍጹም ነው ፤ ፍጹም ... (ፔርሺያ) ... ነገሮች በውሻ ይገኛሉ ይላሉ ። እነሱም ፤ ስምምነት ፤ ፍቅር ፤ ልቡና ፤ ትዕግሥት ፤ ማመስገን ፤ ተስፋ ናቸው ።

... ሰናዕም (መስማማት) ፤ ... ከ... ቤተሰብ ጋር ... አይለይም ...

፬ኛ ፍቅረ ንዋይ ፤ ውሻ ቢያበሳጩት ፤ ቢደበድቡት ፤ ቢያስፈራሩት ፤ ልብላ ጠሙት የጌታውን ቤተሰብ ስለ ወደዳቸው ከፋኝ መረረኝ ብሎ የጌታውን ቤት አይለቅም ።

፭ኛ ፈቃድና ፤ ውሻ ፤ ቢቆጡት ቢመቱትም ጌታው ዝም ይላል ፤ ያዘዙትን ሁሉ ያደርጋል ማለት ፤ ውጣ ቢሉት ይወጣል ፤ ና ቢሉት ይመጣል ፤ ያዝ ቢሉት ይይዛል ፤ ልቀቅ ቢሉት ይለቃል ፤ ፈቃደኛ ወይም ታዛዥ ማለት ይህ ነው ።

፮ኛ ትዕግሥት ፤ ውሻ ፤ ስለጌታው ቤት ከሌባ ፤ ከአውሬ ፤ ከማንኛውም ጠላት ይታገላል ። ስለጌታው ሕይወትን አሳልፎ ይሰጣል ። የመጣበትን ፈተና ችሎ በትዕግሥት የሚያልፍ ፤ የሚበረታበትን ያባርራቸዋል ፤ ትዕግሥተኛ ማለት ይህ ነው ።

፯ኛ ትሕትና (ማመልከት) ፤ ውሻ ረኀቡንና ጥሙን ታግሦ ይቀበለዋል እንጂ ለማንም አስራቡኝ አስጠሙኝ ብሎ ጌታውን አያሳማም ፤ አያማርርም ፤ ትሑት ማለት ይህ ነው ።

፰ኛ ተስፋ ፤ ውሻ ፤ ይሰጡኛል በማለት ተስፋ አድርጎ ፤ ከጌታው ፊት ሁል ጊዜ በመቅበጥበጥ ይለማመጣል ፤ ጅራቱን ይቆላል ፤ ተስፋ ማለት ይህ ነው ።

እነዚህ ፰ቱ የበጎነት ጠባዮች (ማለትም ሰዎችም እንዲሁ) ቢገኙ ፤ ማስተዋል ያለው ሰው ፤ እነዚህ ጠባዮች ሳይኖሩት ቢገኝ ፤ ከውሻ ያነሰ መሆኑን ገምተው ይንቁታል ያቃልሉታል ።

ሰባተኛም ዳኛ ፤ ቀማኛ መሆን አይገባውም አለ ፤ ፍርዱን የሚሸጥ ከሁሉ ነውረኛ ፤ ዓመፀኛም ሊሆን አይገባም ፤ ቅንነቱን ከፍሎ ይፈልጉታልና ፤ (ዳኞች በምክንያት ጉቦ ምክንያት የሚያደርጉት ቅሚያ አለና ፤ ዳኛ ቀማኛ ዓመፀኛ ሊሆን አይገባም አለ) ።

ደግሞም ፤ መናገርን የሚያበዛውን ሰው ፤ ሰሚው ይጠላዋል ፤ ይሰለቸዋል አለ እንዲሁም ስለ ጽድቅ ብልህ ድኻም ፤ ድኻው ያለቅሳል ፤ ጽድቅ ግን ለዘለዓለም ከጌታ ጋር ይኖራል ፤ አያልፍምና ብሏል ።

ዳግመኛ ፤ ፫ ነገሮች የሌሉት ሰው ፤ ሃይማኖቱ ፍጹም ፤ ምግባሩ መልካም ሊሆን አይችልም ። ፫ ነገሮች የተባሉትም በሰው እጅ ያለውን ተስፋ አለማድረግ ፤ ክፉውን ነገር ሁሉ ሰምቶ እንዳልሰማ ሆኖ መታገሥ ፤ ሰውን እንደ ራስ አድርጎ ማፍቀድ ፤ ናቸው ። እንዲሁም ፤ ብሏል

ወይም ሀብት ፤ (የሚበዛው) በመስጠቱ ነው እንጂ በመድለብ አይደለም ብሏል ።

አንዱ ፈላስፋ ፤ አንዱን ፈላስፋ እንዲህ ሲል ጠየቀው ፤ ከሰው ወገን ምሕረት (ቸርነት) ማድረግ የሚገባው እንዴት ያለ ነው? ሥራው ከንቱ ሆኖ የሚቀርበትስ እንደምን ያለ ነው? ። ምሕረት ማድረግ የሚገባቸው ፤ ንጉሥ ፤ ዐዋቂ ፤ ሀብታም ናቸው ። ለምሳሌ ፤ ንጉሥ ሀብታምና የወደደውን ለማድረግ ሙሉ ሥልጣን ያለው ሲሆን ፤ በዚህ ዓለም ሲደረግ ያየውንና የሰማውን ሁሉ እንዳላየ እንዳልሰማ ሆኖ ምሕረት ማድረግ ይገባዋል ።

ዐዋቂም ሰው ፤ ዐዋቂ ሲሆን ፤ ራሱን እንዳላዋቂ ማድረግና ፤ በዚህ ዓለም ለሁሉም አዛኝ ሩኅሩኅ መሆን ፤ ኃይለኛም ሲሆን ደካማ መስሎ መታየት ይገባዋል ። ሀብታምም ፤ ይልኝታን ፈሪ ፤ ሰውን አክባሪ ለሁሉ ሰላማዊና ትሑት በመሆን ለጋስ ሰጪ መሆን ይገባዋል ።

ሥራቸው ከንቱ ሆኖ የሚቀርባቸው ሰዎች እነዚህ ናቸው ፤ የማይቀበለውን ሰው ምክርን እመክራለሁ የሚል ፤ ላይሠራበት መማሪያን የሚይዝ ፤ ላይሰጥበትና ላይመጸውትበት ገንዘብ የሚያደልብ ናቸው ። እነዚህ ሰዎች ፤ ሥራቸውም ከንቱ ራሳቸውም ከንቱ ናቸው ።

አንድ ፈላስፋ ፤ የልብ መሠረት አእምሮ ፤ ፍሬው ሰላም ነው ። የንጽሕና መሠረት ስስታም አለመሆን ሲሆን ፤ ፍሬው ዕረፍት ነው ፤ አለ ። ደግሞም ፤ ለሰነፍ ሰው ምሥጢርህን አትግለጥ ፤ መሸከሙን አይችልምና ብሏል ።

«ቀሊል ሰው የሰማውን እስኪናገር ድረስ ይቸኩላል ፤ ምጥ የተያዘች ሴት እንደ ትጨነቅ ይጨነቃል ። እንዲሁም በጦር የተወጋ ሰው ጦሩን እስኪነቅሉለት እን ዲቸኩል እሱም ፤ የሰማውን እስኪያወራ ይቸኩላል» (ሲራክ ፲፱ ፤ ፲፩ ፤ ፲፪

አርስጣጣሊስ ፤ የሰው ጠባዮች ፯ ናቸው አለ ። ይኸውም ፩ኛ በጎን ላደረገለት በጎ የሚያደርግ አለ ፤ ይህ የውለታ መላሽ ሰው ጠባይ ነው ። ፪ኛ የሠሩለትን በጎ ሥራን የሚክድ አለ ። ይህ ፤ የውለታ ቢስ ሰው ጠባይ ነው ። ፫ኛ ፤ ሲበድሉት ፤ እያወቀ እንዳላወቀ ሆኖ የሚታገሥ አለ። ይህ ፤ የነቢያ ሰፊ ነገር አላፊ ሰዎች ጠባይ ነው ። ፬ኛ ፤ በጎ ላደረገለት ክፉ የሚመልስ ሰው አለ ። ይህ ፤ የሰነፎች ሰዎች ጠባይ ነው (ወርቅ ላበደረ ጠጠር ፤ እህል ላበደረ አፈር) እንዲሉ ።

፭ኛ ክፋትን እንደበጎ ነገር አድርጎ ልማድ የማድረግ ጠባይ ያለው ሰው አለ ። ይህ ፤ መርገምን የቀመሉ ቿአራዊቶች ጠባይ ነው ። ፮ኛ በጎ

ሥራ መሥራትን የማዘውተር ጠባይ ያለው አለ ፤ ይህ ክፉ ከማድረግ ነፃ የሆኑ የደጋግ ሰዎች ጠባይ ነው ። ጂኛ ክፉ ላደረገበት በጐን የመመለስ ጠባይ ያለው አለ ይህ የመላእክትና የደጋግ ሰዎች ጠባይ ነው ።

<u>አርስጣጣሊስ</u> ፣ እስክንድርን ሲመክረው እንዲህ አለው ። ዓለም ገነት (የአታክልት ቦታ) ናት ፣ በአታክልት ቦታ ትመሰላለች ። አጥሯ ቅጥሯም ንጉሥ ነው ። ንጉሥም ሠራዊት የሚያጅቡት ፣ መኳንንት የሚከቡት የሕዝብ እረኛ ፣ የሀገር ዳኛ ነው ። ሠራዊትም ለገንዘብ የሚገዙ ሰሎሞንች የሚታዘዙ ናቸው ። ገንዘብ ከመንጋዎች (ከሕዝብ) የሚሰበሰብ ሀብት ነው ። መንጋዎችም ቅንነት የሚገዛቸው ባሮች ናቸው ። ቅንነት ግን ልማድ ናት ። እሷም ለዓለም ጤናና ጸጥታ ነች ።

ቅን ፍርድ የዓለም ኃይል ጽንዕ፣ የበጐ ሥራዎች ሁሉ መሠረት ናት ። ገንዘብ የሚበዛው ፣ አገር የሚለማው ፣ ሕዝብ የሚበለጽገው ቅን ፍርድን በመፍረድ ነው ። ፍትሕ(ቅን ፍርድ) ሕዝብንና ሕዝብን ያፋቅራል ፣ ሕዝብንና መንግሥትን ያስማማል ። ዓለም ጸንቶ የሚኖረው ቅን ፍርድ በመፍረድ ነው ።

<u>ከፈላስፎች አንዱ እንዲህ አለ</u> ፣ ምስጢሩን ለሌላው ለማካፈል የሚቸኩል ሰው ፣ ያ ያካፈለው ሰው ምሥጢሩን ቢያወጣበት ፣ ምሥጢሩን አወጣብኝ ብሎ መታማት የለበትም ። (ራሱን በራሱ የበደለ ፣ በማን ያዝናል?) ሲራክ ፲፣ ፳፱ ።

ተማምሎና ቃል ኪዳን ገብቶ ከመታረቁ በፊት ፣ ወደ ጠላቱ የሚገባ ሰው ፣ ያ ጠላቱ የክዳትንና የተንኮልን ሥራ ቢሠራበት ፣ ከዳው ብሎ መታማት መመረር የለበትም (ሲያይ የሞተውን ሲሰማ ቀበረው) እንዲሉ ።

ማናቸውም ሰው ፣ የክፉ ሥራውን ምስጢር ቢያካፍል ፣ እገሌኮ እንደዚህ ያለ ክፉ ሥራ ሠርቷል ብሎ የክፉ ሥራውን ምሥጢር ያወጣ ሰው ፣ ምስጢር አወጣ ተብሎ የሚታማው እርሱ አይደለም ። (ባለቤቱ ያልሰወረውን ምስጢር ማን ሊሰውርለት) ኖሯል?

የራሱ ያልሆነውን የሚመኝ፣ ካልወደደውና ካላሰበው ነገር ይወድቃል ። የራሱ ያልሆነውን ከመመኘት ይልቅ ሠርቶ እንዲያገኙ መሆን ይሻላል ። አለመመኘት ፣ አለመሻት ሠርቶ የማግኘት እባት ነው ። ሳይጽሩ ሳይግሩ መመኘት ግን የስሕተት ልጁ ነው ፣ በቃኝ አለማለትም ጓደኛው ሲሆን ውርደትም የማይለየው ወዳጁ ነው ።

ለታማኝ ሰው እእምሮ ወዳጁ ነው ። ትዕግሥት እንደራሴው ፣ ልቡና መሪው ፣ በጐ ምግባር ግዛቱ፣ ፍቅር ወላጅ አባቱ ፣ እውነት ዋጋው፣ ትዕግሥት የሠራዊቱ አለቃ ነው ።

በድፍረት ሕግን ለሚተላለፍ ሰው ምሕረት አይገባውም ፣ የሰዎቹ ልብ ሁሉ ፣ በመገረፉም ሆነ በመሰቀሉ ደስ ይለዋልና። በስሕተት ሕግን ለሚተላለፍ ግን ፣ ምሕረት ማድረግ ይገባል ። ይህ ነገር ፣ ዐውቆ ሕግን በማፍረስና ሳያውቁ በስሕተት ሕግን በማፍረስ መካከል የሚደረገውን የመፍረድ ልዩነት ያመለክታል ፤

> ሕግ ተሠርቶላቸው ፣ ከሕግ ወጥተው የበደሉ ሰዎች ፍዳቸው ከመጠን በላይ ነው ሕግ ሳይሠራላቸው ፣ ከሕግ ወጥተው የበደሉ ሰዎች ፍዳቸው በመጠን ነውና ሮሜ፣ ፪፣ ፲፪)

ምክር የልብ መስታወት (መስትዋት) ነው ፣ የሰው የልቡን መልክ ለማየት ብትወድ ተማከረው ፣ ምከረው ። አማክረው መልካም ምክር ከበጐ ሕሊና ውስጥ ይወጣና ፤ ልብ ደግሞ ፈጥኖ ይቀበለዋል ። ምክር የሕሊና ሰይፍ ነው ፣ ሰይፍ ስል ካልሆነ ከተፈለገበት ግብና ልክ ለመድረስ አይችልም ። እንደዚሁም ሁሉ ፣ ምክር ከበጐ ሕሊና ወጥቶ ልብ ካልተቀበለው ከተፈለገበት ግብና ልክ ለመድረስ አይችልም ይሁን እንጂ ፣ ከምክር የሚሻለው ፣ መላልሶ መምከሩ ነው ፣ ከመምከሩም አስቀድሞ ማየቱ ይበልጣል ነገር ግን ጠባየ- ክፉ ለሆነ ሰው በጐውን ነገር ቢነግሩት ቀናውን ምክር ቢመክሩት አይገባውም ።

ከማቅረብ መምከርን ፣ ከመምከር ማየትን ፣ ከማየት ማሰብን ፣ ከማሰብ ማስተዋልን አስቀድም ። እንዲሁም ፣ ከክፉው በጐውን ፣ ምረጡኝ ከማለት እንድትመረጥ መሆንን ምረጥ ። አእምሮን ገንዘብ ያደረገ ማስተዋልን ፣ ትዕግሥትን ገንዘብ ያደረገ ታዛዥነትን ፣ ታዛዥነትን ገንዘብ ያደረገ አዛዥነትን ገንዘብ ያደርጋል ፣ (ያገኛል) ። ደግሞም በጐ ሥራ መሥራትን ልማድ ያደረገ ፣ ወዳጅነትን ያገኛል ። እንዲሁ ደግሞ ፣ ማሰብን ያዘወተረ ጥበብን ገንዘብ ያደርጋል ጥበብን ገንዘብ ያደርገ ክብርን ያገኛል ። ክብርን ያገኘ መወደድን ፣ መወደድን ያገኘ መታፈርን መታፈርን ያገኘ መፈራትን ያገኛል ። ፍቅርንም ገንዘብ ያደረገ ፣ ከእግዚአብሔርና ከሰው ጋራ አንድነትን ያገኛል ።

ትዕቢትን ግን ገንዘብ ያደረገ ውርደትን ያከማቻል ፣ ንፍገትን ገንዘብ ያደረገ ፣ ራሱ ከመለመን ይደርሳል ። በቃኝ አለማለትን የማያውቅ በኃዘን ላይ ኃዘንን ይጨምራል ። ቅንዓትን አመል ያደረገ ፣ ርሱ ከኃዘን ፣ ኃዘኑ ከርሱ አይለያዩም ። ነገር ግን ፣ ለዘለዓለም ክብር ምስጋና

ለርሱ ይሁንና ፡ ከክፉ ነገር የሚጠብቅና በጐ፡በጐውን ሥራ መሥራትን የሚያስችል መልዕልት ተፈጥሮ የሆነ እግዚአብሔር ነውና ፡ ከክፉ እንዲጠብቀን፡በጐ በጐውን እንዲያሠራን እሱን እንለምን ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፡ ሰው በሰው ነውና ፡ የአፍ ሽልማቱ ጠጉሩ፡ የሰይፍ ሽልማቱ አፎቱ እንደሆነ ፡ የንጉሥም ኃይሉ ሠራዊቱ ፡ ክብሩ መሳፍንቱ ፡ ግርማው መኳንንቱ ናቸው ። ዳግመኛም ፡ ከጠላትህ አንድ ጊዜ ተጠንቀቅ ፡ ከወዳጅህ ግን ሺ ጊዜ ተጠንቀቅ ፡ ምሥጢርህን የሚያወጣ ወዳጅህ ነውና አለ ። «ከኦ ዳጅ ጠላት አንተ ጠብቀኝ ፡ ከጠላቴ ግን ራሴ ን ጠበቃለሁ» እንዲሉ ። ፈላስፋ ፡ ጣፋጭ አትሁን እንዳይበሉህ ፡ መራራም አትሁን እንዳይጥሉህ ፡ መካከለኛ ሁን እንጂ አለ።

> «ፈጽመህ ጻድቅ ነኝ አትበል ፡ ጸጋንና ክብርን እንዳታጣ ፡ ፈጽመህም ብልህ ነኝ አትበል ፡ እንዳትስት ፡ ጨካኝም አትሁን ያለጊዜህ እንዳትቀሠፍ ፡ መካከለኛ ሆነህ ብትኖር ይሻልሃል» (ሲራክ ፡ ፯ ፡ ፲፭) (ራእይ ፡ ፫ ፡ ፲፭ - ፲፯)

ፈላስፋው ፡ ስምህ ከጀርባህ ነው ፡ ጠላትህም እንደበትህነው ብሏል። «በአንደበቴ እንዳልበት አፌን ን ጠብቃለሁ እላለሁ» መዝ- ፴፰-፩ ።

እንደ ክርቤ መራራ እስክትሆን ድረስ ተናገር ፡ ስትናገርም የፊጣሪህን ፊት እይ እንጂ ፡ የሰውን ፊት አትይ ። ሰው ሆይ! ትዕግሥትን ውደድ ፡ ትዕግሥት ምንም እንኳ ለጊዜው መራራ ቢሆን ፡ የኋላ ኋላ ከማር የጣፈጠ ይሆናልና አለ ፡ ደስ ያሰኛልና ።

ፊዱ ፊዱን እንደሚያሸንፈውና አንዱ ባንዱ እንደሚሸነፍ የ፲፩ ነገሮች ምሳሌ ።

ብረት ጽኑ ነው ፡ እሳት ያሸንፈዋል ፡ እሳት ብርቱ ነው ፡ ውኃ ያሸንፈዋል ፡ ውኃ ብርቱ ነው ፡ ደመና ይሸከመዋል ፡ ደመና ኃያል ነው፡ ነፋስ ይበትነዋል ፡ ነፋስ ብርቱ ነው ፡ መሬት ይገድበዋል ፡ መሬት ጽኑ ነው ፡ የአዳም ልጅ ያሸንፈዋል ፡ የአዳም ልጅ ብርቱ ነው ፡ ኃዘን ያሸንፈዋል ፡ ኃዘን ጽኑ ነው ፡ ጠጅ(መጠጥ) ያሸንፈዋል ፡ ጠጅ ብርቱ ነው ዕንቅልፍ ያሸንፈዋል ዕንቅልፍ ብርቱ ነው ፡ ሞት ያሸንፈዋል ። ነገር ግን ሁሉንም ሴት ታሸንፋቸዋለች ።

ከፈላስፎች አንዱ እንዲህ አለ ፡ በድንገት የሚገኙ ክፉ ክፉ የሆኑ ፺፱ ነገሮች አሉ ። ነገር ግን ፡ ከነዚያ አንዱንና ታናሻቸው የሆነውን ሳታገኘው የቀረህ እንደሆነ ፡ ግዳጅህን ልትፈጽም አትችልም ። እንዲሁም በትዕግሥት የማገኙ ደጋግ የሆኑ ፺፱ ነገሮች ኦሉ ። ከነዚያ አንዱና አነስተኛው ሳይቀር ያገኘኻቸው እንደሆነ ጠላቶችህን ታሸንፋለህ ፡ ግዳጅህንም ሁሉ ትፈጽማለህ ።

ስለ መጠጥ ዕጫታና ስለ ስካር ፡ ከስካርም በኋላ ስለ ሚመጣው ዕብድትና ልዩ ልዩ ደዌ በመጽሐፈ ጥበብ እንደ ተነገረ ።

መጠጥ ያሰክራል ፡ ራስን ያዞራል ጣሬን ያሳርራል ። አእምሮን ያጠፋል ፡ አንደበትን ያጠፋል ፡ እንጀትን ያቆስላል ጉበትን ያበስላል ፡ አንጓልን ያፈርሳል ፡ ሆድን ያምሰል ፡ ሰውነትን ይጎዳል ፡ ልብን ያነዴል አፍ ያብዳል ፡ ጉልበት ይርዳል ፡ ገደል ይጥላል ፡ በድንገት ይገድላል፡ እንደ ፈረስ ያስጋልባል ፡ እጕድጓድ ያገባል ።

ሰካራም ሰው ፡ ደኅና ሲሰት ይሞታል ፡ አለ ሲሉት ይሞታል ። ሰካራም ሰው ፡ ባይሞትም ዓይኑ ያለው ሬሳ ነው ፡ ቢሞትም ሳይቀበር የቆየ የሰነበተ ሬሳ ነው እንጂ አዲስ ሙት አይደለም ።

ነገር ግን ፡ ጥምን ለመቍረጥና ሆድ በሚታመምበት ጊዜ ብቻ ስለ መድኃኒትነቱ መጠጣት ይገባል ፡ «ቅ/ጳውሎስ ፡ ጢሞቴዎስን፡ ስለ ሆድህ መታመምና አድርብህ ስላለው ደዌ ጥቂት ወይን ጨምር በት እንጂ ፡ ጥሩ ውኃ ብቻ አትጠጣ» ብሎታል ፡ (፩ጢሞ ፡ ፭ ፡ ፳፫) ሲራክም «የልቡና ሕይወቱ ወይንን መጠጣት ነው ፡ መጥኖ ለሚጠጣውም ደስታ ነው ። ወይን ለማይጠጣ ሰው ኑሮ ምን ኑሮ አለው ? ወይን ለሰው ደስታ ተፈጥሯልና» ብሏል ፴፱ ፡ ፳፯ ።

ወይን (ጠጅ ፡ ወይም---) መጠጣት አይገባም ያልንበት ምክንያት እግዚአብሔር ፡ ሰዎች ሊደሰቱበት ብሎ የፈጠረው ሥነ ፍጥረትን (ወይም) ለመንቃፍ ሳይሆን ለመስከር አብዝተውና አዘውትረው እንዳይጠጡት ብቻ ነው ።

ዳግመኛም ስካር ፡ በሰው እጅ እሾህን ያበቅላል ፡ አለ ። (ይህም ማለት ፡ ስካር በእሾህ ላይ ይጥላል ማለት ነው) ።ሰሎሞን ዋልጂ! ልቅሶ ለማነው፤ ጸብ ክርክሩስ ለማነው ? እርስ በርስ መቀራደዱስ ? ፍርዱስ በከንቱ ጥፋቱስ ለማነው ? ዓይንን ግልብጥብጥ ማድረግ ለማነው? ጠጅን ሲጠጡ ለሚውሉ አይደለምን ። የታለ ማኅበር የታለ ጉዳይ ? እያሉ መጠጥን ለሚከተሉ አይደለምን።ጓደኝህን ወደ ጽዋው ፡ (ዋንጫው ፡ ብርሌው ፡ ብርጭቆው) አትኩረህ የምታይ ከሆነ፡ እንደ ምግብ ራቁትህን ትሄዳለህ፡ በስተመጨረሻም ትዘረጋለህ ፡ ዓይኖችህ ልዩ ልዩ ነገሮችን ያዩሉ ፡ ሠራገላው ዘንዶ ማገሩ እባብ መስሎ ይታይሃል ። ያን ጊዜ አንደበትህ ጠማማውን ነገር ይናገራል ፡ አንደበትህ ኩልትፍትፍ ይላል በባሕር ውስጥ እንዳለ አዞ ትተኛለህ ። መቱኝ ፡ ነገር ግን አላ መመኘም ትላለህ ። ሳቁብኝ ዘበቱብኝ ፡ ነገር ግን አላወቅሁትም ትላ

ሰው ። ሞጠጠጠ ይልመጣወን መጠጥ ያድነዋል የሚሉውን ፈልት ይዞህ የመጠጥ ጓደኞቹን እፈልግ ዘንድ ወጣ ፣ በኋላኝ ፣ በማለት ስትቃዥ ታድራለህ» ብሏል ። (ምሳሌ ፣ ፳፫ ፣ ፳፱ ፴፭)

አንድ ጊዜ አስቆጥሮ በተባለ ገዳም በዓል ተደርጎ ነበር ። አባ ፈው ፣ ለአንዱ ሽማግሌ ፣ ጠጅ ሞልቶ ጽዋውን አቀረበ ቢለው ሶስቱ ሞት ከዚአርፍ ወደያበለው በ ብሎ ተቆጣው ፣ ይህን ቢል የሰሙት አብረውት የነበሩ ሁሉ እንደሱ አይደረጉ አለ ፣ መጠጡን ምንም ጠሩትን ።

አንድ ቅዱ ማኅበሩ ወአባ እንጦንዮስ ገዳም ተሰብስበው ሲጠጡ ፣ ከሽማግሌዎቹ አንዱ ፣ ቅንሽ ወንበሩ ወይን ሞልቶ ለአባ ብሶይ ሲጠጣ ፣ ተቀብሎ ጠጣው ሁለተኛ ሲጠጣው ፣ ሦስተኛ ቀድቶ ቢሰጠው አልቀበልም በማለት «ወንድሜ ሆይ ፣ አይበቃምን ፣ ይህማ የሰይጣን እንደሆነ አላወቅህምን» ቢል ገሠጸው ።

ይሆንም ስንል ስለ ካህናቶች ብቻ አይደለም ፣ ወንታችን ዳኤ የሰ ክርስቶስ ስም አምነው ፣ በወልድ ውሉድ ፣ በክርስቶስ ክርስቲያን ስለ ተባለ ሕዝብ ክርስቲያንም ጭምር ነው እንጂ ። ከለነርሱም እንዲሁ ተብሎ ተነግሯል ። ኃዘን ለማን ነው? ጸር በርስ መቀራደዱ ፣ ተሰላልፎ ሙጭ ጋቱ ፣ መቆጣጣቱና መነታረኩ ለማንነው? ዓይንን መተቀወጡና መጣደል ፣ መቀጣቀጡና መሰባበሩ ለማን ነው? መጠጥን ለማያዘውትሩና ለሚሰክሩ ፣ የት አለ መሸታ ቤት ፣ የታለ ጠጅ ፣ የት አለ ጠላ ፣ ኣረቄ እያሉ ካንዱ መጠጥ ቤት ወደ አንዱ እየተዘዋወሩ አሞጠጥ ባሕር ቸን ክረው ከብርሌው አፋፍ ተደቅነው ለሚውሉ ሰዎች አይደለምን ።

ፈላስፋ ፣ [illegible] ፣ ቢታ ፣ ፈቃድ ፣ ችሎታ ፣ በምምነት እንዚህ ሁሉ ነገሮች እርስ በርሳቸው ከተረዳዱ ሥራ ሁሉ ይፈጸማል አሉ ።

ከፈላስፎች አንዱ እንዲህ አለ ፣ ወገኖቹን በፍቅር የገዛ አፍአዊ ሰውነታቸውን ብቻ የገዛ አይደለም ፣ ውስጣዊውም ልባቸውንም ጭምር የገዛ ነው እንጂ ። ወገኖቹን ወማስገደድ የገዛ ግን ፣ ቢከንቱ ይደክማል በቢሎቱ ይለፋል ። አፍአዊ ሰውነታቸውን እንጂ ውስጣዊ ልባቸውን አልገዛምና ።

ከፈላስፎች አንዱ ፣ ነገርን ልብ ብሎ ማዳመጥ ወደ ማስተዋል ያደርሳል ፣ ነገርንም ያስተዋለ መልስ መስጠትን ያውቃል ። ሰው እርስ በርሱ በእኩልነት ካልተረዳዳ አንዱ ካንዱ ሊለያይ አይችልም ፣ (አይችልም [illegible]) አለ ።

በዘመነ ሐዲስ ከተነሱት ክርስቲያን መንፈሳውያን ፈላስፎች ከተቀሩ ሩቀቸው አንዳንድ ነገሮች ።

አባ አርሳኒ ፣ ከዕለታት አንድ ቀን ። ስለ አለመናገሬ ብዙ ጊዜ ተናገርኩ ፣ አዘንኩ ፣ ተጸጸትኩ ። ስለ ዝምታዬ ግን አንድም ቀን አዝኜ ተጸጽቼ አላውቅም አላቸው ።

ይስሐቅ የተባለ ፈላስፋ ፣ ዘወትር ያልቅል ክብርና ልዕልና ታላቅ ለሁሉ ቢሉት ወሰላጆቹ ምንተዋለና ደቅ አዳግ ስለሆንኩ ላዋ ሃሉ ሞዳቡሉ ኖው ። ቢሚሰለው መብል የጽንሔ ወ እምነት ሕያው ጠሩ በማዕሳ ቢሎ ዘመን ኖሬ እንዲህ ሆና ለኖርሁ አንዱ ቀን ከተራ ታማማና ክእንዚህ አንዱ ደምዳደው ምግብ አምጥቶ ቢሰጠው ፣ ሕላቀምሰውም ሰላም ያም ጓደኛው (ዴሀ) ከ ሕማምህን የሚያስታግስልህ ሆዴጋጊትያለው እጣ ብላ እያለ ቢለምነው ፣ ወንድሜ ሆይ ! በዚሁ ደዌ ፴ ዓመት ብኖርፈቃዴ እንደሆነ ደምነኝ ! ቢል መለሰለት ። ሰዎች ቅ/ ሳሊዮስን በዚህ ዓለም የሚዘንና ሞቱን የ ከቶ ምንድር ነው? ብለው ቢጠይቁት ፣ እግዚአብሔርን ከመፍራት ጋር የሚስማማ ነገር ሁሉ ኃዘንና ትካዜ ነው ፣ አላቸው ።

ማንኛውም ፣ የዐዋቂ ሰው ትሕትና እንደቀዝቃዛ ያለ ነው ። ቢሉት ራሱን የተቀዋለ ቢሆኑ እልደስተው ለሀገታሙ ለሁ እናሙ ትሕትና ሲሆን ሰው ። ራቱ ብእሲ ትሑት ነኝ ፣ ልቤም ትሑት ነውና ከኔ ተማሩ» (እንዳሉ) (ማቴ ፲፩ ፣ ፳፱) ። ሰው በትሕትና ካልሆነ የዚህን ዓለም ጥበብ ሊያውቀውና ፣ ለብ ቀም ሊሠራበት አይችልም አለ ።

«ጥበብ በተንኰለኛ ነፍስና ፣ ለኃጢአት በምትገዛ ሰውነት አታድርም ፣ ተግሣጽ ምስጉን የሚሆን መንፈስ ቅዱስ የክፉ (የሰይጣን) ትምህርትን ያርቃልና» (ጥበብ ፩፡፬)

ክፍል ልዑል ቅዱስ እግዚአብሔር ፣ ከሰዎች የሚፈልጋቸው ነገሮች ፩ ናቸው ፤ እነሱም ፣ አሳብ ማመን ፣ የቀናች ሃይማኖትን መያዝ ፣ እው ነተኛ እንደበትና ንጹሕ ሰውነት ናቸው ።

ብድለኞች ክሆኑት ፈላስፎች አንዱ ፣ ከሞት ክቡር የማን ነው ቢሉት ፣ የሰማዕታት ሞት ነው ፣ በጐ እምነትም በእግዚአብሔር መታመንና ሕጉን መጠበቅ ነው አላቸው ። ከምታውር ክፉ የትኛው ነው? ቢሉት የልብ ሞታውርና ከሞት በኋላ መካድ ነው አለ ። ([illegible] ፩፩) ።

ከኃዘን ሁሉ ከፋ የትኛው ነው ? ቢሉት ፍዳን ለመቀበል በፍርድ ቀን የሚያዝኑት ኃዘን ፣ ከኃዘን ሁሉ የከፋ ነው ። ከሀብት ሁሉ የትኛው ይበልጣል ? በምግባር በትሩፋት የከበረችና እግዚአብሔርን መፍራት የተመላች ነፍስ ትበልጣለች ። እግዚአብሔርን መፍራት ፣ የማያልቅ የዘለዓም በንቅ ነውና አለ ።

መርዝ ያለው ቆሻሻ ምግብ ማለት ፣ የጠም አዳረው የድኃን ገንዘብ መብላት ነው ። የኃጢአት መሠረቶች ፣ ዝሙት ፣ ሐሰት ነገርን መለዋወጥ ፣ በማታለል መሸጥና መግዛት ናቸው ። አብዝቶ መጠጣትም የኃጢአትን ሥራ ለመፈጸም ይረዳል ። አመንዝራ ሴት ፣ በይጣን የሚጫናት አህያው ናት ። አመንዝራን ሴት አትመልከት ፣ ለጊዜው ከከንፈሯ የማር ወለላ ጠብ ጠብ ይልና ጉሮሮህን ያርሰዋል ፣ ኋላ ግን ከሐሞት የመረረ ይሆንብሃል ። ተረከዝ ፣ ከትባት - መልካም ናት ብሎ እሷን መከተል ገደል ያገባልና እሷን እሷን አትከተል ፣ (ምሳሌ ፭ ፣ ፫-፮) ።

ከምነኩሳት አንዱ ፣ ተድላ ደስታ ከምን ይገኛል ? ቢሉት ፣ ጉዳናን ሲሄዱ ካለማሳሳት ይገኛል አላቸው ። ፈላስፎች ፣ ጉዳናውን ቀናን የሚያደርጉት (ጥበብን የሚያገኙት) በምንድር ነው ? ቢሉት ፣ ከሙት ጋትና ንቆት በመሆን ነው አላቸው ።

ከመነኩሳት አንዱ ፣ እስኪ የሚረባኝንና የሚጠቅመኝን ንገረኝ (ምከረኝ) ቢለው ፣ ቆሻሻ ያልሆነውን ንጹሕ መብል ብላ ፣ በሚስማማህ ሳይቶኛ አለኝ አለ ። ዳግመኛም ፣ ምክርን ጨምረኝ ብለው ብሕትውናን ውደድ ። ብሕትውና ፣ እግዚአብሔርን ከሚያገለግሉባቸው ሥራዎች ሁሉ በላይ ናትና አለኝ ። በብሕትውና ምን አገኛለሁ ? ቢለው ፣ ሌላውስ ይቆይና ከሰው ነገር ማረፍን ታገኝባታለህ ከክፋታቸውም ትድንባታለህ አለኝ ።

አንተስ እንደምን ትኖራለህ ? ብለው ፣ የኔው ኑሮማ ምንይነገራል! ስንቅ ሳይዝ ፤ ሩቅ አገር ለመሄድ ለተዘጋጀ ፣ ሳይሞት ማደሪያውን መቃብር ላደረገና በማይሳሳት ፈራጅ ፊት ቆሞ ለሚፈርድ ሰው ምን ኑሮ አለ ሲል መለሰልኝ ።

የዓለምን ጣጣ ማሰብ ከልብ ተለይቶ ፣ ጥበብ በልብ ውስጥ የምታድርበት ጊዜ መቼነው ? ቢለው ፣ ለርሷ ተገዢ ከመሆን ራስህን ነፃ ባደረግኸውጊዜ ፣ ያኔውኑ ጥበብ በአእምሮ ውስጥ ታድራለች ፣ ልብ የዓለምን ጣጣ ከማውጣት ከማውረድ ንጹሕ ከሆነ እስከ ሰማይ ይደርሳልና ፣ አለኝ ።

ከመከራዎች ሁሉ የትኛው ይጸናብሃል ? ብለው ፣ ትዕቢትና ስድብ ይጸኑብኛል ፣ እነዚህ ሁለቱ ከሙድቀት ያደርሳሉና ከመከራዎች(ከፈተናዎች) ሁሉ እጅግ እነሱን እፈራለሁ አለኝ ።

ስለምን ጥቁር ልብስን ትለብሳለህ ? ብለው ፣ ዓለም የኃዘን ቦታ ናትና በዓለም እስካለሁ ድረስ ፣ የኃዘን ምልክት የሚሆን ጥቁር ልብስ መልበስ አለብኝ ፣ አለ ።

የእግዚአብሔርን ትእዛዝ የምናፈርሰው በምንድር ነው ? ብለው፣ ከልብ መታወር ፣ ከትዕቢት ፣ ከፉ ከፉውን ሐሳብ ከመከተል፣ ከስንፍና ፣ እግዚአብሔርን መሐሪና ይቅርባይ ነው ብሎ ካለማመን የተነሣ ነው አለኝ ።

ንጉሥ ፣ ያዘዘውን ትእዛዝ ለመፈጸም እንደሚያጣድፍ ፣ እግዚአብሔርም ትእዛዛቶቹን ካልፈጸምንና ሕግጋቶቹን ካላከበርን እንድንፈጽማቸውና እንድናከብራቸው ልዩ ልዩ በሆነ መከራዎችና ፈተናዎች ያጣድፈናል አለኝ ።

ደግሞም ምከረኝ ብለው ፣ «አቤቱ ጌታዬ ሆይ ፣ ለፈጠርኸኝ ሳንተ ፅሙድ ሁኜ እንዳገለግልህ አድርገኝ ፣ አንተ የምትጠላውን አደርግ ዘንድ አታሰናብተኝ ፣ የምለምንህን ሁሉ አትንሳኝ ፣ ስለምንህና ስግል ድህም አትራቅብኝ» እያልክ ጸልይ አለኝ ። ከምክሩ ጨምረኝ ብለው ሁሉን ነግሬሃለሁና ፣ የነገርኩህንና ያዘዝኩህን ሁሉ ጠብቅ ፣ ፈጽም አለኝ ።

አንድ ፈላስፋ ፣ ዓለምን እንደምን ታያታለህ ? ቢሉት ፣ ሥጋን ስትፈጥር ፣ ሰውነትን ስታወፍር ፣ አዳዲስ ተስፋዎችን እየሰጠች ፣ ቀኖችን ስታሳልፍ ፤ ሞትን ስታቀርብ ፣ ሕይወትን ስታርቅ ፣ ይኸውም ሞትን ማሰብና እግዚአብሔርን መፍራት ነው ፣ ከዚህ ሁሉ አንዱን ነገር ሳይዙ ሰዎቹን በሞት ስታሰናብታቸው አያታለሁ አለ ።

ደግሞም ዓለም እንደ ምን ናት ? ቢሉት ዓለም አላፊ ናት ፣ እሷንም የተከተለ በወጥመድነቷ የተጠመደ ነው ፣ ያገኛት ይደክማል ፣ ከመከራ ጋር ሲታገል ይኖራል ፣ ያላገኛት ደግሞ ፣ እሷን ለማግኘት ሲጣጣር ይታያል አለ ።

ከሷ መዳን የሚቻለው በምድር ነው ? ቢሉት ፣ እሷንና በውስጧ ያለውን ሁሉ በመተውና በመናቅ ከሷና ከመከራዋ መዳን ይቻላል ፣ አለበለዚያ ግን አይቻልም አለ ።

አንዱም መነኵሴ ፥ ዓለምን የቱውኸና የናቅህ በምንድር ነው ? ቢሉት ፥ እሷ ወረቴኛ ናትና ፥ እኔ ሳልወድ በግድ እንደ ምትተወኝ አውቄ ነው የተውኋትና አስቀድሜ የናቅኋት አለ ።

ከመነኰሳት አንዱ እንዲህ አለ ። ልጄ ! ነፍስህን በሦስት ነገሮች ከልተሳሰቡናት አንዳችንም ልትሠራ አትችልም ። ይኸውም ፥ ዕለት በሚባለው ፥ በዕለት በሚመስለው ዕድሜህ ውስጥ፥ በጐ በጐውን ሥራ መሥራት ፥ ያስለመድከውን ልማድ አለማስቀረት ፥ ይህን ሁሉ አለማስ ቻልና ችሎ አለማለት ነው ።

አንድ ሰው እንዲህ አለ፥ በገዳመ ሲና ከሚኖሩት መነኰሳት አንድ መነኵሴ አገኘሁና ፥ መነኵሴ ሆይ ! ብየ ብጠራው ፥ ፊቱን ጠቆር አድርጎ ወደኔ ዞር አለ ፥ ቃሉንም ዝቅ በማድረግ ፥ እኔ መነኵሴ አይደለሁም ! መነኵሴ ማለትማ እግዚአብሔርን የሚፈራ ትእዛዛቶቹን የሚጠብቅ ነው ። እኔ ግን ፤ መነኵሴ ነኝ ብየ እናገር ዘንድ ፥ ምንኵስናው አላሰናከተኝም ፤ ሲል ተቆጣብኝ ።

ከዕለታት አንድ ቀን ፥ ሰዎች መንገድ ሲሄዱ ፥ መንገዱ ጠፍቷቸው ተቅበዝብዘው አንድ ባሕታዊ አለባት ዋሻ ደረሱና ፥ መንገዱ በወዴት ነው ? ብለው ቢጠይቁት ፥ እጁን ወደ ሰማይ እያመለከተ በዚህ ነው ብሎ ሰማዩን አሳያቸው ።

አንድ መናኝና ገድለኛ የሆነ ባሕታዊ ፥ አለምርኩዝ አይሄድም ነበርና ፥ ለምን ነው ሁልጊዜ ብትርን ተመርኩዘህ የምትሄደው ? አርጌ ሽማግሌ አይደለህ ? ወይም በሽተኛ አይደለህ ? ቢሉት ፤ ይህች ቦታ (ዓለም) የመሸጋገሪያ ቦታ ናት ፥ እኛም ፥ ምን ቀን እንደምጓዝ አላውቀውምና ፥ ብትር መያዝ የመጓዝ ምልክት ስለሆነ ፥ ብትርን መመርኮዝ አለብኝ አለ ።

ከገድለኞች አንዱ ፤ አንተ ዓለምን ያሸነፍህ ስትሆን ሞትን ለምን ትፈራለህ ? ቢሉት ፥ ከሁሉም ይልቅ ፥ ከእግዚአብሔር ፊት ደርሶ ከፊቱ መቆም ብቻ እጅግ የሚያስፈራና የሚያስጨንቅ ነው አለ ።

አንድ ሰው እንዲህ አለ ፤ አንዱን ባሕታዊ መነኵሴ ፥ ከገንዘቤ ልመጽውትን ? ብለው ፥ በንጽሕና ካገኘኸው ከጾማ ገንዘብህ መጽውት ፥ አለዚያ ግን አይረባህም አይጠቅምህም ፥ አያድንህም አለኝ ።

ያብንፍና ምልክቱ ሥራ ፈትቶ መቀመጥ ነው ። የፍቅርም ምልክቱ የልብ ንጽሕና ነው ፥ መመጽወትና መጾም ለነፍስ ሕይወትን ለሥጋ

ጤናን ይሰጣል ፥ ይኸውም እግዚአብሔር የመረጣቸውን ደጋግ ሰዎች የሚሠሩት የበጐ ሥራዎች ሁሉ ምሰሶ መሠረት ነው ።

አንድ ፈላስፋ፥ ከበጐ ሥራዎች ሁሉ የትኛው ይከብራል ? ቢሉት ፥ ሕግን መፈጸምና ከኃጢአት መራቅ ነዋ ! አለ ። ደግሞም ከዋዎችና ከጭሆቶች (ከልፈቶችና ከልመናዎች) ሁሉ እግዚአብሔር በፍጥነት የሚሰማው የትኛው ነው ? ቢሉት ፥ እግዚአብሔር ፈጥኖ የሚሰማው ጩኸትና የሚቀበለው ልመና ፥ የተገፋውና ከልብ አዝኖ ተክዞ የሚለምነው ሰው ጭሆት ወይም ልመና ነው ፥ አለ ።

ከምጽዋት ሁሉ ፥ እንደምን ያለ ምጽዋት ነው የሚበልጠው ? ቢሉት ፥ ካለውና ከተያዘው ከጥቂቱ የሚሰጡት ምጽዋት ይበልጣል ።

ከብዙ ሀብት የሚሰጡት ግን ከጥቂቱ እንደሚሰጡት ሆኖ ሊመሰገን ሊደነቅበት አይቻልም ። ጸሪቀ መበለትን ተመልከት - [illegible] (ማር ፲፪ ፵፩-፵፬) (ሉቃ ፥ ፳፩ ፥ ፩-፬) ።

ከነገሮች ሁሉ የትኛው ይቀናል ? ቢሉት ፥ እግዚአብሔርን በሚፈሩትና በሚያመልኩት ፥ ይቅርታውንም ትሕትና በሚያደርጉ ሰዎች ዘንድ እውነተኛውን ነገር መናገር ይቀናል አለ ።

ሰው ፥ ከማስተዋል ወገን ከሆኑት ነገሮች የትኛቸውን ቢይዝ ይሻለዋል ? ቢሉት ፥ እግዚአብሔርን መፍራትና ለሰው ሁሉ ትሑት መሆን ከማስተዋል ሁሉ የተሻለና የበለጠ ነው አለ ። በሰዎች ላይ ጸንቶ ከሚኖረው ስንፍና የትኛው ይጸናል ? ቢሉት ኋላ ያገኘው ዘንድ ያለውን ኗሪውን ጥቅም ፥ በዚህ ዓለም ለኃላፊ ጥቅም የሚሸጥና የሚለውጥ ሰው ስንፍና ይጸናል አለ ።

አንድ ፈላስፋ ፥ ዓለምን ተወ የሚባለው እንዴት ያለ ነው ? ቢሉት ፥ ብዙውን ቢሰጡት ጥቂትንም ቢሰጡት የሰጡትን አመስግኖ የሚቀበል ነው ። ደግሞም ዘወትር ለሞት ዝግጁ የሆነና በልቡ ሰሌዳንቱ የሞት መጽሐፍ የተዘረጋበት ፥ በልቡ ውስጥ ሞትን ማሰብ የሚመላለስበት ሰው ዓለምን ተወ ይባላል ፥ ዓለምን ተወ የሚባለው እንደዚህ ያለ ሰው ነው አለ ።

አንተ ዓለምን የናቅህ ነህ ፥ ነገር ግን ለምን ማቅ አልለበስህም ? ቢሉት ለሰዎቹ ገድለኛ መስየ እንዳልታያቸው ብየ ነው አለ ። ከሰዎቹ ጋር በምትነጋገርበት ጊዜ ፥ አንተ እያለቀስህ ለምን ታስለቅሳቸዋለህ ? እንጂ ግን ሲነጋገራቸው እንዲያለቅሱ አያደርጋቸውም ቢሉት ፥ ሰው ወደዚህ ዓለም መምጣቱ ለኃዘንና ለመከራ መሆኑን ለማስታወስ ነው

አለ ፥ እናንተ ባሕታውያኖች ፥ የፊታችሁ መልክ እንዲህ የሚያምረውና የሚያንጸባርቀው በምንድር ነው ? ቢሏት ፥ እኛ ዘወትር ከእግዚአብሔር ጋር እንኖራለንና ከብርሃኑ እያለበሰን ነው አለ ።

አንድ ሰው ፥ አንዱን ባሕታዊ ፥ «አባቴ በጸሎትህ አስበኝ ፥ አትርሳኝ» ቢለው ነፍስህን አንተው ራስህ አስባት ፥ እግዚአብሔር በትጋትና በልብ ጩኸት ፥ ከብዙ ልቅሶ ጋር ፍጹም በሆነ ትሕትና ሆኖ የሚጠራውን ሰው ቃል ለቃል ይናገረዋልና አለው ።

አንድ ፈላስፋ ፥ እንዴት አደረክ ? ቢሉት ሕሊናዬ አስቦ በማይደርስበትና ልቡናዬ በማይወስነው በእግዚአብሔር ቸርነት አድሬአለሁ ። ከሰዎች መለየትን መታገሤንም ፥ እንዳያውቁብኝ ስንፍናዬን ስደብቅ ነው ። እኔ እሱ የሰጠኝን እየበላሁ የቀረኝን ዕድሜዬን በመዘጋጀት እጠባበቃለሁ አለ ።

አንድ ፈላስፋ ። በዚህ ዓለም የሚኖሩ ሰዎች እንደምን ናቸው ? ቢሉት አታላይዋ ዓለም የምትሰጣቸውን ተስፋ ከልባቸው ቢቆርጡና የቀረችው ዘመናቸው እንዳለቀች ፥ እንደጠፋችና ምን ያህል እንዳልቀራች አድርገው ቢመለከቷት ደኅና ናቸው ፥ አለበለዚያ ግን ምንም ደኅንነት የላቸውም አለ ።

በተባሕትዎ የሚኖር አንዱን ፈላስፋ ፥ በብቸኝነት መኖርን እንዴት አድርገህ ትታገሠዋለህ ? ቢሉት ፥ እንዲህ አለ ። «እኔኮ ብቻየን የምኖር አይደለሁም ። ከሚመክሩኝና ከሚገሥጹኝ ፥ ከሚያጫውቱኝና የሚያወያዩኝ ከብዙ ሰዎች ጋር ነው ያለሁ ፥ ጨዋታን ከፈለግሁ ከነሱ ጋር እጫወታለሁ ፥ ወግ ሲያምረኝ ከነሱ ጋር አወጋሁ ፥ መወያየት ሲያስፈልገኝ ከነሱ ጋር እወያያለሁ ። እነሱ ያጫውቱኛል ፥ ያወያዩኛል ፥ ብሎ እጁን ዘርግቶ ከጕድኑ መጻሕፍትን አወጣና ፥ ይህ ኢብሮኝ የሚኖረውና የሚያወያየኝ ጋሊኖስ ነው ። ይህም የሚመክረኝ አብቅራጥ ነው ፥ ይህ የሚገሥጸኝ ዲዮጋንስ ነው ። ይህ በጐ በጐውን ነገር በመናገር ተስፋ የሚሰጠኝ ሶቅራጥስ ነው ። ይህም በጐ በጐውን እያመጣ የሚያጫውተኝ አፍላጦን ነው ። አርስጣጣሊስ ይመሰክራል ፥ ሕርሙስ ይጫወታል ፥ ዳዊት ይዘምራል ፥ ሰሎሞን ይገሥጻል ፥ ሲራክ ይመክራል ፥ ባስልዮስ ያስተምራል ፥ ጎርጎርዮስ ይናገራል ፥ ሐዋርያ ይሰብካል ፥ ወንጌል ያበሥራል ። ከነዚህ ሁሉ ከፈቀድኩት ጋር እናገራለሁ ፥ እጫወታለሁ ፥ እወያያለሁ እሱም ከኔ ጋር ይጫወታል የተዘነጋኝን ነገር ያስታውሰኛል ፥ በተባሕትዎ (በብቸኝነት) ጉዳዩን ፈጽሞ ጥርጥር አይገባኝም አለ ።

እነሣሥቶ ላስጀመረን ፥ አስጀምሮ ለስፈጸመን እግዚአብሔር ክብር ምስጋና ይግባውና ፥ ጥንታውያን ፈላስፎችና ሐዲሳን ፈላሰፎች እያንዳንዳቸው የተናገሩት ተግሣጽና ምክር በዚህ ተፈጸመ ።

የፈላስፎች ጥበባቸውንና ምክራቸውን በልባችን ያሳድርብን የቅዱሳን ፈላስፎች ጸሎታቸውና ረድኤታቸው አይለየን ፥ አሜን (በእውነት) ።

<u>ነገረ ጥበብ</u>

<u>ነገረ ጥበብ ፥ ቀዳሚ ኵሉ ዕቀብ አፋከ ወልሳንከ እስመ እምኔሆን</u>

<u>ይትወለድ ዝኵሉ ሐሜት ።</u>

የጥበብ ነገር መጀመሪያው አፍንና አንደበትን መጠበቅ ነው ፥ አፍንና አንደበትን መጠበቅ የጥበብ መጀመሪያ ነው ። ይህ ሁሉ ሐሜት የሚወለደው ከአፍና ከአንደበት ነውና ፥ ይህ ሁሉ ፥ ያለውን ይተረትራል ፥ ይዘረዝራል ።

፩ኛ - ሐሜት ነው ፥ ይኸውም ያለ ካራ የሰውን ሥጋ መብላት ፥ ያለ ጽዋ የሰውን ደም መጠጣት ነው ።

፪ኛ - ማጕረምረም ነው ፤ ማጕረምረም ማለት ፥ ባገኙት ነገር ሁሉ አለማመስገንና በቃኝ አለማለት ነው ።

፫ኛ - ቁጣ ነው ፤ ቁጣ ፥ ከማዕደብና ነፍስን ከመግደል የሚያደርስ የከፉ አድራጎት ሥር መሠረት ነው ።

፬ኛ - ብስጭት ነው ፤ ብስጭት ፥ የተበሳጨበትን ነገር ሳይሆን ፥ ተመልሶ ራስን የሚጎዳ ፥ እግዚአብሔርን እስከ መካድ የሚያደርስ የኃጢአት ምንጭ ነው ።

፭ኛ - መዋሸት ነው ፤ መዋሸት ፥ ያልሆነውንና ያልተደረገውን ነገር እውነተኛውን ሰው ሳይታዩ የሚጎዱበት ረቂቅ የሰይጣን ጦር ነው ።

፮ኛ - መርገም ነው ፤ መርገም ፥ ዓቅም ሲያንስ ወደ ላይ የሚወረወር የደካማ ሰዎች ቀስት ነው ።

፯ኛ - መሳደብ ነው ፥ መሳደብ ፥ ዓቅም የሌላቸው ሰዎች አዘውትረው የሚይዙት ዱላቸው ነው ፤ ነገር ግን ፥ በዱላ የቆሰለው አካል ሲድን ፥ በስድብ የቆሰለ አካል በቶሎ አይድንም ።

፰ኛ - ቀዘ ፈቀዘ ነው ፤ ቀዘ ፈቀዘ ዝላይት በልቱ የሚታይበት ፤ የነሥራ ፈጻሚዎች በጎነት ነው ።

፱ኛ - መብቅ ነው ፤ መባቅ ፤ በቦታው ሳይሆን አለቦታው ኃላፊውንና እግዳሚውን የሚያጠምዱበት የአመንዝሮች ወጥመድ ነው ።

፲ኛ - መሳለቅ ነው ፤ መሳለቅ ዓይኑ በፈረጠ ጆሮው በተቈረጠ እጅ - እግሩን በተቆረጠ ሰው ላይ የሚዘብቱበት የነመርገም ስንቁ ወግ ነው ።

፲፩ኛ - ተውኔት ነው ፤ ተውኔት ፤ የልዩ ልዩ ጨዋታ ዓይነት ሲሆን በዝሙት ለመሰብሰብ የሚያገለግል የወጣትነት አሸክላ ነው ።

፲፪ኛ - ዘፈን ነው ፤ ዘፈን የተውኔት ዲቃላ ሆኖ ሽንቃጥና ቁንጥ እያቀጠጠ የሚያደርግና ዘክክስ ነው ። እንደ ዘመኑም ጀግኖ ለእግር እየተቈነጠ ወገብ ለወገብ እየተቀጣጠሉ የሚደንሱት ዳንስ ነው ።

፲፫ኛ - ድንፋታ ነው ፤ ድንፋታ ወይም ቀረራ ነደለው ለሰከረው ጀግንነትን የሚያስመሰክሩበት የጀግኖች ሽልትና ሲሆን ስነፎችም ይንጫጩበታል ።

፲፬ኛ - መንፈግ ነው ፤ መንፈግ ፤ ባለ የለም በማለት የተራበውንና የተቸገረውን ሰው የሚወጉበት የጨካኞች ፍላጻ ነው ።

፲፭ኛ - በክፉ ነገር ማን ሾካሾክ ነው ። ማን ሾካሾክ ፤ ከጆሮ ለጆሮ በማለት ቀስ ብለው ሰውን የሚገድሉበት የአሳቢዎች መርዝ ነው ።

፲፮ኛ - ነገርን ማመላለስ ነው ፤ ነገርን ማመላለስ ፤ የላይ ፈሪ የታች ፈሪ በማለት ተወዳጆችንና ወንድማማቾችን የሚለያዩበትና የሚያጣሉበት ዋና የሰይጣኖች መሣሪያ ነው ።

፲፯ኛ - ቃልን መለዋወጥ ነው ፤ ቃልን መለዋወጥ ፤ ሰውን ከሰው ለማጣላትና ለማለያየት የዚያን ከዚህ ፤ የዚህን ከዚያ እያመላለሱ የሚያውያስደስትበት የአጣብቆ ጨብጣ ዋንኛው ሥራ ነው ።

፲፰ኛ - የአደራን ገንዘብ መብላት ነው ፤ ይህ ፤ በእፍኝ ደኅና እየመሰሉ ፤ ጸዋ እንደሚገባ የሚባልበትን አንዳንድ ጊዜ ጅግ የሚመስል ትጋባዕ እያሳዩ ፤ ሳይጽፉ ሳይገዱ በአደራ ያስቀመጡላቸውን ገንዘብ ሊበሉ የሚሞክሩ ሰዎች የኃጢአት ብሬያቸው ነው ።

፲፱ኛ - በሐሰት መማል ነው ፤ ይህ መጣፉ ምለህ ብላ ብሏል በማለት ፤ ገንዘባቸው ያልሆነውን ለመብላት ሆነ ብለው የያዙት የማብዞች ማደሪያ ነው ።

፳ኛ - እሰጣለሁ ብሎ መንሣት ነው ፤ ይህ ፤ አንዳንድ ሰዎች ፤ ለሰው ይምሰል ደኅና ለመባል ወይም ሞቅ ብሏቸው ሳለ ፤ እንሰጣለን ካሉ በኋላ ፤ እንደገና ተጠጥተው አንዳንድ ምክንያት በማምጣት መስጠቱን የሚያስቀሩት የነአገኘ - ባይ መግደያ ነው ፤

፳፩ኛ - ፈጣሪን መካድ ነው ፤ አንዳንድ ሰዎች ፤ እግዚአብሔር ከሰማይ ወርዶ ቃል ለቃል ካልተነጋገረን ብለው እንዲያው በልማድ ተፈጠርን እንጂ ፈጣሪ የለም ይላሉ ። ነገር ግን ዘንግተውት ነው እንጂ ፤ ከሰማይ ወርዶም ቃል ለቃል ተናግሯቸው ነበር ።

፳፪ኛ - ሰውን ማባበል ነው ፤ አንዳንድ ሰዎች ፤ ስትመስል እኛን ምሰል ፤ አለዚያ ካገራችን ንቀል በማለት በሚሠሩት በክፉ ሥራቸው ለማሳበር ሰውን ያባብላሉ ።

፳፫ኛ - ሰውን ማስነወር ነው ፤ አንዳንድ ሰዎች ፤ እግዚአብሔር ያደለውን ሰው ፤ የወደደውን ፤ ነውር ነቀፋ የሌለውን ሰው ፤ ከስሙና ከግብሩ የማይስማማውን ነገር ፈጥረው የሚቀቡበት የምቀኝነት ቀለም ነው ።

፳፬ኛ - በማሳበቅ ሰውን ማዋረድ ነው ፤ ያላደረገውን እንዳደረገ አስመስለው ፤ በጌታው ዘንድ የተወደደውን ሰው የሚጐዱበት የማይታይ የቀናተኞች ጦር ነው ።

፳፭ኛ - መዳፈር ነው ፤ አንዳንድ ሰዎች ፤ በዕድሜ ፤ በማዕርግ ፤ በሀብት የሚበልጡዋቸውን ታላላቅ ሰዎች እኩዮቻቸው የሚሆኑላቸው እየመሰላቸው ደርሰው ይሰድቡአቸዋል ። ነገር ግን ፤ ይህ ፤ ድፍረት እንጂ ስድብ አይባልም ።

፳፮ኛ - አድልዎ ነው ፤ ላንዱ ሰጥቶ ላንዱ መንሣት ። የተፈረደበትን ማዳን ፤ የተፈረደለትን መግደል ፤ ይህንና ይህን የመሳሰለውን ነገር ሁሉ አድልዎ ይባላል ።

፳፯ኛ - መጠራጠር ነው ፤ ይጠቅም ይሆን ወይስ አይጠቅምም ? ብለው የሚይዙት ነገር ሁሉ መጠርጠር ሲሆን ወደ ክሕደት የሚመራ የከሐዲዎችን መንገድ መጥረጊያ ነው ። ይህም ልዩ ልዩ በሆኑ አካላቶቻችን ይገኛል ።

፳፫ኛ - ማሽሟጠጥ ነው ፤ ማሽሟጠጥ ፡ በጐድን ሆነው ሰውን የሚ ደበድቡበት የነአይጭን አይሸሙን ባይ ዱላ ነው ።

፳፬ኛ - ነገርን በማስታከክ የሚደረገው አሽሙር ነው ፡ አሽሙር ማለት ዋሾ ለማለት ሲፈለግ ፡ እኔስ አልዋሽም ፡ ሌባ ለማለት ሲፈለግ እኔስ ገንዘቤን በልቼ የማድር ነኝ በማለት በውስጠ ወይራ የሚ ደይነው በድብ ሁሉ አሽሙር ይባላል ።

፳፭ኛ - ነገርን መስረቅ ነው ፡ ነገር መስረቅ ማለት ከአንዱ ወስዶ ወደ አንዱ ፡ ካንዱ አምጥቶ ላንዱ ማመላለስ የሆነ የእነ አበላ ባይ ፡ የነ እድር ባይ መንኮራኩር ነው ።

፳፮ኛ - ኃጢአትን ማመስገን ነው ፤ ኃጢአትን ፡ ኃጢአት መሆኑን እያወቁ መልካም ድንቅ ግሩም ማለት ወይም አልመንቀፍ ፡ ኃጢአትን ጽድቅ ነው ብሎ እንደማመን ያለ ነው ።

፳፯ኛ - አለማስደንገጥ ነው ፤ አለማስደንገጥ ማለት ፡ የተቸገረውን ሰው አይተው ቢያዝኑለትና ቢደነግጡለት ፡ ይቅርና ጨርቃ ጨርቅ ለብሶ ቢታይ ሰይምሰል ነው እንጂ ፡ ብዙ ገንዘብ ያለው ሀብታም ነው በማለት ፡ ያዘኑለትና የደነገጡለትን ሰው ፡ የማዘኑንና የመደንገጡን ያህል እንዲሰጠው አለማድረግ ነው ፡ ይህና ይህን የመሳሰለው ኃጢአት የሚወለደው ከአፍና ከአንደበት ነውና ፡ ሰው ሆይ ፡ ከሁሉ አስቀድመህ አፍህንና አንደበትህን ጠብቅ ። የጥበብ መጀመሪያ አፍንና አንደበትን መጠበቅ ነውና ።

«ለአንደበቴ ጠባቂ ማን በሰጠኝ ! ! ለከንፈሬስ የጥበብ ፍጻሜ የሚሆን አርምሞን ማን በሰጠኝ ፤ በዚህ ክፉ ነገር ተናግሬ እንዳልወድቅ ፡ እንዳልጠፋ ። አንደበቴም ክፉን ነገር ተናግሮ እንዳያስገድለኝ» (ሲራ. ፳፪ ፡ ፳፯) ። በአንደበቴ ፡ እንዳል በት አፌን እጠብቃለሁ ። (መዝ ፡ ፴፰ ፡ ፩)

ዝሙት ፡ ዝሙት የሚገኘው ከዓይን ነው ። ዝሙትም ሲባል ፡ ባልና ሚስት የሚፈላለጉበት ሥጋዊ ባሕርይ ብቻ አይደለም ። ሹመትን መሻት ዝሙት ነው ። ገንዘብን መውደድ ዝሙት ነው የሰውን ሚስት መመኘት ዝሙት ነው ፤ ይሁን እንጂ ፤ ይህ ሁሉ ዝሙት የሚወለደው ከዓይን ነው ። ዓይን ካላየ ልብ አይመኝ ምና ።

«ከናንተ በፊት ለነበሩ ከዓትሽ» አትሽሙጡ» የተባለውን ሰምታችኋል ። እኔ ግን ሴትን አይቶ የተመኘ ሁሉ ፈጽሞ አመነዘረ ብዬ እላችኋለሁ» (ማቴ ፭ ፡ ፳፯)

ዕንባ ፡ ዕንባ የሚመነጨው ከዓይን ሲሆን መገኛው ሁለት ነው ። አንዱ ዕንባ ፡ በኀዘን ፡ በመመሃት ፡ በመቋቋየት ፡ ከዓይን የሚመነጭ ሲሆን ፤ ሁለተኛው ደግሞ ፤ ንፍቶ ተገፎ ፡ መሻት ተመኝ ፤ ግድቅ ቀዓዊ ለማስመሰል በተንኮል ከዓይን ይጐርፋል ። ነገር ግን ፡ የዚህ ሁሉ ዝሙት ምንጩ ዓይን ነው ስለአልን በግብር ካልተፈጸመ ፡ በማየት ብቻ ኃጢ አት ሆኖ አይቈጠርም ።

በጆሮ የሚፈጸም ኃጢአት ፩ ነው ። እሱም ፡ ከንቱና ሐሰት የሆ ነውን ነገር ለመስማት ጆሮን አቀርቅሮ ማዳመጥ ነው ። ዳዊትም ዓይንም ይጹም ልሳን ፡ እዝንኒ ይጹም ፡ እምሰሚዐ ሕሡም በቀትር ። እንዳለ (ያሬድ ማኅሌታይ) ።

በእጅ የሚፈጸሙ ኃጢአቶች ፫ ናቸው ። እነሱም ፡ መምታት መንጠቅ ። እጅን ከሚያቅላሉና ከሚያጠፋቁ እንሰሳን ከመሳሰሉ ነገሮች መንከር ፡ ጣቶችን በልዩ ልዩ ቀለማቶች ማጊያጊያጥ ፡ ክንዶችን አምባሮችንና ከናዶችን አግብቶ ማስቆንጀት ፡ ለጌጥ ተብሎ ጥፍርን ማስረዘምና ማሾል ናቸው ።

በእግር የሚፈጸሙ ኃጢአቶች ፪ ናቸው ። እግርን ሲል ዘሊል አድ ርጎ መራመድ ፡ በዘፈን ጊዜ ማሽከርከር ፡ ፀልቅስ ጊዜ ማርገጽ ወይም እንደ ዘመኑ አዘፋፈን እግርንና እግርን እያጠላለፉ ፡ እጅንና እጅን እያ ስተላለፉ ፡ ደረትን ከደረት እያስተቃቀፉ ፡ ጉንጭን ከጉንጭ እያስተነ ዳደፉ የሚያደርጉት የዳንስ ውዝዋዜ ነው ።

ባፍንጫ የሚፈጸም ኃጢአት ነው ። እሱም የራስ ሚስት ያልሆነችውን ሴት መዓዛ ማሽተት ነው ። (ሮሜ ፲፫ ፡ ፱) ማቴ ፭ ፡ ፳፰

በጥርስ የሚፈጸሙ ኃጢአቶች ሁለት ናቸው ፤ እነሱም ሰውን መን ከስ (መቦጨቅ) እርምንና እርኩስ የሆነውን ነገር መብላት ናቸው ። ግብ ሐዋ ፲፭ ፡ ፳ ።

በራስ ጠጉር የሚፈጸም ኃጢአት አንድ ነው ። እሱም ጠጉርን አለልክ ማሳደግ ነው ። ይህ ፡ ውቃቢ አለን ብለው ውቃቢ የቸው እንዲ ርቅ ለሚያሳድጉት ነው እንጂ ፡ በማበጠሪያ ለሚበጥሩት በመቀስ ለሚ ከመከሙት ሰዎች አይደለም ።

«ወንድ ጠጉሩን ቢያሳድግ ተዋርዶው ነው ። ሴት ግን ጠጉሯን ብታሳድግ ክብሯ ነው ፤ የራስ ጠጉሯን እንደሰመርዷ ልትደፋው ልትጆንነው ታዘዓታልና» ፩ቆር ፡ ፲፩ ፡ ፲፭

በድረት የሚፈጸሙ ኃጢአቶች ሁለት ናቸው ። እነሱም ፣ ሰውን በዝሙት ለመሳብ ፣ እሱን በልዩ ልዩ ሐረግ በማጥቆር ማጊያጊያጥና ፣ ልዩ ልዩ ሽቱን መነስነስ ናቸው ።

በሆድ የሚፈጸም ኃጢአት አንድ ነው ፣ እሱም ስስት (በቃኝ አለ ማለት) ነው ።

በኃፍረተ ሥጋ የሚፈጸም ኃጢአት ግን ስንትና ስንት ነው ። የራስ ሚስት ወደ ጸልሆነች ሴት ከመሄድ ሌላ ዘርን ለማውጣት ምክንያት የሚሆን ብዙ ብዙ ነገር አለ ። ወደ እንስሳዎች ከሚሄዱት ሌላ ደግሞ ፣ ተፈጥሮው ዘርን ለመቀበል ባልተፈቀደለት አካል የሚፈጽሙት የዝሙት ኃጢአቶች አሉ ። ይኸውም ፣ ወንድ ከሴት ሲደርስ ፣ ዘርን ለመቀበል የተፈቀደለት አካሏን ትቶ ባልተፈቀደለት አካሏ ኃጢአቱን ይፈጽማል እንዲሁም ፣ ወንዶች እርስ በርሳቸው በመለዋወጥ የሚፈጽሙት ኃጢአት አለ ። እሱም ፣ የሰዶምና የገሞራ ሰዎች ይሠሩት የነበረና የጽፋት ውኃ የወረደበት ፣ ሰዶም የተገለበጠችበት ፣ ገሞራ የተቃጠለችበት ነው ።

«ሴቶቻቸው ፣ ሥርዓታቸውን ትተው ሥርዓታቸው ባይደለ ሥርዓት ፣ ጸኑ ማለት የሴቶች ሥራቸው ዘርን መቀበል ነበር ። ግን እኛ እናቀብል አሉ ። ወንዶችም ሚስቶቻቸውን ትተው ሥራቸው ባይደለ ሥራ ጸኑ ፣ ማለት ፣ የወንዶች ሥራቸው ዘር ማቀበል ነበር ፤ ግን እኛ እንቀበል አሉ ፣ በፍትወት ተቃጠሉ ፣ እርስ በርሳቸው ኃጢአት ለኃጢአት ተለዋወጡ ፣ አንዱ በንዱ ላይ ውርደታቸውን ፈጸሙ» (ሮሜ ፣ ፩ ፣ ፳፮ ፣ ፳፰)

በልብ የሚፈጸሙ ኃጢአቶች ፣ ፬ ናቸው እነሱም ፣ ትዕቢት ፣ ቅናት ፣ ምቀኝነት ቂም በቀል ናቸው ።

ለነፍስም ፣ ልዩ ልዩ የሆኑ የኃጢአት ማስፈጸሚያ ሥራዎች አሏት ከብዙ በጥቂቱ መዘንጋት ፣ ክሕደት ፣ ስንፍና ፣ ሥራ - ፈትነት ፣ መጠራጠር ፣ አለማመን ፣ መወንጀል ፣ እነዚህንና እነዚህን የመሳሰሉ ናቸው

በሕሊና (በሐሳብ) የሚፈጸም ኃጢአት ፣ ስፍር ቍጥር ፣ ልክ መጠን የለውም አለ ፣ እጅግ ብዙ ነው ፣ ነገር ግን በሕሊና የሚፈጸም ኃጢአት ኃጢአት ተብሎ አያስፈርድም ። ሆኖም ኃጢአት ሆኖ የሚቈጠርም አይጠፋበትም ።

ለምሳሌ ፣ እናት አህያ ፣ ከገደል አፋፍ ትታሰራለች ፣ ውርንጫዋም ወዲያና ወዲህ እያለ ግራና ቀኙን ይፈነጫል ፣ ዘሎ ዘሎ ደግሞ ፣ እናቲቱ ወደ ታሰረችበት ይመለሳል ። እናቲቱ ካልተፈታች ውርንጫው

ምንም አይሆንም ። እናቲቱ ተፈትታ ወድያና ወዲህ ያለች እንደሆነ ግን ፣ ውርንጫው እፈነጫለሁ ሲል ገደል ይገባና ፣ እናቲቱም እሱን ስትል ፣ እሱን ተከትላ ገደል ትገባለች ።

እንደዚህም ሁሉ ፣ በአህያይቱ የተመሰለው ልብ ፣ በውርንጫዋ የተመሰለው ሕሊና ፣ በገደል የተመሰለ ፣ በዚህ ዓለም ሳሉ የሚሠሩት የጽድቅ ሥራ ፣ ማሰሪያው እግዚአብሔርን መፍራት ናቸው ።

ልብ ፣ በማይፈታው እግዚአብሔርን በመፍራት ገመድ የታሰረ እንደሆነ ፣ አህያዋ ካልተፈታች ውርንጭላው ምንም እንደማይሆን ሁሉ ሕሊናም ፣ የትም ቢወራጭ ፣ የትም ቢፈነጭ ኃጢአቱ አይፈጸምምና ፣ የሐለየው ኃጢአት ኃጢአት ተብሎ አያስፈርድም ይህም ማለት ፣ ልብ ለሕሊና እሺ በጀ ብሎ ካልታዘዘ ፣ ኃጢአት የማይፈጸም በመሆኑ ነው ። እንግዲያስ እንዲህ ከሆነ ፣ ባሕታዊው አህያ ልቡን ከውርንጫዋ ሕሊና ጋር በዓለም ገደል አፋፍ ላይ ፣ በሚፈታው ፣ በፈሪሀ እግዚአብሔር ገመድ ሊያስራት ይገባዋል ።

ይልቁንም የሰይጣን መልእክተኛ የሆነች አንደበቱን በማይፈታ ትዕግሥት ማሰር ይገባዋል ። አንደበት በተናገረችው ነገር ፣ ፊት ይጸፋል ፣ ጀርባ ይገረፋል ፣ ሰውነት ይቀጣል ፣ እጅ እግር ይቆረጣል ፣ በጠቅላላው ፣ አንደበት በተናገረች ያልተናገሩ አካላት ይገረፋሉ ፣ ይሰቃያሉና ፣ ባሕታዊ ፣ አንደበቱን በትዕግሥት ገመድ ሊያስራት ይገባዋል ። ነገር ግን ዕለተ ሞት ነው እንጂ ፣ ከዕለተ ሞት በቀር አንደበትን የሚዘጋት የሚያስፈራው ኃይል የለም ።

«ዓመፅን የምትናገር አንደበት ለሰው እሳት ናት ። እነሆ ፣ አንደበት በሰውነታችን ውስጥ በተፈጥሮአችን ተፈጥራለች ፣ ሥጋችንን ታቃጥለዋለች ፣ ከ፩ ባሕርያት የተፈጠረ ሰውነታችንን ትለበልበዋለች ፣ ከገሃነም አስቀድሞ በዚህ ዓለም ታቃጥላለች ። የአራዊት ፣ የአዕዋፍ ፣ በባሕር ውስጥ የሚመላለሱ የእዞ ፣ የጉማሬ ፣ የዓሣ ፣ የአንበሪ ባሕርይ ፣ የአንበሳ ባሕርይ ሁሉ ለሰው ባሕርይ ይገዛል ። የሰውን አንደበት ግን ሊገዛት ሊገታት የሚቻለው የለም ፣ ክፉ ናት ፣ ዓቅም ግን የላትም ። የሚገድል መርዝን የተመላች ናት ፣ መርዝ እንዲጎዳ ፣ ትጎዳለች» (ያዕ. ሐዋ. (፫ ፣ ፮ - ፰)

ባሕታዊ ሆይ ! ፣ እነዚህ የቈጠርናቸውን ሕዋሳቶች ሁሉ በማይፈታው ፈሪሀ እግዚአብሔር አስረህ ጸጥታንና ብሕትውናን አጽና እንደዚህ የመሳሰለ ብሕትውና « ዘኢጸረ መስቀለ ሞትየ» ያለውን ። ለሚፈጽሙ ሰዎች ነው ። ከላይ ያስታወስናቸውን ፈተናዎች ያላሸነፉ ሰዎች ግን ፣ ጸጥታ ወደሚገኝበት ብሕትውና መድረስ አይቻላቸውም ። እነዚህን ፈተናዎች ወግቶና ገድሎ ድል የነሣ ግን፣እውነተኛ ባሕታዊ ነው እውነተኛ ባሕታዊ የሚባል ይህ ነው ። ቅዱስ ጴጥሮስ ፣ «ሁሉን ትተን

ተከተልንህ እንግዲህ ምን እናገኛለን ?» እንዳለው ፤ ይህ እንደዚህ ያለ ባለታሪኮም ፤ ክርስቶስ ዓለምን ለማሳለፍ በሚመጣበት ጊዜ እነሆ ሁሉን ትተ ተከተልሁህ እንግዲህ ምን አገኛለሁ ? ሊለው ይገባዋል ። ጌታም በጭቁቁ የታመንክ ባርያ ፤ ብብዙም የታመንክ ነህና ጌታህ ተድላ ደስታ ወደ ሚያደርግበት ወደ መንግሥተ ሰማያት ግባ ይለዋል ። (ማቴ ፲፱ ፥ ፳፯)

«እምኵሉ ምግባረ ጽድቅ የዓፀበ ጾሙና ፤ ወእምኵሉ ማዕርግ ይትሌዓል ብሕትውና » (ከጽድቅ ሥራ ሁሉ ብሕትወና ይጸናል ። ከማዕርግ ሁሉ በብሕትውና የሚገኘው ማዕርግ ይበልጣል) ። ሰማይ ፤ ከምድር ከፍ ያለውን ያህል ፤ የፍጹሙ ባሕታዊ ሥራም በአንድነት ከሚኖሩ መነኮሳት ሥራ እጅግ ከፍ ያለ ነው ።

ገነት የተባለውን መጽሐፍ የጻፈ ጸሐፊ እንዳለ ፤ ከፍጡራን መላእክት የእግዚአብሔር መንፈስ ከፍ ከፍ ይላል ። እንደዚሁም ከቀሩት የመነኰሳት ሥራ ፤ የፍጹማን ባሕታውያን ሥራ ከፍ ያለ ነው ብሏል ።

አገር ግን ከመነኰሳትም ወገን ቢሆን በቅንነት የሚረዳ ረድእና በትዕግሥት ዘወትር እግዚአብሔርን የሚያመሰግን ድውይ ፤ ከፍጹሙ ባሕታዊ ጋር በመንግሥተ ሰማይ ትክክል ናቸው ። በሚ ጀሮ ያለው ይፅማ ፥ አሜን ፤ በእውነት ፤ ያለ ሐሰት ።

ስለ ጾም ጠቃሚነት ።

ወንድምን አስቀይሞ ከመጾም ፤ ሥጋን መከምከም ።

አባ ኤላርዮን የተባለ ባሕታዊ መነኩሴ ፤ አባ ኤጲፋንዮስን ለመጠየቅ ቢሔድ አባ ኤጲፋንዮስ ሲያስተናግደው ሥጋ አምጥቶ እንካ ብላ ቢለው ፤ አባ ኤላርዮን ፤ ቆብ ካገባሁ (ከመነኮስኩ) ጀምሬ ሥጋ የሚሉትን ምንም አላውቅም አለው ።

ኤጲፋንዮስ ደግሞ እኔም ከመነኮስሁ ጀምሬ በሆዴ ቂም በቀል የሚሉት አሳድሬ አላውቅም አለው ፤ እንዲህ ባለው ጊዜ ፤ እንዳስቀየመው ወንድሜ ሳይ ይቅር ሳይለኝ ፤ በድየህ አለሁ ፤ ከኔ ሥራት ያንተ ሥራት ይበልጣል ብሎ ከፊቱ ተንበርክኮ ይቅርታን ጠየቀው ። ይሆኑ ማንኛ እያለ ከሥጋ ከመከልከል ይልቅ ፤ ሥጋን እየበሉ ሰውን አለማስቀየም እንደሚበልጥ ያስረዳል ።

አባ መቃርዮስ የተባለ ባሕታዊ መነኩሴ ፤ እህል አይበላም ነበር ምክንያቱም በበረሃ እህል የሚሰጠው ስለማያገኝ የቆቆች ማስፈንጠሪያ እያስፈነጠረ፤ በቀን በቀኑ አንዳንድ ቆቅ ትይዝለትና እሷን ተመግቦ

ያድራል ። ከዕለታት አንድ ቀን ማስፈንጠሪያው እንደ ወትሮዋ አንዲት ቆቅ በመያዝ ፈንታ ፤ ሁለቱን ቆቆች ደርባ ይዛ ቆየችው ። እሱም ፈጣሪዬ ሆይ ! አንዲት ቆቅ አነስችብኝ ብዬ አላማረርኩህ ! ስለምን ሁለት ቆቆች እንዲያዙልኝ ፈቃድህ ሆነ ? እያለ ፤ ይዟቸው ወደ ዋሻው ቢገባ፤ አንድ የሚያውቀው ባሕታዊ ሊጠይቀው መጣ ። በዚህ ጊዜ አየ ጌታዬ ያንተ ረቂቅ ጥበብ ዕጹብ ድንቅ ነው ፤ ለካስ አንዲቷ ለዚሁ እንግዳ ወንድሜ አስበህ ነው አንድትያዝ የፈቀድህ በማለት ተገርሞ ፤ ሁለቱን አብስሎ ፤ አንዲን ለእንግዳው ሰጥቶ፤ ፊቱን አዙሮ የራሱን እንክት አድርጎ እንግዳው ግን ጧሚ ነኝ ብሎ ፤ አባ መቃርዮስ በጠም ጊዜ ሥጋን በመብላቱ እየተገረመ ሳይበላት ዝም አለ ። ወንድሜ ሆይ ፤ ለምትበላምን? ቢለው ጦም አይደለም ወይ? እንዴት በጠም ሥጋን ትበላለህ? ቢል ተሞልቶ ቀበት ። እሱም፤ የበሰለችዋን ቆቅ ብድግ አድርጎ ሂጂ ቢላት ድና ብረችዋን ገባች ። በዚህ ጊዜ ፤ አላበጀሁም ፤ ባላወቅሁት ነገር ተጎድቻለሁ ብሎ ይቅርታን ጠየቀው ይባላል ።

ሰው ሁሉ ፤ ሥጋን ከመብላት እጅግ የባሰውን ኃጢአት እየሠራ ፤ ጧሚ በመሆኑ ከሁሉ የበለጠ የጽድቅ ሥራን የሠራ ይመስለዋል ።

ስለ ፍቅር ጠቃሚነትና የሕግጋቶች ማሰርያ መሆኑ ።

ክብሮ ሥራዎች ሁሉ የዋህነት ይበልጣል ። ከየዋህነት ቅንነት ይገኛል ። ከቅንነት ፍቅር ይወለዳል ። ፍቅርም ፤ ፍጹም ሕግ ስለሆነ የጽድቅ ሥራዎች ሁሉ መጨረሻ ፤ የሕግጋቶች ሁሉ ማሰርያ ነውና ከፍቅር የበለጠ በጐ ሥራ የለም ።

ባልንጀሮቻችሁን ከመውደድ በስተቀር የሚረባችሁ የሚጠቅማችሁ የለም ፤ ባልንጀራውን የወደደ ሕግን ሁሉ ፈጸመ ። አሪት እንዲህ ብላለችና ፤ «ወደ ሰው ሚስት አትሂድ ፤ (ከወደደው አይሄድበትምና) ነፍስን አትግደል ፤ (ከወደደው አይገድለውምና) አትስረቅ ፤ (ከወደደው አይሰርቀውምና) በሐሰት አትመስክር ፤ (ከወደደው በሐሰት አይመሰክርበትምና) የሰውን ገንዘብ አትመኝ ፤ (ከወደደው አይመኝበትምና)። ሌላም ይህን የመሳሰለ ብዙ ትእዛዝ አለ ። ነገር ግን ፤ የዚህ ሁሉ ማጠቃለያው ባልንጀራህን እንደራስህ አድርገህ ውደደው ነው ፤ ባልንጀራውን የሚወድ ክፉ ሥራ አይሠራምና ስለዚህ ፍቅር ወይም መፋቀር ፍጹም ሕግ ነው (ሮሜ ፲፫ ፰-፲)።

የዋኀት ማለት ፤ በጐውንና ክፉውን ፤ ጠቃሚውንና ጎጂውን ምክርና ጥበብ እያወቀ ፤ እንዲሁም ለሰው በጐን ማድረግና በሰው ክፉ ማድረግ ሲቻለው ፤ በሰዎች ዘንድ ምንም እንደማያውቅ ሞኝ መስሎ ሲታይ

ሲሰድቡትም እንዳልሰማ ሆኖ ሲገኝ ፤ ይህ እንደዚህ ያለው ሰው በእውነት የዋህና ብልህ ነው ። ሐዋርያው ጳውሎስም፡«እግዚአብሔር የዚህን ዓለም ሰነፎች መረጠ ፤ ጥበበኞች ነን የሚሉትን ያሳፍራቸው ዘንድ ። የዚህን ዓለም ደካሞችን መረጠ ኃይለኞች ነን የሚሉትን ያሳፍራቸው ዘንድ ።---የዚህ ዓለም ጥበብ በእግዚአብሔር ዘንድ ስንፍና ነውና» ብሏል (፩.ቆሮ ፩ ፡ ፳፯ ፣ ፫ ፡ ፲፱) ጌታም «የዋሃንን ንዑዳን ክቡራን ናቸው እነሱ ምድርን ይወርሷታልና» ብሏቸዋል ። እንዲሁም ልበ ንጹሕ የሆኑትን ሰዎች ፤ ልባቸው ንጹሕ የሆነላቸው ሰዎች ፣ ንዑዳን ክቡራን ናቸው እነሱ እግዚአብሔርን ያዩታልና» ብሏቸዋል ። (ማቴ-፭ ፡ ፭-፰) ።

እንደነዚህ ያሉ ሰዎች ፡ ዓይናቸውን ያጠፋውን ፣ ልጆቻቸውንና ዘመዶቻቸውን የገደሉባቸውን ሰው እንበቀላለን ሳይሉ ፣ ክፋት ተንኮል እንደሌላቸው እንደ ሕፃናት ፡ ለጊዜው እንኳ ቢያዝኑ በነገታው አያስታውሱትም ። ጌታም በነዚህ ሰዎች ፡ «ተመልሳችሁ እንደነዚህ ሕፃናት ካልሆናችሁ መንግሥተ ሰማያት አትገቡም ብየ እንዳትገቡ እውነት እላችኋለሁ» ብሎ ተናግሯቸዋል ። (ማቴ-፲፰ ፫) ።

ፍቅር ከየዋሃት ይወለዳል ብለናል ። ፍቅር ማለት ፡ ሰው ሁሉ ባንተ ዘንድ ትክክል ሆኖ ሲታይና ለእገሌ በጎ ላድርግለት ፣ በእገሌ ክፉ ላድርግበት ሳትል ፤ ሁሉን እንደራስህ አድርገህ ብትወድ፡ለራስህ የጠላኸውን ለሌሎች ባታደርገው ፣ ዕዳ ቢመጣባቸው ሲቻልህ በሰውነትህ ሳይቻልህ በገንዘብህ ብትታደጋቸው ፤ ይህንና ይህን የመሳሰለውን በጎ በጎውን ሥራ ብትሠራ ፣ «ባልንጀራህን እንደራስህ ውደድ» ተብሎ ከእግዚአብሔር የታዘዘውን ሰውን የመውደድ ሕግ ፈጸምክ ማለት ነው ።

ሰውን ከመውደድ የሚበልጠው እግዚአብሔርን መውደድ ግን፣ አሪት ፤ «እስራኤል ሆይ ፣ ስማ ፣ ፈጣሪህ እግዚአብሔር ነው»እንዳለች የማይናወጥ ሃይማኖት ማለት እግዚአብሔርን መውደድ ነው ። ዳግመኛም ፤ ክብር ምስጋና ይግባውና ፣ ሁሉን የፈጠረ እግዚአብሔር አንድ ነው ፤ ከሱ በቀር ሌላ አምላክ የለም ፣ ብላለች ።

እንዲሁም «ፈጣሪህ እግዚአብሔርን ፣ በሙሉ ልብህ ፣ በሙሉ ሰውነትህ ፣ በፍጹም ሕሊናህ ፣ በሙሉ ኃይልህ ውደደው» ተብለሃል ። በሙሉ ልብህ ማለት እግዚአብሔርን ከመውደድህ ጋር የፍጡራንን ፍቅር አትቀላቅልበት የፍጡራን ፍቅር ያለው የ ዚህን የኃላፊ ዓለም ገንዘብ በመውደድ ፤ የዘመድና እንደሕልም ታይቶ የሚጠፋ የሹመት ፍቅርን ከእግዚአብሔር ፍቅር ጋር አትደባልቅ ፡ እሱን ብቻ ውደድ

እንጂ የሌላውን ፍቅር አትቀላቅልበት ፣ እንዲህም ማለቱ ፍጡራን መውደድና እግዚአብሔርን መውደድ ትክክል አይደለም ሲል ነው ።

ይሁን እንጂ ፣ ምንም እንኳ የዘመድና የሹመት ፍቅር ከእግዚአብሔር ፍቅር ጋር አትቀላቅሉ ቢለን ፣ እናት አባታችሁን ጥሉ (አትርዱ) ማግባትን ንቀው ፤ ሥጋ መብላትን አረካክሰው በክፋት ገንዘባቸውን የትም እንደሚጥሉና እናት አባታቸውን እንደማይረዱ ፣ በትዕቢት እግዚአብሔርን እንደሚክዱ እንደሰነፎች ገንዘባችሁን የትም ጣሉ ፣ እናት አባታችሁን አትርዱ አላለንም ። ሌሎች ግን ፣ ከስንፍናቸው ገንዘባቸውን የትም ጥለው በትነው አችግር ላይ በወደቁ ጊዜ ማስረቅ መቀማቱን ይወዳሉ ፤ ከማናቸውም ጋር መጣላትን ያበዛሉ ሌላውን ከመግደልና ራሳቸውም ከመገደል ይደርሳሉ ።

እኛ ግን ፣ የታዘዝነው እንደዚህ አይደለም ። ምጽዋቱን በመውደድ ገንዘባችንን እንድንንቅና በጐውን ሥራ እንድንሠራ ነው እንጂ ፣ እናት አባታችንን ብንጥልና ሹመት ሽልማቱን ብንንቅ እንኳ ፣ እየወደድናቸው ስለ ጽድቅ ብለን በምናኔና ስለ ሃይማኖት በመሰደድ ነው ። እግዚአብሔርን በፍጹም ልብህ ውደደው ያለው ስለዚህ ነው ።

በፍጹም ሰውነትህ ፈጣሪ እግዚአብሔርን ውደደው ያለውም ፤ ስለቀናች ሃይማኖት ሰማዕት በመሆን ሰውነታችንን ለሞት አሳልፈን እንድንሰጥ ነው እንጂ ሰነፎች እንደሚያደርጉትና በገዛ እጁ ታንቆ እንደ ሞተ እንደ ይሁዳ ፣ ሕይወታችንን በገዛ እጃችን አንቀን እንድናሳልፍ አይደለም ።

ሰነፎች ሰዎች ፣ ሲያዝኑና ሲበሳጩ ጊዜ ሰውነታቸውን ይበድላሉ፣ ማለት ታንቀው ይሞታሉ ።

ፈጣሪህ እግዚአብሔርን በፍጹም ሕሊናህ ውደደው ማለት ፡ ትእዛዛቶቹን እየፈጸምን ሁል ጊዜ እሱን ብቻ እንድናስብና ፈታሒ በርትዕ ኰናኒ በጽድቅ መሆኑን ዐውቀን በሕይወት እስካለን ድረስ ለርሱ ብቻ እንገዛ ማለት ነው ። ስለሆነም ክፉ ክፉ የሆነውን ነገር እንዳናስብና እንዳንሠራ ከለከለን እንጂ፣ከበጐ ሥራዎች ወገን አንዳችንም እንዳናስብና እንዳንሠራ አላዘዘንም ። ስለዚህ ፣ የዓመት ልብሳችንን ምግባችንን ካገኘን ይበቃናል ። ከልክ ያለፈ ሀብታሞች ሊሆኑ ከወደዱ ግን ያሰቡትን ሳይደርሱበት በፈቲው ወጥመድ ተይዘው ይቀራሉ ። ፩፡ጢሞ ፮ ፡ ፰ ፲) ።

ፈጣሪህ እግዚአብሔርን በፍጹም ኃይልህ ውደደው ማለቱ ፣ ለጸሎት ስንቆም ፣ የደከመን እንደሆነ ተቀምጠን እንጸልያለን ። ነገር ግን፣

ሳንደክምና ሳንታመም ተቀምጠን ብንጸልይ በፍጹም ኃይላችን አልወደድነውም ። እንዲሁም ፣ መስገድ ፣ መቆም መመጽወት ሌላውንም በጐ ሥራ ሁሉ ቆርጠንና ደስ ብሎን በፍጹም ኃይላችን ካልሠራን በፍጹም ኃይላችን አልወደድነውም ማለት ነው ።

ነገር ግን ፣ የዓቅማችን እንጂ ከዓቅማችን በላይ እንድናገለግለው አላዘዘንምና በአነጋገር በግብርና በገንዘብ ኃይላችን የቻለውን ያህል ካልሠራን በሙሉ ኃይላችን አልወደድነውም ማለት ነው ።

ሐዋርያ በጐ ሥራ ፣ ዐውቆ ካልሠራት ዕዳ በደል ትሆንበታለች እንዳለ ፣ ከዓቅማችን በላይ የሆነውን ባንሠራ ዕዳ በደል አይሆንብንም እንጂ ከዓቅማችን በታች የሆነውን ባንሠራስ ዕዳ በደል ይሆንብናል ።

እንዳመሠራ ላስጀመረን ፣ አስጀምሮ ላስፈጸመን እግዚአብሔር ክብር ምስጋና ይግባው ።

ተ ፈ ጸ መ ።

የ ጸ ሐ ፊ ው አ ስ ተ ያ የ ቶ ች ።

ምኞት ፣ የቁም ሕልም ነው ፣ ሕልምም በሐሳብ ተፀንሶ በቅዠት የሚወለድ ነው ።

***

ማስተዋል ፣ የራቀውን ለማቅረብ ፣ የቀረበውን ለማራቅ የሚያገለግል የልብ መነጽር ነው ።

***

መከራ ፣ የጠባይ ማረሚያ ፣ የሥራ ማነቃቂያ ፣ የጥበብ ማቋቋሚያ ነው ።

***

ተስፋ ፣ ከማጣት ወደ ማግኘት ለማሸጋገር የሚያገለግል መሰላልና ድልድይ ነው ።

***

ትዕግሥት ፣ አድብቶ ቆይቶ ድል የማድረግ መሣሪያ ነው ።

***

ትሕትና ፣ ምን፣ ጊዜም በላይ ለመሆን መቆናጠጫና መወጣጫ እርከን ነው

***

ፍቅር ፣ መያዣ የሌለውን የሰው ልብ አስሮ ለመሳብ የሚያገለግል የሰላም ገመድ ነው ።

***

ቁጣ ፣ ጠብ - እሳትን ለማቀጣጠል የሚጫር የኪስ ክብሪት ነው ።

***

ሙከራ ፣ የሥራ ጥልቀትን መለኪያና መመጠኛ ነው ።

***

ወግ ፣ የድካም ማስረሻ ፣ የአንጎል ፣ ማደሻ የልብ መፈወሻ ነው ።

***

ችኮላ የትዕግሥት ጠላት ፣ የጠጠት አባት ነው ። ልጁም «ወይኔ» ይባላል ።

ሰው ፣ ሰውን አላውቀው ያለ አስቀድሞ ራሱን ባያውቅ ነው ። ራሱን ቢያውቅ ኖሮ ሌላውንም ባወቀ ነበር ።

***

አደገኛ ሞት ያለበትን የሚያውቀው ያልተገራ አንደበት ነው ።

***

ሰው ሁሉ የሚሉትን ቢያውቅ ኖሮ ፣ የሚለውን ባወቀ ነበር ።

***

የሰው ኀውቀቱ ፍላጎቱ ፣ የሰው ጠላቱ አንደበቱ ነው ።

***

መሐላን የማይደፍር አይነግድ ፣ እራት የሌለው አይሞግድ ።

***

የሞት መልካምነቱ መረሳቱ ፣ የሞት ክፋቱ መወሳቱ ነው ።

***

እኔ ዐዋቂ የምለው ፣ ያችን የልቤን የሚነግረኝ ብቻ ነው ።

***

መስማቴን አምነዋለሁ ፣ ይሁን እንጂ ማየቴን አረጋግጣለሁ ።

***

ታሪክና ማግኘት ፣ ሙያና ዕድል እየቅል ናቸውና ፣ ባለታሪክና ባለሙያዎች ሊጨነቁባቸው አይገባም ።

***

አገኛለሁ የሚል ተስፋ የሌለው ሰው ፣ እታዘዛለሁ የሚል ፈቃድ የለውም ።

***

በጠላት ከሚጎዱ ሰዎች ይልቅ በጠላት ምክንያት የሚጠቀሙ ይበዛሉ።

***

ሰዎች ከሚወቅሷቸው ጓዶች ይልቅ የነዛ ሕሊናቸው እየወቀሰ የሚያሰቃያቸው እጅግ ብዙ ናቸው ።

ሀብታምና ድሃ የሚባሉት አንዳንድ እንጀራ ስላሆኑ [illegible] ነት ልዩነት ሊሲንና የልጎም ማለቅ ብቻ ነው ።

አገልግሎትን የሚያስወድደው አስደሳችነቱ እንጂ ብዛቱ አይደለም ።

***

ሰዎች ዐላዋቂውን ሰው በበሬ ይመስሉታል ፣ ነገር ግን ፣ በሬ የሚያውቀውን አለማወቃቸውን አያስታውሱም ።

***

በዓለም ላይ ለመቆየት የሚፈልገው ፣ ወደ ዘለዓለማዊው አገር ለማስገባት የሚበቃውን የበጐ ምግባር ስንቅ ለማደራጀት ነው እንጂ ለመኖር አይደለም ።

***

ወልዶ የሞተ ሰው ፣ መልኩ ተለወጠ እንጂ አልሞተም ።

ምስጋና ።

መጽሐፉን ለመተርጐም ሳስብ ከየገዳማቸው አስመጥተው ለስ ጡኝ መምህር ኃይሉ ሥላሴንና መምህር ተወልደ ብርሃንን መጽሐፉ ከሚያስታውሳቸው በላይ እኔም እንዳቀሜ አመሰግናቸዋለሁ ።

እንዲሁም ፤ መጽሐፉን ለመታተም ካዘጋጀሁት በኋላ ለጸሐፊዎ ችና ለደራሲዎች እንደሚደርስባቸው ሁሉ ፤ በገንዘብ ምክንያት ከመ ታቀም በመዘግየቱ ጊዜን አይተው ከግል ገንዘባቸው ሰጥተው እንዳሳ ትመው ላነቃቁኝና ላተጋጉኝ ለግራዝማች እሥመሮም ወልደ ጊዮርጊስ ፣ ውለታቸውን መጽሐፉ ሲያስታውሰው የሚኖር መሆኑን ሳልዘነጋ አመ ሰግናቸዋለሁ ።

ለሐሳቤ እንደሚስማማኝ አድርገው የረዱኝ የማተሚያ ቤቱ ሥራ አስኪያጆችንና ሠራተኞችንም ከልብ አመሰግናቸዋለሁ ። «እኔ»